VOYAGES EXTRAORDINAIRES

PAR

JULES VERNE

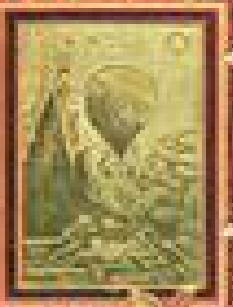

CÉSAR CASCABEL

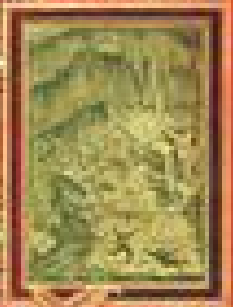

César Cascabel

de Jules Verne
Traducere de Doina Opriță

I

O ADEVĂRATĂ AVERE

— Care-mi mai dați ceva bănuți? Hai, copii, scotociți-vă prin buzunare!

— Ține, tată, spuse fetița.

Şi scoase din buzunar o hârtie verzuie, mototolită şi murdară. Pe ea se putea citi cu greu: United States Fractional Currency. Erau cuvinte ce înconjurau figura respectabilă a unui domn în redingotă, iar cifra 10 se repeta de şase ori. Hârtia valora zece cenți, adică vreo 50 de centime franțuzeşti.

— De unde îi ai? Întrebă mama.

— Atâta mi-a mai rămas de la ultima încasare, răspunse Napoléone.

— Dar tu, Sandre, nu mai ai nimic?

— Nu, tată.

— Nici tu, Jean?

— Nici eu.

— Cât ne mai trebuie, César? Îl întrebă Cornelia pe soțul ei.

— Ne lipsesc doi cenți, ca să avem o sumă rotundă, răspunse domnul Cascabel.

— Poftim, patroane! Zise Cuişoară, jucându-se cu o monedă mică de aramă pe care tocmai o scosese din fundul buzunarului de la vestă.

— Bravo, Cuişoară! Strigă fetița.

— Bun!... S-a făcut! Constată domnul Cascabel.

Şi "se făcuse," ca să vorbim pe limba acelui saltimbanc de treabă, în total erau aproape două mii de dolari, adică zece mii de franci.

Oare zece mii de franci nu sunt o avere, când scoți bani din generozitatea publică, numai prin propriile-ți talente?

Cornelia îşi îmbrățişa bărbatul, copiii îl îmbrățişară şi ei.

— Acum, zise domnul Cascabel, — trebuie să cumpărăm o casă de bani, o lădiță. frumoasă cu cifru, în care să ne punem averea.

— Chiar trebuie s-o cumpărăm? obiectă doamna Cascabel, pe care această cheltuială o speria puțin.

— Trebuie, Cornelia!

— N-ar fi bună o casetă?

— Ah, femeile astea, exclamă domnul Cascabel. — Caseta-i pentru bijuterii! Casa de bani, sau măcar un cufăr zăvorât, acestea sunt pentru bani. Şi, cum avem de făcut o călătorie lungă cu cele zece mii de franci...

— Bine, du-te şi cumpără-ți casa de bani, dar să te tocmeşti pentru ea, îl sfătui Cornelia. Capul familiei deschise uşa acelui vehicul "superb şi impozant" ce-i servea drept casă umblătoare, coborî scărița laterală, din fier, şi o apucă pe străzile ce duceau spre centrul oraşului Sacramento.

În februarie e frig în California, cu toate că acest stat e situat la latitudinea Spaniei. Dar, în paltonul său căptuşit cu blană, ce dădea impresia că ar fi fost de jder şi având căciula trasă până peste urechi, domnului Cascabel puțin îi păsa de frig. Mergea sprinten. O casă de bani, să aibă o casă de bani fusese visul vieții lui. Iar visul era pe cale de a se realiza, în sfirşit! Era pe la începutul anului 1867.

Cu nouăsprezece ani în urmă, locul pe care se afla acum oraşul Sacramento nu era decât o întinsă câmpie pustie, în mijlocul ei se înălța o mică fortăreață, un fel de blochaus ridicat de descălecători, primii traficanți, cu scopul de, a-şi proteja

aşezarea de atacurile indienilor din vestul Americii. De atunci încoace, însă, după ce California "pierdută de mexicani" intrase în stăpânirea americanilor, aspectul ținutului s-a modificat extrem de mult. În locul fortăreței a apărut un oraş, devenit unul dintre cele mai importante din Statele Unite, cu toate că incendiul şi inundațiile distruseseră, în mai multe rânduri, această localitate în formare.

Aşadar, în anul acela, 1867, domnul Cascabel nu mai avea de ce să se teamă de năvălirile triburilor indiene şi nici măcar de atacurile bandelor de tâlhari de toate neamurile care invadaseră ținutul în 1849, când fuseseră descoperite minele de aur, situate ceva mai spre nord-est, pe platoul de la Grass Valley, şi celebrul zăcământ de la Allison Ranch.

Aşa e! Timpurile de îmbogățire nemăsurată, de prăbuşire în cea mai înspăimântătoare ruină, şi de nesfârşite mizerii, trecuseră. Nu mai existau căutători de aur nici măcar în acea parte a Columbiei engleze, Caribù, care se află mai la nord de teritoriul Washington şi unde mii de mineri năvăliseră prin anul 1863. Domnul Cascabel n-avea de ce să se teamă că mica sa avere, câştigată, s-ar putea spune, cu sudoarea frunții sale şi pe care o purta în buzunarul de la palton, o să-i fie furată pe drum. În realitate, cumpărarea unei case de bani ca să-şi pună suma la adăpost nu era chiar atât de necesară; dar, dacă ținea totuşi la asta, o făcea având în vedere o lungă călătorie prin teritoriile din Far West, mai puțin păzite decât zona californiană, drum ce avea să-l readucă în Europa. Domnul Cascabel mergea nepăsător de-a lungul străzilor largi şi curate ale oraşului. Ici-colo, parcuri minunate, umbrite de copaci falnici, încă desfrunziți, apoi hoteluri şi vile, elegante şi confortabile, edificii publice cu arhitectură anglo-saxonă, nenumărate biserici monumentale ce dau un aer măreț acestei capitale a Californiei. Pretutindeni, erau oameni preocupați, negustori, armatori, industriaşi, unii aşteptând sosirea vapoarelor care urcă şi coboară pe fluviul cu apele dirijate spre Pacific, alții luând cu asalt drumul de fier "Folson" , pe unde trenurile pleacă spre interiorul Confederației. Fluierând o melodie franțuzească pentru fanfară, domnul Cascabel se îndrepta spre High Street (Strada Înaltă). Pe strada aceea ştia că se află magazinul unui rival al lui Pichet şi Huret, celebrii fabricanți parizieni de case de bani. Acolo, William J. Morlan vindea marfă bună şi nu prea scumpă "cel puțin în aparență," dat fiind prețul

exagerat al tuturor mărfurilor în Statele Unite ale Americii.

William J. Morlan era în magazin la apariția domnului Cascabel.

— Domnule Morlan, îi zise, — am onoarea... Aş vrea să cumpăr o casă de bani.

William J. Morlan îl cunoştea pe César Cascabel, dar cine oare nu-l cunoştea la Sacramento? Nu încânta el publicul, de trei săptămâni încoace? Aşa că respectabilul fabricant îi dădu replica:

— O casă de bani, domnuler Cascabel? Vă rog să primiți felicitările mele...

— Pentru ce?

— Fiindcă, atunci când cumperi o casă de bani, înseamnă că ai nişte saci cu dolari, numai buni de zăvorât în ea.

— Chiar aşa, domnule Morlan.

— Ei bine, luați-o pe asta, propuse negustorul, arătându-i o ladă masivă ce şi-ar fi avut locul potrivit în birourile fraților Rothschild ori ale altor bancheri, cărora afacerile în general le mergeau strună.

— O... O... O clipă! făcu domnul Cascabel. Mi-aş putea instala acolo toată familia! O adevărată comoară, de acord, dar deocamdată nu pe ea vreau s-o pun sub cheie.

— Ei, domnule Morlan, cam cât ar putea încăpea în lada asta atât de mare?

— Câteva milioane, în aur.

— Câteva milioane? Atunci... o să mai trec... mai târziu, când le voi avea. Nu! Îmi trebuie un cufăr mic, foarte rezistent, pe care să-l pot duce sub braț şi să-l vâr în fundul rulotei, când călătoresc.

— Am ce vă trebuie, domnule Cascabel.

Şi fabricantul îi arătă un cufăr prevăzut cu broască de siguranță. Nu era mai greu de zece kilograme, iar interiorul îl avea aranjat la fel cum sunt, în bănci, casele de bani ori cele pentru acțiuni.

— În plus, rezistă la foc, adăugă domnul William J. Morlan. Garantez în scris.

— Perfect... perfect! răspunse domnul Cascabel. Asta îmi convine, dacă răspundeți de încuietoarea cufărului.

— Încuietoare cu cifru, adăugă fabricantul. — Patru litere... un cuvânt de patru litere, alese din patru alfabete, asta înseamnă aproape patru sute de mii de combinații. Până când hoțul şi-ar

bate capul să le găsească, ai avea timp să-l spânzuri de un milion de ori.

— De un milion de ori! Domnule Morlan, e într-adevăr minunat. Dar prețul? O casă de bani e prea scumpă, mă înțelegeți, când costă mai mult decât ceea ce pui în ea.

— Foarte corect, domnule Cascabel. Aşa că am să v-o vând pe asta cu numai şase dolari şi jumătate.

— Şase dolari şi jumătate, se miră Cascabel. — Nu-mi place prețul ăsta de şase dolari şi jumătate! Haide, domnule Morlan, în afaceri trebuie să rotunjeşti. Ne înțelegem cu cinci dolari?

— Pentru dumneata, fie, domnule Cascabel.

Târgul se făcu, prețul fu achitat, iar William J. Morlan îi propuse saltimbancului să-i trimită cufărul la locuința lui pe roți, ca să nu care el însuşi o asemenea povară.

— Ei, domnule Morlan! Un om ca mine, care jonglează cu greutăți de douăzeci de kilograme!

— Haida de! Cât cântăresc exact greutățile dumitale de douăzeci, întrebă rîzând domnul Morlan.

— Exact şapte kilograme, dar să nu spuneți nimănui, răspunse domnul Cascabel. Cu acestea, cei doi se despărțiră încântați unul de altul.

După o jumătate de oră, fericitul posesor al cufărului sosea în piața circului unde staționa vehiculul său. Cu amorul propriu satisfăcut, aducea “casa de bani” a familiei Cascabel.

Ah, de câtă admirație avu parte, în micul său univers, această casa de bani! Şi cât de fericită şi de mândră era familia, că o posedau! Trebuiră s-o deschidă, s-o închidă la loc. Tânărul Sandre ar fi vrut să intre înăuntru, din pură distracție. Dar nu se putea, căci era prea mică pentru a-l cuprinde.

Cât despre Cuişoară, acesta nu văzuse niciodată ceva atât de frumos, nici măcar în vis.

— Aşa ceva trebuie că se deschide greu, aprecie el. Numai să nu se deschidă prea uşor, dacă se închide prost.

— Niciodată n-ai spus ceva mai corect decât acum, replică domnul Cascabel. Apoi, pe un ton poruncitor, ce nu admitea contrazicere şi cu unul din gesturile lui categorice, care nu-ți permitea să stai pe gânduri, ceru:

— Hai, copii, ştergeți-o cât mai repede şi aduceți ceva de mâncare pentru o masă... Împărătească. Iată un dolar pe care vi-l pun la dispoziție. Fac cinste!

Ce om minunat! Ca şi cum nu tot el "făcea cinste" în fiecare zi! Dar îi plăcea genul acesta de glumă şi o însoţea mereu de un rîs zgomotos.

Într-o clipă, Jean, Sandre şi Napoléone dispărură împreună cu Cuişoară, care ducea sub braţ un coş de paie, pentru provizii.

— Şi acum, că suntem singuri, Cornelia, să discutăm puţin, zise domnul Cascabel.

— Despre ce, César?

— Despre ce? Despre parola pe care o s-o alegem pentru încuietoarea cufărului. Nu că naş avea încredere în copii! Dumnezeule mare! Sunt nişte îngeri! Am încredere până şi în prostănacul de Cuişoară, care-i cinstea întruchipată. Dar cuvântul acela trebuie să fie secret.

— Alege ce-ţi place, spuse Cornelia. — Mă încred în tine.

— N-ai nici o preferinţă?

— Nu.

— Atunci, eu aş vrea să fie un nume propriu.

— Perfect. Numele tău, César.

— Nu se poate! E prea lung. Trebuie să fie un nume din patru litere.

— În cazul ăsta, scoate o literă din numele tău. Ai putea scrie César fără r! Presupun că

avem voie să facem cum ne place.

— Bravo, Cornelia! E o idee... una dintre ideile care-ţi vin deseori, draga mea. Dar, dacă ne hotărâm să scoatem o literă dintr-un nume, mi-ar plăcea mai mult să scoatem patru dintr-al tău.

— Din numele meu?

— Da! Şi să le luăm pe cele de la urmă: "elia" ... Găsesc chiar că e mai distins.

— Ah, César!

— Aşa-i că o să-ţi facă plăcere să ştii că poţi deschide casa de bani cu numele tău?

— Fiindcă se află şi în inima ta, răspunse Cornelia cu destulă afectare, dar şi cu tandreţe.

Apoi, plină de bucurie, îl îmbrăţişă cu putere pe minunatul ei om. Şi uite-aşa, ca urmare a acelei combinaţii de litere, cine nu cunoştea cuvântul Elia n-ar fi putut deschide niciodată casa de bani a familiei Cascabel.

După o jumătate de oră, copiii erau înapoi cu proviziile,

şuncă şi .pastrama de vacă, tăiate în bucăți apetisante, şi cu câteva dintre uluitoarele legume crescute în solul californian – nişte verze arborescente, cartofi – mari cât pepenii, morcovi lungi de o jumătate de metru şi, cum spunea cu încântare domnul Cascabel, "care n-au pereche decât în cei pe care-i scoți fără să te mai oboseşti să-i cultivi" . Cât priveşte băutura, greutatea era doar să alegi dintre sorturile oferite de natură şi arta gâtlejurilor americane. De data asta, fără să mai punem la socoteală o stacană de bere spumoasă, fiecare urma să-şi aibă partea sa, la desert, dintr-o sticlă de sherry fin.

Cât ai clipi din ochi, Cornelia, secondată de Cuişoară, obişnuitul ei ajutor, pregăti prânzul. Masa fu pusă în cel de-al doilea compartiment al vehiculului, aşa-zisul salon al familiei, unde temperatura era menținută la o valoare convenabilă de soba din bucătărie, aflată în compartimentul vecin. Dacă în ziua aceea "ca în toate zilele, de altfel" tatăl, mama şi copiii mâncară cu o poftă nemaipomenită, lucrul era cât se poate de justificat de împrejurări.

După masă, domnul Cascabel le spuse cu o voce solemnă, pe care o folosea pentru reclamele sforăitoare, destinate publicului:

— Mâne, copii, părăsim Sacramento, acest oraş remarcabil, şi pe distinşii săi locuitori, cu care nu putem decât lăuda, oricare le-ar fi coloarea, roşie, neagră sau albă. Dar Sacramento e în California şi California e în America, iar America nu-i în Europa. Of, patria e patrie, iar Europa înseamnă Franța, şi nu-i prea din timp ca Franța să ne revadă "între zidurile ei" , după o absență prelungită ani şi ani. Am făcut avere? La drept vorbind, nu! Şi totuşi, avem ceva dolari care o să facă bună impresie în cufărul nostru, atunci când o să-i schimbăm în aur ori în argint franțuzesc. O parte din sumă o s-o folosim pentru traversarea Atlanticului cu vasele rapide de sub pavilionul nostru tricolor, odinioară purtat de Napoleon din capitală în capitală... În sănătatea ta, Cornelia!

Doamna Cascabel se înclină în fața acestei dovezi de prietenie pe care i-o dădea adesea soțul ei, ca pentru a-i mulțumi că-i dăruise nişte copii de talia lui Hercule şi Alcide. Apoi el reluă:

— Beau şi pentru reuşita călătoriei noastre. Fie ca vânturi favorabile să ne umfle pânzele!

Se opri ca să mai toarne fiecăruia câte un ultim pahar din

excelentul sherry.

— Tu, Cuişoară, poate o să-mi spui că după ce plătim drumul n-o să ne mai rămână nimic în casa de bani?

— Nu, patroane... dacă nu cumva biletele de vapor, adăugate biletelor pe căile ferate...

— Eh, căile ferate, aceste rail roads, cum spun yankeii! exclamă domnul Cascabel.

— Doar nu suntem atât de naivi şi de necugetaţi încât să mergem pe calea ferată! Am de gând să economisesc cheltuielile de transport de la Sacramento la New York, folosindumă de casa noastră pe roţi. Presupun că vreo câteva-sute de leghe nu sunt în stare să sperie familia Cascabel, care are obiceiul să hoinărească peste tot prin lume.

— De bună seamă! răspunse Jean.

— Şi cu ce bucurie o să revedem Franţa! zise doamna Cascabel.

— Franţa noastră, pe care voi, copii, n-o cunoaşteţi, reluă domnul Cascabel, căci voi v-aţi născut în America. Frumoasa noastră Franţă, o s-o vedeţi în sfârsit! Ah, Cornelia, ce plăcere pentru tine, o provensală, şi pentru mine, un normand, după douăzeci de ani de absenţă!

— Aşa-i, César, aşa-i!

— Vezi tu, Cornelia, acum aş refuza chiar şi un angajament la teatrul Barnum, de mi s-ar oferi. Să amân întoarcerea? Niciodată! Aş pleca până şi în mâni. Suntem bolnavi de dorul ţării şi doar întorcându-ne în ţară o să ne vindecăm. Nu cunosc alt leac.

César Cascabel spunea adevărul. El şi soţia lui n-aveau decât un singur gând: să se întoarcă în Franţa, şi ce bucurie că puteau s-o facă acum, când banii nu le lipseau!

— Aşadar, plecăm mâne, spuse domnul Cascabel.

— Şi poate că asta o să fie ultima noastră călătorie, adăugă Cornelia.

— Eu nu ştiu decât o singură ultimă călătorie, Cornelia! Răspunse soţul ei cu demnitate. Aceea pentru care nu primeşti bilet de întoarcere.

— Fie, César, dar înaintea aceleia nu ne mai şi odihnim, după ce facem avere?

— Să ne odihnim, Cornelia? Niciodată! Nu vreau avere, dacă averea duce la trândăvie!

Crezi cumva că ai dreptul să laşi nefolosite talentele cu care natura te-a binecuvântat din plin? Îți închipui că eu pot trăi cu brațele încrucişate, riscând să-mi pun în pericol elasticitatea articulațiilor? Îi vezi tu pe Jean lăsându-şi baltă exercițiile de echilibristică, pe Napoléone renunțând la dansul pe sârma întinsă, cu sau fără balansier, pe Sandre lipsind din vârful piramidei umane, ori chiar pe Cuişoară nemaiîncleştându-şi la comandă palmele ca să distreze publicul? Nu, Cornelia! Spune-mi mai bine că ploaia o să stingă soarele, că peştii au să sece mările, dar
nu-mi spune că va veni vreodată ora de odihnă pentru familia Cascabel!

De-acum, mai rămâneau doar de terminat pregătirile, ca să poată porni la drum a doua zi, de cum avea să răsară soarele în Sacramento.

Asta şi făcură toată după-amiaza. Nu-i nevoie să mai spunem că faimosul cufăr fusese pus la loc sigur, în ultimul compartiment al vehiculului.

— În felul acesta, spuse domnul Cascabel, — o să-l putem păzi zi şi noapte .

— Hotărât, César, cred că ai avut o idee bună, aprecie Cornelia. — Nu-mi pare rău după banii pe care i-ai dat pe cufăr.

— Poate că-i un pic cam mic, draga mea, dar o să cumpărăm unul mai mare... dacă i se umflă prea mult conținutul!

II

FAMILIA CASCABEL

— Cascabel este nume celebru, ba chiar ilustru în cele cinci părți ale lumii şi “în alte locuri” , spunea cu mândrie cel care-l purta cu atâta cinste.

César Cascabel, originar din Pontorson, în inima Normandiei, era dedat la toate vicleniile, şiretlicurile şi dibăciile ținutului normand, însă, oricât de şmecher şi de abil ar fi fost, rămâne ca un om cinstit şi nu trebuia confundat cu membrii, deseori suspecți, ai corporației scamatorilor. Cap de familie,

compensa prin virtuți proprii originea sa umilă şi mizeriile profesiei sale. În timpul acela, domnul Cascabel avea exact etatea pe care o arăta, patruzeci şi cinci de ani, nici mai mult, nici mai puțin. Copil pribeag, în toată puterea cuvântului, leagăn îi fusese bocceaua pe care taică-său o purta pe umeri, alergând de la un bâlci la altul şi de la un iarmaroc la altul prin provincia normandă. Murindu-i mama la scurt timp după ce el văzuse lumina zilei, fu primit de milă într-o trupă de bâlci câțiva ani mai târziu, când îi murise şi tatăl. Acolo îşi petrecu copilăria, făcând tumbe, răsuciri şi salturi periculoase, stând cu capul în jos şi picioarele în aer. Mai târziu deveni, pe rând, clovn, gimnast, acrobat, fărâmător de lanțuri, până în clipa când, ajuns tată a trei copii, s-a numit director al acestei mici familii pe care o crease împreună cu doamna Cascabel, născută Cornelia Vadarasse, din Martigues, în Provența. Inteligent şi ingenios, plin de o remarcabilă vitalitate, de o iscusință ieşită din comun – calitățile sale morale nu erau deloc mai prejos decât cele fizice. Fără îndoială că pe piatra care se rostogoleşte nu creşte muşchiul, dar în schimb ea se freacă de drumul aspru, se şlefuieşte, îşi toceşte părțile ascuțite, se face rotundă şi lucioasă. Aşa şi cu César Cascabel: de patruzeci şi cinci de ani, de când se vântura prin lume, se frecase, se şlefuise şi se rotunjise atât de bine, încât ştia tot ce se poate şti despre viață, nu se mira de nimic şi nimic nu-l încânta peste măsură, întrucât prin Europa umblase dintr-un bâlci în altul şi se simțise în America la fel de bine ca în coloniile olandeze şi spaniole, înțelegea aproape toate limbile, le vorbea mai mult sau mai puțin corect, “până şi pe cele pe care nu le cunoştea” , cum obişnuia să spună el însuşi, căci nu se jena să se exprime prin gesturi atunci când îi lipseau cuvintele.

César Cascabel avea cu ceva peste medie ca înălțime, piept viguros, picioare suple, o față cu maxilarul inferior proeminent – semn de energie, cap puternic cu părul aspru şi încâlcit, marcat de arsura soarelui şi a vânturilor de pretutindeni, mustață scurtă sub nasul bine clădit, favoriți retezați pe jumătate pe obrajii cu pielea roşiatică, ochi albaştri, foarte vii şi pătrunzători, cu privirea excelentă. În sfârşit, o gură care îşi păstrase toți dinții, în fața publicului era un Frederic Lemaître (Frederic Lemaître (1800 - 1876), actor francez de dramă romantică, foarte popular în timpul lui Jules Verne) cu gesturi largi şi poze fanteziste, cu fraze declamatorii, dar în particular un om foarte simplu, foarte

natural, adorându-şi familia.

Se bucura de o sănătate perfectă şi, dacă etatea nu-i mai îngăduia acum să practice meseria de acrobat, rămânea remarcabil în exerciţiile de forţă, care “solicită bicepşii” . În plus, avea un extraordinar talent de ventriloc, aşadar în acea veche îndeletnicire de comediant, care, după cum susţine episcopul Eustache, ajunge până la prezicătoarea din Endor (oraş din vechea Palestina, unde o prezicătoare celebră i-a prezis regelui Saul înfrângerea în bătălie şi moarte). Atunci când Cascabel voia, vocea îi cobora din gât în stomac. Ar fi putut, oare, să cânte singur un duet? Eh! Era destul să fie provocat!

În fine, ca să-i încheiem portretul, să mai reţinem faptul că César Cascabel avea slăbiciune pentru marii cuceritori – îndeosebi pentru Napoleon. Da! îl stima pe eroul primului imperiu tot atât de mult pe cât îi ura pe călăii săi, pe urmaşii lui Hudson Lowe ((1769 - 1844 general englez însărcinat cu paza lui Napoleon după exilare insula Sfânta Elena în1815), John Bull (poreclă dată englezului în general, semnificând: greoi şi încăpăţânat) pe ticăloşii de John Bull. Napoleon era “omul lui.” Aşa că n-ar fi dat niciodată spectacole în faţa reginei Angliei, “cu toate că-l rugase prin majordomul ei” , după cum povestea cu plăcere şi atât de des, că până la urmă ajunsese s-o creadă şi el. . Şi totuşi, domnul Cascabel nu era un veritabil director de circ, un Franconi, un Rancy ori un Loyal, în fruntea vreunei trupe de călăreţi şi călăreţe, de clovni, de jongleri. Era un simplu comediant care se producea în pieţe, în aer liber pe timp bun, sub prelată când ploia. Cu meseria aceasta, căreia îi încercase şansele schimbătoare timp de un sfert de secol, câştigase, se spune, suma rotunjoară ce era acum închisă în lada cu cifru. Câtă muncă, efort şi uneori mizerie însemna suma aceea! Dar ce era mai greu trecuse. Familia Cascabel se pregătea să se întoarcă în Europa. După ce cutreierase Statele Unite, urma să se îmbarce pe un pachebot francez sau american; pe unul englezesc –niciodată!

În fond, César Cascabel nu era neliniştit în nici o privinţă. Pentru el nu existau piedici, existau cel mult dificultăţi. Eschivarea şi priceperea de a se descurca în viaţă, erau punctul lui tare. Ar fi repetat bucuros după ducele de Dantzig, unul dintre mareşalii marelui său bărbat:

— Faceţi-mi o crăpătură, şi pătrund!

Şi reuşise, într-adevăr, în destule situaţii dificile.

— Doamna Cascabel, născută Cornelia Vadarasse, o provensală pur sânge, n-are egal în ghicirea viitorului, regina femeilor excentrice, înzestrată cu toate grațiile sexului său, cu toate virtuțile ce fac cinste unei mame de familie, ieşită victorioasă din mari întreceri feminine, la Chicago, unde s-au înfruntat cele mai bune atlete din lume. Cu aceste cuvinte şi-o prezenta de obicei domnul Cascabel pe consoarta sa. Se căsătorise cu ea în urmă cu douăzeci de ani, la New York. Se consultase oare cu propriul său tată în legătură cu această căsătorie? Nu. Mai întâi pentru că nici tatăl său nu-i ceruse părerea când se însurase, zicea el, iar apoi fiindcă acel om de treabă nu mai era pe lume. Aşa că isprava aceea, trebuie s-o credem, s-a făcut simplu, fără formalitățile preliminare care în bătrâna Europă întârzie în chip atât de supărător unirea a două ființe făcute una pentru alta.

Într-o seară, la teatrul Barnum de pe Broadway, unde se afla ca spectator, César Cascabel a fost uluit de farmecul, de grația cu care evolua o tânără acrobată franceză, domnişoara Cornelia Vadarasse, în exercițiul de la bara fixă. Să-şi alăture propriile talente de cele ale unei persoane încântătoare, să facă din două existențe una singură, să întrezărească în perspectivă o familie de mici Cascabeli demni de tatăl şi de mama lor, toate acestea i s-au părut fireşti onestului saltimbanc. Iar să se repeadă pe scenă într-o pauză, să se prezinte Corneliei Vadarasse, să-i facă propunerile cele mai convenabile privitoare la căsătoria dintre un francez şi o franțuzoaică, să înştiințeze un onorabil pastor aflat în sală, să-l conducă în foaier şi să-l roage să oficieze o căsătorie atât de potrivită, iată ce a mai urmat, împlinindu-se pe loc în preafericita țară a Statelor Unite ale Americii!

Şi oare sunt mai puțin reuşite căsătoriile făcute în mare grabă? În orice caz, a lui César Cascabel cu Cornelia Vadarasse, urma să fie una dintre cele mai reuşite câte s-au celebrat vreodată în întreaga lume.

Pe timpul când începe această povestire, doamna Cascabel avea patruzeci de ani. O ținută frumoasă, talia poate nu tocmai subțire, păr negru, ochi negri, gură surîzătoare şi plină de dinți, ca şi a bărbatului său. Cât despre excepționala sa vigoare, aceasta putea fi judecată după memorabilele lupte de la Chigaco, unde Cornelia obținuse “cocul de aur” . Să mai adăugăm că ea îşi iubea şi acum soțul ca în prima zi, având o încredere totală şi de neclintit în geniul acelui om ieşit din comun, una din cele mai

remarcabile ființe pe care le-a dat vreodată pământul normand.

Primul născut dintre băieții acestui cuplu de artişti ai circului era Jean, ajuns acum la nouăsprezece ani. Lipsit de aptitudini pentru exercițiile de forță, pentru gimnastică, acrobații şi clovnerii, avea în schimb mâni de o nemaipomenită abilitate şi o privire ageră ce făceau din el un jongler grațios, elegant, deloc îngâmfat de propriile lui succese. Era blând şi meditativ, negricios ca maică-sa, dar cu ochi albaştri. Studios şi rezervat, încerca să-şi lărgească instrucția unde şi când putea. Cu toate că nu se ruşina de meseria părinților săi, înțelegea că se puteau face şi lucruri mai bune decât demonstrațiile menite să distreze publicul şi îşi propunea să abandoneze circul îndată ce aveau să ajungă în Franța. Dintr-o profundă stimă pentru tatăl şi mama sa, era însă deosebit.de rezervat cu privire la acest subiect. Şi, de altfel, cum şi-ar fi putut face o altă situație în lume?

Al doilea băiat – ah, acesta, penultimul născut, gimnastul trupei, era produsul logic al cuplului Cascabel. Doisprezece ani, iute ca o pisică, sprinten ca o maimuță, vioi ca un țipar, un mic clovn cu înălțimea de trei picioare şi şase degete, venit pe lume făcând saltul mortal – dacă e să-l credem pe tată – un ştrengar vârât în tot felul de glume şi de farse, gata oricând să dea replică, dar bun din fire, chiar şi atunci când îşi merita scatoalcele primite cu zâmbetul pe buze, findcă nu i se dădeau niciodată din prea multă supărare. S-a băgat de seamă că pe băiatul cel mare al familiei Cascabel îl chema Jean. De ce acest nume? Pentru că aşa dorise mama, în amintirea unuia dintre înaintaşii ei, Jean Vadarasse, marinar din Marsilia înghițit de Marea Caraibilor – şi de care ea era tare mândră. Fireşte că tatăl; având norocul să-l cheme César, ar fi preferat alt nume, mai istoric, mai potrivit cu admirația lui secretă pentru războinici. Dar n-ar fi vrut să-şi contrazică soția la naşterea primului lor copil şi acceptase numele Jean, propunându-şi săşi ia revanşa dacă va mai avea un băiat. Asta s-a şi întâmplat, jar al doilea fiu a fost botezat Alexandre, după ce era cât pe ce săl cheme Hamilcar Attila sau Hannibal. În familie i se spunea Sandre. După primul şi al doilea băiat, familia s-a mărit cu o fetiță, iar pe această fetiță, căreia doamna Cascabel ar fi vrut să-i spună Hersilla, au botezat-o Napoléone, în cinstea martirului din insula Sfânta Elena.

Napoléone avea atunci opt ani. Era un copil drăguț, care promitea să devină o fată foarte frumoasă şi de fapt avea să-şi şi

ține promisiunea. Blondă, cu pielea roz, cu o fizionomie mobilă, plină de vioiciune, era deosebit de grațioasă şi de isteață. Exercițiile pe sârmă nu mai aveau secrete pentru ea; picioruşele îi alunecau şi jucau pe firul întins de parcă fetița, uşoară ca un fulg, ar fi avut aripi, s-o susțină în aer. Se înțelege că Napoléone era răsfățata familiei. Toți o adorau, şi era într-adevăr adorabilă. Mamei îi plăcea să-şi închipuie că fetița va face într-o bună zi o partidă excelentă. Nu-i oare şi aşa ceva înscris în sorții unei vieți nomade, de saltimbanc?

N-ar putea, prin urmare, Napoléone, ajunsă o domnişoară tânără şi frumoasă, să întâlnească un prinț dispus să se îndrăgostească de ea şi s-o ia de soție?

— Ca în basme? Întreba domnul Cascabel, mai realist decât nevastă-sa.

— Nu, César, ca în realitate.

— Vai, Cornelia, a trecut timpul când regii se însurau cu păstorițele şi, de altminteri, nu ştiu dacă astăzi păstorițele ar mai vrea să se mărite cu nişte regi.

Asta era familia Cascabel, tata, mama şi trei copii. Poate că n-ar fi stricat să-l aibă şi pe al patrulea, pentru acele piramide umane în care artiştii se cațără unii pe umerii celorlalți într-un număr cu soț. Dar al patrulea n-a mai venit.

Din fericire, era acolo Cuişoară, gata să-şi dea concursul în spectacolele extraordinare. De fapt, Cuişoară completa bine echipa Cascabel. Trupa era familia lui. Făcea parte din ea cu drepturi depline, cu toate că era american de origine. Unul dintre nenorociții fără

părinți, născuți nu se ştie pe unde – abia dacă ştiu şi ei – şi crescuți prin mila lumii, mâncând pe apucate, sfârşind bine când sunt firi sănătoase, când o natură cinstită îi ajută să reziste exemplelor rele din jur şi proastei influente a mizeriei. N-ar trebui oare să avem puțină îndurare față de aceşti sărmani dacă de cele mai multe ori sunt împinşi să facă rău ori să sfârşească rău ei înşişi?

Nu era cazul lui Ned Harley, căruia domnul Cascabel găsise de cuviință să-i dea porecla de Cuişoară. De ce? Mai întâi pentru că era subțire ca un cui, şi apoi, fiindcă avea sarcina de a primi în deschiderea spectacolului mai multe "floricele" cu cinci degete decât cresc într-un an întreg pe vreun arbust din familia cruciferelor!

Cu doi ani în urmă, când domnul Cascabel îl întâlnise pe acest nefericit, Ned Harley era muritor de foame. Trupa de acrobați din care făcea parte tocmai se destrăma, după ce fusese abandonată de director. El era unul dintre “menestreli” . Tristă ocupație, chiar dacă “îi dă să mânce” mai mult sau mai puțin celui care o practică. Să te mâzgăleşti cu cremă de ghete ca să te faci “negru” , cum se spune, să te îmbraci în costum negru, cu vestă albă şi cravată la fel, şi să cânți cântece groteşti zdrăngănind dintr-o vioară caraghioasă în compania a patru sau cinci indivizi de aceeaşi teapă, ce servici mai era şi ăsta? Ei bine, Ned Harley tocmai şi-o pierdea şi fusese cât se poate de fericit când se întâlnise cu Providența în persoana domnului Cascabel.

Mai exact, acesta tocmai îşi concedia măscăriciul, cel ce juca îndeosebi rolurile de prostănac din scenele de paradă. Ați putea crede? Bufonul acela se dăduse drept american şi era de fapt englez! Un John Bull în trupa ambulantă! Un compatriot de-al călăilor care... Cunoaşteți povestea, într-o zi, domnul Cascabel a aflat întâmplător de ce naționalitate era intrusul.

— Domnule Waldurton, i-a spus, întrucât eşti englez, ai s-o ştergi imediat, dacă nu vrei să-ți trag un picior în spate, cât îi fi de măscărici!

Si, cât era el de măscărici, domnul Waldurton ar fi căpătat piciorul în locul vizat, dacă nu se grăbea s-o şteargă.

Cuişoară fusese primit în locul lui. Fostul menestrel se angaja să facă de toate, de la parada în scenă până la țesălatul cailor şi gătit, atunci când era nevoie să i se dea o mână de ajutor Corneliei. Se înțelege că vorbea franțuzeşte, dar cu un accent destul de pronunțat. Pe scurt, era un băiat care-şi păstrase inocența, cu toate că ajunsese la treizeci şi cinci de ani; pe cât de vesel când atrăgea publicul cu caraghioslâcurile sale, pe atât de melancolic în viața de toate zilele. Vedea mai ales partea neplăcută a lucrurilor şi nimic nu-l surprindea cu adevărat, căci era greu să-l socoți printre fericiții acestei lumi. Capul ascuțit, fața prelungă şi trasă, părul gălbui, ochii rotunzi şi copilăroşi, nasul peste măsură de lung, pe care putea pune şase perechi de ochelari –număr comic de mare efect – urechile clăpăuge, gâtul de bâtlan, corpul slab aşezat pe două picioare scheletice făceau din el o ființă bizară. De fapt, nu se plângea, cu condiția ca – asta era corecția făcută mereu când spunea ceva – cu condiția ca nenorocul să nu-i dea motiv să se plângă. În plus, de când intrase

în serviciu la familia Cascabel, se ataşase puternic de ei, iar aceştia nu s-ar fi putut lipsi de Cuişoară.

Asta era, dacă putem spune aşa, partea umană a trupei de saltimbanci. Cât priveşte partea animală, ea era reprezentată de doi câni buni, unul prepelicar, foarte priceput la vânătoare şi cât se poate de folositor la paza casei pe roți, celălalt un pudel, isteț şi spiritual, menit să devină membru al Institutului, atunci când va exista un Institut pentru rasa canină.

După cei doi câni se cuvine să prezentăm publicului o mică maimuță care, în concursurile de strâmbături, se putea întrece nu fără succes cu însuşi Cuişoară, de multe ori spectatorilor fiindu-le destul de greu să hotărască imparțial căruia din doi să-i dea premiul. Mai era apoi un papagal, Jako – originar din Jawa, care vorbea, flecărea, cânta şi cârâia zece ore din douăsprezece ca urmare a lecțiilor primite de la prietenul său Sandre. În fine, doi cai, doi cai buni şi bătrâni trăgeau vehiculul de bâlci şi Dumnezeu ştie dacă nu cumva picioarele lor, cam înțepenite de etate, se lungiseră din cauza atâtor mii de mile străbătute!

Vreți să ştiți cum le chema pe aceste minunate animale? Pe unul Vermout, ca pe trăpaşul victorios al domnului Delamarre, pe celălalt Gladiator, ca pe armăsarul contelui de Lagrange. Da! Purtau aceste nume ilustre pe hipodromul francez, fără să se fi gândit să se înscrie pentru marele premiu al Parisului.

Cât despre cei doi câni, prepelicarul se numea Wagram, iar pudelul Marengo (Marengo şi Wagram: localități în Italia şi, respectiv, Austria, unde în 1800 şi 1809 Napoleon a purtat lupte victorioase împotriva austriecilor şi se poate ghici cu uşurință cine îi botezase cu aceste nume celebre în istorie).

Maimuței i s-a spus John Bull, pur şi simplu, din pricina urâțeniei. Ce vreți? Trebuie să-i trecem domnului Cascabel cu vederea această mânie pornită, la urma urmei, dintr-un patriotism perfect scuzabil, chiar şi într-un timp în care asemenea simpatii nu-şi mai aveau nici o justificare.

— Cum să nu-l adori, spunea, pe omul care striga sub o ploaie de gloanțe:

— Luați-vă după panaşul meu alb – o să-l găsiți întotdeauna!

Iar când i se atrăgea atenția că acela care pronunțase frumoasele cuvinte pomenite era Henric al IV-lea, răspundea:

— Se prea poate, dar şi Napoleon ar fi fost în stare să le

spună.

III

SIERRA NEVADA

Câți n-au visat cândva o călătorie într-un coach house, într-o casă pe roți, ca saltimbancii! Să n-ai grija hotelurilor, nici a hanurilor, să nu te preocupe nesiguranța unui pat sau nesiguranța şi mai mare a mâncării, atunci când treci printr-un ținut unde abia întâlneşti ici-colo câte un târg ori câte un sat! Totuşi, puțini sunt cei ce fac o asemenea călătorie cu un vehicul improvizat, pe când bogații şi-o permit în mod obişnuit, în iahturile lor de plăcere, cu tot confortul de acasă. Dar oare vehiculul nu-i o casă umblătoare? De ce comedianții sunt singurii care cunosc bucuria "navigației pe uscat" ?

De fapt, vehiculul saltimbancului este un apartament complet, cuprinzând camerele şi mobilierul, este căminul rătăcitor, iar cel al lui César Cascabel răspundea întru totul exigențelor vieții nomade.

Se numea Belle-Roulotte, ca şi cum ar fi fost vorba de vreo goeletă normandă, şi puteți fi siguri că-şi justifica numele după atâtea peregrinări prin Statele Unite. Cumpărată de numai trei ani din primele economii ale familiei, aceasta înlocuia vechea rablă acoperită doar de o prelată şi complet lipsită de arcuri, care adăpostise atâta timp întreaga familie. Or, cum de mai bine de douăzeci de ani domnul Cascabel colinda târgurile şi piețele Confederației, se înțelege că vehiculul său era de fabricație americană. Belle-Roulotte stătea pe patru roți. Prevăzută cu arcuri tari, de oțel, era pe cât de uşoară, pe atât de solidă, întreținută cu grijă, săpunită, frecată, spălată, îi străluceau panourile vopsite în culori țipătoare, unde galbenul auriu făcea casă bună cu roşul cărămiziu, lăsând să se vadă firma devenită celebră: Familia César Cascabel. Ca lungime ar fi putut rivaliza cu poştalioanele care mai străbat preriile Far West-ului prin părțile

unde Great Trunk, calea ferată de la New York la San Francisco, nu şi-a întins încă ramificaţiile. Fireşte că doi cai nu puteau trage acest vehicul greu decât la pas. Şi zău că încărcătura era mare. Fără să-i punem la socoteală pe cei ce locuiau acolo, Belle-Roulotte nu căra oare, într-o galerie superioară, pânza de cort cu picheţii şi corzile, iar dedesubt, între roţile din faţă şi cele din spate, un coş mare, mobil, plin cu diferite obiecte: tobă mare, tobă mică, trompetă, trombon şi alte ustensile ori accesorii care sunt veritabile unelte ale scamatorului? Să mai amintim şi costumele unui celebru număr de pantomimă, Bandiţii din Pădurea Neagră, figurând şi el în repertoriul familiei Cascabel. Amenajarea interiorului era bine concepută şi, se înţelege, totul de o curăţenie desăvârşită, de-a dreptul flamandă, datorită Corneliei, care nu glumea la acest capitol. În partea din faţă, închisă printr-o uşă glisantă prevăzută cu geam de sticlă, se afla compartimentul rezervat sobei de bucătărie. Urma un salon, sau sufragerie, unde se dădeau şi consultaţiile legate de prezicerea norocului; apoi, o primă încăpere de dormit, cu paturi suprapuse ca în cabina unei nave, unde se culcau, separaţi printr-un paravan, în dreapta cei doi fraţi, iar în stânga surioara lor; în sfârşit. În spate, camera soţilor Cascabel, având un pat cu saltea groasă şi cuvertură multicoloră, lângă care fusese aşezată celebra casă de bani. Prin toate colţurile, planşete ce puteau fi ridicate sau lăsate, alcătuind mese ori noptiere, şi dulăpioare în care se înghesuiau costumele, perucile şi alte lucruri necesare pantomimei. Lumina venea de la două lămpi cu petrol, adevărate felinare de ruliu, legănate când vehiculul mergea pe drumuri accidentate; în plus, pentru ca lumina zilei să pătrundă în diversele compartimente, vreo şase ferestruici cu sticla montată în rame de plumb, având perdele din muselină subţire, prevăzute cu şnururi colorate, făceau ca Belle-Roulotte să pară o galiotă olandeză.

Nepretenţios din fire, Cuişoară dormea în primul compartiment, într-un hamac pe care şi-l întindea seara între doi pereţi, iar dimineaţa, de cum se făcea ziuă, îl strângea. Mai rămâne să spunem că cei doi câni, Wagram şi Marengo, în calitatea lor de paznici de noapte, se culcau amândoi în coşul de sub vehicul, unde tolerau şi prezenţa maimuţei John Bull, cu toate că era neastâmpărată şi îi plăceau poznele. Papagalul Jako era expediat într-o colivie suspendată în cel de-al doilea compartiment. Cât despre cei doi cai, Gladiator şi Vermout, aveau

toată libertatea să pască pe lângă

Belle-Roulotte, fără să fie nevoie să-i închidă. Şi după ce păşteau iarba acelor nesfirşite câmpii unde masa le era întotdeauna întinsă, aşa cum şi patul le era făcut, ori mai degrabă aşternutul, nu le mai rămânea decât să se întindă şi să doarmă pe pământul care-i alimentase.

Ce-i sigur e că la lăsarea nopții, cu puştile şi pistoalele stăpânilor, cu cei doi câni care o păzeau, în Belle-Roulotte erai în deplină siguranță. Aşa arăta vehiculul familiei. Câte mile nu străbătuse în trei ani prin Confederație, de la New York la Albany, de la Niagara la Buffalo, la Saint Louis, la Philadelphia, la Boston, la Washington, de-a lungul fluviului Mississippi până la New Orleans, în vecinătatea lui Great Trunk până la Munții Stâncoşi, în ținutul mormonilor, apoi până la capătul Californiei! O călătorie fără probleme, căci nimeni din mica trupă nu fusese vreodată bolnav, în afară de John Bull, care avea indigestii repetate din pricina uimitoarei sale lăcomii înnăscute. Şi ce bucurie să ducă această Belle-Roulotte în Europa, s-o conducă pe drumurile bătrânului continent! Câtă curiozitate plină de simpatie avea să stârnească ea traversând pământul Franței şi satele normande! Ah, să revezi Franța – să revezi Normandia ta – ca în celebrul cântec al lui Berat, spre asta se îndreptau toate gândurile, toate dorințele lui César Cascabel.

La New York vehiculul urma să fie demontat, împachetat, îmbarcat pe un pachebot cu destinația Havre, unde nu mai aveau de făcut altceva decât să-l reaşeze pe roți ca să se poată îndrepta spre capitală.

Cât de nerăbdători erau să plece domnul Cascabel, soția sa, copiii şi însoțitorii lor, am putea spune prietenii lor cu patru labe! Aşa că porniră din piața mare a oraşului Sacramento în zorii zilei de 15 februarie, unii pe jos, alții în vehicul – fiecare după bunul său plac. Era încă foarte rece, dar timpul era bun. Se înțelege că nu plecau "fără uscătură" , cu alte cuvinte fără felurite conserve de carne şi legume. De altfel, îşi puteau face noi provizii prin oraşe şi sate. Mai era apoi vânatul: bizoni, cerbi, iepuri şi potârnichi se găseau din abundență prin ținuturile acelea. Iar Jean avea să se lipsească oare de plăcerea de a umbla cu arma sub braț şi a se folosi cât mai bine de ea? Vânătoarea nu era oprită şi nici nu se cerea permis pe întinsele prerii din Far West. Adevărul e că Jean era un țintaş iscusit, iar prepelicarul Wagram, spre deosebire de

pudelul Marengo, se remarca prin calități cinegetice dintre cele mai alese.

Părăsind Sacramento, Belle-Roiilotte o luă spre nord-est. Plănuiseră să ajungă la frontieră pe drumul cel mai scurt şi să străbată Sierra Nevada, deci vreo două sute de kilometri până la pasul Sonora, prin care se trece în nesfirşitele câmpii ale estului. Încă nu erau în Far West-ul propriu-zis, unde aşezările se întâlnesc abia când şi când. Nu era nici preria, cu orizonturile sale îndepărtate, cu largi întinderi pustii, cu indieni nomazi pe care civilizația îi împinge încetul cu încetul spre regiunile mai puțin umblate ale Americii de Nord. Îndată ce ieşi din Sacramento, ținutul se şi înalță. Sunt ramificațiile Sierrei, care mărgineşte splendid bătrâna Californie cu lanțurile sale muntoase, acoperite de brazi verzi, dominate ici-colo de vârfuri ce ating cinci mii de metri. O barieră de verdeață cu care natura a binecuvântat acest ținut unde turnase atâta aur, secat acum de lăcomia omului. De pe traseul urmat de Belâe-Roulotte nu lipseau oraşe importante ca Jackson, Mocquelenne, Placerville, renumite avanposturi ale ținuturilor Eldorado şi Calaveras. Dar domnul Cascabel se oprea numai cât să facă nişte târguieli, ori atunci când îşi dorea o noapte mai lipsită de griji. Se grăbea să treacă de munții Nevada, de zona Marelui Lac Sărat şi de uriaşul mur(zid) al Munților Stâncoşi – încercări foarte serioase pentru căruța sa. Apoi, până în zona lacurilor Erie şi Ontario, căruța nu mai avea de străbătut prin prerie decât drumuri bătute de picioarele cailor şi de caravane. Se înainta destul de anevoie prin locurile aceleamuntoase. Multe ocolişuri inevitabile lungeau drumul. Pe deasupra, cu toate că ținutul era străbătut de paralela treizeci şi opt, care în Europa trece prin Sicilia şi Spania, ultimele valuri de frig erau cât se poate de aspre. Se ştie că din cauza depărtării de Gulfstream – curentul cald care, ieşind din Golful Mexic, se îndreaptă oblic spre Europa – clima Americii de Nord e mult mai rece, la aceeaşi latitudine, decât cea a vechiului continent. Peste câteva săptămâni, însă, California urma să devină iarăşi pământul cel mai generos dintre toate, mamă plină de fruct, unde bobul de grâu se însuteşte, unde se amestecă din plin cele mai felurite culturi ale zonelor tropicale şi temperate, trestia de zahăr, orezul, tutunul, portocalele, măslinele, lămâile, ananasul, bananele. Nu aurul a făcut bogăția solului californian, ci extraordinara vegetație țâşnită din miezul său.

— O să ne pară rău după țara asta, spunea Cornelia, care nu era deloc indiferentă la bunătățile de pe masă.

— Eşti o mâncăcioasă, îi reproşa domnul Cascabel.

— Ei, mă gândesc la copii, nu la mine.

Zile în şir străbătură, prin marginea pădurilor, câmpii ce înverzeau. Oricât de multe să fi fost rumegătoarele ce păşteau pe acele câmpuri, tot nu reuşeau să distrugă covorul de iarbă primenită de natură neîncetat. Nu poți lăuda nicicând îndeajuns forța vegetală a teritoriului californian, cu care nici un altul nu ajunge să se compare. E grânarul Pacificului, iar flotele comerciale care îi exportă produsele nu reuşesc vreodată să-l epuizeze. Belle-Roulotte mergea cu viteza sa obişnuită, în medie nu mai mult de şaseşapte leghe pe zi (33-40Km). Tot aşa îşi plimbase ocupanții prin toate Statele Unite, unde numele Cascabel era atât de cunoscut, începând de la gurile fluviului Mississippi şi până în Noua Anglie. E adevărat că pe atunci se opreau în fiecare oraş al Confederației, ca să câştige bani. De data asta, în călătoria lor de la vest spre est, nu-şi mai propuseseră să uimească lumea. Nu mai era un turneu artistic, ci întoarcerea în bătrâna Europă, cu fermele normande la orizont.

Traversarea se făcea cu însuflețire, şi câte case temeinic clădite n-ar fi avut de ce să invidieze fericirea din casa aceea pe roți! Se rîdea, se cânta, se glumea şi câteodată trompeta chinuită de tânărul Sandre alunga păsările, la fel de ciripitoare precum această însuflețită familie.

Totul era minunat, însă zilele de călătorie nu trebuiau să fie neapărat şi zile de vacanță.

— Copii, spunea mereu domnul Cascabel, — nu-i cazul, totuşi, să ne anchilozăm!

Aşa că în timpul opririlor, când caii se odihneau, familia nu stătea degeaba. De multe ori indienii se îngrămădeau să-l vadă pe Jean repetându-şi numerele de jonglerie, pe Napoléone făcând câțiva paşi plini de grație, pe Sandre care se îndoia în fel şi chip, de parcă ar fi fost de cauciuc, pe doamna Cascabel dedându-se unor exerciții de forță şi pe domnul Cascabel devenit ventriloc; fără să-i uităm pe Jako, care pălăvrăgea în colivia lui, pe cânii ce-şi făceau numărul comun şi pe John Bull, care se strâmba cât putea de tare. Să remarcăm, totuşi, faptul că Jean nu-şi neglija deloc studiul în timpul călătoriei. Citea şi recitea cele câteva cărți din mica bibliotecă existentă în Belle-Roulotte: puțină geografie şi

aritmetică şi diverse volume de călătorie. Tot el ținea şi Jurnalul de bord, unde relata în mod plăcut, incidentele "navigației" .

— O să ajungi prea învățat! îi spunea câteodată taică-său. Dar, mă rog, dacă asta-ți place...

Domnul Cascabel se ferea să descurajeze pornirile fireşti ale primului său născut. De fapt, şi el şi soția lui erau foarte mândri să aibă un "savant" în familie. Prin 27 februarie, după-amiază, Belle-Roulotte ajunse la intrarea în trecătorile Sierrei Nevada. Urma un urcuş greu, de patru-cinci zile, atât pentru oameni cât şi pentru animale. Trebuiau să suie panta până la jumătate din înălțimea munților. Pe serpentinele cățărate pe versanții enormei bariere era nevoie să se pună umărul la roată. Cu toate că timpul continua să se îmblânzească sub primele răsuflări ale primăverii californiene, clima îşi păstra mai departe asprimea la o anumită altitudine. Nimic mai de temut decât ploile torențiale, cumplitele vârtejuri de zăpadă, rafalele dezlănțuite prin trecători sinuoase, unde vântul năvăleşte ca într-o pâlnie. De altfel, în partea lor superioară, pasurile ajung în vecinătatea zăpezilor veşnice: ei urmau să urce până la vreo două mii de metri înainte de a coborî în ținutul locuit de mormoni.

Domnul Cascabel intenționa să facă ce făcuse şi altădată în asemenea împrejurări: să închirieze cai de rezervă din satele ori de la fermele întâlnite prin munți, şi oameni – indieni sau americani albi – care să-i călăuzească. Aveau să fie nişte cheltuieli în plus, de bună seamă, însă era absolut necesar, dacă familia nu dorea să-şi pună în pericol atelajul propriu.

În seara zilei de 27, ajunseră la intrarea în pasul Sonora. Văile urmate până atunci prezentau denivelări neînsemnate. Prin urmare, Vermout şi Gladiator le urcaseră fără prea multă osteneală. Dar n-ar fi putut merge mai departe, nici chiar ajutați de tot personalul. Făcură popas aproape de un cătun pierdut în fundul trecătorilor Sierrei. Erau numai câteva case, iar la două bătăi de puşcă o fermă unde domnul Cascabel hotărî să meargă chiar în seara aceea. Dorea să închirieze pentru a doua zi nişte cai, pe care Vermout şi Gladiator aveau să-i întâmpine cu satisfacție înainte de toate, trebuiră să se pregătească pentru noapte.

După ce tabăra fu aşezată după regulile obişnuite, luară legătura cu locuitorii, cătunului, care le furnizară bucuros alimente proaspete pentru oameni şi furaje pentru animale.

Era exclus ca, în seara aceea, să "repete" exercițiile. Ajunseseră cu toții la capătul puterilor. Ziua fusese grea, cu o mare parte a drumului făcută pe jos, ca să uşureze atelajul. Domnul Cascabel dădu, aşadar, repaus complet, iar acesta urma să fie respectat pe toată durata traversării Sierrei.

După o ultimă privire de stăpân aruncată taberei, lăsând Belle-Roulotte în seama soției şi a copiilor, domnul Cascabel se îndreptă, însoțit de Cuişoară, spre casa ale cărei coşuri fumegau printre copaci.

Ferma era proprietatea unui californian şi a familiei sale, care îl primiră bine pe saltimbanc. Fermierul se angaja să-i închirieze trei cai şi două călăuze. Acestea urmau să însoțească vehiculul până în locul de unde pantele începeau să coboare spre est; de acolo aveau să se întoarcă împreună cu caii de rezervă. Numai că treaba asta costa cam mult. Domnul Cascabel vorbi ca unul ce n-avea deloc chef să arunce banii pe fereastră şi în cele din urmă căzu de acord cu o cifră cu nimic mai mare decât suma plănuită pentru acea parte a călătoriei.

A doua zi, la orele şase, sosiră cei doi oameni, iar cei trei cai aduşi de ei fură înhămați înaintea lui Vermout şi Gladiator. Belle-Roulotte porni să urce printr-o trecătoare îngustă, cu păduri bogate pe ambele părți. Spre orele opt, la una din cotiturile defileului, minunatele ținuturi ale Californiei, pe care familia Cascabel nu le părăsea fără un anume regret, dispărură cu totul dincolo de masivul Sierrei.

Cei trei cai ai fermierului erau animale puternice, se putea conta pe ele. Aşa să fi fost oare şi însoțitorii lor? Asta părea mai puțin probabil.

Erau nişte oameni puternici amândoi, pe jumătate indieni, pe jumătate englezi. O, dacă ar fi ştiut domnul Cascabel, cum le-ar mai fi făcut vânt fără nici o ezitare!

În sfirşit, Corneliei nu-i plăceau mutrele lor, Jean împărtăşea părerea mamei, care era şi părerea lui Cuişoară. Domnul Cascabel nu se arăta preocupat de această problemă. La urma urmei, erau doar doi inşi şi nu le-ar fi fost prea uşor dacă puneau ceva la cale. Cât priveşte întâlnirile periculoase, ele se arătau puțin probabile în Sierra. Drumurile erau, fără îndoială, sigure în acea perioadă. Trecuse timpul când minorii din California, cei cărora li se spunea loafers şi rowdies, se înhăitau cu răufăcători veniți din toate colțurile lumii ca să-i brutalizeze

împreună pe oamenii de treabă. Legea linşajului izbutise să-i pună la punct.

Totuşi, prudent cum era, domnul Cascabel îşi propuse să fie cu ochii în patru. Oamenii de la fermă se arătau a fi, hotârât, căruţaşi pricepuţi. Aşa că ziua trecu fără vreun accident, iar ăsta era lucrul cel mai important. Ajungea o roată distrusă, vreo osie ruptă şi, departe de orice aşezare, fără putinţa de a-şi repara stricăciunile, cei ce locuiau în Belle-Roulotte s-ar fi trezit în cea mai mare încurcătură. Trecătoarea avea pe atunci un aspect cât se poate de sălbatic. Pini cu culoarea bătând spre negru şi muşchiul care acoperea solul ca un covor alcătuiau vegetaţia locului. Enorme îngrămădiri de pietre, întâlnite ici-colo, sporeau numărul ocolurilor, mai cu seamă de-a lungul unuia dintre afluenţii rîului Walkner. Rîul acesta, ieşit din lacul cu acelaşi nume, năvălea zgomotos prin fundul prăpăstiilor. În depărtare, pierdut în nori, Castle Peak se înălţa deasupra celorlalte piscuri ridicate atât de pitoresc din lanţul muntos Nevada.

Spre orele cinci după-amiază, când umbra începea să urce din adâncurile îngustei trecători, aveau de depăşit o cotitură anevoioasă. Drumul era atât de greu în locul acela, încât fu nevoie să se descarce o parte din vehicul. Prelata şi cele mai multe dintre lucrurile aflate în galeria superioară rămaseră un timp în urmă. Puseră umărul cu toţii şi, trebuie să recunoaştem, cele două călăuze făcură chiar exces de zel în acea împrejurare. Domnul Cascabel şi ai săi îşi corectară în parte primele impresii privitoare la oamenii aceia. De altfel, peste încă două zile urmau să ajungă în punctul cel mai înalt al defileului, de-unde mai aveau doar de coborât, aşa că atelajul suplimentar putea să se întoarcă la fermă.

Odată ales locul de popas, pe când căruţaşii se ocupau de cai, domnul Cascabel, cei doi fii ai săi şi Cuişoară se întoarseră să ia obiectele lăsate în drum. Ziua se sfârşi cu o masă bună şi nimeni nu se mai gândea decât la odihnă. Domnul Cascabel invită călăuzele să intre într-unul din compartimentele rulotei; dar ei refuzară, asigurindu-l că adăpostul copacilor le era suficient. Acolo, înveliţi bine în pături groase, puteau păzi mai uşor caii stăpânului.

Nu mult după aceea, tabăra era scufundată într-un somn adânc.

A doua zi, la cele dintâi licăriri ale aurorii dimineţii, toată lumea era în picioare. Coborâţi primii din Belle-Roulotte, domnul

Cascabel, Jean şi Cuişoară se îndreptară spre locul unde fuseseră legați în ajun Vermout şi Gladiator.

Amândoi erau acolo, însă cei trei cai ai fermierului dispăruseră. Cum nu puteau fi departe, Jean se pregătea să trimită călăuzele în căutarea jor. Dar nici cei doi oameni nu se mai aflau în tabără.

— Unde-or fi? Întrebă el.

— Au plecat după cai, nu încape îndoială, răspunse domnul Cascabel.

— Hei! Hei! strigă Cuoşoară cu o voce ascuțită, care ar fi trebuit să se audă până departe. Nu primi nici un răspuns. Domnul Cascabel şi Jean strigară şi ei din răsputeri, ba chiar făcură o parte din drum înapoi.

Călăuzele nu apăreau nici acum.

— Te pomeneşti că nu ne-am înşelat deloc, privindu-le mutrele, exclamă domnul Cascabel.

— De ce ne-or fi părăsit oamenii ăia, întrebă Jean.

— Or fi făcut vreo treabă urâtă!

— Ce anume?

— Ei, ce! Aşteaptă! O să aflăm.

Şi, urmat de Jean şi de Cuişoară, se întoarse în goană la Belle-Roulotte. Cât ai clipi din ochi, domnul Cascabel urcă scărița, împinse uşa, străbătu compartimentele, şi se năpusti în camera din fund, unde pusese prețiosul cufăr cu cifru. Se întoarse răcnind:

— L-au furat!

— Cufărul? Strigă Cornelia.

— Da, l-au furat ticăloşii ăia!

IV

DECIZIE IMPORTANTĂ

Ticăloşi!

Era tocmai cuvântul ce li se potrivea unor asemenea răuvoitori, însă asta nu schimba lucrurile: jaful rămânea jaf.

În fiecare seară domnul Cascabel obişnuia să verifice locul

unde se afla casa de bani, încredințându-se că totul era în regulă. Acum îşi amintea că în ajun, după o zi atât de grea, picase de somn şi nu, mai făcuse controlul obişnuit. Era mai mult ca sigur că, în timp ce Jean, César şi Cuişoară erau plecați după lucrurile lăsate la cotul trecătorii, cele două călăuze intraseră neobservate de nimeni în ultimul compartiment, înhățaseră cufărul şi-l ascunseseră prin tufele de la marginea locului de popas. De asta refuzaseră să-şi petreacă noaptea în Belle-Roulotte. Apoi aşteptaseră ca toți ceilalți să adoarmă şi o şterseseră cu caii fermierului.

Din toate economiile micii trupe nu mai rămânea nimic, exceptând cei câțiva dolari din buzunarul domnului Cascabel. Şi încă trebuiau să fie fericiți că ticăloşii nu-i luaseră cu ei pe Vermout şi pe Gladiator!

Obişnuiți, în cele douăzeci şi patru de ore petrecute împreună, cu prezența străinilor, cânii nu dăduseră alarma şi mârşăvia se săvârşise fără nici o dificultate. Unde să-i mai găsească pe hoți, după ce aceia se înfundaseră în Sierra Nevada? Unde să dea de urma banilor? Iar fără bani cum să treacă Atlanticul?

Disperarea familiei se manifestă la unii prin lacrimi, la alții prin furie. Domnul Cascabel trecu mai întâi printr-un adevărat acces de turbare, iar soția şi copiii avură destule de tras până să-l potolească. Dar, după ce mânia îi trecu, redeveni stăpân pe sine, ca unul care ştia bine că nu trebuia să-şi piardă timpul cu reproşuri fără rost.

— Cufăr blestemat! nu se putu abține să nu spună Cornelia, printre lacrimi.

— Dacă nu l-am fi avut, zise Jean, atunci banii noştri...

— Da! Minunată idee, să cumpăr cutia aia afurisită! exclamă domnul Cascabel. E clar că, atunci când ai o casă de bani, lucrul cel mai înțelept e să nu pui nimic în ea. Mare scofală că-i asigurată împotriva focului, cum mi-a spus negustorul, dacă nu-i asigurată şi împotriva hoților!

Era o lovitură cumplită pentru familie, trebuie să recunoaştem, şi nu e de mirare că îi copleşise pe toți. Să li se fure două mii de dolari agonisiți cu atâta efort!

— Ce-i de făcut? întrebă Jean.

— Ce-i de făcut?! răspunse domnul Cascabel, stringând din dinți încât părea că-şi zdrobeşte cuvintele. Foarte simplu! Chiar

nemaipomenit de simplu! Fără caii de rezervă nu mai putem urca. Aşa că propun să ne întoarcem la fermă. Poate că nemernicii ăia sau...

— Dacă nu cumva nu s-au întors acolo, observă Cuişoară.

Şi, într-adevăr, aşa ceva era mai mult decât probabil. Totuşi, repetă domnul Cascabel, nu le rămânea nimic mai bun de făcut decât să se întoarcă, din moment ce înainte nu puteau merge.

Vermout şi Gladiator fură înhămaţi şi vehiculul începu să coboare prin defileul Sierrei. Drumul era acum uşor, prea uşor! Călătoreşti repede când n-ai decât de coborât; dar mergeau cu capul plecat, în tăcere, dacă nu punem la socoteală ploaia de înjurături care scăpa, din când în când, din gura domnului Cascabel.

La amiază, Belle-Roulotte se opri în faţa fermei. Cei doi hoţi, nici vorbă să se fi întors!

Aflând despre cele întâmplate, fermierul se înfurie cumplit, fără să-i pese, de altfel, câtuşi de puţin de familia Cascabel. Dacă lor le furaseră banii, lui îi furaseră trei cai. Fugind prin munţi, răufăcătorii erau obligaţi să iasă prin celălalt capăt al trecătorii. Repede după ei! Şi fermierul, în mânia lui, nu era departe de a-l scoate pe domnul Cascabel vinovat de furtul animalelor lui.

— Ştii că eşti grozav? zise saltimbancul. De ce ţii pe lângă casă asemenea ticăloşi şi de ce îi mai şi pui în serviciul oamenilor cinstiţi?

— Parcă eu am ştiut! răspunse fermierul. Nu m-am putut plânge niciodată de ei. Oricum, furtul era comis, iar situaţia deosebit de gravă.

Dar, dacă doamna Cascabel nu izbutea să-şi revină, soţul ei, cu fondul de filozofie de bâlci care îl caracteriza, îşi redobândi în cele din urmă stăpânirea de sine. Când se adunară în Belle-Roulotte. toţi membrii familiei participară la o discuţie de cea mai mare însemnătate, – din care avea să iasă o hotărâre teribilă – cum anunţase domnul Cascabel, rostogolind mereu consoana “r”.

— Copii, în viaţă apar împrejurări când un om cu picioarele pe pământ trebuie să ştie a lua o decizie. Chiar am băgat de seamă că aceste împrejurări sunt de regulă neplăcute. Aşa e şi cea în care ne aflăm acum datorită unor netrebnici... Deci, problema noastră ar fi să n-o luăm pe patru drumuri deodată, cu atât mai mult cu cât nici nu există patru. Există unul singur şi pe

acela o s-o apucăm neîntârziat.

— Care? întrebă Sandre.

— O să vă explic numaidecât un plan ce mi-a venit în minte, răspunse domnul Cascabel. Ca să ştiu însă dacă e realizabil Jean să-şi aducă aici şmecheria lui cu hărți...

— Atlasul, zise Jean.

— Mă rog, atlasul ăla. Îmi închipui că eşti tare la geografie. Du-te după atlas!

— Într-o clipă, tată!

După ce atlasul fu pus pe masă, domnul Cascabel reluă astfel:

— Se înțelege, copii, că deşi mizerabilii ăia ne-au furat casa de bani — de ce mi-o fi venit ideea să cumpăr o casă de bani? — bineînțeles, spun, că n-o să renunțăm la gândul de-a ne întoarce în Europa.

— Să renunțăm? Niciodată! exclamă doamna Cascabel.

— Un răspuns plin de demnitate, Cornelia! Vrem să ne întoarcem în Europa şi o să ne întoarcem. Vrem să revedem Franța şi o vom revedea! Dacă nişte ticăloşi ne-au jefuit, nu înseamnă că... Da, eu însumi, cel dintâi, am nevoie de aerul patriei mele, altfel am să mor.

— Nu vreau să mori, César! Am plecat spre Europa şi nimic nu ne poate opri să ajungem acolo.

— Dar cum să facem? întrebă Jean, stăruitor. Cum să facem?

— Într-adevăr, cum să facem, zise domnul Cascabel – scărpinându-şi fruntea – dând spectacole pe drum, vom izbuti în mod precis să strângem de la o zi la alta banii cu care să ducem Belle-Roulotte până la New York. Însă, odată ajunşi acolo, fără banii cu care să-i plătim locul, nu vom putea urca pe pachebot. Iar fără pachebot nu poți trece oceanul decât înotând. Asta, mi se pare, o să fie cam greu...

— Foarte greu, patroane, interveni Cuişoară. — Afară de cazul că am avea înotătoare...

— Tu ai?

— Nu cred.

— Atunci taci şi ascultă!

Apoi se adresă fiului său mai mare:

— Jean, deschide atlasul şi arată-ne pe hartă locul unde ne aflăm.

Jean căută harta Americii de Nord şi o vârî sub ochii tatălui său. Toate privirile îl urmăriră pe când arăta cu degetul un punct din Sierra Nevada, situat ceva mai la est de Sacramento.

— Aici suntem, zise.

— Bine, aprecie domnul Cascabel, — înseamnă că, după ce ajungem de partea cealaltă a munților, am avea de străbătut tot teritoriul Statelor Unite până la New York?

— Da, tată.

— Cam câte leghe ar fi?

— În jur de o mie trei sute.

— Bun! După asta. mai trebuie să trecem şi oceanul?

— Fără îndoială.

— Câte leghe are oceanul ăsta?

— Aproape nouă sute până-n Europa.

— Şi, odată ajunşi în Franța, putem spune că suntem în Normandia noastră? Putem spune!

— Asta face...

— Două mii două sute de leghe! anunță micuța Napoléone, care socotise pe degete.

— Ia te uită, ştrengărită! zise domnul Cascabel. A şi învățat aritmetica! Să spunem două mii două sute de leghe?

— Cam atâta, tată, răspunse Jean, cred că am socotit bine.

— Ei, copii, asta ar fi o nimica toată pentru Belle-Roulotte. dacă nu s-ar afla o mare între America şi Europa, o mare blestemată care să-i stăvilească drumul. Iar marea asta n-o poți trece fără bani, mai bine zis fără pachebot...

— Ori fără înotătoare! repetă Cuişoară.

— Hotărât, ăsta o ține pe-a lui, observă domnul Cascabel, ridicând din umeri.

— Prin urmare, e limpede că nu vom putea merge spre est, spuse Jean.

— E imposibil, aşa cum zici, fiule. Absolut imposibil! Dar... poate că prin vest...

— Prin vest? exclamă Jean, uitându-se mirat la taică-său.

— Da. Caută un pic pe acolo şi arată-mi pe unde ar trebui s-o luăm ca să mergem prin vest.

— Mai întâi ar trebui să urcăm prin California, prin Oregon şi pe teritoriul Washington până la frontiera nordică a Statelor Unite.

— Şi de acolo?

— De acolo? Ar urma Columbia britanică.

— Ptiu, făcu domnul Cascabel, — n-am putea ocoli Columbia asta?

— Nu, tată.

— În fine... Mai departe?

— Ajunşi la frontiera de nord a Columbiei, o să dăm de provincia Alaska.

— Engleză şi asta?

— Nu, rusească. Cel puțin până acum, căci se pune problema să fie anexată...

— Angliei?

— Nu. Statelor Unite.

— Perfect. Iar după Alaska ce vine?

— Strâmtoarea Bering, care desparte cele două continente, America şi Asia.

— Câte leghe am avea până la strâmtoare?

— O mie o sută de leghe.

— Ține minte, Napoléone, şi după aceea ai să adaugi.

— Dar eu? întrebă Sandre.

— Şi tu.

— Iar acum, Jean, cât ar putea fi de lată strâmtoarea aceea?

— Vreo douăzeci de leghe, tată.

— Ah, douăzeci de leghe, se miră doamna Cascabel. . -

— Un pârîu, Cornelia, am putea spune un pârîu.

— Cum aşa, un pârîu?

— Foarte bine! Şi de altfel, Jean, strâmtoarea Bering nu îngheață iarna?

— Ba da, tată. Patru sau cinci luni pe an e complet înghețată.

— Bravo, înseamnă că se poate trece pe gheață?

— Se poate, şi chiar se trece.

— Ah! Minunată strâmtoare!

— Dar după aceea nu mai trebuie să trecem peste nici o mare, întrebă Cornelia.

— Nu. Continentul asiatic se întinde până în Rusia europeană.

— Arată-ne, Jean.

Jean căută în atlas harta Asiei, pe care domnul Cascabel o cercetă cu atenție.

— Ei, şi iată că lucrurile ne ies pe plac, dacă n-or fi prea multe ţinuturi sălbatice în Asia.

.

— Nu prea multe, tată.

— Europa unde-i?

— Aici, răspunse Jean, arătând cu degetul frontiera munţilor Ural.

— Ce distanţă e între strâmtoarea aceea... pârîul Bering... şi Rusia europeană?

— Cam o mie şase sute de leghe.

— Dar de acolo până în Franţa?

— Aproape şase sute.

— Şi în total, de la Sacramento?

— Trei mii trei sute douăzeci de leghe, spuseră într-o voce Sandre şi Napoléone.

— Câte un punct roşu pentru fiecare, zise domnul Cascabel. — Aşadar, pe la răsărit, sunt două mii două sute de leghe.

— Întocmai, tată.

— Iar pe la apus, sunt în jur de trei mii trei sute?

— Da, adică mai mult cu o mie şi o sută de leghe...

— ...prin vest, preluă domnul Cascabel, — dar fără nici o mare de trecut! Prin Armare, copii, când nu poţi merge pe o cale, trebuie să mergi pe cealaltă, şi asta vă propun să facem, chiar dacă pare o nerozie.

— Asta-i bună, exclamă Sandre, — o călătorie de-a-ndărătelea.

— Nu de-a-ndărătelea. O călătorie în sens invers.

— Foarte bine, tată. Dar îţi atrag atenţia că, având în vedere lungimea traseului, nu vom izbuti să ajungem în Franţa anul acesta, dacă o să mergem prin vest.

— Şi de ce, mă rog?

— Pentru că o mie şi o sută de leghe în plus înseamnă ceva şi pentru Bel-le-Roulotte, şi pentru atelaj.

— Ei bine, copii, dacă n-o să fim anul acesta în Europa, o să fim anul viitor. Şi mă gândesc că, din moment ce tot traversăm Rusia, unde se ţin târgurile din Perm, Kazan şi Nijni, de care am auzit atâta vorbindu-se, o să ne oprim şi noi acolo şi vă promit că familia Cascabel va face nu numai bună impresie, ci şi încasări bune.

Ce obiecţii i s-ar putea aduce cuiva care are răspunsuri

pregătite la orice?

Într-adevăr, sufletul lui e ea fierul. Sub lovituri repetate, el se contractă, se călește, devine mai rezistent. Exact așa s-a întâmplat și cu acești circari cumsecade. Având o viață dificilă, nomadă și plină de aventuri, înfruntaseră destule încercări, însă e neîndoielnic că niciodată nu se găsiseră într-o situație atât de neplăcută ca atunci, cu economiile pierdute, împiedicați să se întoarcă în țară pe drumurile obișnuite. Dar ghinionul le trăsese de data asta o lovitură de baros atât de puternică, încât se simțeau în stare să înfrunte orice li s-ar mai fi putut întâmpla în viitor.

Doamna Cascabel și copiii aprobară în cor propunerea tatălui. Și totuși, era cu adevărat nesăbuită, iar domnul Cascabel trebuie să fi fost nespus de "ambalat" în dorința lui de a se întoarce în Europa, dacă hotărâse să pună în aplicare un asemenea proiect. Bah! Ce dacă trebuiau să traverseze vestul Americii și Siberia asiatică dacă tot se îndreptau spre Franța?!

— Bravo! Bravo, striga Napoléone.

— Și bis!... bis, adăugă Sandre, care nu găsea nişte cuvinte mai expresive să-și arate prin ele entuziasmul.

— Spune-mi, tată, oare o să-l vedem pe împărat? întrebă Napoléone.

— Cu siguranță, dacă Majestătea Sa țarul are obiceiul să meargă și să se distreze la târgul din Nijni.

— Și o să dăm spectacol în fața lui?

— Evident! Dacă eventual o să-i facă plăcere...

— Ah, cum aș vrea să-l sărut pe amândoi obrajii!

— Poate că va trebui să te mulțumești cu unul singur, fata mea! Observă domnul Cascabel. — Dar, dacă-l îmbrățișezi, ai grijă să nu-i șifonezi coroana!

În ce-l privește pe Cuișoară, acesta era cuprins de admirație pentru geniul patronului și stăpânului său.

Astfel că, itinerarul fiind stabilit, Belle-Roulotte urma să străbată statele California, Oregon și Washington până la frontiera anglo-americană. Mai aveau vreo cincizeci de dolari, banii de buzunar care, din fericire, nu fuseseră puși în cufărul cu cifru. Totuși, cum o sumă atât de mică n-ar fi ajuns pentru cheltuielile zilnice ale călătoriei, rămase stabilit ca trupa să dea spectacole în orașe și sate. În fond, nu aveau de ce să fie îngrijorați din cauza întârzierilor pricinuite de aceste opriri. Nu

trebuiau oare să aştepte ca strâmtoarea să îngheţe pe toată suprafaţa ei, spre a putea trece cu vehiculul? Or, asta n-avea să se întâmple decât peste vreo şapte sau opt luni.

— Şi ar fi lucrul naibii, zise domnul Cascabel în încheiere, să nu încasăm ceva consistent înainte de a ajunge la capătul Americii.

La drept vorbind, să "faci bani" printre indienii din triburile nomade ale nordului, în Alaska, era ceva destul de problematic, însă până la frontiera occidentală a Statelor Unite, în acea parte a noului continent ce nu fusese încă vizitată de familia Cascabel, fără îndoială că publicul, măcar pentru faima ei, avea s-o primească aşa cum se cuvine. E adevărat că mai încolo se afla Columbia britanică şi, cu toate că oraşele ei erau numeroase, niciodată, da, niciodată domnul Cascabel n-avea să se înjosească umblând după şilingi ori pence. Era prea destul, era deja prea mult că Belle-Roulotte şi ocupanţii ei fuseseră constrânşi să calce, cale de mai bine de două sute de leghe, pământul unei colonii engleze.

Cât despre Siberia asiatică, cu întinsele ei stepe pustii, abia de aveau să întâlnească

grupuri din acele populaţii de samoiezi şi ciukci care nu se îndepărtează nicicând de zona litoralului. Fireşte, nu puteau conta pe încasări. Odată ajunşi acolo, aveau timp să se convingă.

Totul fiind de-acum stabilit, domnul Cascabel hotărî ca Belle-Roulotte să plece chiar a doua zi, la ivirea zorilor.

Până una-alta, trebuiau să cineze. Cornelia se puse pe treabă cu obişnuitul său zel şi, pe când pregătea tocana, ajutată de Cuişoară, spuse:

— Totuşi, ideea domnului Cascabel e formidabilă!

— Da, patroană, nemaipomenită idee, ca de altfel toate cele ce-i fierb în cratiţă... vreau să zic, care-i umblă prin minte.

— Şi apoi, Cuişoară, în direcţia aceea n-o să avem oceane de trecut, prin urmare nici rău de mare.

— Dacă nu cumva... n-o fi o mulţime de gheţuri pe-acolo!

— Ajunge, Cuişoară, nu mai cobi!

În timpul ăsta, Sandre făcea nişte salturi mortale care îl încântară pe tatăl său. La rândul ei, Napoléone dansa cu multă graţie, iar câniі ţopăiau pe alături. De-acum era cazul să-şi reintre în formă, dacă tot urmau să reînceapă reprezentaţiile. Deodată, Sandre exclamă:

— Dar cu animalele nu ne-am sfătuit în legătură cu marea noastră călătorie! Şi alergă imediat spre Vermout:

— Ce zici, bătrânelule, ți-ar surîde un drum de trei mii de leghe? Apoi i se adresă lui Gladiator:

— Sărmanele tale picioare obosite ce spun?

Cei doi cai nechezară în acelaşi timp, în semn de aprobare. Băiatul se întoarse spre câni:

— Dar vouă, Wagram şi Marengo, vă cad bine încă nişte țopăieli? Lătrăturile de bucurie fură însoțite de salturi semnificative. Era cât se poate de limpede că Wagram şi Marengo ar fi făcut înconjurul lumii la un singur semn al stăpânului lor. Era rândul maimuței să-şi dea părerea.

— Hai, John Bul, nu face mutra asta descumpănită! strigă Sandre. Ai să vezi o grămadă de țări, măi băiete! Şi dacă o să-ți fie frig, ai să primeşti o jachetă călduroasă. Dar strâmbăturile? Îmi place să cred că nu ți le-ai uitat.

Nu. John Bull nu şi le uitase. Chiar făcu unele atât de caraghioase, încât se puseră cu toții pe rîs.

Mai rămânea papagalul.

Sandre îl scoase din colivie şi pasărea începu să se plimbe, mişcând capil şi legănându-se.

— Ei bine, Jako, tu nu-mi răspunzi? întrebă Sandre. Ți-ai pierdut limba? O să facem o călătorie frumoasă. Te bucuri, Jako?

Jako scoase din fundul gâtlejului o serie de sunete articulate, în care consoana r se rostogolea de parcă ar fi ieşit din laringele puternic al domnului Cascabel.

— Bravo! exclamă Sandre. Jako e mulțumit. Jako e de acord. Jako a spus că e de acord!

Şi băiatul, lăsându-se în mâni, cu picioarele în aer, începu un şir de tumbe şi de răsuciri salutate cu entuziasm de tatăl său. În clipa aceea apăru Cornelia, strigând:

— ...R...-La masă!

După încă o secundă, toată lumea era în sufragerie, unde mâncarea fu înghițită până la ultima îmbucătură.

Totul părea să fi fost dat uitării, când Cuişoară aduse iarăşi vorba despre faimoasa, casă de bani:

— Mă gândesc, patroane, că ticăloşii ăia doi s-au cam păcălit.

— În ce fel? întrebă Jean.

— Dacă nu cunosc parola, n-o să poată deschide niciodată

cufărul.

— Aşa că au să ni-l aducă înapoi, de bună seamă, aprecie domnul Cascabel, izbucnind în rîs.

Cu totul prins de noul său plan, acest om minunat uitase de mult de furt şi de hoţi.

V

LA DRUM

Da, la drum spre Europa, dar de astă dată pe o rută nu prea umblată în general şi care nu era recomandată călătorilor grăbiţi.

"Şi totuşi, ne grăbeşte şi pe noi ceva: lipsa banilor, mai ales" , îşi spunea domnul Cascabel.

Plecarea avu loc în dimineaţa zilei de 2 martie. De cum apărù aurora dimineţii, Vermout şi Gladiator fură înhămaţi la Belle-Roulotte. Doamna Cascabel şi Napoléone urcară în vehicul, lăsându-i pe băieţi şi pe tatăl lor să meargă pe jos. Cuişoară ţinea hăţurile. Cât despre John Bull, se cocoţase pe galerie, iar cei doi câni o luaseră mult înainte.

Era timp bun. Primii muguri ai arborilor se umpleau de sevă. Primăvara prevestea toate bogăţiile pe care le expune din plin ţinutul californian. Păsările cântau în coroanele arborilor cu frunze persistente: stejarul verde, stejarul brumăriu, pinii cu tulpini subţiri, legănate deasupra grupurilor de arbuşti. Ici-colo apăreau pâlcuri de castani pitici şi câte un exemplar din acei meri pădureţi al căror fruct, cunoscut sub numele de mazanille, se foloseşte la prepararea cidrului indian.

Urmărind mereu pe hartă traseul stabilit, Jean nu uita că mai ales în sarcina lui cădea procurarea de vânat proaspăt. De altfel, prepelicarul nu l-ar fi lăsat să uite. Un vânător bun şi un câne bun sunt făcuţi să se înţeleagă. Şi niciodată nu se înţeleg mai bine decât acolo unde există vânat din abundenţă, iar acum tocmai aşa era. Rar se întâmpla ca doamna Cascabel să nu aibă de pregătit vreun iepure, vreo potârniche moţată vre-un cocoş de munte ori vreo pereche de prepeliţe cu penaj elegant, a căror carne gustoasă e un adevărat deliciu. Urcând spre strâmtoarea

Bering, dacă vânatul rămânea la fel de abundent şi pe întinderile Alaskăi, întreaga familie şi-ar fi avut asigurată pânea de fiecare zi fără cine ştie ce cheltuială. Poate că mai încolo, pe continentul asiatic, aveau să fie mai puțin norocoşi? Rămânea însă de văzut, atunci când Belle-Roulotte urma să se angajeze prin nesfârşitele ținuturi ale ciukcilor.

Deocamdată lucrurile mergeau excelent. Domnul Cascabel nu era omul care să mai țina seama de condițiile de climă şi timp, favorabile, rezervate de anotimp. Mergeau cât de repede le permitea atelajul, profitând de drumuri ce aveau să devină impracticabile câteva luni mai târziu, din cauza ploilor de vară. În medie făceau între şapte şi opt leghe în douăzeci şi patru de ore, cu un popas la amiază pentru masă şi odihnă, şi un altul la orele şase seara, pentru tabăra de noapte. Ținutul nu era pustiu, cum s-ar fi putut crede. Muncile câmpului chemau deja cultivatorii, cărora pământul acela plin de toate şi darnic le asigura o abundență invidiată în orice parte a lumii. De fapt, deseori întâlneau ferme, cătune, sate, târguri, chiar şi oraşe, îndeosebi când Belle-Roulotte începu să țină malul stâng al rîului Sacramento, prin regiunea ce fusese țara aurului prin excelență şi care îşi păstrase semnificativul nume de Eldorado.

Potrivit programului stabilit de propriul său şef, familia dădea spectacole ori de câte ori se ivea ocazia să-şi folosească talentele, încă nu era cunoscută în acea parte a Californiei, dar oare nu există peste tot oameni cumsecade care abia aşteaptă să se amuze? La Placerville, la Aubury, la Marysville, la Chama şi în alte târguri mai mult sau mai puțin importante, uşor plictisite de "eternul" Circ American, care le vizitează când şi când, familia Cascabel recoltă tot atâtea aplauze câți cenți, al căror total se ridica la câteva zeci de dolari. Grația şi curajul domnişoarei Napoléone, nemaipomenita flexibilitate a lui Sandre, deosebita iscusință a lui Jean în exercițiile de jonglerie, zăpăceala şi neghiobiile lui Cuişoară, toate fură apreciate cum se cuvine de cei cunoscători. Iar cei doi câni făceau minuni în compania lui John Bull. Cât despre domnul şi doamna Cascabel, se dovediră demni de renumele lor, el în exercițiile de forță, ea la lupte libere, unde îi învinse pe toți amatorii care binevoiră să se prezinte in arenă. În ziua de 12 martie, Belle-Roulotte ajunsese în orăşelul Shasta, dominat de muntele cu acelaşi nume, înalt de paisprezece mii de picioare, înspre vest se profila vag masivul Coast Ranges(Munții

de Coastă) pe care, din fericire, nu erau nevoiți să-l treacă pentru a ajunge la frontiera Oregonului. Dar ținutul era deosebit de accidentat. Trebuiau să se strecoare printre ramificațiile capricioase trimise de munte spre est, iar pe drumurile acelea abia marcate, alese după indicațiile hărții, vehiculul nu avansa prea repede, în plus, satele se răreau. Desigur, ar fi fost mai bine să meargă prin zona litoralului, unde ar fi întâlnit mai puține obstacole naturale. Pentru asta, însă, era obligatoriu să se străpungă Coast Ranges prin nişte trecători, ca să spunem aşa, impracticabile. Prin urmare, cel mai înțelept lucru părea să fie urcuşul spre nord, rămânând să se dea ocol ultimilor versanți abia la frontiera cu Oregonul. Aşa îi sfătuise Jean, geograful trupei, şi socotiră că era bine să facă întocmai. La 19 martie, după ce trecuseră de fortul Jones, Betle-Roulotte se opri în târgul Yrika. Buna primire de acolo le permise să încaseze ceva dolari. Era prima trupă franceză care intra în ținut. Vă mai îndoiți că lumea din regiunile îndepărtate ale Americii îi iubeşte pe copiii Franței? Ei sunt primiți întotdeauna cu brațele deschise şi oricum, mult mai bine decât la unii dintre vecinii lor din Europa.

În târg închiriară, la un preț convenabil, câțiva cai ce urmau să-i ajute pe Vermout şi pe Gladiator. Belle-Roulotte putu astfel să treacă lanțul de munți pe la baza piscului nordic, de data asta fără să mai fie jefuită de îndrumători.

Fără să fi fost scutită de dificultăți şi de întreruperi, călătoria decursese până atunci fără accidente, mulțumită măsurilor de prevedere luate pe traseu.

În sfârşit, în 27 martie, după un drum de vreo patru sute de kilometri socotind de la Sierra Nevada, Belle-Roulotte trecea frontiera statului Oregon. Câmpia avea la est muntele Pitt, care se înalță asemeni unui indicator subțire pe un cadran solar. Şi oamenii, şi animalele munciseră din greu. Trebuiră să facă un scurt popas în Jacksonviile. Apoi, îndată după traversarea rîului Roques, o luară de-a lungul unui țărm şerpuitor, care se întindea cât vedeai cu ochii spre nord.

Ținut plin de avuții, dar încă muntos, deosebit de favorabil agriculturii. Avea păşuni şi păduri pretutindeni. O prelungire a Californiei, în fond. Ici-colo, grupuri de indieni sastes şi umpaquas străbăteau câmpurile. Nu te puteai aştepta la nimic rău din partea lor. Jean, care citea cu plăcere cărțile de călătorie din mica lor bibliotecă – fiindcă se hotărâse să tragă tot folosul din

lecturi – socoti nimerit să dea un sfat, de care se pare că nu era rău să se țină seama.

Erau cu câteva leghe mai la nord de Jacksonville, în mijlocul unei zone acoperite cu păduri întinse ce protejează fortul Lane, construit pe o colină, la două mii de picioare înălțime.

— Va trebui să fim atenți, zise Jean, căci prin locurile astea mișună şerpii.

— Şerpi? strigă Napoléone, scoțând un tipăt de spaimă. Şerpi! Să plecăm de aici, tată!

— Potoleşte-te, fetițo, îi ceru domnul Cascabel, ne descurcăm noi eu ei, dacă ne păzim.

— Sunt periculoşi blestemații ăia? întrebă Cornelia.

— Foarte periculoşi, mamă, răspunse Jean. Sunt crotali, şerpi cu clopoței, cei mai veninoşi dintre toți. Dacă îi eviți, nu te atacă; dar, dacă îi atingi, sau îi răneşti din nebăgare de seamă, atunci se înalță, se aruncă, muşcă, iar muşcătura lor e aproape întotdeauna mortală .

— Pe unde stau? Întrebă Sandre.

— Pe sub frunzele uscate, unde e greu să-i observi, răspunse Jean. Întrucât atunci când îşi mişcă inelele cozii se aude un sunet caracteristic, ai totuşi timp să-i ocoleşti.

— Prin urmare, atenție la picioare şi să ciulim urechile! Zise domnul Cascabel. Jean făcuse bine pomenind de şerpi, căci aceştia erau foarte răspânditi în zonele de vest ale Americii. Pe lângă crotali, mai erau şi tarantule, aproape la fel de periculoase. Nu mai trebuie să spunem că fură cât se poate de atenți şi fiecare se uita cu grijă unde călca, în plus, trebuiau să vegheze asupra cailor şi a celorlalte animale ale trupei, la fel de expuse unor atacuri ale insectelor şi reptilelor ca şi stăpânii lor. De altminteri, Jean considerase necesar să le mai spună că blestemații aceia de şerpi şi tarantulele au păcătosul obicei de a se strecura în case şi, fără îndoială, nu se feresc nici de vehicule. Se poteau aştepta, aşadar, ca Belle-Roulotte să primească dezgustătoarea lor vizită.

Iată de ce, la lăsarea serii, se apucară să caute cu sârg pe sub paturi, pe sub mobile, prin coifuri şi colțişoare. Napoléone tipa de spaimă, ascuțit, de fiecare dată când îşi închipuia că dibuise vreo asemenea jivină înfiorătoare; lua drept crotal un capăt de coardă răsucită, chiar fără să fi avut un cap în formă de triunghi. Şi ce groază o cuprindea când, pe jumătate adormită, credea că aude un sunet de clopoței în fundul compartimentului.

Cornelia, trebuie s-o spunem, nu era deloc mai liniştită decât fiica ei. Cuişoară avea şi el treabă în timpul popasurilor de noapte. Întâi se gândise să aprindă focuri mari, având la dispoziție, în pădure, lemne din abundență. Jean îi atrase însă atenția că, dacă lumina focului putea alunga şerpii, mai exista totuşi riscul ca ea să atragă tarantulele. Pe scurt, întreaga familie nu fu cu adevărat liniştită decât în satele unde reuşeau să-şi petreacă noaptea. Acolo pericolul era mult mai mic.

Târgurile erau, de altfel, destul de apropiate unele de altele, în Canonville pe Cow Creek, în Roseburg, Rochester şi Youcalla, domnul Cascabel mai făcu nişte încasări. La urma urmei, întrucât câştiga mai mult decât cheltuia — căci preria îi asigura iarba pentru cai, pădurea vânatul destinat bucătăriei, iar rîurile un excelent peşte pentru mesele obişnuite — călătoria nu costa nimic. Iar mica sumă sporea. Dar, vai! mai era mult până la cei două mii de dolari furați în trecătorile Sierrei Nevada!

Dacă mica trupă scăpă de muşcăturile şerpilor cu clopoței şi ale tarantulelor, avu în schimb altfel de neplăceri, câteva zile mai târziu. Generoasa natură născocise alte căi de tortură pentru sărmanii muritori ai acestei lumi trecătoare.

Traversând încă teritoriul statului Oregon, vehiculul tocmai trecea de Eugene City. Numele le plăcuse nespus de mult, fiindcă îşi arăta limpede originea franceză. Domnul Cascabel ar fi vrut să-l cunoască pe compatriotul său, Eugene, care de bună seamă era unul din fondatorii pomenitului târg. Trebuie să fi fost un bărbat valoros, iar dacă numele lui nu figurează totuşi printre marile nume de regi ai Franței, acei Carol, Ludovic, Francisc, Henric, Filip... şi Napoleon, nu era însă mai puțin francez decât ei, francez sută la sută. După ce făcuse popas în oraşele Harrisburg, Albany, Jefferson, Bette-Roulotte “aruncă ancora” lângă Salem, oraş important, capitala Oregonului, ridicată pe unul din malurile rîului Villamette. Era în 3 aprilie. Domnul Cascabel acordă personalului douăzeci şi patru de ore repaus – cel puțin în calitatea lor de călători, fiindcă piața publică a localității servi artiştilor drept scenă, iar o rețetă frumoasă le răsplăti ostenelile. Între timp, aflând că în rîu se găsea peşte mult, Jean şi Sandre îşi oferiră plăcerea unui pescuit. În noaptea următoare, însă, tată, mamă, copii fură cuprinşi de asemenea mâncărimi pe tot corpul, încât se întrebară dacă nu cumva erau victimele unei farse de felul celor ce se mai fac şi acum pe la nunțile de la țară.

Şi ce surpriză a doua zi, când se priviră unii pe alții!

— Sunt roşie ca un indian din Far West, exclamă Cornelia.

— Eu m-am umflat ca o băşică, spuse Napoléone.

— Iar eu sunt plin de bubulițe din cap până-n picioare, exclamă Cuişoară.

— Ce s-o fi întâmplat, întrebă domnul Cascabel, — nu cumva o fi ciumă în ținut?

— Cred că ştiu despre ce-i vorba, răspunse Jean, examinându-şi mânile pline de pete roşiatice.

— Ei bine, ce?

— Ne-am molipsit de yederă, cum spun americanii.

— Fir-ar ea blestemată! Ce-o mai fi şi asta?

— Yedra, tată, e o plantă pe care ajunge s-o miroşi, s-o atingi, fie şi numai să te uiți la ea, se pare, ca să suferi apoi toate neplăcerile. Te otrăveşte de la distanță!

— Cum, suntem otrăviți? Otrăviți! strigă doamna Cascabel.

— O, nu te teme, mamă, se grăbi s-o liniştească Jean. Ne vom alege doar cu nişte mâncărimi şi poate cu puțină febră.

Explicația corespundea adevărului. Yedra e o plantă nocivă, cu otrăvuri puternice. Când vântul poartă sămânța aproape impalpabilă a acestui arbust, e suficient ca pielea să fie doar atinsă şi ea se înroşeşte, se umple de bubulițe, se învinețeşte de erupții. De bună seamă că, pe când treceau cu vehiculul prin pădurile din vecinătatea Salemului, domnul Cascabel şi ai săi fuseseră surprinşi de un curent de yedră. Erupția, de care aveau să sufere cu toții, nu dură decât douăzeci şi patru de ore, însă e adevărat că în tot acest timp fiecare fu nevoit să se scarpine şi iar să se scarpine, spre invidia lui John Bull. El se îndeletnicea necontenit cu această ocupație caracteristică maimuțelor. În 5 aprilie, Beile-Roulotte părăsi oraşul Salem, ducând cu ea o amarnică amintire a orelor petrecute în pădurile de pe lângă Villamette, rîu al cărui nume, totuşi frumos, suna bine pentru nişte urechi de francez.

Prin Fairfield, Canemah, Oregon City şi Portland, oraşe de-acum importante, familia ajunse în ziua de 7 aprilie, fără alte incidente, pe malurile rîului Columbia, la frontiera statului Oregon, prin care străbătuseră o sută cincisprezece leghe. La nord se întindea teritoriul Washington. Acesta e muntos în partea situată la răsărit de traseul pe care îl urma Belle-Roulotte în drumul ei spre strâmtoarea Bering. Acolo se desfăşoară

ramificațiile lanțului de munți cunoscut sub numele de Cascade Ranges, cu vârfuri precum St. Helen, înalt de nouă mii şapte sute de picioare, Baker şi Bainer, cu unsprezece mii de picioare înălțime. S-ar părea că natura, rezervată pe nesfârşitele câmpii ce pornesc de la litoralul Atlanticului, şi-a păstrat întreaga putere ridicătoare spre a înălța munții presărați în vestul noului continent. Dacă ne-am închipui toată zona pomenită ca o mare, s-ar putea spune că marea asta, liniştită, calmă, pârând adormită într-o parte, se zbuciumă şi se învolburează în cealaltă, iar crestele valurilor sale sunt crestele munților. Jean făcuse această observație şi comparația îi plăcuse mult tatălui său;

— Aşa este, chiar aşa este, exclamase el.

— După timp frumos vine furtuna. Eh, Belle-Roulotte a noastră e solidă! N-o să naufragieze, îmbarcarea, copii, îmbarcarea!

Şi se îmbarcară, iar nava continuă să "navigheze" prin ținutul acela atins parcă de hulă. La drept vorbind – ca să continuăm comparația – marea începea să se liniştească şi, mulțumită eforturilor echipajului, arca familiei Cascabel ieşea cu bine din cele mai grele situații. Dacă uneori fu silită să micşoreze viteza, izbuti, cel puțin, să evite obstacolele întâlnite în cale.

De aceeaşi bună şi plăcută primire avură parte în târgurile Kalmera şi Monticello, ca şi în forturi, care nu sunt de fapt decât nişte posturi militare, lipsite de ziduri, înconjurate doar de nişte palisade, ele acomodau mici garnizoane, întru totul suficiente pentru a-i calma pe indienii nomazi care cutreieră ținutul.

În consecință, Belle-Roulotte nu fu amenințată nici de indienii chinoux, nici de cei din triburile nesqualli, când se aventură prin ținutul Walla-Walla. La lăsarea serii, indienii înconjurau locul de popas fără să manifeste vreo intenție răuvoitoare. Pentru ei, surpriza cea mai mare o constituia John Bull, ale cărui strâmbături îi făceau să se prăpădească de rîs. Nu mai văzuseră maimuțe şi credeau, de bună seamă, că aceea făcea parte din familie.

— Ei, da! E frățiorul meu, le spunea Sandre, stârnind protestele indignate ale doamnei Cascabel.

În sfârşit, ajunseră la Olympia, capitala teritoriului Washington, prezentând acolo, "la cererea generală" , ultimul spectacol al trupei franceze în Statele Unite. Nu departe se întindea cea mai avansată frontieră a Confederației în partea de

nord-vest a Americii. Acum, traseul lor mergea pe lângă coasta Pacificului, ori mai degrabă pe lângă numeroasele sounds, capricioase strangulări ale țărmului, adăpostite de marile insule Vancouver şi Regina Charlotte.

Trecând prin orăşelul Steklakoom, fură nevoiți să ocolească Pagget Sounds ca să ajungă la fortul Bettingham, situat lângâ strâmtoarea ce separă insulele de continent. Urmă stațiunea Whatcome, cu muntele Baker străpungând norii la orizont, la intrarea în Georgia Strait. În fine, la 27 aprilie, după ce făcuseră în jur de trei sute cincizeci de leghe de la Sacramento, Belle-Roulotte ajunse la frontiera stabilită prin tratatul din 1847 şi care alcătuieşte, acum, frontiera Columbiei britanice.

VI

CĂLĂTORIA CONTINUĂ

Inamic înnăscut şi neînduplecat al Angliei, domnul Cascabel urma să pună pentru întâia oară piciorul pe un pământ englezesc. Pentru întâia oară pantoful lui avea să calce solul britanic şi să se murdărească de colb anglo-saxon. Cititorul să ne ierte acest mod emfatic de exprimare, dar e absolut sigur că sub o asemenea formă uşor ridiculă va fi trecut gândul prin mintea saltimbancului, atât de îndârjit în patriotica sa atitudine care nuşi mai avea rostul. Şi totuşi, Columbia nu se afla în Europa. Nu făcea parte din grupul constituit de Anglia, Scoția şi Irlanda sub denumirea de Marea Britanie. Dar nu era mai puțin engleză decât Indiile, Australia, Noua Zeelandă şi, ca atare, domnul Cascabel o detesta. Columbia engleză aparține Noii Britanii, una dintre cele mai importante colonii de peste mări ale Regatului Unit, căci mai cuprinde Noua Scoție, Dominionul, format din Canada de Sus şi de Jos, precum şi vastele teritorii concesionate Companiei golfului Hudson. În lățime se întinde de la un ocean la celălalt, de pe coastele Pacificului până pe coastele Atlanticului. La sud se învecinează cu Statele Unite, a căror frontieră se desfăşoară din teritoriul Washington până la țărmul statului Maine. Prin urmare, e pământ englezesc, iar rigorile itinerarului nu îngăduiau familiei Cascabel să-l ocolească. De-acum gata cu popasurile care nu erau

neapărat necesare. Gata cu exercițiile de echilibristică şi cu gimnastica, gata cu dansurile, gata cu luptele. Publicul anglo-saxon să-şi pună pofta-n cui! Mai bine un dolar de hâr-tie decât o coroană de argint ori o liră de aur!

Se înțelege că, în aceste condiții, Belle-Roulotte îşi propunea să se țină departe de oraşe şi sate. Dacă pe drum reuşeau să-şi procure alimentația din vânat, nu mai erau constrânşi să cumpere produsele acelei țări abominabile.

Să nu ne închipuim că această atitudine era doar poză la domnul Cascabel. Nicidecum!

Chiar aşa simțea. Aşa că filozoful, care trecuse atât de uşor peste ultimele ghinioane şi îşi recăpătase buna dispoziție după furtul din Sierra Nevada, deveni trist şi morocănos de cum trecu frontiera Noii Britanii. Mergea cu capul plecat, cu o mină plouată, avându-şi pălăria înfundată până la urechi şi aruncând priviri crunte trecătorilor inofensivi pe care îi întâlnea ne drum. Nu mai avea chef de rîs, lucru de care se convinseră atunci când o glumă inoportună a lui Sandre fu răsplătită cu vorbe urâte.

În ziua aceea băiatului îi venise ideea să meargă cu spatele înainte în fața vehiculului, cam un sfert de milă, făcând giumbuşlucuri şi strâmbându-se mereu. Când tatăl său îl întrebă de ce mergea în felul acela, în mod precis foarte obositor, băiatul răspunse, trăgând cu ochiul:

— Păi, dacă-i o călătorie de-a-ndăratelea...

Ceilalți izbucniră în rîs, până şi Cuişoară, care socoti răspunsul cu totul amuzant... dacă nu cumva era absolut stupid.

— Sandre, zise domnul Cascabel pe un ton semeț luîndu-şi o înfățişare solemnă. — Dacă îți mai permiți asemenea glume când noi n-avem chef de glumă, te trag de urechi şi ți le lungesc până la călcâie!

— Tată, eu...

— Linişte în front! E interzis să rîzi în țara asta.

Familia nu mai îndrăznea să caşte gura în prezența cumplitului său şef, cu toate că nu-i împărtăşea în aceeaşi măsură ideile antisaxone.

Partea Columbiei engleze mărginită de țărmul Pacificului este foarte accidentată. Are la est Munții Stâncoşi, al căror lanț se întinde până aproape de zona polară, iar la vest coasta Bute, profund zdrențuită, tăiată de numeroase fiorduri precum coastele Norvegiei şi dominată pitoresc de un şir de vârfuri înalte. Aici se

avântă spre cer piscuri cum în Europa nu găseşti nici măcar în regiunea alpină, gheţari ce-i depăşesc ca grosime şi întindere pe cei din Suedia. Aşa sunt muntele Hocker, înalt de cinci mii opt sute de metri – cu o mie de metri mai mult decât cel mai ridicat platou din Mont Blanc – şi muntele Brun, depăşindu-l şi el pe acest gigant al Alpilor.

Ce-i drept, între lanţurile muntoase din est şi din vest, pe unde avansa Belle-Roulotte, se întindea o vale largă şi fertilă, alcătuită dintr-o succesiune de câmpii deschise şi minunate păduri. Prin fundul acestei văi trece un rîu important, Frazer, care mai întâi curge de la sud spre nord cale de o sută de leghe, apoi se aruncă într-un braţ de mare, îngust, mărginit de coasta Bute, de insula Van-couver şi de un arhipelag de insule mai mici.

Insula Vancouver are o lungime de două sute cincizeci de mile geografice şi o lăţime de şaptezeci şi trei. Cumpărată de portughezi, ajunge obiect de dispută şi spaniolii pun mâna pe ea în 1789. De trei ori recunoscută de Vancouver pe când se numea încă Noutka, primeşte dublul nume al navigatorului englez şi al căpitanului Quadra, apoi va aparţine definitiv Marii Britanii spre sfârşitul secolului al XVIII-lea. Capitala sa este acum Victoria, iar oraşul principal Nanaimo. Bogatele zăcăminte de huilă, exploatate la început de agenţii Companiei golfului Hudson, constituiau una dintre ramurile cele mai active ale comerţului dintre Sân Francisco şi diversele porturi de pe coasta occidentală.

Puţin mai la nord de insula Vancouver se află Regina Charlotte, cea mai importantă insulă din arhipelagul cu acelaşi nume şi care completează posesiunile engleze din aceste părţi ale Pacificului.

Se poate ghici cu uşurinţă că domnul Cascabel nu avea de gând să viziteze capitala, tot aşa cum nu s-ar fi gândit să viziteze Adelaide ori Melbourne în Australia, Madras ori Calcutta în India. Singura lui grijă era să urce prin valea rîului Frazer atât de repede cât îi îngăduia atelajul, intrând în legătură numai cu locuitorii de rasă indigenă. De altfel, străbătând valea, mica trupă găsea destul de uşor vânatul trebuincios alimentaţiei. Cerbi lopătaţi, iepuri, potârnichi erau din belşug şi, vorba domnului Cascabel, vânatul acela răpus de puşca fiului său mai mare, cu un glonte sigur şi rapid, alimenta cel puţin nişte oameni cinstiţi . N-avea sânge anglo-saxon în vine şi francezii îl puteau mânca fără mustrări de cuget!

După ce trecuseră de fortul Langley, vehiculul se afundă binişor în valea Frazer. Fără succes ar fi căutat un drum carosabil în zona aceea lăsată la voia întâmplării. De-a lungul malului drept al rîului se întindeau păşuni vaste, mărginite de pădurile din vest, iar la orizont se vedeau munți înalți, cu piscurile, profilate cel mai adesea pe un cer cenuşiu. Trebuie menționat faptul că, lângă New Westminster, unul dintre principalele oraşe de pe coasta Bute, situat aproape de vărsarea rîului Frazer, Jean se îngrijise ca apa să fie trecută cu bacul care circula între cele două maluri. Bine gândit, într-adevăr: după ce urca până la izvoare, Belle-Roulotte mai trebuia doar să le ocolească pe la vest. Era cel mai scurt şi cel mai practicabil drum spre frontiera dintre Columbia britanică şi Alaska. Mai mult, ajutat de întâmplare, domnul Cascabel întâlnise un indian dispus să-i conducă până la posesiunile ruseşti şi nu regretă deloc că se lăsase în seama acelui localnic de treabă. Asta însemna, de bună seamă, o cheltuială în plus, dar ce contau câțiva dolari când era vorba de siguranța călătorilor şi de rapiditatea călătoriei?

Călăuza se numea Ro No. Făcea parte dintr-un trib ai căror “tyhi” , altfel spus şefi, întrețin frecvente legături cu europenii. Indienii aceştia se deosebesc categoric de cilicoți, neam prefăcut, şiret, crud şi sălbatic, de care în nord-vestul Americii e bine să te fereşti. Oare nu bandiții aceia participaseră cu câțiva ani mai înainte, prin 1864, la masacrul personalului trimis pe coasta Bute să construiască un drum? Nu sub loviturile lor căzuse inginerul Wadington, a cărui moarte a fost atât de regretată de toată colonia? În sfârşit, nu se spunea oare, pe atunci, că indienii cilicoți smulseseră inima uneia dintre victimele lor şi o mâncaseră, ca nişte canibali australieni?

Aşa că Jean, care citise despre acel înspăimântător masacru în relatarea călătoriei lui Frederic Whymper prin America septentrională, socotise că trebuia să-l prevină pe tatăl său de pericolul reprezentat de o întâlnire cu indienii cilicoți. Nu le spuse însă, fireşte, nimic celorlalți, fiindcă n-avea nici un rost să-i sperie. De altfel, după funestul eveniment, pieile roşii se ținuseră prudent deoparte; unii, mai direct implicați, fuseseră spânzurați, iar lucrul acesta îi potolise şi pe ceilalți. Avură şi confirmarea lui Ro No, care îi asigură pe călători că nu aveau de ce să se teamă pe teritoriul Columbiei britanice. Timpul era în continuare frumoas. Chiar şi căldura se făcea binişor simțită între amiază şi orele

două. Mugurii se deschideau pe ramurile pline de sevă; frunzele şi florile n-aveau să întârzie să-şi întrepătrundă culorile primăvăratice.

Ținutul avea aspectul specific țărilor din nord. Valea rîului Frazer era încadrată de păduri în care dominau speciile nordice: brazi, cedri, pini Douglas, unii atingând o circumferință de cincisprezece metri la baza trunchiului şi peste o sută de picioare înălțime. Vânat se găsea din abundență în păduri şi pe câmpie, iar Jean, fără să se întrebuințeze prea mult, asigura cu uşurință alimentația de fiecare zi. De fapt, regiunea nu era pustie. Ici-colo apăreau sate unde indienii lăsau impresia că trăiesc în bună înțelegere cu reprezentanții administrației anglo-saxone. Pe rîu se iveau flotile de bărci din lemn de cedru, fie coborând ajutate de curent, fie urcând cu ajutorul vâslelor şi al velei.

Destul de des întâlneau grupuri de piei roşii pornite spre sud. Înfăşurați în hainele lor de lână albă, indienii schimbau două-trei cuvinte cu domnul Cascabel, care-i înțelegea cât de cât până la urmă, căci vorbeau în limba chinuk, amestec de franceză, engleză şi dialect indigen.

— Minunat! exclama saltimbancul. Uite că ştiu limba chinuk! încă o limbă pe care o vorbesc fără s-o fi învățat!

Chinuk este într-adevăr – aşa cum spunea şi Ro No – denumirea data limbajului din vestul Americii şi pe care îl folosesc, diverse populații, până în provinciile peninsulei Alaska.

Întrucât primăvara venise din timp, se înțelege că zăpada dispăruse cu totul, deşi uneori se menținea până la sfirşitul lui aprilie. Prin urmare, călătoria decurse în condiții favorabile. Domnul Cascabef îşi zorea caii atâta cât îi îngăduia prudența, grăbit cum era să iasă de pe teritoriul columbian. Temperatura creştea încetul cu încetul; îşi făcură apariția țânțarii, deveniți în scurt timp insuportabili. Era destul de greu să-i împiedici să intre în Belle-Roulotte, chiar dacă, de cum se lăsa seara, nu mai aprindeau nici o lumină înăuntru.

— Bestii blestemate, exclamă într-o zi domnul Cascabel, pe când se lupta fără succes cu insectele acelea enervante.

— Tare aş vrea să ştiu la ce sunt buni afurisiții ăştia, zise Sandre.

— Buni! Buni să ne mănânce pe noi, răspunse Cuişoară.

— Dar mai ales să-i mănânce pe englezii din Columbia! adăugă domnul Cascabel. Prin urmare, copii, e interzis categoric

să omorâți vreunul. Pentru englishmen niciodată n-o să fie destui, şi asta mă consolează.

Pe această porțiune de drum, vânătoarea fu extrem de fructuoasă. Mereu apărea vânat, îndeosebi cerbi lopătari, care coborau din păduri în câmpie, căutând apa proaspătă a rîului Frazer. Însoțit de Wagram, Jean reuşi să doboare câțiva fără să se îndepărteze mai mult decât era cazul, lucru care ar fi neliniştit-o pe maică-sa. Sandre se mai ducea câteodată cu el la vânătoare, bucuros să-şi înceapă cariera sub îndrumarea fratelui mai mare şi, atunci când alergau alături tânărul vânător şi prepelicarul său, nu puteai spune cu uşurință care din ei era mai sprinten.

Totuşi, Jean n-avea încă la activ decât câțiva cerbi când dădu norocul peste el şi ucise un bizon, în ziua aceea avea să treacă prin adevărate primejdii, pentru că animalul, rănit de primul foc, se năpusti asupra lui. Cu o a doua împuşcătură, trasă în capul bizonului, reuşi să-l oprească abia cu o clipă înainte de a fi el însuşi răsturnat, călcat în picioare, tercuit pur şi simplu. E lesne de înțeles că se feri să dea amănunte despre acea întâmplare. Cum însă vitejeasca faptă se petrecuse la câteva sute de metri de rîul Frazer, trebuiră să deshame caii şi să târască, ajutați de ei, uriaşul animal, a cărui coamă era atât de bogată, încât îl făcea să semene cu un leu.

Se ştie cât de folositor e acest rumegător pentru indienii din prerie, care-l atacă fără să stea pe gânduri, fie cu lancea, fie cu săgeata. Pielea lui e patul wigwamu-lui (cort de piele, colibă a indienilor din America de Nord), învelitoarea familiei, iar prețul ei ajunge până la douăzeci de piaştri. Cât priveşte carnea, indigenii o uscă la soare, tăiată în bucăți lungi – prețioasă rezervă pentru lunile bântuite de lipsuri.

Dacă în mod obişnuit europenii nu mâncă decât limba bizonului – într-ade-văr, foarte gustoasă – personalul micii trupe se arătă mai puțin pretențios. Nimic nu era vrednic de dispreț pentru nişte stomacuri tinere. Carnea fu fiartă, prăjită, vârâtă la cuptor, aşadar Cornelia o găti atât de bine, încât o socotiră excelentă şi le ajunse pentru numeroase mese. Din limba animalului, însă, îi reveni fiecăruia doar câte o bucățică şi, după părerea tuturor, nu mai mâncaseră niciodată ceva atât de bun.

În timpul primelor cincisprezece zile de călătorie prin Columbia britanică, nu se mai întâmplă nici un eveniment care să merite a fi menționat. Timpul începea totuşi să se schimbe şi nu

era departe perioada unor ploi torențiale; chiar dacă nu l-ar fi împiedicat, acestea ar fi întirziat marşul spre nord.

În asemenea condiții se puteau aştepta şi la o revărsare a rîului Frazer, ca urmare a creşterii nemăsurate a apelor. Revărsarea ar fi însemnat o mare încurcătură, ca să nu spunem o mare pericol pentru Belle-Roulotte.

Din fericire, la căderea ploilor rîul crescu rapid, fără să iasă totuşi din albie. Câmpia scăpă astfel de inundație, care ar fi înecat-o până la liziera pădurilor – acestea din urmă ocupau primele etaje ale văii. Vehiculul avansa, desigur, cu multă greutate, căci roțile i se înfundau în pământul moale. Dar, sub acoperişul său etanş şi solid, familia Cascabel îşi află adăpostul pe care Belle-Roulotte i-l oferise de atâtea ori împotriva vântului şi a furtunii.

VII

PRIN CARIBÙ

Preacinstite Cascabel, de ce n-ai venit oare cu câțiva ani mai înainte să vizitezi regiunea pe care ți-o aşterne sub picioare această parte a Columbiei britanice? De ce viața ta de saltimbanc nu te-a adus aici când aurul acoperea aceste terenuri şi nu trebuia decât să te apleci ca să-l aduni? De ce povestea despre o asemenea perioadă extraordinară, relatată de Jean tatălui său, era povestea trecutului şi nu a prezentului?

— Am ajuns să vedem şi Caribii, tată, spuse Jean într-o zi. — Dar poate că nu ştii ce înseamnă Caribu...

— N-am nici o îndoială, răspunse domnul Cascabel, — e un animal cu două, ori cu patru labe?

— Un animal?! Exclamă Napoléone. — E mare? E rău? Muşcă??

— Nu-i nici un animal, răspunse Jean. — E pur şi simplu

un ținut care se numeşte aşa, ținutul aurului, un Eldorado al Columbiei. Ce de bogății avea şi câtă lume a mai îmbogățit!

— În timp ce alții se ruinau, îmi închipui! replică domnul Cascabel.

— Ai dreptate, tată, şi adaug chiar că ăştia din urmă erau cei mai mulți. Şi totuşi, existau asociații de mineri care primeau până la două mii de mărci aur pe zi. Într-o anume vale din Caribii, denumită William Creek, scoteai aurul cu pumnii! însă, oricât.de mari ar fi fost resursele acelei văi aurifere, prea multă lume dăduse năvală s-o exploateze. Astfel că, de pe urma mulțimii de căutători adunați acolo şi a gloatei pe care o târau după ei, viața deveni curând cumplit de dificilă, fără a mai socoti uluitoarea scumpire a tuturor produselor. Mâncarea era peste măsură de scumpă, pânea ajunsese la un dolar livra, în mediul acela nesănătos apărură boli contagioase. Iar în final venirea în Caribù a însemnat, pentru cei mai mulți, mizerie şi moarte. Oare nu tot aşa se întâmplase, cu câțiva ani mai înainte, în Australia şi în California?

— Tată, zise Napoléone, totuşi ar fi bine să găsim în drum o bucată mare de aur!

— Ce-ai face cu ea, micuțo?

— Ce-ar face? Interveni Cornelia. — I-ar da-o mămicii ei, care ar şti s-o schimbe repede în bani.

— Atunci, hai să căutăm, spuse Cuişoară, — şi cu siguranță că până la urmă o să găsim... dacă nu cumva...

— Dacă nu cumva n-o să găsim, vrei să spui? Vorbi Jean. — În mod sigur asta se va întâmpla, sărmane Cuişoară, căci sacul e gol, absolut gol.

— Bine, bine, mai vedem noi, zise Sandre.

— Gata, copii! spuse deodată domnul Cascabel, apelând la cel mai pompos ton de care era în stare. E interzis să te îmbogățeşti în acest chip! Cu aur găsit pe un teritoriu englez... Ptiu! Trebuie să trecem repede, fără să ne oprim, fără să ne aplecăm după o singură pepită, nici dacă ar fi cât capul lui Cuişoară! Iar odată ajunşi la frontieră, chiar de nu găsim acolo vreo tăbliță cu inscripția “Rugăm, ştergeți-vă picioarele” , noi tot o să ni le ştergem, copii, ca să nu ducem nimic de pe acest pământ columbian!

Mereu acelaşi, César Cascabel! Putea fi însă liniştit: după toate probabilitățile, pe nici unul dintre ai săi n-avea să-l aştepte

şansa de a descoperi vreo pepită cât de mică. Totuşi, în timpul marşului, şi în ciuda interdicţiei domnului Cascabel, priviri cercetătoare măturau neîncetat suprafaţa solului. O pietricică oarecare apărea în ochii Napoléonei, dar mai ales în ai lui Sandre, tot atât de valoroasă ca o bucată de aur de aceeaşi greutate. Şi de ce nu? Nu ocupă America de Nord locul întâi în privinţa zăcămintelor aurifere? Australia, Rusia, Venezuela, China se înşiră abia după ea. începuse însă sezonul ploios, în fiecare zi cădeau mari cantităţi de apă, iar înaintarea devenea tot mai dificilă.

Îndumătorul indian îndemna caii. Se temea ca nu cumva acele rios sau creeks, afluenţii rîului Frazer, să se umfle dintr-o dată. Cum să mai treacă dincolo, dacă dispăreau locurile de trecere? Belle-Roulotte risca să rămână imobilizată timp de câteva săptămâni, cât avea să ţină sezonul ploilor. Pentru a ieşi din valea Frazer trebuiau să întindă pasul. Am mai spus că nu aveai de ce să te temi de indigenii acelui ţinut de când cilicoţii fuseseră împinşi spre est.

Nimic mai adevărat, numai că existau pe acolo nişte animale periculoase – urşi, mai ales – a căror întâlnire te expunea unor grave incidente.

S-a întâmplat că Sandre era gata să verifice lucrul acesta pe propria sa piele, intr-o împrejurare când putea plăti scump greşeala de a nu-şi fi ascultat tatăl. Era în 17 mai după-amiaza. Făcuseră popas la vreo cincizeci de paşi de un pârîu secat pe care atelajul tocmai îl trecuse. Cu malurile lui foarte abrupte, pârîul ar fi fost absolut de netrecut dacă o creştere bruscă a apei l-ar fi transformat în torent. Întrucât popasul urma să dureze vreo două ore, Jean porni înainte, să vâneze, pe când Sandre, cu toate că i se poruncise să nu se îndepărteze de tabără, trecea pârîul încoace şi încolo, fără să-l vadă nimeni, purtând cu sine doar o coardă lungă de vreo douăsprezece picioare, înfăşurată în jurul taliei.

Puştiul avea un plan: văzuse o pasăre frumoasă, cu pene multicolore, şi o urmărea ca să-i descopere cuibul. Ajutându-se apoi de coardă, s-ar fi putut căţăra în oricare copac, so prindă. Îndepărtându-se astfel, Sandre săvârşea o imprudenţă cu atât mai gravă, cu cât timpul începea să se strice. O furtună ameninţătoare urca rapid spre zenit. Dar numai de încearcă să-l opreşti pe un băiat care are de gând să prindă o pasăre!

Aşa că Sandre intră în scurt timp într-o pădure deasă, ai

cărei copaci începeau să se înalțe în stânga pârîului. Zburind din creangă în creangă, pasărea prinsese parcă gust să-l atragă după ea.

Absorbit cu totul de urmărire, Sandre uitase că Belle-Roulotte trebuia să plece peste două ore şi, la vreo douăzeci de minute după ce părăsise locul popasului, se afla deja la o bună jumătate de leghe în adâncul pădurii. Acolo, nici urmă de drumuri, doar poteci înguste, năpădite de mărăcinişul crescut printre cedri şi brazi. Ciripind voioasă, pasărea zbura de la un copac la altul, iar Sandre alerga, sărea tinereşte, ca o pisică sălbatică.

Eforturile îi fură totuşi fără succes, fiindcă pasărea dispăru în cele din urmă într-un hățiş.

Abia atunci văzu, printre crengile copacilor, cerul acoperit de nori grei. Mari scăpărări de lumină se revărsau peste pădurea întunecată.

Erau primele fulgere, urmate curând de tunete prelungi.

“Abia mai am timp să mă întorc. Şi ce-o să spună tata,” gândi băiatul. În clipa aceea privirea îi fu atrasă de un obiect neobişnuit, o piatră de formă bizară, având mărimea unui con de pin şi presărată cu puncte metalice. Nu credeți că puştiul şi-a închipuit că dăduse peste o pepită uitată prin partea aceea a ținutului Caribii? Scoțând un strigăt de bucurie, o luă, o cântări în mână şi o puse în buzunar cu gândul să nu spună nimănui că o găsise.

“Să vedem ce-or să zică mai târziu, când o s-o schimb pe bani de aur!”

Abia apucase Sandre să-şi vâre în buzunar prețioasa piatră, că furtuna se şi dezlănțui cu un tunet puternic. Ultimele ecouri se repercutau încă prin spațiu, când se auzi un răget. La douăzeci de paşi, lângă un tufiş des, se afla un urs enorm, din specia grizzly. Şi, oricât de curajos era, Sandre o luă la sănătoasa cât îl țineau puterile, îndreptându-se spre pârîu. Ursul se repezi numaidecât după el. Dacă Sandre ar fi putut intra în albia pârîului, să-l treacă şi să se refugieze în tabără, era salvat. Ursul putea fi ținut la respect pe malul stâng, sau chiar doborât dacă încerca să coboare în albie. Dar de-acum turna cu găleata, fulgera tot mai des, iar cerul răsuna până departe de bubuitul tunetelor. Sandre era ud până la piele şi hainele înmuiate îl împiedicau să fugă; risca să cadă la fiecare pas, iar o cădere i-ar fi fost fatală. Reuşi, totuşi, să

păstreze distanța şi în mai puțin de un sfert de oră era pe malul pârîului. Acolo îl aştepta un obstacol de netrecut. Devenit torent, pârîul rostogolea la vale pietre, trunchiuri, buturugi smulse de viitoare. Apele urcau până în buza malului. Dacă s-ar fi aruncat în vârtejul acela, ar fi fost pierdut, fără nici o şansă de scăpare. Sandre nu îndrăznea să se întoarcă. Simțea ursul pe urmele lui, gata să-l apuce în gheare. Şi era cu neputință să-şi anunțe prezența, fiindcă Belle-Roulotte abia se vedea printre copaci.

Instinctul îl conduse, aproape fără să se mai gândească, spre ceea ce putea fi salvarea lui.

La cinci paşi se afla un copac, un cedru, cu ramurile cele mai de jos întinse peste pârîu. Băiatul se repezi sprinten spre trunchiul nu prea gros, îl cuprinse cu brațele şi, ajutat de asperitățile scoarței, urcă în furca crengilor, apoi se strecură printre ramurile de deasupra. O maimuță n-ar fi fost nici mai pricepută, nici mai agilă. Era, de fapt, ceva firesc pentru un mic clovn. Se putu crede în siguranță.

Din păcate, nu pentru mult timp. Pentru că ursul, oprit lângă copac, se pregătea să se cațăre şi i-ar fi fost greu să scape de el, chiar suindu-se pe crengile cele mai înalte. Sandre nu-şi pierdu cumpătul. Nu era oare fiul demn al celebrului Cascabel, care ieşea viu şi nevătămat din cele mai grele încercări?

Trebuia să coboare din copac – dar cum? – şi să treacă torentul, însă în ce fel? Din cauza ploii torențiale pârîul începea să se reverse, împrăştiindu-şi apele pe malul drept, cel cu tabăra.

Să strige după ajutor? Era imposibil ca țipetele să-i fie auzite printre rafalele cumplite ale vântului. De altfel, dacă domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară începuseră cumva să-l caute, o făceau pesemne în fața şi nu în urma vehiculului. Le putea trece prin cap că Sandre traversase iarăşi pârîul?

Între timp, ursul se cățăra... Încet, dar se cățăra, urmând să ajungă în scurt timp la furca cedrului. Cât despre Sandre, el încerca să ajungă în vârf.

Chiar atunci puştiului îi veni o idee. Văzând că unele ramuri se întindeau pe deasupra pârîului pe o lungime de vreo zece picioare, desfăcu în grabă coarda din jurul mijlocului, pregăti o buclă şi reuşi să apuce cu ea capătul unei astfel de crengi orizontale. Ridică apoi creanga, trăgând de coardă spre el, şi o ține în poziție verticală. Făcu totul cu îndemânare, rapid, cu o perfectă prezență de spirit. Nu avea timp de pierdut, ursul tocmai

suise trunchiul şi încerca să-şi facă loc printre crengi.

Dar, în clipa aceea, ținându-se de capătul crengii ridicate, Sandre o lăsă să se destindă ca un arc şi fu proiectat pe deasupra pârîului, aşa cum e catapultată o piatră. Zvâcnind puternic prin aer, se răsuci şi căzu pe malul drept, pe când ursul, cu buzele umflate, privea după prada care îşi luase zborul.

— Ah, puşlamaua!

Cu acest compliment îl întâmpină domnul Cascabel pe micul imprudent, întâlnindu-l pe când el însuşi îşi făcea apariția pe malul pârîului, însoțit de Jean şi de Cuişoară, după ce-l căutaseră fără succes în jurul locului de popas.

— Puşlama ce eşti, spuse încă o dată,— ce spaimă am tras din pricina ta!

— Bine, tată, haide, smulge-mi urechile, acceptă Sandre, îmi merit pedeapsa.

Dar, în loc să-şi ia fiul de urechi, domnul Cascabel nu rezistă dorinței de a-l săruta pe amândoi obrajii, îi spuse:

— Să nu mai faci una ca asta, că altfel...

— Mă săruți din nou, răspunse Sandre, îmbrățişându-şi la rândul său tatăl. Apoi strigă:

— L-am păcălit zdravăn pe ursan! Pare cam năuc moş Martin, ăsta, de doi bani. Jean ar fi vrut nespus să vâneze fiara, care se îndepărtase. Nu putea fi, însă, vorba să-l urmărească. Apa creştea şi, înainte de orice, trebuiau să scape de inundație, aşa că se întoarseră toți patru la Belle-Roulotte.

VIII

SATUL TICĂLOŞILOR

Opt zile mai târziu, în 26 mai, se aflau la izvoarele rîului Frazer. Ploiase întruna, zi şi noapte, însă călăuza spunea că timpul ploios urma să se sfârşească nu peste mult. înconjurind izvoarele rîului printr-un ținut destul de muntos, Belle-Roulotte o apucă dea dreptul spre vest. Alte câteva zile de marş şi domnul Cascabel avea să fie la frontiera cu Alaska. În ultima săptămână nu întâlniseră nici târguri, nici cătune pe traseul urmat de Ro No.

În fond, n-aveau decât cuvinte de laudă pentru acest indian, bun cunoscător al locurilor. În ziua aceea, ghidul îi aduse la cunoştinţă domnului Cascabel că, dacă dorea, puteau opri într-un sat apropiat, unde un popas de douăzeci şi patru de ore ar fi fost binevenit pentru cai, care erau cam răzbiţi de oboseală.

— Despre ce sat e vorba, întrebă domnul Cascabel, mereu neîncrezător în privinţa localnicilor.

— Satul Ticăloşilor, răspunse îndrumătorul.

— Satul Ticăloşilor, exclamă domnul Cascabel.

— Da, zise Jean, chiar aşa e trecut pe hartă. Dar îmi închipui că-i numele vreunui trib indian, bunăoară koquin (Joc de cuvinte intraductibil: coquin, în franceză, ticălos, netrebnic şi koquin, cuvânt indian pronunţat oarecum asemănător).

— Bine, bine, fără atâtea explicaţii, replică domnul Cascabel. Spre seară Belle-Roulotte făcu popas la intrarea în sat. Mai aveau cel mult trei zile până la frontiera geografică dintre Alaska şi Columbia britanică.

De acolo înainte, domnul Cascabel avea să-şi recapete repede buna dispoziţie obişnuită, pe care şi-o pierduse pe teritoriul majestăţii sale britanice. Satul Ticăloşilor era locuit de indieni. Se mai aflau atunci acolo şi nişte englezi, vânători de profesie ori simpli amatori veniţi doar pentru sezonul de vânătoare. Printre ofiţerii garnizoanei Victoria, prezenţi acolo, era şi un oarecare baronet, Sir Edward Turner, ins trufaş, necioplit, insolent, plin de sine şi de naţionalitatea lui –unul dintre acei gentlemani care cred că-şi pot permite orice pentru simplul fapt că sunt englezi. Se înţelege că-i detesta pe francezi, cel puţin tot atâta cât îi detesta şi domnul Cascabel pe compatrioţii baronetului. Se va vedea dacă erau făcuţi să se înţeleagă unul pe celălalt!

Chiar în seara când poposiseră, în timp ce Jean, Sandre şi Cuişoară erau plecaţi după provizii, câniii baronetului se întâlniră în vecinătatea taberei cu Wagram şi Marengo, care împărtăşeau, evident, antipatiile naţionale ale stăpânului lor. De aici, neînţelegeri între prepelicar şi caniş, pe de-o parte, şi pointeri pe de altă parte, apoi hărmălaie, muşcături, luptă, iar în final intervenţia proprietarilor.

Auzind larma, Sir Edward Turner ieşi din casa pe care o ocupa la intrarea satului şi ameninţă cu biciul câniii domnului Cascabel.

Acesta se repezi numaidecât înaintea baronetului, luînd apărarea cânilor săi. Sir Edward Turner, care vorbea foarte corect franţuzeşte, îşi dădu imediat seama cu cine avea de-a face şi, lăsând frîu liber insolenţei, nu se sinchisi să-i trateze "la modul britanic" pe saltimbanc în particular şi pe compatrioţii lui în general. Vă închipuiţi cu uşurinţă ce simţea domnul Cascabel, pus într-o asemenea situaţie. Totuşi, întrucât nu dorea să se ajungă la o încurcătură neplăcută, şi încă pe pământ englez, ceea ce putea aduce după sine necazuri, bunăoară întârzierea călătoriei, se stăpâni şi răspunse pe un ton destul de cuviincios:

— Cânii dumitale i-au atacat întâi pe ai mei, domnule!

— Ba ai dumitale, ripostă baronetul, — câni de măscărici! Nu merită decât muşcături şi lovituri de bici.

— Domnule, reluă César Cascabel înflăcărindu-se în ciuda hotărârii de a-şi păstra calmul, — îţi atrag atenţia că asemenea vorbe nu fac cinste unui gentleman!

— Şi totuşi, ăsta-i singurul răspuns ce se cuvine unui om de teapa dumitale!

— Domnule, eu sunt politicos, iar dumneata eşti un bădăran.

— Ah! Bagă de seamă! îndrăzneşti să-l înfrunţi pe baronetul Sir Edward Turner?

Domnul Cascabel fu cuprins de mânie şi, cu faţa palidă, cu ochi arzători, cu pumnii strânşi ameninţător, tocmai se îndrepta spre baronet când sosi în fugă Napoléone.

— Haide, tată, zise ea, — te cheamă mama.

Cornelia îşi trimisese fiica să-l convingă pe domnul Cascabel să intre în BelleRoulotte.

— Numaidecât, răspunse acesta, — spune-i maică-ti să aştepte până termin cu gentlemanul ăsta, Napoléone!

Auzind numele, baronetul izbucni într-un rîs cât se poate de disprețuitor,

— Napoléone, repeata baronetul întruna. Napoléone, puştoaica asta? Numele monstrului care...

Era mai mult decât putea suporta domnul Cascabel. Înaintă cu brațele încrucișate aproape să-l atingăpe baronet.

— Mă insulți! Zise.

— Te insult eu pe... dumneata?

— Pe mine şi pe marele bărbat care n-ar fi avut ce allege din insula voastră dacă ar fi debarcat!

— Nu zău?

— Ar fi înghiţit-o ca pe-o stridie!

— Măscărici afurisit, strigă baronetul.

Se trase puţin îndărăt luând poziţia boxerului aflat in defensivă.

— Da, mă insulţi domnule baronet, şi ai să-mi dai socoteală.

— Să dau socoteală unui saltimbanc?

— Jignindu-l, ţi l-ai făcut egal! Şi-o să ne batem cu sabia, cu pistolul cu spada, cu ce doreşti, chiar şi cu pumnii!

— De ce nu cu nişte pocnitori, ca paiaţele dumitale în arenă, ripostă baronetul.

— Apără-te...

— Să mă bat cu unul care colindă prin bâlciuri?

— Chiar aşa! ţipă domnul Cascabel ajuns în culmea furiei. Aşa, te baţi sau te dai bătut.

Şi, fără să se gândească atunci că adversarul său avea desigur avantajla box în care englezii excelează era să se repeadă asupra lui când interveni Cornelia în persoană. În aceeaşi clipă sosiră în grabă câţiva ofiţeri din regimentul lui Sir Edward Turner, camarazii săi de vânătoare. Alăturându-se baronetului, erau hotărâţi să nu-l lase să se compromită “cu un asemenea specimen” copleşiră cu invective familia Cascabel. Injuriile nu o impresionară deloc pe impunătoarea Cornelia cel puţin în aparenţă. Se mulţi să-i arunce lui Sir Edward Turner o privire nu tocmai liniştitoare pentru cel ce i-a insultat soţul.

Jean, Cuişoară şi Sandre tocmai soseau şi ei iar disputa ameninţa să degenereze în bătaie. Doamna Cascabel strigă:

— Haide, César, şi voi copii, veniţi încoace. Toată lumea în rulotă, şi cât mai repede.

Şi o spuse pe un ton atât de poruncitor încât nimeni nu-şi premise să nu se supună ordinului.

Vai de seara petrecută de domnul Cascabel! Nu-şi putea potoli mânia. El cu onoarea rănită, lovit în persoana marelui său erou. Insultat de un englez. Dorea să se ducă să-l caute, să se bată cu toţi camarazii lui de arme, cu toţi ticăloşii din Satul Ticăloşlor!

Iar copii lui abia aşteptau să-l însoţească. Până şi Cuişoară, care repeta întruna că ar mânca nasul unui englez, dacă nu cumva urechea!

Cornelia avu de luptat nu glumă până ce să-i potolească pe turbații aceia. Ea recunoştea, la urma urmei, că Sir Edward Turner era cel culpabil. Nu putea nega faptul că mai întâi soțul ei apoi toată familia fuseseră tratați cât se poate de necuvincios, cum nu se cuvenea să fie tratat nici măcar ultimul din comedianți.

Totuşi, nedorind ca situația să se înrăutățească, nu cedă deloc; ținu piept furtunii şi, când soțul ei îşi exprimă dorința de a-i trage baronetului o mamă de bătaie, îi răspunse:

— Îți interzic, César!

Iar domnul Cascabel, rozându-şi frâul, trebui să se supună poruncii, soției sale. Cât ar fi dorit Cornelia să se facă mai repede dimineață, să se vadă odată plecați din satul acela blestemat! N-ar fi fost liniştită decât atunci când întreaga familie urma să se găsească mai la nord cu câteva mile. Şi, ca să fie sigură că nimeni n-avea să iasă peste noapte, nu numai că zăvori cu grijă uşa vehiculului, dar mai şi rămase afară, să stea de pază.

A doua zi, 27 mai, la orele trei dimineața, Cornelia trezi pe toată lumea. Pentru mai multă siguranță, dorea să plece înainte de aurora dimineții, când toți, indieni şi englezi deopotrivă, dormeau încă. Era cel mai bun mijloc de a împiedica înfruntarea să reînceapă şi mai vârtos. Până şi la ora aceea mică – amănunt de reținut – se părea că femeia era extrem de grăbită să ridice tabăra. Foarte agitată, cu privirea neliniştită, aruncându-şi în stânga şi-n dreapta ochii îngrijorați, îi zorea, îi dojenea, îi lua la rost pe soțul ei, pe copii şi pe Cuişoară, fiindcă nu se grăbeau aşa cum i-ar fi plăcut ei.

— Peste câte zile trecem frontiera? îl întrebă pe ghid.

— Peste trei, dacă nu întârziem pe drum, răspunse Ro No.

— La drum, exclamă Cornelia. — Măcar dacă ne-am vedea odată plecați!

N-ar trebui, totuşi, să ne închipuim că domnul Cascabel înghițise insultele din ajun. Era greu pentru un normand, tot atât de francez pe cât pe patriot, să plece din sat fără să-i plătească baronetului ce i se cuvenea.

— Iată ce înseamnă, spunea, să pui piciorul într-o țară a lui John Bull.

Dar, cu toate că ar fi vrut să dea o raită în direcția satului, sperând să-l întâlnească pe, sir Edward Turner, cu toate că arunca dese priviri spre obloanele închise ale casei unde locuia

acel gentleman, nu îndrăznea să se îndepărteze de cumplita Cornelia. Ea nu-l slăbea o clipă.

— Unde te duci, César? Stai aici, César! îți interzic să te mişti din loc, César!

Numai asta auzea domnul Cascabel. Niciodată nu fusese dominat în felul acesta de minunata şi impunătoarea sa muiere.

Din fericire, datorită poruncilor repetate, pregătirile se făcură rapid, iar caii îşi reluară locul în hamuri. La patru dimineața, cânii, maimuța şi papagalul, soțul, băieții şi fetița, cu toții erau instalați în Beile-Roulotte. Cornelia se aşezase în față. Apoi, îndată ce Cuişoară şi călăuza îşi luară în primire locurile înaintea cailor, fu dat semnalul de plecare. După un sfert de oră, Satul Ticăloşilor dispărea îndărătul lizierei de copaci mari care-l înconjurau ca un brâu. Abia atunci începeau să apară aurora dimineții. Era linişte deplină. Nici o ființă nu se vedea pe câmpia întinsă, prelungită spre nord. În sfirşit, când avură certitudinea că plecaseră fără să-i fi observat nimeni din sat, că nici indienii şi nici englezii nu intenționau să le taie drumul, Cornelia răsuflă uşurată; fapt pentru care soțul ei se simți, poate, uşor ofensat.

— Prin urmare, îți era frică de indivizii ăia, Cornelia, întrebă el.

— Foarte mult, se mulțumi ea să răspundă.

Următoarele trei zile s-au scurs fără nici un incident şi, aşa cum anunțase călăuza, ajunseră la capătul Columbiei britanice.

Trecând cu bine frontiera cu Alaska, Belle-Roulotte făcu un nou popas. În locul acela nu le rămânea decât să-l plătească pe indian, care se arătase pe cât ,de zelos, pe atât de credincios, şi să-i mulțumească pentru servicii. Apoi Ro No îşi luă rămas bun de la familie, după ce mai întâi le arătase în ce direcție să meargă ca să ajungă pe drumul cel mai scurt la Sitka, în capitala posesiunilor ruseşti. Acum, când nu se mai aflau pe teritoriu englez, domnul Cascabel ar fi trebuit să se simtă mai în largul său. Dar nici vorbă de aşa ceva! După trei zile, tot nu-şi revenise de pe urma întâmplării petrecute în Satul Ticăloşilor, îi stătea ca un ghimpe în inimă. Aşa că nu se putu abține să nu-i spună Corneliei:

— Trebuia să mă fi lăsat să mă întorc şi să-mi închei socotelile cu mylordul ăla.

— Povestea-i rezolvată, César, răspunse simplu doamna Cascabel. Era, într-adevăr, rezolvată, şi încă bine de tot. În timpul

nopții, când toți ai casei dormeau, Cornelia dăduse târcoale pe lângă locuința baronetului. Văzându-l că iese şi se îndreaptă spre locul de pândă, îl urmărise câteva sute de paşi. Iar odată intrat în pădure, "locul întâi la concursul din Chicago" îi administra o bătaie zdravănă, în stare să lase lat un bărbat, învinețit tot, Sir Edward Turner nu-şi reveni decât a doua zi şi fu nevoit să poarte încă mult timp semnele întâlnirii sale cu femeia aceea drăguță.

— Ah, Cornelia... Cornelia, exclamă soțul ei, strângând-o în brațe, — mi-ai salvat onoarea... Ai fost cu adevărat demnă de numele Cascabel!

IX

PE AICI NU SE TRECE

Alaska este acea parte a continentului care se află în nord-vestul Americii de Nord, între paralelele cincizeci şi două şi şaptezeci şi două de grade. Prin urmare, e tăiată de-a curmezişul de linia cercului polar arctic, care continuă peste strâmtoarea Bering. Priviți mai cu atenție harta şi veți distinge destul de clar forma unei căpățâni cu barbişon. Fruntea este cuprinsă între capul Lisabona şi capul Barrow; orbita ochiului e golful Kotzebue; nasul e capul Prințul de Wales; gura e golful Norton, iar tradiționalul barbişon e peninsula Alaska, prelungită cu şirul insulelor Aleutine, care se avântă în Oceanul Pacific. Căpățâna se termină cu Munții Coastei, ale căror ultime pante pier în Oceanul înghețat.

Acesta e ținutul pe care Belle-Roulotte urma să-l traverseze oblic pe o distanță de şase sute de leghe.

Se înțelege că Jean studiase cu grijă harta, munții, apele, conformația litoralului şi, în fine, traseul pe care îl aveau de parcurs. Pe tema asta ținuse chiar o scurtă conferință ascultată de familia lui cu cel mai viu interes.

Datorită strădaniilor sale, toți ştiau – până şi Cuişoară – că acel ținut, situat în extremul nord-vestic al continentului

american, fusese vizitat mai întâi de ruşi, apoi de francezul Laperouse şi de englezul Vancouver, iar la urmă de americanul

Mac Clure cu prilejul expediţiei organizate de el în căutarea lui Sir John Franklin. În realitate, era o regiune cunoscută deja – chiar dacă numai parţial – ca urmare a călătoriilor lui Frederic Whimper şi a colonelului Bulxley, în 1865, când se punea problema instalării unui cablu submarin între lumea veche şi cea nouă, prin strâmtoarea Bering. Până atunci provincia Alaska nu fusese străbătută decât de reprezentanţii firmelor specializate în comerţul cu piei şi blănuri.

În timpul acela reapăruse în politica internaţională celebra doctrină a lui Monroe, după care America trebuia să aparţină în întregime americanilor. Cum coloniile Marii Britanii — Columbia şi Dominionul — nu le puteau reveni decât într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat, poate că Rusia avea să consimtă să cedeze Uniunii, Alaska, asta însemnând un teritoriu de patruzeci şi cinci de mii de leghe pătrate, în acest sens fură purtate serioase tratative cu guvernul Rusiei.

În Statele Unite, domnul Steward, secretarul de stat, fu mai întâi luat peste picior când emise pretenţia de a se obţine această Walrussia, – tărâm al focilor –, cu care se părea că

Republica n-avea ce să facă. Totuşi, insistenţele domnului Steward, servite de o încăpăţânare tipică de yankeu, făcură ca în 1867 lucrurile să fie foarte avansate. Trebuie chiar să spunem că, dacă tratatul dintre America şi Rusia nu fusese încă semnat, operaţia urma să se facă de la o zi la alta.

În seara de 31 mai familia Cascabel făcu popas chiar pe frontieră, lângă un pâlc de copaci înalţi, în locul acela, Belle-Roulotte nu se mai afla pe teritoriul Columbiei britanice, ci în Alaska, pe posesiunile ruseşti. Domnul Cascabel putea fi liniştit în privinţa asta. Aşa că îi revenise buna dispoziţie şi ea era atât de molipsitoare, încât i-o împărtăşeau toţi ai săi. De acum înainte, până la limitele Rusiei europene, itinerarul lor n-avea să mai părăsească acest teritoriu. Provincia Alaska, sau Siberia asiatică, toate aceste ţinuturi vaste nu erau oare sub dominaţia ţarului?

Masa fu însoţită de multă veselie. Jean vânase un iepure mare şi gras, stârnit de Wagram dintr-un desiş. Un veritabil iepure rusesc, dacă doriţi.

— O să bem şi un vin bun, zise domnul Cascabel.

— Cerule! Îmi pare că respir mai uşor dincoace de frontieră.

E aici un aer american, amestecat cu cel rusesc! Respirați adânc, copii! Nu vă sfiiți. Ajunge pentru toată lumea, chiar şi pentru Cuişoară, cu toate că are un nas lung de doi coți. Uf! M-au sufocat cele cinci săptămâni, cât am traversat Columbia asta blestemată!

Isprăviră cina, sorbiră-ultima picătură din vinul cel bun şi se duseră cu toții la culcare. Noaptea trecu într-o linişte desăvârşită. Nici apropierea unor animale răufăcătoare, nici apariția indienilor nomazi n-o tulburară. A doua zi, atât caii cât şi clinii îşi reveniseră din oboseală.

Tabăra fu ridicată din timp şi oaspeții primitoarei Rusii, "sora Franței" , cum îi spunea domnul Cascabel, se pregătiră de plecare. Nu dură mult. Cu ceva mai înainte de orele şase dimineața, Belle-Roulotte avansa spre nord-vest ca să ajungă la rîul Simpson, pe care urmau să-l traverseze cu bacul.

Limba de pamânt pe care Alaska o întinde spre sud este o fişie îngustă, cunoscută în general sub numele de Thlinkithen. Ea se învecinează la apus cu un număr oarecare de insule şi arhipelaguri, cum ar fi Prințul de Wales, Croozer, Kuju, Baranov, Sitka şi altele. Pe această ultimă insulă e situată capitala coloniei ruseşti, purtând numele de Noul Arhanghelsk. Când Belk-Roulotte va ajunge la Sitka, domnul Cascabel avea de gând să facă acolo un popas de mai multe zile, întâi ca să se odihnească, dar şi ca să-şi facă pregătirile pentru finalul primei părți a călătoriei sale, care trebuia să-l scoată la strâmtoarea Bering.

Traseul îi obliga să urmeze o fâşie de pământ capricios decupată de-a lungul munților de coastă.

Domnul Cascabel porni aşadar, însă nici nu apucă să păşească bine pe solul Alaskăi, că

un obstacol îl şi opri categoric, iar acel obstacol părea de netrecut. Primitoarea Rusie, sora Franței, nu părea deloc dispusă să fie ospitalieră cu aceşti frați francezi ce alcătuiau familia Cascabel.

Într-adevăr, Rusia li se prezentă sub înfățişarea a trei agenți de frontieră, indivizi zdraveni cu bărbi stufoase, cu capete mari şi nasuri cârne, cu un aer asiatic, dar îmbrăcați în uniforme negre şi purtând acele caschete plate care inspiră un temeinic respect atâtor milioane de oameni.

La un semn al şefului agenților, Belle-Roulotte se opri, iar Cuişoară, care mâna caii, îşi chemă patronul.

Domnul Cascabel apăru în uşa primului compartiment, urmat de copii şi de soţia sa. Coborâră cu toţii, întrucâtva neliniştiţi de uniformele acelea.

— Paşapoartele! ceru agentul în ruseşte, limbă pe care domnul Cascabel o pricepu cât se poate de bine în acea împrejurare.

— Ce paşapoarte? întrebă.

— Da! Nu poţi intra fără paşaport pe posesiunile ţarului!

— Păi, noi nu avem aşa ceva, stimate domn, răspunse politicos domnul Cascabel.

— Atunci n-o să treceţi!

Era limpede şi semnificativ, ca o poartă pe care o închizi în nasul unui nepoftit. Domnul Cascabel se strâmbă. Înţelese cât de severe erau instrucţiunile administraţiei ruse şi că era puţin probabil să ajungă la un aranjament. Ce ghinion, într-adevăr, să-i întâlnească pe agenţii aceia tocmai în locul pe unde Belle-Roulotte trecuse frontiera!

Foarte neliniştiţi, Cornelia şi Jean aşteptau rezultatul acelei discuţii de care depindea continuarea călătoriei.

— Oameni buni, zise domnul Cascabel apăsând cuvintele şi gesticulând larg ca să-şi pună şi mai mult în evidenţă limbuţia obişnuită, noi suntem francezi şi facem o călătorie pentru plăcerea noastră, aş îndrăzni să spun că şi pentru a altora, îndeosebi a nobililor boieri când aceştia binevoiesc să ne onoreze cu prezenţa lor. Am crezut că ne putem lipsi de hârtii pe pământul majestăţii sale ţarul, împăratul tuturor ruşilor...

— Niciodată nu s-a întâmplat să intre cineva fără permis special pe teritoriul său, niciodată!

— Şi nu s-ar putea o dată... măcar o singură dată? reluă domnul Cascabel cu o voce plină de insinuări.

— Nu, răspunse agentul pe un ton aspru, de neînduplecat. Aşa că, înapoi, şi fără să mai staţi pe gânduri!

— În sfârşit, unde se pot procura paşapoartele acelea, întrebă domnul Cascabel.

— Vă priveşte.

— Lăsaţi-ne să mergem până la Sitka, iar acolo, prin intermediul consulului Franţei...

— Nu-i nici un consul al Franţei la Sitka. Dar, de fapt, de unde veniţi?

— De la Sacramento.

— Înseamnă că trebuia să vă faceți rost de paşapoarte la Sacramente. Prin urmare, nu mai insistați degeaba!

— Nu-i deloc degeaba, vorbi iarăşi domnul Cascabel, fiindcă vrem să ne întoarcem în Europa.

— În Europa... urmând direcția asta?!

Domnul Cascabel pricepu că răspunsul său îl făcea cât se poate de suspect, deoarece ideea de a te-întoarce în Europa pe drumul acela era cam năstruşnică.

— Da, spuse, anumite împrejurări ne-au obligat să acceptăm acest ocol.

— Nu mă interesează! zise agentul. Peste teritoriile ruseşti nu se trece fără paşaport.

— Dacă nu trebuie decât să plătim ceva, poate ajungem totuşi să ne înțelegem? se interesă domnul Cascabel.

Şi, spunând asta, trase cu ochiul într-un fel cât se poate de semnificativ. Se părea însă

că nici în asemenea condiții nu aveau să cadă la înțelegere.

— Oameni buni, reluă domnul Cascabel în disperare de cauză, se poate oare să nu fi auzit niciodată de familia Cascabel?

Rostise cuvintele acelea de parcă familia Cascabel ar fi fost egală, ca importanță, cu a Romanovilor!

Nici aşa nu avu mai mult succes. Fu nevoit să facă stânga-mprejur şi cale întoarsă. Agenții merseră cu dispozițiile lor severe şi de neînduplecat până acolo încât însoțiră vehiculul dincolo de frontieră, somându-i categoric pe ocupanții lui să n-o mai treacă înapoi. Ruşinat, domnul Cascabel se afla, prin urmare, iarăşi pe teritoriul Columbiei britanice.

Vom recunoaşte că situația era neplăcută şi, totodată, cât se poate de îngrijorătoare. Toate planurile se dăduseră peste cap. Erau nevoiți să renunțe la itinerarul adoptat cu atâta entuziasm. Călătoria prin vest, întoarcerea în Europa prin Siberia asiatică, devenea imposibilă fără paşaport. Puteau, desigur, să ajungă la New York în condiții obişnuite. Dar cum să treacă Oceanul Atlantic fără pachebot şi cum să urce pe un pachebot fără banii cu care să-şi plătească locul?

Şi n-ar fi fost prea înțelept,să spere că şi-ar putea procura din mers suma necesară unor asemenea cheltuieli. La urma urmei, cât timp le-ar fi trebuit ca s-o strângă? Familia Cascabel – de ce să n-o spunem? – epuizase Statele Unite, în douăzeci de ani, nu rămăsese oraş ori târg nevămuit pe traseul lui Great Trunk.

Acum n-ar fi adunat nici în cenți ce adunaseră altădată în dolari. Nu! Să se apuce din nou de colindat estul, asta ar fi adus nesfârşite întârzieri, poate ani şi ani înainte de a reuşi să plece în Europa. Erau siliți să descopere, cu orice preț, o şmecherie prin care

Belle-Roulotte să ajungă la Sitka. Iată ce gândeau, ce discutau membrii acelei nostime familii, abandonați de cei trei agenți în asemenea cugetări neplăcute.

— Frumoasă încurcătură, zise Cornelia, clătinând din cap.

— Chiar minunată, adăugă domnul Cascabel. Suntem în impas, într-o fundătură. Haide, bătrâne luptător în arenele publice, oare nu mai ai resurse care să te scoată deasupra nenorocului? O să te laşi copleşit de ghinion? Tu, saltimbanc dedat la toate farsele şi trucurile, n-o să izbuteşti acum să te descurci? Ți s-a golit sacul cu şmecherii?

Oare imaginația ta atât de bogată în născociri salvatoare n-o să învingă şi de data asta?

— Cesar, spuse Cornelia, din moment ce afurisiții ăia de agenți erau acolo tocmai la țanc ca să nu ne lase să trecem frontiera, hai să vorbim cu şeful lor.

— Şeful lor! exclamă domnul-Cascabel. Păi şeful lor e guvernatorul Alaskăi, vreun colonel rus tot atât de încăpățânat ca şi subalternii lui, şi care o să ne trimită la dracu!

— De altfel, precis îşi are reşedința la Sitka, remarcă Jean, şi tocmai la Sitka nu ne lasă să mergem.

— Poate că polițaii ăştia n-or să aibă nimic împotrivă să-l conducă pe unul dintre noi la guvernator, făcu o observație judicioasă Cuişoară.

— Ia te uită! Cuişoară are dreptate, aprecie domnul Cascabel. — E o idee grozavă.

— Dacă nu cumva e o idee proastă, adăugă Cuişoară corectivul obişnuit.

— Trebuie să încercăm, înainte de a ne întoarce din drum, zise Jean. Şi, dacă vrei, tată, mă duc eu...

— Nu, mai bine mă duc eu, spuse domnul Cascabel. Sitka e departe de graniță?

— Vreo sută de leghe, răspunse Jean.

— Înseamnă că peste vreo zece zile aş putea fi din nou în tabără. Să aşteptăm până mâne şi-o să ne încercăm norocul.

A doua zi, cum se crăpă de ziuă, domnul Cascabel porni să-

i caute pe agenți, îi găsi repede şi uşor, întrucât rămăseseră de veghe în preajma vehiculului.

— Iar dumneata? îi strigară pe un ton amenințător.

— Iar eu, răspunse domnul Cascabel cu cel mai încântător surîs de care era în stare. Şi, cu tot felul de amabilități la adresa administrației ruse, le aduse la cunoştință că ar dori să fie condus la excelența sa guvernatorul din Alaska. Se oferea să plătească cheltuielile de deplasare ale "onorabilului funcționar" care ar fi fost de acord să-l însoțească şi lăsă chiar să se întrevadă perspectiva unei frumoase gratificații în monedă curentă pentru acel om generos şi devotat care... şi aşa mai departe. Propunerea eşua. Nici măcar perspectiva frumoasei gratificații n-avu succes. Poate că agenții, încăpățânați ca nişte vameşi şi îndărătnici ca nişte perceptori de dări, începuseră chiar să vadă ceva foarte suspect în insistența aceea de a trece frontiera Alaskăi. Aşa că unul din ei îi dădu ordin să se retragă chiar în momentul acela, adăugând:

— Dacă vă mai prindem pe teritoriul rusesc, nu la Sitka o să fiți dus, ci în fortul cel mai apropiat.

Nu fără nişte bruftuluieli, domnul Cascabel fu condus cu promptitudine înapoi la Belle-Roulotte, iar pe fața lui descumpănită ceilalți putură citi că eşuase. Oare locuința mobilă a familiei Cascabel era pe cale de a se preface într-una sedentară?

Luntrea care îl purta pe saltimbanc şi norocul său era oare gata să eşueze la frontiera columbo-alaskiană precum o navă pe care marea, retrăgându-se, o lasă pe uscat în mijlocul stâncilor? Adevărul e că uşor puteai crede acum una ca asta. Ce tristă fu ziua scursă în asemenea condiții, şi la fel următoarele, trecute fără ca familia să poată lua o hotărâre! .

Din fericire, alimentele nu le lipseau; mai aveau o provizie serioasă de conserve, pe care socotiseră că şi-o vor reface la Sitka. În plus, împrejurimile gemeau de vânat. Trebuia doar ca Jean şi Wagram să aibă grijă să nu se aventureze în afara teritoriului columbian. Altfel băiatul s-ar fi ales cu confiscarea puştii şi cu o amendă în folosul fiscului rusesc.

Domnul Cascabel şi ai săi fură cuprinşi de o cumplită amărăciune. Părea că şi animalele o împărtăşeau. Jako flecărea mai puțin ca de obicei. Cu coada atârnată, câniii scoteau lungi lătrături neliniştite. John Bull nu-şi mai dădea osteneala să facă giumbuşlucuri şi să se strimbe. Numai Vermout şi Gladiator lăsau

impresia că acceptă cu plăcere situația, neavând altceva de făcut decât să pască iarba grasă şi proaspătă de pe platoul înconjurător,

— Trebuie, totuşi, să luăm o hotărâre! spunea uneori domnul Cascabel, încrucişând brațele.

Desigur, dar care? Care anume? Iată ceva ce n-ar fi trebuit să-l pună deloc în încurcătură pe domnul Cascabel, fiindcă, la drept vorbind, nu avea de ales: era nevoit să se întoarcă din drum, din timp ce înainte nu putea merge. Să renunțe la călătoria prin vest, după ce o porniseră cu atâta hotărire! Să revină pe blestematul pământ al Columbiei britanice, ca apoi s-o ia peste preriile din Far West până la țărmul Atlanticului! Iar odată ajunşi la New York, ce aveau să facă? Poate că nişte suflete milostive le-ar fi deschis o subscripție ca să ajute familia să se repatrieze? Ce umilință pentru nişte oameni cumsecade, care trăiseră întotdeauna din munca lor, care nu întinseseră niciodată mâna – să coboare până acolo încât să primească de pomană! Ah! Unde erau pungaşii aceia mizerabili care le furaseră mica avere în trecătorile Sierrei Nevada!

— Dacă nu-i spânzură în America, nu-i strangulează în Spania, nu-i ghilotinează în Franța ori nu-i trag în țeapă în Turcia, înseamnă că nu mai există dreptate pe lumea asta,

spunea mereu domnul Cascabel.

În sfârşit, se hotărî.

— Mâne plecăm, spuse el în seara zilei de 4 iunie. Ne întoarcem la Sacramento şi apoi... Nu-şi termină fraza. Aveau să vadă la Sacramento. De altfel, totul era pregătit pentru plecare. Mai trebuiau doar înhămați caii şi întorşi în direcția sud. Ultima seară petrecuta pe frontiera Alaskăi fu şi mai tristă. Fiecare stătea în colțul lui, fără să scoată o vorbă. Era întuneric beznă. Nori mari brăzdau cerul în neorinduială, semănând cu nişte sloiuri în derivă; un vânt puternic îi împingea spre est. Nu se zărea nici o stea, iar luna nouă tocmai dispărea după munții înalți care se profilau la orizont. Era în jur de ora nouă seara când domnul Cascabel porunci tuturor să meargă la culcare. A doua zi urmau să plece înainte de a se lumina. Belle-Roulotti avea să se angajeze din nou pe drumul urmat încoace de la Sacramento şi, chiar fără călăuză, nu lear fi fost prea greu să se descurce. Ajunşi la izvoarele rîului Frazer, le rămânea doar să coboare în lungul văii până la frontiera cu teritoriul Washington. Prin urmare, Cuişoară

se pregătea să închidă uşa primului compartiment, după ce le spusese noapte bună celor doi câni, când se auzi foarte aproape o bubuitură.

— Pare să fie un foc de armă, strigă domnul Cascabel.

— Da, cineva a tras, răspunse Jean.

— Vreun vânător, fără îndoială, zise Cornelia.

— Vânător, pe bezna asta, întrebă Jean. Nu-mi vine a crede.

În momentul acela răsună a doua împuşcătură, urmată de strigăte.

X

KAYETTE

La auzul strigătelor, domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară se năpustiră afară din vehicul.

— Pe acolo, spuse Jean, arătând spre liziera unei păduri întinse de-a lungul frontierei.

— Să mai ascultăm, propuse domnul Cascabel.

Însă fără succes, deoarece nu se mai auzi nici un strigăt şi nici o bubuitură nu urmă

celorlalte două.

— O fi vreun accident, întrebă Sandre.

— În orice caz, răspunse Jean, — e sigur că erau strigăte de ajutor. Pe undeva, pe acolo, e cineva în pericol...

— Trebuie să-i săriți, în ajutor, zise Cornelia.

— Da, copii, să mergem, hotărî domnul Cascabel. — Înarmați-vă bine.

La urma urmei, se putea-să nu fie un accident. Se putea ca vreun călător să fi fost victima unui atentat pe frontiera Alaskăi. Aşa că era înțelept să fie pregătiți să se apere ei înşişi, dar să-i apere şi pe alții.

Aproape imediat, domnul Cascabel şi Jean, cu puştile în mână, Sandre şi Cuişoară, fiecare cu câte un revolver, plecau din Belle-Roulotte, rămasă până la întoarcerea lor în paza Corneliei şi a celor doi câni.

Timp de vreo cinci-şase minute se ținură prin marginea

pădurii. Din când în când se opreau şi ciuleau urechea: nici un zgomot nu tulbura tăcerea desişurilor. Erau siguri, însă, că strigătele veniseră din direcţia aceea şi de la o distanţă destul de mică.

— De n-a fost cumva o părere, zise domnul Cascabel.

— Nu, tată, imposibil, vorbi Jean, ah, auzi?

De data asta era, în mod limpede, o chemare, însă nu o voce de bărbat, ca mai înainte, ci o voce de femeie sau de copil.

Noaptea era foarte întunecoasă, iar printre copaci nu se vedea nimic la câţiva metri mai încolo. Cuişoară avusese dreptate când propunea să ia cu ei unul din felinarele vehiculului, dar domnul Cascabel refuzase din prudenţă. Şi, de fapt, era mai bine să nu fie văzuţi în timp ce se apropiau.

Chemările se repetară şi erau atât de clare, încât era uşor să te conduci după ele. După toate probabilităţile, nu trebuiau să se adâncească prea mult în pădure. Într-adevăr, după încă vreo cinci minute, domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară ajunseră la marginea unui mic luminiş. Acolo, doi bărbaţi zăceau la pământ. O femeie, îngenuncheată lângă unul din ei, îi ţinea capul în braţe. Ale ei erau strigătele auzite a doua oară. Vorbea în limba chinuk, pe care domnul Cascabel o pricepea cât de cât.

— Veniţi!... Veniţi!... I-au omorât...

Jean se apropie de femeia aceea speriată pătată de sângele ce ţâşnea din pieptul nenorocitului pe care încerca să-l readucă la viaţă.

— Ăsta mai respiră, zise Jean.

— Dar celălalt? întrebă domnul Cascabel.

— Celălalt, nu ştiu, răspunse Sandre.

Domnul Cascabel se duse să-i asculte bătăile inimii şi răsuflarea, ca să-şi dea seama dacă în omul acela mai era vreo scânteie de viaţă.

— E mort de-a binelea, spuse el.

Şi mort era, într-adevăr, cu tâmpla străpunsă de un glonte care îi răpusese pe loc. Acum, cine era femeia aceea care, după cum vorbea, părea să fie de origine indiană?

Era tânără sau bătrână? Greu de stabilit pe întuneric, sub gluga trasă peste cap. Dar asta aveau s-o afle mai târziu; era destul timp să le spună atunci de unde venea şi în ce fel fusese comis acel dublu asasinat. Cel mai urgent lucru era să-l transporte în tabără pe cel ce încă respira şi să-i dea îngrijirile de

a căror promptitudine putea să depindă salvarea lui. Cât priveşte cadavrul celuilalt, aveau să se întoarcă a doua zi ca să-l înmormânteze. Ajutat de Jean, domnul Cascabel îl ridică pe rănit de umeri, iar Sandre şi Cuişoară îl prinseră de picioare. Apoi, întorcându-se spre femeie, saltimbancul îi spuse:

— Vino cu noi.

Fără să şovăie, ea porni alături de corpul rănitului, ştergând cu o bucată de pânză sângele ce curgea necontenit din pieptul lui.

Nu puteau merge repede. Bărbatul era greu şi trebuiau să aibă grijă să nu-l scuture. Domnul Cascabel dorea să ducă la Belle-Roulotte un om viu, nu un mort. După vreo douăzeci de minute ajunseră, fără să fi avut vreo întâlnire neplăcută. Temându-se să nu fi fost la rândul lor atacaţi, Cornelia şi micuţa Napoléone îi aşteptau cumplit de neliniştite.

— Repede, Cornelia, strigă domnul Cascabel. Apă, prosoape şi tot ce mai trebuie ca să opreşti o hemoragie, altfel nenorocitul ăsta face sincopă.

— Bine, bine, răspunse grăbită Cornelia. Ştii că mă pricep, César! Nu mai vorbi atâta şi lasă-mă să-mi văd de treabă!

Într-adevăr, Cornelia se pricepea, căci nu doar o singură rană avusese prilejul să panseze ca urmare a profesiunii ei.

Cuişoară întinse în primul compartiment o saltea pe care aşezară corpul rănitului, cu capul uşor ridicat. La lumina lămpii din plafon, îi putură vedea faţa, având deja paloarea dată de chinurile unei morţi apropiate, în acelaşi, timp o văzură bine şi pe indianca îngenuncheată lângă el.

Era tânără, nu părea să aibă mai mult de cincisprezece sau şaisprezece ani.

— Cine-i fata asta? întrebă Cornelia.

— Cea căreia i-am auzit strigătele, răspunse Jean. Am găsit-o lângă rănit. Bărbatul avea în jur de patruzeci şi cinei de ani.Barba şi părul îi erau grizonate, corpul bine clădit, mai înalt decât media. Avea o înfăţişare plăcută, iar caracterul energic ieşea la iveală în ciuda palorii feţei şi cu toate că nu-i puteai vedea ochii, ţinuţi închişi. Din când în când, printre buze îi scăpa un suspin, dar nu pronunţa nici un cuvânt după care să-ţi dai seama cărei naţionalităţi îi aparţinea.

Când îi dezgoliră pieptul, Cornelia observă că-i era străpuns de o lovitură de pumnal, între coasta a treia şi a patra. O rană

mortală? Numai un medic şi-ar fi putut da seama. Neîndoielnic părea însă faptul că era foarte gravă.

Cu toate acestea, întrucât intervenţia unui doctor nu era posibilă în condiţiile lor, trebuiau să se mulţumească doar cu îngrijirile pe care i le putea da Cornelia şi cu leacurile aflate în mica farmacie de voiaj.

Aşa şi făcură, oprind o hemoragie ce ar fi putut aduce în scurt timp moartea rănitului. Aveau să vadă mai târziu dacă era sau nu posibil ca omul să fie transportat în cel mai apropiat târg. Iar de data asta domnului Cascabel nu-i mai păsa dacă era ori nu, vorba de un anglo-columbian.

După ce spălă cu grijă rana cu apă curată, Cornelia puse pe ea comprese îmbibate cu amică. Acest pansament fu suficient pentru a opri sângele, din care rănitul pierduse destul de mult din clipa când fusese înjunghiat şi până ajunsese în tabără.

— Şi acum, Cornelia, ce putem face? întrebă domnul Cascabel.

— Îl culcăm pe nefericitul ăsta în patul nostru, răspunse Cornelia, iar eu o să-l veghez, ca să-i schimb compresele când va fi nevoie.

— Îl veghem cu toţii, spuse Jean, crezi că noi o să putem dormi? La urma urmei, trebuie să fim cu atenţia trează. Pe aici, pe aproape, există ucigaşi!

Domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară îl ridicară pe străin şi-l aşezară pe pat, în ultimul compartiment.

Iar în timp ce Cornelia stătea la căpătâiul său, pândind un cuvânt care nu mai venea, tânăra indiancă îşi istorisi povestea în dialectul chinuk, pe care domnul Cascabel reuşi săl tălmăcească. Era de rasă indigenă, una din rasele autohtone din Alaska. În această provincie, la nord şi la sud de fluviul Yukon, care o udă scurgându-se de la răsărit la apus, se află numeroase triburi, nomade ori sedentare, între care neamul co-yu-kon este principalul şi poate cel mai sălbatic, apoi indienii newicargut, tanana, kocho-a-kuchin şi, mai cu seamă spre vărsarea fluviului, grupurile pastolik, haveack, prinask, melomuţii şi indgeleţii. Tânăra indiană, pe care o chema Kayette, aparţinea acestui ultim trib. Kayette nu mai avea nici tată, nici mamă, pe nimeni din familie. Şi nu doar nişte familii dispar în felul acesta, ci chiar triburi întregi, din care nu mai găseşti nici o urmă pe teritoriul Alaskăi.

Aşa s-a întâmplat cu “oamenii de mijloc” , care trăiau odinioară la nord de Yukon. Rămasă singură, fără neamuri, Kayette o pornise spre sud prin ținuturi cunoscute, fiindcă le străbătuse de nenumărate ori împreună cu indienii nomazi. Planul ei era să ajungă în capitală, la Sitka, unde spera să intre în serviciul vreunui funcționar rus. Şi ar fi fost primită, fie şi numai pentru înfățişarea ei cinstită, blânda, îndatoritoare. Era tare drăguță, cu pielea ei uşor maronie, cu ochi negri şi gene lungi, păr negru bogat, strâns sub gluga care îi acoperea capul. Potrivită ca înălțime, părea grațioasă şi suplă, chiar şi în haina de blană. Se ştie că la rasele de indieni din America de Nord, băieții şi fetele, a căror fire e în general iute şi veselă, se formează repede. La zece ani, băieții mânuiesc cu dibăcie puşca şi securea. La cincisprezece ani fetele se mărită şi, în ciuda tinereții lor, sunt minunate mame. Kayette era, aşadar, mai serioasă şi mai hotărâtă decât i-ar fi cerut etatea, iar călătoria lungă pe care urma s-o facă stătea mărturie pentru puterea caracterului său. Pornise la drum în urmă cu o lună, coborând spre sud-vestul provinciei Alaska, şi ajunsese astfel pe fâşia aceea îngustă, învecinată cu insulele, nu departe de capitală. Când, mergând prin marginea pădurii, auzise deodată două împuşcături, apoi strigăte disperate, la câteva sute de paşi.

Erau strigătele ajunse până la locul unde făcea popas Belle-Roulotte. Kayette o luase numaidecât, cu curaj, spre liziera pădurii.

Iar apropierea ei dăduse alarma, fără îndoială, căci abia reuşise să vadă doi bărbați dispărind în desişuri. Dar era sigur că mizerabilii şi-ar fi dat curând seama că se speriaseră de un copil; şi, într-adevăr, se întorceau deja spre luminiş ca să jefuiască victimele, când sosirea domnului Cascabel însoțit de ai săi le băgase frica în oase –de data asta cu adevărat.

Ajunsă lângă cei doi bărbați care zăceau la pământ, unul mort, celălalt respirând încă, Kayette strigase după ajutor, şi se ştie ce a urmat. Primele strigăte auzite de domnul Cascabel erau ale călătorilor atacați; celelalte, ale tinerei indience. . Noaptea trecu. Belle-Roulotte scăpă de atacul ucigaşilor, care, de bună seamă, se grăbiseră s-o şteargă de la locul crimei.

A doua zi, Cornelia nu constată nimic nou în starea rănitului, la fel de îngrijorătoare ca şi cu o seară în urmă.

În această împrejurare, Kayette se dovedi foarte utilă,

culegând nişte ierburi cărora le cunoştea proprietăţile antiseptice. Făcu infuzii şi îmbibă cu ele noi comprese pe care le puse pe rană. Nu mai curgea din ea nici o picătură de sânge.

În decursul dimineţii observară că rănitul începea să respire mai uşor. Din gură nu-i ieşeau însă decât suspine, nici măcar frânturi de cuvinte.

Prin urmare, n-aveau cum să afle cine era, de unde venea, încotro mergea, ce făcea pe frontiera Alaskăi, în ce chip fuseseră atacaţi el şi camaradul său, cine erau agresorii. în orice caz, dacă dăduseră atacul ca să jefuiască, ticăloşii aceia, prea iuţi s-o şteargă la sosirea tinerei indience, pierduseră o şansă colosală, cu care n-aveau să se mai întâlnească prin locuri atât de puţin umblate.

Nici o îndoială în privinţa asta: dezbrăcându-l pe rănit, domnul Cascabel găsi într-un brâu de piele, strâns pe talie, o grămadă de monezi de aur, americane şi ruseşti, în total vreo cincisprezece mii de franci. Puseră banii la loc sigur, ca să-i poată restitui îndată ce avea să fie cazul. Acte nu găsiră, decât un carnet cu câteva însemnări de călătorie, ba în rusă, ba în franceză. Absolut nimic după care să poată stabili identitatea necunoscutului. În dimineaţa aceea, pe la orele nouă, Jean zise:

— Tată, avem de împlinit o datorie faţă de cel rămas neîngropat.

— Ai dreptate, Jean. Să mergem! Poate găsim la el ceva hârtii lămuritoare. Tu vii cu noi, adăugă domnul Cascabel, adresându-i-se lui Cuişoară. — Ia un hârleţ şi o lopată.

Cu aceste unelte, plecară toţi trei, nu înainte de a-şi lua şi armele. Mergeau în lungul acelei margini de pădure pe care o exploraseră şi în ajun. În câteva minute găsiră locul unde se comisese asasinatul. Era limpede că acolo cei doi bărbaţi se instalaseră pentru noapte. Se vedeau urme de popas, resturile unui foc a cărui cenuşă mai fumega. Lângă un pin mare fusese adunată iarbă, pe care să se poată întinde cei doi călători, şi poate că în momentul atacului aceştia dormeau.

Cât despre mort, el era deja ţeapăn.

După haine, după înfăţişare, după mânile lui aspre le fu uşor să-şi dea seama că omul, de cel mult treizeci de ani, trebuia să fie servitorul celuilalt. Jean îi scotoci prin buzunare. Nu găsi nici o hârtie. Şi nici bani. La centură avea un revolver de fabricaţie americană, încărcat cu şase cartuşe pe care nefericitul

nu avusese timp să le folosească.

Atacul fusese cu siguranță neașteptat, neprevăzut, iar cele două victime căzuseră în același timp.

La ora aceea, în jurul luminișului, pădurea era pustie. După o scurtă explorare, Jean se întoarse fără să fi văzut pe nimeni. Era limpede că ucigașii nu se întorseseră, căci ar fi despuiat cadavrul, ori cel puțin i-ar fi luat revolverul de la centură. Între timp, Cuișoară săpase o groapă destul de adâncă, încât cadavrul să nu poată fi dezgropat de ghearele sălbăticiunilor. Mortul fu așezat în ea și acoperit cu pământ. Apoi domnul Cascabel, Jean și Cuișoară se întoarseră în tabără. Acolo, pe când Kayette stătea la căpătâiul rănitului, Jean, tatăl și mama lui avură o discuție.

— E clar că, dacă ne întoarcem în California, omul nostru nu va ajunge acolo viu, spuse domnul Cascabel. Avem de străbătut sute de leghe. Cel mai bine ar fi să mergem la Sitka, unde am ajunge în trei-patru zile, dacă nemernicii ăia de polițiști nu ne-ar interzice să punem piciorul pe teritoriul lor.

— La Sitka trebuie să mergem, totuși, vorbi cu hotărâre Cornelia. — Și la Sitka o să ne și ducem.

— Dar cum? N-o să facem nici măcar o leghe până când ăia ne opresc din nou.

— N-are importanță, César! Trebuie să plecăm, și încă întins! Dacă-i întâlnim pe agenți, le povestim ce s-a întâmplat, și s-ar putea ca pe nenorocitul ăsta să nu-l refuze ca pe noi...

Domnul Cascabel clătină din cap în semn de îndoială.

— Mama are dreptate, zise Jean. — Să încercăm să ajungem la Sitka fără nici o permisiune, fiindcă agenții oricum n-au să ne-o dea. Ne-am pierde timpul așteptând-o. De altfel, crezându-ne porniți spre Sacramento, poate că au și plecat. N-am mai văzut nici unul de ieri, de pe timpul ăsta. Nici măcar împușcăturile de aseară nu le-au atras atenția.

— E adevărat, răspunse domnul Cascabel. — Nu m-ar mira să fi plecat.

— Dacă nu cumva... interveni Cuișoară dornic să ia parte și el la discuție.

— Da... dacă nu cumva... Fără îndoială, acceptă domnul Cascabel. Observația lui Jean era justă și poate că lucrul cel mai bun ce le rămânea de făcut era s-o apuce spre Sitka. Peste un sfert de oră, Vermout și Gladiator se aflau în hamuri. Bine

odihniți datorită popasului prelungit pe frontieră, puteau să tragă cu spor în acea primă zi de marş. Belle-Roulotte porni la drum, iar domnul Cascabel părăsi teritoriul columbian cu o satisfacție pe care nici nu încercă s-o ascundă.

— Copii, zise el, e cazul să căscăm bine ochii. Iar tu, Jean, să-ți laşi puşca în pace. N-are nici un rost ca, în trecere, să atragem atenția asupra noastră.

— În fond, avem ce mânca, adăugă doamna Cascabel.

Cu toate ca ținutul de la nord de Columbia britanică era gestul de accidentat, drumul se putea parcurge cu uşurință, chiar dând ocol numeroaselor canale ce despart arhipelagurile de țărmul continentului. Până departe, la orizont, nu se vedea nici un munte. Uneori, însă foarte rar, întâlneau câte o fermă izolată, pe care familia Cascabel se ferea s-o viziteze, întrucât studiase cu atenție harta ținutului, Jean se descurca destul de bine şi spera că vor ajunge la Sitka fără să aibă nevoie de călăuză.

Înainte de toate, lucrul cel mai important era totuşi să nu întâlnească vreun agent, nici pe cei de la frontieră şi nici pe cei din interior. Or, prima porțiune de drum parcursă lăsa să se înțeleagă că Belle-Roulotte era liberă să meargă pe unde îi plăcea. Aveau de ce să se minuneze! Aşa că domnul Cascabel era, pe cât de surprins, tot pe atâta de încântat. Cornelia punea întâmplarea pe seama Providenței, iar soțul ei nu era prea departe de a gândi ca ea. Numai Jean înclina să creadă că nişte împrejurări oarecare vor fi modificat procedurile administrației ruseşti.

Lucrurile se petrecură la fel şi în zilele de 6 şi 7 iunie. Se apropiau de Sitka. Poate că ar fi putut merge şi mai repede, dar Cornelia se temea că scuturăturile aveau să-i facă rău rănitului îngrijit fără pauză de ea şi de Kayette, una ca o mamă, cealaltă ca o fiică. Se temeau că n-o să ajungă viu până la capătul călătoriei. Starea lui nu se înrăutățise, însă, din nefericire, nici nu se ameliorase. Modestele resurse ale micii lor farmacii, puținul pe care cele două femei îl puteau face pentru o rană atât de gravă şi care ar fi trebuit tratată de un medic, toate acestea era insuficiente. Devotamentul nu putea înlocui ştiința — din păcate, fiindcă n-au existat vreodată infirmiere mai devotate. Oricine ar fi apreciat zelul şi istețimea tinerei indience. Părea că face parte din familie, într-un fel chiar era a doua fiică a domnului Cascabel.

În ziua de 7 iunie, după-amiază, Belle-Roulotte trecu prin vad rîul Stekin, un mic curs de apă ce se varsă într-unul dintre

ca— nalele înguste, aflate între uscat şi insula Baranov, la numai câteva leghe de Sitka.

Seara, rănitul putù să pronunțe câteva cuvinte:

— Tata... acolo... să-l văd, murmura el.

Cuvintele fură rostite în limba rusă şi domnul Cascabel le pricepu cât se poate de bine. Repetă de mai multe ori şi un nume:

— Ivan... Ivan...

Era, fără îndoială, numele sărmanului servitor ucis lângă stăpânul său. Foarte probabil ca amândoi să fi fost ruşi.

Oricum, din timp ce rănitul începea să vorbească şi să-şi amintească, familia Cascabel avea să-i afle curând povestea.

În ziua aceea, Belle-Roulotte ajunsese pe malul unui canal îngust pe care trebuiau să-l treacă, spre a pătrunde în insula Baranov. Aşa că nu puteau să evite ajutorul luntraşilor specializați în asemenea servicii pe numeroasele canale din zonă. Dar domnul Cascabel nu putea spera că va intra în legătură cu oamenii aceia fără să-şi trădeze naționalitatea. Se temea să nu se ivească iarăşi neplăcuta problemă a paşapoartelor.

— Ei bine, zise el, rusul nostru a ajuns la Sitka! Dacă polițaii ne obligă să ne întoarcem la frontieră, cel puțin pe el au să-l rețină aici, pentru că le este compatriot. Iar dacă noi am început prin a-l salva, să-i ia naiba în caz că nu termină ei treaba, vindecându-l. Bine gândit, însă familia nu era astfel mai puțin îngrijorată de primirea ce urma să i se facă. Ar fi fost destul de trist ca, odată ajunşi la Sitka, să fie nevoiți să bată drumurile înapoi, spre New York.

Pe când vehiculul rămânea să aştepte pe malul canalului, Jean se duse să se intereseze de bac şi de luntraşii care făceau transportul.

În momentul acela, Kayette veni să-l anunțe pe domnul Cascabel că-l chema soția, iar el se duse la ea imediat.

— Rănitul şi-a recăpătat complet cunoştința, spuse Cornelia. — Vorbeşte, César, prin urmare dă-ți silința să afli ce vrea să spună.

Într-adevăr, rusul îşi deschisese ochii şi privea nedumerit în jur, întrebându-i parcă din priviri pe oamenii aceia pe care îi vedea pentru prima oară în viața lui. Din când în când, îi scăpau de pe buze cuvinte neînțelese.

Cu o voce slabă, care abia se auzea, îl chemă pe servitorul său, Ivan.

— Domnule, servitorul dumneavoastră nu este aici, dar suntem noi, vorbi domnul Cascabel.

Auzind aceste cuvinte rostite în franceză, rănitul întrebă în aceeaşi limbă:

— Unde mă aflu?

— La nişte oameni care v-au purtat de grijă.

— În ce țară?

— Într-o țară unde nu aveți de ce vă teme, dacă sunteți rus.

— Rus... da!... Sunt rus.

— Aflați atunci că sunteți în provincia Alaska, la câteva leghe de capitală.

— Alaska, murmură rănitul. .

Şi se părea că în priviri i se aduna tot mai multă spaimă.

— Posesiunile ruseşti! exclamă el.

— Nu! Posesiunile americane!

Jean tocmai intra. El era acela care vorbise.

Prin ferestruica întredeschisă a vehiculului, arătă steagul american fluturând deasupra unei clădiri de pe țărm.

Într-adevăr, de trei zile provincia Alaska nu mai era rusească, în urmă cu trei zile fusese semnat tratatul prin care era cedată în întregime Statelor Unite. De acum înainte, familia Cascabel nu avea de ce să se mai teamă de agenții ruşi. Se afla pe pământ American.

XI

SITKA

Sitka, Noul Arhanghelsk, se află pe insula Baranov, în mijlocul arhipelagurilor de pe coasta de vest, şi este nu numai capitala insulei, ci a întregii provincii care tocmai fusese cedată guvernului federal. Nu există alt oraş mai important în zona aceea, unde întâlneşti doar câteva târguri răzlețe, ori simple sate aruncate la mari distanțe. Ar fi mai nimerit ca satele acestea să fie numite posturi sau factorii. Cele mai multe dintre ele aparțin companiilor americane, iar altele țin de Compania engleză a golfului Hudson. Se înțelege că legătura între aceste porturi se

face foarte greu, mai ales în anotimpul rău, când se dezlănțuie năpasta iernii polare.

Cu câțiva ani în urmă, Sitka nu era încă decât un centru comercial puțin frecventat, în care Compania ruso-americană își avea depozitele de blănuri. Dar, grație descoperirilor făcute în această provincie, al cărei țărm se desfăşoară până în vecinătatea întinderilor polare, Sitka s-a dezvoltat în scurt timp considerabil, urmând să devină sub noua administrație un oraş bogat, demn de noul stat al Confederației. încă de pe atunci, Sitka avea toate clădirile publice necesare pentru ceea ce se cheamă un "oraş" : un templu luteran, foarte simplu, a cărui linie arhitectonică nu e lipsită de măreție; o biserică de rit grecesc, cu o cupolă deloc potrivită cu cerul acela pâclos, atât de deosebit de cerul Orientului; un club, aşa-numitul Club Gardens, gen Tivoli, unde obişnuitul casei ori călătorul găsesc restaurante, cafenele, baruri şi tot felul de jocuri; altă sală de club, care nu-şi deschide porțile decât pentru celibatari; o şcoală, un spital şi, în sfârşit, case, vile, cabane pitoresc grupate pe dealurile din împrejurimi. Acest ansamblu e înconjurat de o întinsă pădure de răşinoase, constituindu-i un cadru de verdeață permanentă. Mai încolo se ridică un şir de munți înalți, cu vârfurile pierdute în ceață, dominați – pe insula Crouze, în nordul insulei Baranov – de muntele Edgcumbe, al cărui pisc ajunge la o altitudine de opt mii de picioare deasupra nivelului mării. În fine, dacă clima Sitkăi nu e prea aspră, dacă termometrul nu coboară niciodată sub şapte-opt grade — şi asta cu toate că prin localitate trece paralela cincizeci şi şase – ar merita să fie numită "oraşul apei" prin excelență, într-adevăr, pe insula Baranov plouă tot timpul, ca să spunem aşa, cu excepția zilelor când ninge. Nu trebuie să ne mirăm, aşadar, că după ce traversase canalul pe bac, împreună cu personalul şi cu întreg materialul său, Belle-Roulotte îşi făcu intrarea în Sitka sub duşul unei ploi torențiale. Cu toate acestea, domnului Cascabel nici prin cap nu-i trecea să se plângă, de timp ce sosise într-un moment care-i dădea dreptul să intre în citadelă fără paşaport.

— Am avut adesea noroc în viață, dar niciodată ca acum! repeta mereu. Stăteam la uşă fără să putem intra, şi iată că uşa se deschide la țanc înaintea noastră!

Bineînțeles că tratatul de cedare a Alaskăi fusese semnat tocmai la timp ca să le îngăduie celor din Belle-Roulotte să treacă

frontiera. Iar pe acel pământ devenit american, gata cu funcționarii încăpățânați, gata cu formalitățile pentru care administrația rusă se arată atât de exigentă.

Acum ar fi fost cât se poate de simplu să-l ducă pe rus fie la spitalul din Sitka unde s-ar fi bucurat de îngrijiri, fără îndoială, fie într-un hotel, unde doctorul putea veni să-l vadă. Când domnul Cascabel îi făcu această propunere, rănitul răspunse:

— Mă simt mai bine, prietene, şi dacă nu vă deranjez...

— Să ne deranjați, domnule, întrebă Cornelia. — Dar ce înțelegeți prin asta?

— Aici sunteți ca acasă, adăugă domnul Cascabel, — şi dacă vă gândiți cumva că...

— Ei bine, mă gândesc, că n-ar fi rău pentru mine să nu-i părăsesc pe cei care m-au primit... care s-au devotat...

— În regulă, domnule, în regulă, răspunse domnul Cascabel. — Totuşi, ar trebui să vă vadă cât de curând un doctor.

— N-ar putea veni aici?

— Nimic mai uşor, şi-o să merg chiar eu să-l caut pe cel mai bun din oraş. Belle-Roulotte se oprise la intrarea în Sitka, la capătul unei promenade plantate cu arbori, prelungită până în desişul pădurii. Acolo veni doctorul Harry, recomandat domnului Cascabel, să-l viziteze pe rus.

După ce examina cu atenție rana, medicul declară că nu era nimic grav, fiindcă lovitura de pumnal fusese deviată de coastă. Nici un organ important nu fusese atins şi, mulțumită compreselor cu apă proaspătă, extractelor de ierburi culese de tinara indiancă, cicatrizarea, deja începută, avea să fie în curând destul de avansată încât să-i permită rănitului să se ridice. Îi mergea cât se putea de bine şi putea chiar de pe acum să înceapă să mânce. Dar era absolut sigur că, dacă nu l-ar fi găsit Kayette, dacă hemoragia nu i s-ar fi oprit prin îngrijirile doamnei Cascabel, el ar fi murit la câteva ore după atentat. Doctorul Harry mai spuse că, după părerea lui, crima trebuie să fi fost înfăptuită de cineva din banda lui Karnov, sau chiar de Karnov însuşi – a cărui prezență fusese semnalată în estul provinciei. Acest Karnov era un răufăcător de origine siberiană, având sub ordinele sale o trupă de dezertori, aşa cum mai întâlneşti în posesiunile ruseşti din Asia şi din America. Fără nici un succes, fuseseră oferite premii pentru prinderea bandei. Tot atât de temuți pe cât erau de înfricoşători, ticăloşii scăpaseră întotdeauna. Crimele lor repetate,

furturile şi asasinatele răspândiseră frica mai ales în partea sudică a teritoriului. Siguranța călătorilor, a negustorilor, a funcționarilor angajați de companiile de blănuri, nu mai era deloc garantată, şi doar complicii lui Karnov puteau fi autorii acelei noi crime. La plecarea doctorului, familia Cascabel rămase cât se poate de liniştită în privința stării oaspetelui ei.

Când venea spre Sitka, domnul Cascabei se gândise în mai multe rânduri că ar fi fost bine să stea câteva zile acolo, să se odihnească – odihnă meritată din plin de personalul său, după cele aproape şapte sute de leghe parcurse de la Sierra Nevada. În plus, conta şi pe încasările din două-trei spectacole date în oraş, încasări numai bune să-i sporească puțin mica sumă adunată.

— Copii, zise el, suntem în America, iar în fața americanilor e permis să lucrăm. Domnul Cascabel nu se îndoia, de altfel, că renumele alor săi ajunsese până la locuitorii din Alaska şi că la Sitka se spunea: “Trupa Cascabel e la porțile noastre!”

Totuşi, după o discuție ce avu loc două zile mai târziu între rus şi domnul Cascabel, planurile fură uşor modificate, mai puțin odihna aceea lungă, atât de necesară după oboseala drumului. Rusul – care în mintea Corneliei nu putea fi decât un prinț – ştia acum cine erau oamenii cumsecade care îl salvaseră, sărmani artişti de bâlci, colindând America, îi fuseseră prezentați toți membrii familiei Cascabel, inclusiv tânăra indiancă, salvatoarea lui de la moarte.

Într-o seară, când erau adunați cu toții împreună, el îşi istorisi povestea, sau cel puțin atâta cât se cuvenea să cunoască şi ei din ea. Vorbea franceza cu o mare uşurință, ca şi cum ar fi fost limba sa maternă, până şi pe r îl rostogolea un pic, lucru care dă vorbei ruseşti o inflexiune blândă şi totodată energică, având pentru ureche un farmec aparte. De fapt, povestea lui era foarte simplă. Nimic ce ține de aventură, nimic legat de romanesc (romanesque).

Pe rus îl chema Serghei Vasilievici şi, începând din ziua aceea, cu îngăduința lui, familia Cascabel nu-i mai spuse decât “domnul Serghei” . Singura rudă pe care o mai avea era tatăl său, proprietar al unui domeniu situat în gubernia Perm, la mică distanță de oraşul cu acelaşi nume. Împins de pornirile sale de călător, de gustul pentru descoperiri şi cercetări .geografice, domnul Serghei plecase din Rusia cu trei ani în urmă. După ce vizitase zona golfului Hudson, se pregătea să exploreze Alaska, de

la rîul Yukon până la Marea Arctică. Şi tocmai în acel moment fusese atacat. Lucrurile se petrecuseră aşa: El şi cu servitorul Ivan făcuseră popas pe frontieră în seara zilei de 4 iunie, când agresiunea, neaşteptată, îi surprinse abia adormiți. Doi bărbați se năpustiseră asupra lor. Ei se treziseră, se ridicaseră, încercaseră să se apere... Fără succes, fiindcă în câteva clipe sărmanul Ivan căzu, împuşcat în cap.

— Era un servitor de treabă, cinstit, zise domnul Serghei. Zece ani am stat împreună, îmi era tare devotat şi îmi pare rău după el, ca după un amic.

Vorbind astfel, domnul Serghei nu încerca să-şi ascundă emoția; de câte ori îl pomenea pe Ivan, citeai în ochii lui umezi cât de sinceră îi era durerea. Mai adăugă apoi că, lovit el însuşi în piept şi pierzându-şi cunoştința, nu ştia ce s-a întâmplat până în clipa când, întors la viață, dar fără să le poată mulțumi pentru îngrijiri, pricepuse că se afla pe mânile unor oameni milostivi.

Cum domnul Cascabel îi spuse că atentatul era pus pe seama lui Karnov, ori a unor complici de-ai lui, domnul Serghei nu păru deloc surprins, căci auzise că banda aceea cutreiera frontiera.

— Vedeți, vorbi în încheiere, povestea mea n-are nimic neobişnuit. A voastră e, cu siguranță, mai interesantă. Expediția mea trebuia să se termine cu explorarea Alaskăi. De acolo urma să mă întorc în Rusia şi să-mi revăd tatăl, după care n-aveam să-mi mai părăsesc niciodată casa părintească. Şi acum, să vorbim despre voi, dar mai întâi vă întreb cum şi de ce nişte francezi se află atât de departe de țara lor, în această parte a Americii?

— Oare saltimbancii, domnule Serghei, nu se plimbă peste tot prin lume, vorbi domnul Cascabel.

— Aşa este, însă mă uimeşte faptul că vă întâlnesc atât de departe de Franța.

— Jean, zise domnul Cascabel, adresându-se fiului său mai mare. — Povesteşte-i domnului Serghei de ce suntem aici şi cum o să ne întoarcem în Europa.

Jean descrise necazurile prin care trecuseră cei din Belle-Roulotte de la plecarea din Sacramento şi, cum voia să fie înțeles şi de Kayette, vorbi englezeşte, limbă pe care domnul Serghei o completa, folosind limbajul chinuk. Tânăra indiancă ascultă cu cea mai mare atenție, în felul acesta află cine era familia Cascabel, de care ea se legase atât de mult. Înțelese că

saltimbancii fuseseră prădați de toată agoniseala lor pe când străbăteau defileul Sierrei Nevada ca să ajungă pe țărmul Atlanticului şi cum, siliți să-şi modifice planurile din lipsă de bani, se hotăriseră să facă prin vest ceea ce nu le reuşea prin est. Atunci îşi întorseseră spre apus fațada casei lor pe roți şi traversaseră statul California, Oregonul, teritoriul Washington, Columbia britanică, oprindu-se la frontiera cu Alaska. În sfirşit, acolo, confruntați cu dispozițiile categorice ale administrației ruseşti, le fu imposibil să treacă mai departe –împrejurare fericită, la urma urmei, fiindcă interdicția aceea le îngăduise să-l îngrijească pe domnul Serghei. Şi iată de ce nişte artişti de bâlci, francezi, ba chiar normanzi prin şeful familiei, se aflau la Sitka, în urma anexării Alaskăi la Statele Unite, eveniment ce le descuiase porțile noii posesiuni americane. Domnul Serghei ascultase cu cel mai mare interes povestea tânărului şi, aflând că domnul Cascabel intenționa să ajungă în Europa peste Siberia asiatică, avu o uşoară tresărire de surpriză, căreia, de altfel, nimeni nu-i înțelese semnificația.

— Prin urmare, prieteni, zise el când Jean îşi sfârşi istorisirea, — după ce plecați din Sitka, aveți de gând s-o luați spre strâmtoarea Bering?

— Da, domnule Serghei! răspunse Jean. Şi s-o traversăm, atunci când va fi înghețată.

— E lunga şi grea călătoria pe care o faceți, domnule Cascabel.

— Lungă, într-adevăr, domnule Serghei! Poate că o să fie şi grea. Ce să-i faci? N-avem de ales. Şi, în fond, saltimbancilor nu le prea pasă de greutăți, suntem deprinşi să cutreierăm lumea.

— Îmi dau seama că, în aceste condiții, nu v-ați propus să ajungeți în Rusia anul acesta.

— Nu, spuse Jean, fiindcă strâmtoarea nu poate fi trecută mai din timp de începutul lui octombrie.

— În orice caz, reluă domnul Serghei, e un plan aventuros şi cutezător...

— Tot ce se poate, acceptă domnul Cascabel. — Dar, cum nu avem altă soluție...

— Domnule Serghei, suferim de dorul țării! Vrem să ne întoarcem în Franța şi o să ne întoarcem. Iar când vom trece prin Perm, sau prin Nijni pe timpul târgurilor, ei bine, ne vom da silința ca familia Cascabel să fie la înălțime.

— Bun, dar din ce o să trăiți?

— Din nişte încasări făcute pe traseu şi pe care nădăjduiesc să le sporesc dând două-trei reprezentații la Sitka. În mod precis, oraşul sărbătoreşte anexarea şi îmi închipui că

publicul o să fie interesat şi de exercițiile trupei Cascabel.

— Prieteni, spuse domnul Serghei, mi-ar fi făcut mare plăcere să-mi împart banii cu voi, dacă nu mi i-ar fi furat hoții.

— Nu vi i-au furat, domnule Serghei, vorbi Cornelia cu însuflețire.

— Nici măcar o jumătate de rublă, adăugă domnul Cascabel. Şi aduse brâul în care se aflau toți banii domnului Serghei.

— Atunci, prieteni, binevoiți să primiți...

— Nici vorbă, domnule Serghei, răspunse domnul Cascabel. — Nu sunt de acord să ieşim noi din încurcătură cu riscul de a băga pe altul în loc.

— Prin urmare, refuzați să împărțiți cu mine...

— Categoric!

— Ah, francezii ăştia, zise domnul Serghei, întinzându-i mâna.

— Trăiască Rusia, exclamă Sandre.

— Trăiască şi Franța, răspunse domnul Serghei.

Era, cu siguranță, prima dată când urările acelea se făceau auzite pe îndepărtatele meleaguri americane.

— Şi-acum, gata cu pălăvrăgeala, domnule Serghei, spuse Cornelia. Doctorul v-a recomandat linişte şi odihnă, iar bolnavii trebuie să asculte întotdeauna de doctor.

— Eu am să vă ascult, doamnă Cascabel, o asigură domnul Serghei. Totuşi, v-aş mai pune o întrebare, sau mai bine zis v-aş cere ceva.

— La porunca dumitale, domnule Serghei.

— Ba chiar aş dori să-mi faceți un serviciu.

— Un serviciu?

— Întrucât mergeți spre strâmtoarea Bering, îngăduiți-mi să vă însoțesc până acolo.

— Să ne însoțiți?

— Da. Călătoria asta mi-ar împlini planul de a explora Alaska prin părțile ei din vest.

— Iar noi vă răspundem: cu multă plăcere, domnule Serghei, strigă domnul Cascabel.

— Cu o condiție, interveni Cornelia.

— Care anume?

— Să faceți tot ce vă stă în putință ca să vă vindecați... şi fără să crâcniți!

— Am şi eu o condiție: dacă vă însoțesc, voi contribui la cheltuielile de călătorie.

— O să facem cum doriți, domnule Serghei, răspunse domnul Cascabel. Lucrurile se aranjară în aşa fel, încât amândouă părțile să fie mulțumite. Dar şeful familiei nu vru cu nici un chip să renunțe la planul său de a da câteva reprezentații în piața mare din Sitka – lucru menit să-i aducă atât faimă, cât şi profit. Toată provincia era în sărbătoare, iar Belle-Roulotte n-ar fi putut sosi mai la țanc ca acum ca să prindă festivitățile publice.

Se înțelege că domnul Cascabel se duse să-şi facă declarația privitoare la atentatul comis împotriva domnului Serghei şi că fură date dispoziții de urmărire înverşunată a bandei lui Karnov, la frontiera statului Alaska.

In 17 iunie, domnul Serghei ieşi pentru prima oară. Se simțea mult mai bine şi rana i se închisese, mulțumită îngrijirilor doctorului Harry.

Făcu atunci cunoştință cu restul artiştilor din trupă: cu cei doi câni, care i se gudurară blând pe lângă picioare, cu Jako, care îl întâmpină cu întrebarea: — Merge, merge, domnule Serghei, cum îl învățase Sandre, cu John Bull, gata să-şi pună în valoare cele mai reuşite strâmbături. Până şi cei doi cai bătrâni, Gladiator şi Vermout, nechezară cu voioşie când le oferi câte o bucățică de zahăr. De acum înainte, domnul Serghei făcea parte din familie, ca şi tânăra Kayette. El remarcase caracterul serios, înclinația pentru studiu, aptitudinile ce-i depăşeau condiția, calități ale fiului cel mare. Sandre şi Napoléone îl fermecau cu grația şi vioiciunea lor. Cuişoară îl amuza prin aerul lui de bunătate nătângă. Cât despre soții Cascabel nu avea cuvinte să le aprecieze virtuțile. Hotărât, cei cu care avea de-a face erau cu toții nişte oameni inimoşi. Se pregăteau intens pentru apropiata plecare. Nu aveau voie să scape nimic din vedere pentru a asigura reuşita călătoriei pe o distanță de cinci sute de leghe, de la Sitka până la strâmtoarea Bering. Aproape necunoscut, ținutul nu părea să prezinte mari pericole, ce-i drept, nici din partea fiarelor sălbatice, nici din partea indienilor nomazi ori sedentari. Puteau face şi popasuri pe la diferite factorii locuite de angajații companiilor de

blănuri. Important era să se aprovizioneze cu alimente de toate zilele pentru o zonă în care resursele, în afară de vânat, erau ca şi inexistente.

Se înțelege că familia Cascabel discută aceste probleme cu domnul Serghei.

— În primul rând, zise domnul Cascabel, — trebuie să ținem seama de un lucru, şi anume de faptul că pe timp ploios nu vom călători.

— Treabă înțeleaptă, aprecie domnul Serghei, — pentru că în Alaska, în vecinătatea cercului polar, iernile sunt cumplit de friguroase.

— Şi apoi, nu vom înainta orbeşte, adăugă Jean. — Domnul Serghei trebuie să fie un geograf învățat.

— O, răspunse domnul Serghei, — un geograf ajuns în regiuni pe care nu le cunoaşte n-o să se simtă la largul său când va trebui să-şi caute drumul. Dar, cu hărțile lui, prietenul meu Jean s-a descurcat bine până aici şi, împreună, sper că o să facem treabă bună. De altfel, am o idee pe care o să v-o împărtăşesc mai târziu...

Dacă domnul Serghei avea o idee, ea nu putea fi decât excelentă, aşa că îl lăsară s-o coacă îndelung până s-o pună în aplicare.

Cum nu duceau lipsă de bani, domnul Cascabel îşi reîmprospăta rezervele de făină, grăsime, orez, tutun şi mai ales ceai, care se consumă în cantități excesive în provincia Alaska. Îşi mai procurară şuncă şi conserve din carne de vită, biscuiți, carne de prepeliță, de asemenea conservată, toate din depozitul Companiei ruso-americane. Apă se găsea din abundență pe traseu, în afluenții Yukonului. Dar ar fi fost mai bună dacă i s-ar fi adăugat puțin zahăr şi coniac, ori – şi mai bine – acea vodcă tare, mult apreciată de ruşi. Prin urmare, cumpărară zahăr şi vodcă, atâta cât să le ajungă, în ce priveşte combustibilul, cu toate că l-ar fi găsit prin păduri, Belle-Roulotte fu încărcată cu o tonă din excelentul cărbune de Văncouver; nu mai mult de o tonă, căci nu era bine s-o îngreuneze peste măsură.

Între timp, în cel de-al doilea compartiment fusese amenajat un cadru suplimentar cu saltele de bună calitate – pat care îi plăcu domnului Serghei. Mai cumpărară cuverturi din blănuri de iepure, folosite de indieni mai ales pe timp de iarnă, în plus, pentru cazul că mai trebuia procurat ceva pe drum, domnul

Serghei îşi făcu o rezervă de gablonţuri, stambă, cuţite şi foarfeci ieftine, care reprezintă moneda curentă între traficanţi şi indigeni.

Întrucât puteau conta pe vânat, fiindcă atât vânatul mare, cerbi lopătari şi reni, cât şi vânatul mic, iepuri, cocoşi sălbatici, gâşte şi potârnichi se aflau din abundenţă în ţinut, cumpărară praf de puşcă şi plumbi în cantităţi suficient de mari. Domnul Serghei izbuti chiar să-şi facă rost de două puşti şi o carabină, care întregiră arsenalul vehiculului. Era un trăgător bun şi îi plăcea să vâneze în compania lui Jean.

Nu trebuie să uităm că banda lui Karnov cutreiera, poate, locurile din preajma Sitkăi şi trebuiau să se păzească de vreun atac al acelor răufăcători, iar la nevoie să-i primească aşa cum meritau.

— Şi, dacă indiscreţii ăia or să ne pună ceva întrebări, nu cunosc răspuns mai bun decât un glonte în mijlocul pieptului, zise domnul Cascabel.

De nu cumva unul în cap, observă cu justeţe Cuişoară.

Pe scurt, datorită comerţului pe care capitala Alaskăi îl întreţinea cu diverse oraşe din Columbia britanică şi cu porturile Pacificului, domnul Serghei şi prietenii lui putură să-şi procure, la preţuri accesibile, obiectele necesare unei lungi călătorii prin ţinuturi pustii. Pregătirile fură terminate abia în ultima săptămână din iunie, iar plecarea se fixă definitiv pentru ziua de 26. Cum nu putea fi vorba să traverseze strâmtoarea Bering înainte ca aceasta să îngheţe complet, aveau destul timp să ajungă acolo. Era nevoie, totuşi, să se gândească şi la unele întârzieri posibile, la obstacolele neprevăzute: mai bine să ajungă prea repede decât prea târziu. La Port Clarence, situat chiar pe ţărmul strâmtorii, aveau să se odihnească, aşteptând momentul favorabil trecerii pe coasta asiatică.

Dar ce făcea oare tânăra indiancă în timpul asta? Nimic mai simplu: ajuta cu iscusinţă pe doamna Cascabel în diversele pregătiri de călătorie. Minunata femeie se legase de ea cu un sentiment matern; ţinea la ea ca şi la Napoléone, ataşându-se cu fiecare zi mai mult de noua ei copilă. La rândul său, fiecare simţea o profundă afecţiune pentru Kayette şi, fără îndoială, sărmana fată era fericită cum nu fusese nicicând printre triburile nomade, în cortul indienilor. Momentul când Kayette avea să se despartă de familia Cascabel era aşteptat, aşadar, cu mare tristeţe. Căci acum, singură pe lume, ea trebuia să rămână la Sitka, unde

venise să-şi găsească un servici şi să-şi câştige pânea, lucrând ca servitoare, poate în condiţii mizerabile.

— Şi totuşi, spunea uneori domnul Cascabel, dacă această drăgălaşă Kayette – îngăduiţimi să-i spun mica mea prepeliţă (joc de cuvinte intraductibil, între numele propriu Kayette şi caille care înseamnă prepeliţă) – dacă micuţei mele prepelişe i-ar plăcea să danseze, poate s-ar cuveni să-i propunem... Ei, ce dansatoare plină de farmec ar fi! Sau ce călăreaţă graţioasă, dacă ar fi dispusă să-şi facă debutul într-un circ. Sunt sigur că, pe cal, ar părea un adevărat centaur.

Domnul Cascabel credea cu toată seriozitatea că centaurii erau nişte călăreţi neîntrecuţi şi nu potea fi contrazis în acest subiect.

Văzându-l pe Jean cum clătina din cap la vorbele tatălui său, domnul Serghei înţelese că băiatul, serios şi rezervat, era departe de a împărtăşi ideile paterne în privinţa acrobaţiei şi a altor exerciţii ale trupelor de bâlci.

Kayette îi neliniştea pe toţi; se întrebau ce-o să devină, ce soartă a aştepta la Sitka, iar când domnul Serghei, în ajunul plecării, o aduse de mână dinaintea familiei Cascabel, se întristară.

— Prieteni, vorbi el, — eu n-am avut fată şi uite că acum am, o fată adoptivă. Kayette a fost de acord să mă considere tatăl ei şi vă cer un loc pentru ea în Belle-Roulotte. Ce strigăte de bucurie îi răspunseră domnului Serghei şi ce de mângâieri primi “mica prepeliţă” . Iar domnul Cascabel, tulburat, îi spuse oaspetelui său:

— Eşti un om comsecade!

— De ce, prietene, se miră domnul Serghei. — Oare ai uitat ce-a făcut Kayette pentru mine? Nu e firesc să fie copilul meu, din timp ce îi datorez viaţa?

— Ei bine, eu zic să împărţim, exclamă domnul Cascabel. — Dacă dumneata, domnule Serghei, îi eşti tată, eu o să-i fiu unchi.

XII

DE LA SITKA LA FORTUL YUKON

În dimineața zilei de 26 iunie, “carul lui Cascabel ridică ancora” , ca să folosim una din expresiile metaforice, familiare comandantului său. Rămânea de văzut, ca să completăm această metaforă cu fraza plastică a nemuritorului Prudhomme, dacă nu cumva îşi începea navigația pe un vulcan. Şi n-ar fi fost deloc imposibil – întâi la figurat, fiindcă dificultățile drumului erau mari, şi apoi la propriu, pentru că vulcanii, stinşi ori nu, nu lipsesc deloc de pe coasta septentrională a mării Bering.

Belle-Roulotte părăsi, aşadar, capitala Alaskăi, pe fondul a mii de urări de drum bun, care-i însoțiră zgomotos plecarea. Erau pornite de la numeroşii amici cărora familia Cascabel le smulsese aplauzele şi rublele în cele câteva zile petrecute la porțile oraşului Sitka.

Cuvântul “porți” e mai potrivit decât parc. Într-adevăr, localitatea e înconjurată de o palisadă bine întărită, având numai câteva locuri de trecere. Fără permisiune, n-o poți străpunge cu uşurință.

Autoritățile ruseşti au fost silite să se protejeze de afluența indienilor kaluche, aşezați cel mai adesea între rîurile Ștekin şi Chilcot, în preajma Noului Arhanghelsk. Acolo îşi fac colibele, extrem de rudimentar construite. Printr-o uşă scundă se intră într-o încăpere circulară, uneori despărțită în două compartimente luminate de o singură deschizătură practicată în partea de sus şi prin care iese şi fumul din vatră. Ansamblul acestor colibe alcătuieşte un fel de foburg al Sitkăi, un foburg extra muros. După apusul soarelui, nici un indian n-are voie să rămână în oraş. Interdicție justificată, impusă de relațiile adesea îngrijorătoare dintre pieile roşii şi fețele palide.

După ce ieşi din Sitka, Belle-Roulotte trebui mai întâi să traverseze o serie de mici strâmtori prevăzute cu bacuri în acest scop, ca să ajungă în fundul unui golf sinuos, terminat printr-o formă alungită care purta numele de canalul Lyan. Începând de acolo, aveau de mers numai pe uscat.

Planul călătoriei, ori mai degrabă traseul ei, fusese studiat cu toată atenția de domnul Serghei şi de Jean pe hărțile la scară mare, procurate cu uşurință de la Gardens Club. Bună cunoscătoare a ținutului, Kayette fusese chemată să-şi spună şi ea cuvântul în această împrejurare. Inteligența ei ascuțită o ajutase să priceapă indicațiile de pe harta avută sub ochi. Vorbea

într-o limbă jumătate indiană, jumătate rusă, iar observațiile ei fură deosebit de utile. Era vorbea să se apuce, dacă nu drumul cel mai scurt, în orice caz cel mai uşor, până la Port Qarence, localitate situată pe țărmul de est al strâmtorii. Se stabili, astfel, ca Belle-Roulotte să ajungă la fluviul Yukon chiar în dreptul fortului care şi-a luat numele de la acest important curs de apă. Era cam la mijlocul traseului, deci la două sute cincizeci de leghe de Sitka. Se evitau, prin urmare, dificultățile ce i-ar fi întâmpinat în caz că mergeau de-a lungul țărmului zdrențuit, unde coasta e pe alocuri muntoasă. Dimpotrivă, valea Yukonului se întinde, largă, între lanțurile complicate din vest şi Munții Stâncoşi, care separă Alaska de valea Mackenzie şi de teritoriul Noii Britanii.

La câteva zile după plecare, familia Cascabel văzu, aşadar, dispărând spre sud-vest profilurile accidentate ale coastei, dominate de la mare înălțime de munții Fairweather şi Elias.

Chibzuită cu grijă, repartizarea orelor de marş şi de popas era riguros urmată. Nu-i grăbea nimeni să ajungă la strâmtoarea Bering şi era mai bine să meargă piano(încet) ca să sosească acolo sano(sănătoşi). Era important să fie cruțați şi cei doi cai, pe care nu i-ar fi putut înlocui decât cu reni, dacă se întâmpla cumva să-i piardă "lucru ce trebuia evitat cu orice preț. Aşa că, în fiecare dimineață, plecau pe la orele şase, făceau popasul de prânz la două şi continuau drumul până la şase seara. Toată noaptea, repaus. Asta însemna cam cinci-şase leghe pe zi.

De altfel, ar fi fost cât se poate de simplu să meargă şi noaptea, în caz de nevoie, fiindcă, aşa cum observase domnul Cascabel, soarele din Alaska nu prea doarme în patul său.

— Abia se duce la culcare, că se şi scoală, spunea el. — Douăzeci şi trei de ore de lumină, şi nici măcar nu trebuie plătită.

Într-adevăr, în acel anotimp, adică în preajma solstițiului de vară şi la acea latitudine, soarele dispărea la unsprezece şi şaptesprezece minute sara, ca să apară din nou la unsprezece şi patruzeci şi nouă de minute — ceea ce înseamnă treizeci şi două de minute petrecute sub orizont. Până şi în acest răstimp, amurgul, prelungit după dispariția soarelui, îşi îmbina mereu luminile cu cele ale aurorii dimineții care se apropia. Cât priveşte temperatura, era cald, uneori chiar înăbuşitor, în astfel de condiții, ar fi fost extrem de imprudent să nu facă popas pe arşița amiezii. Atât oamenii cât şi animalele sufereau din cauza căldurii excesive: Cine ar fi crezut că, la nivelul cercului polar,

termometrul urcă uneori până la treizeci de grade? Şi totuşi, e cât se poate de adevărat. Cu toate că mergeau bine şi fără prea multe dificultăți, Cornelia, foarte marcată de căldurile acelea mari, se plângea şi nu fără temei.

— O să regretați curind ceea ce vi se pare acum de nesuportat, spuse într-o zi domnul Serghei.

— Căldura asta? Niciodată, exclamă ea.

— Ba da, mamă, interveni Jean. — O să suferi mult mai mult de frig, dincolo de strâmtoarea Bering, când o să traversăm stepele Siberiei.

— De acord, domnule Serghei, vorbi domnul Cascabel. — Dar, dacă de căldură nu te poți apăra, împotriva frigului poți măcar să lupți, folosindu-te de foc.

— Da, sigur, prietene, răspunse domnul Serghei. Şi chiar asta va trebui să faceți peste câteva luni, căci frigul o să fie cumplit, nu uitați!

În data de 3 iulie, după ce străbătuse aşa-numitele canons. trecători strâmte, capricios tăiate printre dealuri de înălțime potrivită, Belle-Roulolte nu mai avu înainte decât câmpii întinse, presărate din loc în loc cu păduri.

Trebuiau, în ziua aceea, s-o ia de-a lungul unui mic lac, lacul Dease, de unde izvorăşte rîul Lewis, unul dintre principalii afluenți pe care îi primeşte Yukonul. Amintindu-şi de el, Kayette zise:

— Da, ăsta-i Cargoul care merge să-l întâlnească pe rîul cel mare. Şi îi explică lui Jean că în vorbirea din Alaska "cargoul" înseamnă rîu mic. Dar poate credeți că pe drumul acela fără obstacole şi deloc obositor artiştii, trupei Cascabel nu-şi vor repeta exercițiile, nu-şi vor întreține forța muşchilor, suplețea membrelor, dexteritatea mânilor? Bineînțeles că o vor face şi, atunci când căldura nu-i împiedica, fiecare loc de popas se transforma seara în arenă, avându-i drept unici spectatori pe domnul Serghei şi pe Kayette. Amândoi admirau performanțele acelei înzestrate familii – tânăra indiană cu uimire, domnul Serghei cu bunăvoință. Pe rând, domnul şi doamna Cascabel ridicau greutăți cu brațele încordate şi jonglau cu halterele; Sandre îşi exersa salturile şi răsucirile în care era specialist; Napolèone se avânta pe coarda întinsă între doi stâlpi şi îşi arăta grațiile de dansatoare, iar Cuişoară făcea paradă dinaintea unui public imaginar.

Jean ar fi preferat să rămână cu cărțile, desigur, să se instruiască stând de vorbă cu domnul Serghei, s-o învețe la rândul său pe Kayette, care făcea, datorită lui, progrese rapide în limba franceză. Dar domnul Cascabel avea pretenția ca fiul său să nu-şi piardă remarcabila iscusință de prestidigitator şi, ascultător, Jean jongla cu paharele, cu inelele, cu bilele, cuțitele şi bastoanele – avându-şi gândurile la cu totul altceva, bietul băiat!

De altfel, trăise o mare satisfacție când domnul Cascabel renunțase la ideea de a face din Kayette o artistă de bâlci. De când fata fusese adoptată de domnul Serghei, om avut, învățat, din lumea bună, viitorul ei era asigurat, şi încă în cele mai onorabile condiții. Da, asta îi făcea plăcere lui Jean cel cumsecade, cu toate că, pe de altă parte, îi părea rău să se ştie părăsit de Kayette îndată după strâmtoarea Bering. Asta nu s-ar fi întâmplat dacă ea ar fi făcut parte din trupă, în calitate de balerină.

Dar Jean ținea prea mult la fată ca să nu se bucure că fusese adoptată de domnul Serghei. Nu dorea oare şi el, din toată inima, să-si schimbe condiția? Dacă asculta de instinctele sale cele mai adânci, nu se simțea chemat spre viața de saltimbanc. De câte ori, în piețe, nu se ruşinase de aplauzele pe care ile aducea nemaipomenita sa îndemânare!

Într-o seară, plimbându-se cu domnul Serghei, îi destăinui fără reținere aspirațiile şi regretele lui. Îi spuse ce-ar fi vrut să fie, ce socotea el că era pornirea lui naturală. Colindând mai departe lumea producându-se cu prilejul sărbătorilor din târguri, văzânduşi mereu de meseria aceea de gimnaşti şi acrobați şi înconjurându-se de clovni şi de jongleri, poate că părinții săi ar fi ajuns să strângă ceva bani, poate că el însuşi ar fi izbutit să facă avere. Dar ar fi fost prea târziu, atunci, să înceapă o carieră mai onorabilă.

— Nu mă ruşinez de tata şi de mama, domnule Serghei, adăugă el. — Nu, aş fi un nerecunoscător, în limita posibilităților, ei au făcut totul. Au fost buni cu noi – copiii. Şi totuşi, eu simt că aş putea fi altceva, însă soarta mea e să rămân un biet saltimbanc.

— Prietene, te înțeleg, îi răspunse domnul Serghei. — Îngăduie-mi totuşi să spun că orice meserie reprezintă ceva, dacă o faci cinstit. Cunoşti oameni mai cinstiți decât tatăl şi mama ta?

— Nu, domnule Serghei.

— Atunci, respectă-i mai departe aşa cum îi respect şi eu. Vrând să faci mai mult, să te ridici, dai dovadă de o înclinare nobilă. Cine ştie ce-ți rezervă viitorul? Curaj, băiete, şi bizuie-te pe sprijinul meu! N-am să uit niciodată ce a făcut familia ta pentru mine, niciodată! Iar într-o bună zi, dacă o să pot...

Pe când vorbea astfel, Jean vedea fruntea domnului Serghei întunecându-se. Vocea începuse să-i tremure. Părea că priveşte viitorul cu îngrijorare. Urmă un moment de tăcere, întrerupt de Jean:

— Domnule Serghei, ce-ar fi să vă continuați călătoria împreună cu noi şi după Port Clarence, din timp ce intenționați să vă întoarceți în Rusia, la tatăl dumneavoastră?

— Nu se poate, Jean, răspunse domnul Serghei. — Nu mi-am terminat explorările prin teritoriile din vestul Americii.

— Kayette o să rămână cu dumneavoastră, murmură Jean.

Şi avea o voce atât de tristă, încât domnul Serghei nu-l putu asculta fără să se emoționeze profund.

— Nu-e cazul, oare, să mă însoțească, reluă el, acum, când mi-am asumat răspunderea pentru viitorul ei?

— Va rămâne cu dumneavoastră, domnule Serghei, şi când veți ajunge în patrie...

— Dragul meu, vorbi domnul Serghei, planurile nu mi le-am făcut definitiv. Asta-i tot ce-ți pot spune deocamdată. O să mai vedem după ce ajungem la Port Clarence. Poate că atunci am să-i propun ceva tatălui tău şi de răspunsul lui va depinde...

Jean simți iarăşi ezitarea pe care o mai surprinsese în vocea domnului Serghei. De data asta nu mai stărui, înțelegând că se cuvenea să fie cât mai discret. Dar, după discuția aceea, între ei se născu o simpatie şi mai profundă. Domnul Serghei descoperise tot ce avea mai bun, mai sigur şi mai ales băiatul acela atât de cinstit şi. de sincer. Aşa că se ocupă de instruirea lui, îndrumându-l spre studiile pentru care avea înclinație. Iar domnul şi doamna Cascabel nu puteau fi decât încântați de ceea ce făcea domnul Serghei pentru fiul lor.

Jean nu-şi neglija, totuşi, rolul de vânător. Foarte pasionat de acest sport, domnul Serghei îl însoțea de cele mai multe ori, şi câte nu se pot spune între două împuşcături! Locurile erau pline de vânat. Puteai alimenta cu carne de iepure o caravană întreagă. Iar faptul că asigurau masa era doar unul din meritele lor.

— Nu numai muschiuleț şi ostropel aleargă pe aici, observă într-o zi domnul Cascabel, — ci şi mantouri, fulare, mansoane, pleduri...

— Într-adevăr, prietene, îi răspunse domnul Serghei. Iar când ajung la bucătărie sub o anume formă, ajung şi în garderoba voastră, sub o alta, tot atât de avantajoasă. Nimic nu-i prea mult când e vorba să te aperi de asprimea climatului siberian. Aşa că făceau rezerve din pieile acelea, economisind şi conservele pentru momentul când iarna avea să alunge vinarul din ținuturile polare. Iar atunci când vânătorii nu aduceau nici prepelițe şi nici iepuri, Cornelia nu se dădea în lături să arunce în oală un corb sau vreo cioară cenuşie, cum făceau indienii. Supa era la fel de gustoasă. Din când în când se întâmpla ca domnul Serghei sau Jean să scoată din tolbă vreun superb cocoş sălbatic şi ne putem închipui cu uşurință cum arăta friptura aceea pe masă. Belle-Roulotte nu avea de ce să se teamă, prin urmare, de foamete. E adevărat, însă, că deocamdată străbătea partea cea mai lipsită de dificultăți a itinerarului său. Una dintre neplăcerile, ba chiar suferințele pe care trebuiau să le îndure erau, bunăoară, țânțarii. Nemaiaflându-se pe pământ englezesc, domnul Cascabel îi găsea acum cât se poate de supărători. Şi e mai mult ca sigur că roiurile lor ar fi întrecut orice măsură, dacă rândunicile nu i-ar fi mâncat în cantități uimitoare. Dar rândunicile o luau de-acum spre sud, fiindcă şederea lor la latitudinea cercului polar este de foarte scurtă durată. La 9 iulie, Belle-Roulotte ajunse la confluența a două cursuri de apă, unul fiind afluentul celuilalt. Era rîul Lewis, care se varsă în Yukon printr-o largă deschidere din malul stâng. Kayette le spusese că, în partea superioară a cursului său, fluviul mai poartă şi numele de Pelly River. De la întâlnirea cu rîul Lewis, o ia în direcția nord-vest, înainte de a devia spre vest ca să se verse în Marea Bering printr-un întins estuar. La confluența celor două ape pomenite se află un post, fortul Selkirk, mai puțin important decât fortul Yukon, situat la aproximativ o sută de leghe în aval, pe malul drept al fluviului.

De la plecarea din Sitka, tânăra indiancă le fusese de mare ajutor, călăuzind mica trupă prin indicații de o remarcabilă siguranță, în viața sa nomadă, ea mai umblase pe câmpiile acelea udate de marele fluviu al Alaskăi. Întrebată de domnul Serghei cum îşi petrecuse copilăria, îi vorbi despre traiul ei greu de pe timpul când triburile indgeleților cutreierau valea Yukonului

dintr-un loc într-altul, până la împrăştierea tribului, apoi a familiei sale. Cum, apoi, rămasă fără părinți, se văzuse constrânsă să intre servitoare la vreun funcționar ori la vreun agent din Sitka. Jean îi ceruse de mai multe ori să-şi repete trista poveste şi de fiecare dată era adânc tulburat.

În preajma fortului Selkirk îi întâlniră pe unii dintre indienii care rătăcesc pe malurile Yukonului, mai ales din neamul birch, nume tradus de Kayette prin "oamenii mesteacănului" , într-adevăr, numeroase exemplare din această specie arctică se întâlnesc printre pinii, brazii Douglas şi arțarii ce împânzesc centrul provinciei Alaska. Ocupat de câțiva angajați ai Companiei ruso-americane, fortul Selkirk nu este, la drept vorbind, decât un depozit de blănuri şi piei, unde negustorii de pe țărmul oceanului vin să-şi facă târguielile în perioade dinainte stabilite.

Bucuroşi de o vizită ce întrerupea monotonia vieții lor, funcționarii aceia primiră bine trupa din Belle-Roulotte. În consecință, domnul Cascabel hotărî să facă un popas de douăzeci şi patru de ore.

Totodată, se stabili ca vehiculul să traverseze fluviul Yukon prin acel loc, ca să nu fie nevoie să-l treacă mai târziu şi, poate, în condiții mai puțin favorabile, într-adevăr, albia se lărgea, iar cursul devenea mai rapid pe măsură ce înainta spre vest. Cel care le.dăduse un asemenea sfat fusese domnul Serghei, după ce urmărise pe hartă traseul Yukonului, care le tăia drumul cu două sute de leghe înainte de Port Clarence. Prin urmare, Belle-Roulotte fu trecută cu bacul pe malul drept, cu ajutorul funcționarilor şi al indienilor cantonați în preajma fortului Selkirk spre a exploata apa bogată în peşte a fluviului.

Sosirea familiei Cascabel avea să le fie de folos, în schimbul serviciilor proprii, li se făcu şi lor unul, deosebit de apreciat.

Şeful tribului era atunci grav bolnav – sau cel puțin aşa se putea crede. Şi nu avea alt medic şi alte leacuri decât vraciul tradițional şi leacurile magice folosite de triburile indiene. Astfel că, de câtva timp, şeful fusese culcat în piața satului, unde zi şi noapte ardea un foc mare. Adunați în jurul său, indienii cântau în cor o invocație marelui Manitu, pe când vraciul încerca cele mai iscusite vrăji ca să alunge spiritul rău din trupul bolnavului. Şi, ca să-i fie reuşita mai sigură, se străduia să vâre amintitul spirit în propriul său corp. Însă spiritul, foarte îndărătnic, nu voia deloc să-i dea ascultare. Din fericire, domnul Serghei, care avea ceva

cunoştinţe de medicină, putu să-i dea şefului indian îngrijirile cerute de starea sănătăţii lui.

Când îl examina, domnul Serghei puse cu uşurinţă diagnosticul augustului bolnav şi, apelând la mica farmacie de voiaj, îi administra un puternic vomitiv, pe care nu l-ar fi putut înlocui toate descântecele vraciului la un loc.

Adevărul era că şeful avea o indigestie clasa întâi, iar înghiţiturile de ceai cu care încerca s-o trateze rămâneau ineficiente.

În consecinţă, nu muri, spre marea bucurie a tribului său – însă familia Cascabel pierdu astfel prilejul de a asista la ceremoniile ce însoţesc înmormântarea unui suveran. De fapt, cuvântul înmormântare nu e potrivit pentru funeraliile indiene, în cadrul cărora corpul se suspendă în aer, la câteva picioare deasupra solului, în coşciug, ca să-i fie la îndemână pe lumea cealaltă, i se pun pipa, arcul şi săgeţile, rachetele pentru zăpadă şi blănurile mai mult ori mai puţin preţioase pe care le purta iarna. Apoi, ca pe un copilaş, vântul îl leagănă pe când el îşi doarme somnul de veci.

Familia Cascabel nu rămase decât douăzeci şi patru de ore la fortul Selkirk. Îşi luară rămas bun de la indieni şi de la funcţionari, ducând cu ei o minunată amintire a acelui prim popas pe malul fluviului. Trebuiră să urce în susul apei, pe un mal cam desfundat, unde caii se descurcau destul de greu. În sfirşit, la 27 iulie, şaptesprezece zile după plecarea lor din fortul Selkirk, Belle-Roulotte ajunse la fortul Yukon.

XIII

O IDEE A CORNELIEI CASCABEL

Prima parte a acestei etape, cuprinsă între fortul Selkirk şi fortul Yukon, vehiculul o făcuse urmând malul drept al fluviului. Se ţinuseră mai mult sau mai puţin aproape de apă, după cum puteau evita ocolurile numeroase ale acelui curs sinuos, care formează adeseori mlaştini impracticabile. Cel puţin aşa stau

lucrurile pe această parte, căci pe stânga valea e mărginită de câteva dealuri nu prea înalte, prelungite spre nord-vest. Poate că ar fi fost greu să treacă peste unii afluenți ai Yukonului, bunăoară peste Stewart, care e lipsit de bac, dacă n-ar fi profitat de faptul că în sezonul cald apa nu ajunge, în vaduri, decât până la genunchi. Oricum, domnul Cascabel şi ai săi s-ar fi trezit în mare încurcătură dacă n-ar fi fost cu ei Kayette. Cunoscând bine valea, ea le arătă locurile de trecere.

Era un adevărat noroc c-o aveau drept călăuză pe tânăra indiancă. De altminteri, şi ea era foarte bucuroasă să le fie de folos noilor săi prieteni, nespus de mulțumită că se afla într-o nouă familie, înduioşată de faptul că mai avea parte de nişte mângâieri materne, pe care le crezuse pierdute pentru totdeauna.

Spre mijlocul țării, terenul, denivelat ici-colo de mici ridicături era tot împădurit. Dar locurile se deosebeau de cele din vecinătatea Sitkăi.

Clima aspră, cu opt luni de iarnă pe an, împiedică aici dezvoltarea vegetației. Aşa că esențele specifice acestor regiuni, cu excepția unor plopi cu vârful arcuit, aparțin familiei coniferelor şi mestecenilor. Mai sunt apoi pâlcuri rare de sălcii plângătoare, pipernicite şi fără culoare, repede despuiate de vânturile tăioase ce bat dinspre Oceanul înghețat. Pe traseul cuprins între fortul Selkirk şi fortul Yukon vânătoarea fusese de mare succes, aşa că nu era nevoie să se atingă de rezerve când îşi pregăteau alimentația zilnică. Iepurii erau atât de mulți, încât rând pe rind începură să se cam sature de ei. În fond, îşi puteau face meniul mai variat, îmbogățindu-l cu friptura de gâscă şi de rață sălbatică, fără să mai vorbim de ouăle acelor zburătoare, pe care Sandre şi Napoléone le adunau de prin cuiburi. Iar Cornelia cunoştea atâtea moduri de preparare a ouălor – îşi făcea chiar un titlu de glorie din asta – încât puteau conta de fiecare dată pe o surpriză plăcută.

— Iată un ținut unde ți-e mai mare dragul să trăieşti, exclamă într-o zi Cuişoară, isprăvind de ronțăit un enorm spate de gâscă. — Păcat că nu-i plasat în mijlocul Europei sau al Americii.

— Dacă ar fi între țările cu mulți locuitori, s-ar prea putea ca vânatul să fie mai rar, spuse domnul Serghei.

— Dacă nu cumva... răspunse Cuişoară.

O privire de-a patronului său îl făcu să tacă, scutindu-i pe

ceilalți de prostia pe care, cu siguranță, se pregătea s-o rostească.

Cum pe câmpie se afla vânat din abundență, trebuie să mai spunem că în afluenții Yukonului, rîuri şi pârîuri, trăiau nişte peşti excelenți, mai ales ştiuci splendide, pe care Sandre şi Cuişoară le prindeau cu undița. Nu-i costa decât oboseala, ori mai degrabă plăcerea de a pescui după pofta inimii, fără să cheltuiască pentru trofeele lor nici un bănuț, nici un cent. Dar cheltuielile nu-l îngrijorau deloc pe tânărul Sandre. Nu era oare asigurat viitorul familiei Cascabel datorită lui? N-avea el faimoasa pepită? Nu ascundea într-un ungher al vehiculului, numai de el ştiut, prețioasa piatră găsită în valea Caribu? Ba da! Iar până acum puştiul fusese destul de tare încât să nu spună nimic, aşteptând cu răbdare ziua când îşi putea transforma pepita în bani frumoşi, de aur. Cu câtă bucurie avea să-şi arate atunci avuția Nu fiindcă – doamne fereşte–s-ar fi gândit, ca un egoist, s-o păstreze numai pentru el. Tatălui şi mamei sale, lor le-o destinase; era o avere care ar fi plătit cu vârf şi îndesat furtul comis în trecătorile Sierrei Nevada. Când Belle-Roulotte, după un şir de zile foarte călduroase, ajunse la fortul Yukon, ocupanții vehiculului erau cu adevărat obosiți. Hotărâră, aşadar, să poposească o săptămână întreagă acolo.

— Aveți toată libertatea s-o faceți, observă domnul Serghei, — fiindcă Port Clarence se află la numai două sute de leghe de fort. Astăzi e abia 27 iulie, şi doar peste două-trei luni strâmtoarea va putea fi trecută pe gheață.

— În regulă, acceptă domnul Cascabel. — Şi, dacă tot avem timp, să facem popas.

Hotărârea fu primită cu aceeaşi satisfacție de personalul cu două picioare al vehiculului, ca şi de cel cu patru picioare.

Întemeierea fortului Yukon datează din anul 1847. Situat aproape de limita cercului polar, este cel mai vestic dintre posturile Companiei golfului Hudson. Întrucât se află pe teritoriul Alaskăi, compania este obligată însă să plătească o indemnizație anuală rivalei sale, Compania ruso-americană.

Abia în anul 1864 a fost începută construcția clădirilor actuale, înconjurate de o palisadă. Totul era încă proaspăt când familia Cascabel ajungea la fortul Yukon, cu intenția de a ramâne acolo câteva zile.

Agenții companiei îi oferiră cu multă plăcere ospitalitate în incinta fortului. Era destul loc liber şi în curte, şi în hangare.

Domnul Cascabel mulțumi prin câteva fraze pompoase, cât se poate de recunoscătoare, însă preferă să rămână în confortabila sa Belle-Roulotte. Dacă garnizoana fortului nu era alcătuită din mai mult de douăzeci de agenți, majoritatea americani, având şi câțiva indieni în serviciul lor, în schimb, pe malurile Yukonului, indigenii se numărau cu sutele.

Fiind un punct central din Alaska, acolo se ținea, de fapt, târgul cel mai căutat de negustorii interesați de comerțul cu piei şi blănuri. Acolo dădeau năvală diversele triburi ale provinciei, koch-a-kuchin, an-kuchin, tatanchok, tanana şi mai ales indienii care alcătuiesc populația cea mai importantă a regiunii, co-yukonii de pe malurile marelui fluviu.

Cum se vede, poziția fortului este foarte avantajoasă pentru schimbul de mărfuri. E construit în unghiul format de Yukon la confluența cu rîul Porcupine. Acolo fluviul dă naştere la cinci canale ce îngăduie traficanților să pătrundă mai uşor în interiorul ținutului şi să facă negoț până şi cu eschimoşii de pe rîul Mackenzie.

Astfel, rețeaua de apă e brăzdată de ambarcațiuni care urcă sau coboară, mai ales de asa-numitele “baidare” , un fel de bărci uşoare din piele unsă cu ulei şi cu cusăturile gresate pentru mai multă etanşeitate. Cu aceste bărcuțe fragile indigenii se aventurează pe trasee uluitoare, fără să se dea în lături, de altfel, să le care în spate când vreo cascadă ori vreun baraj le împiedică navigația.

Însă ambarcațiunile nu pot fi folosite decât cel mult .trei luni pe an. În restul anului, apa stă sub o crustă groasă de gheață. Atunci baidara îşi schimbă numele în acela de sanie. E un vehicul cu vârful curbat ca prora unei bărci, legat cu curele din piele de elan şi tras de câni sau de reni, putând fi manevrat foarte rapid. Cât despre pietoni, cu rachetele lor lungi în picioare, ei se deplasează şi mai repede încă.

Tot norocos, domnul Cascabel! Ajunsese tocmai la momentul potrivit la fortul Yukon, pentru că târgul de blănuri era în plină desfăşurare, în jurul factoriei îşi făcuseră tabăra sute şi sute de indieni.

— Să mă ia naiba dacă n-o să profităm de treaba asta, exclamă el. — E un bâlci adevărat, şi să nu uităm că noi suntem artişti de bâlci. Acum ori niciodată, să le arătăm de ce suntem în stare! Vezi vreun inconvenient, domnule Serghei?

— Nici unul, prietene, răspunse domnul Serghei. Dar mă îndoiesc că aţi putea face încasări bune.

— Aş! Au să acopere, oricum, cheltuielile, de vreme ce nu-cheltuim nimic.

— Cât se poate de adevărat, acceptă domnul Serghei. Şi totuşi, mă întreb, în ce fel speri să-şi plătească locul aceşti vajnici indieni lipsiţi şi de bani americani, şi de cei ruseşti...

— Ei bine, au să plătească în piei de vidră, de castor, în sfârşit care cu ce poate. Pentru noi, primul folos pe care-l tragem din aceste reprezentaţii e faptul că ne dezmorţim un pic muşchii, fiindcă tare mi-e teamă ca nu cumva articulaţiile noastre să înceapă să-şi piardă supleţea! Şi, cum trebuie să ne justificăm reputaţia la Perm şi la Nijni, n-aş dori ca trupa mea să înregistreze un fiasco atunci când va debuta în patria dumitale... Aş muri, domnule Serghei! Da, da, aş muri cu adevărat.

Fortul Yukon, cel mai important din regiune, ocupă o suprafaţă destul de întinsă pe malul drept al fluviului. E un fel de patrulater alungit, întărit în fiecare colţ cu turnuri pătrate, semănând puţin cu morile acelea montate pe pivot, pe care le întâlneşti în nordul Europei, în interior sunt diverse clădiri unde locuiesc funcţionarii companiei şi familiile lor; mai sunt apoi două hangare mari, închise, cu un însemnat stoc de blănuri: jderi, castori, vulpi negre şi argintii, fără să mai punem la socoteală produsele de mai mică valoare.

Viaţă grea şi monotonă duc oamenii aceia! Alimentaţia lor se bazează cel mai adesea, pe carnea de elan, uneori şi de ren, fiartă sau friptă. Alte mărfuri trebuie aduse de la factoria York, din zona golfului Hudson, aşadar de la şase-şapte sute de leghe depărtare, şi se înţelege că sosesc destul de rar.

După-amiază, când sălaşul le era aşezat, domnul Cascabel şi familia sa se duseră să le facă o vizită indigenilor instalaţi întreYukon şi Porcupine.

Câtă diversitate la locuinţele acelea improvizate, fiecare după obiceiurile tribului căruia îi aparţinea! Colibe din scoarţă şi piei, susţinute de pari şi acoperite cu crengi; corturi făcute dintr-un fel de pânză de fabricaţie indiană; bărci din panouri care se montează şi se demontează, după nevoile momentului.

Şi ce costume pestriţe! Unii cu haine de piele, alţii cu haine din bumbac, dar toţi cu ghirlande de frunze în jurul capului, ca să se apere de înţepăturile ţânţarilor. Îmbrăcate cu o fustă având în

partea de jos un model în careuri, femeile îşi împodobesc faţa cu scoici. Bărbaţii poartă nişte ace cu care, iarna, îşi prind haina lungă din piele de elan, cu blană înăuntru. Ambele sexe îşi expun, în plus, şiraguri de perle false, apreciate exclusiv pentru mărimea lor. Între triburi se remarcă indienii tanana, uşor de recunoscut după feţele lor vopsite în culori ţipătoare, după penele prinse în păr, după mărgelele din argilă roşie, vesta de piele, pantalonii din blană de ren, după puşca lungă, cu cremene, şi cornul pentru pulbere încrustat cu deosebită migală.

În loc de bani, indienii aceştia folosesc cochilii de dentalium, pe care le regăseşti până şi la indigenii din arhipelagul Vancouver. Ei şi le atârnă de cartilajul nasului, scoţându-le atunci când au de plătit ceva.

— Iată un portmoneu ieftin, zise Cornelia. Şi e sigur că n-ai cum să-l pierzi...

— Numai dacă nu cumva îţi cade nasul, observă, cu înţelepciune, Cuişoară.

— Lucru care s-ar putea întâmpla foarte uşor în iernile geroase, spuse domnul Cascabel. Pe scurt, adunătura aceea de localnici oferea un spectacol cu totul original. Se înţelege că domnul Cascabei intrase în legătură cu unii dintre indieni, întrucât cunoştea puţin dialectul chinuk, iar domnul Serghei îi întreba şi le răspundea în ruseşte. Timp de câteva zile, se făcu un comerţ foarte activ între vânători şi reprezentanţii companiei. Dar trupa Cascabel încă nu avusese ocazia să-şi prezinte talentele într-un spectacol public.

Totuşi, indienii aflaseră că aveau de-a face cu o familie de francezi şi că membrii ei se bucurau de o mare reputaţie în ce priveşte demonstraţiile de forţă şi scamatoriile. În fiecare seară veneau grămadă la Belle-Roulotte, s-o admire. Nu mai văzuseră niciodată un asemenea vehicul, pictat în culori atât de vii. Le plăcea mai ales fiindcă se deplasa cu multă uşurinţă – lucru de care era firesc ca nomazii să se intereseze în mod deosebit. Şi poate că, în viitor, n-ar trebui să ne mirăm auzind de apariţia unor colibe indiene pe roţi. Iar după casele mişcătoare, vin la rând satele ambulante. E de la sine înţeles că în asemenea condiţii noii veniţi erau datori cu o reprezentaţie extraordinară. Prin urmare, hotărâră că spectacolul urma să fie dat “la cererea unanimă a indienilor din fortul Yukon” .

Indigenul cu care domnul Cascabel făcuse cunoştinţă încă

din primele zile era un „tyhi”, adică şef de trib. Bărbat arătos, de vreo cincizeci de ani, părea foarte inteligent şi în acelaşi timp plin de şiretenie. Venise de mai multe ori la Belle-Roulotte ca să le spună cât de bucuroşi ar fi indienii să asiste la exerciţiile familiei de saltimbanci.

Acest tyhi era cel mai adesea însoţit de un indian în etate de treizeci de ani, pe nume Fir Fu (suplu şi agil). Era vrăjitorul tribului, un jongler excelent, cunoscut bine în toată regiunea Yukonului.

— Aşadar, un confrate de-al nostru, exclamă domnul Cascabel când şeful i-l prezentase pentru prima dată.

Şi toţi trei, după ce sorbiră împreună nişte băuturi specifice ţinutului, fumară pipa păcii.

Tocmai în urma acelor întrevederi, la care tyhi stăruise insistent ca trupa să prezinte un spectacol, domnul Cascabel îl fixă pe data de 3 august. Conveniră ca indienii să-şi dea şi ei concursul, fiind dornici să nu rămână mai prejos decât europenii în ce priveşte forţa, îndemânarea şi sprinteneala.

Lucrul acesta nu trebuie să mire: în Far West, şi la fel în provincia Alaska, indienii sunt mari amatori de jocuri şi de acrobaţii, între care intercalează farse şi mascarade executate cu pricepere.

Prin urmare, la data indicată, prin mulţimea spectatorilor adunaţi putu fi văzut un grup alcătuit din vreo şase indigeni cu feţele acoperite de măşti mari din lemn, îngrozitor de hidoase. Asemeni manechinelor groteşti purtate la carnavaluri, şi acestora li se puteau pune în mişcare gura şi ochii cu ajutorul unor sfori – ceea ce dădea impresia de viaţă în cazul unor figuri oribile, majoritatea terminate prin ciocuri de păsări. Cu greu ne-am putea imagina la ce perfecţiune ajungeau în ce priveşte strâmbăturile, încât maimuţa John Bull ar fi avut de unde să ia lecţii folositoare.

Nu mai trebuie să spunem că domnul şi doamna Cascabel, Jean, Sandre, Napoleone şi Cuişoară îşi îmbrăcaseră pentru acea împrejurare costumele de circ. Locul ales era un câmp întins, mărginit de copaci, unde Belle-Roulotte ocupa fundalul, ca într-un decor de teatru, în faţă se aşezaseră agenţii de la fortul Yukon, cu soţiile şi copiii lor. Pe margini, câteva sute de indieni, bărbaţi şi femei, alcătuiau un semicerc şi fumau în aşteptarea spectacolului.

Indigenii mascaţi, care trebuiau să participe la exerciţii, se ţineau ceva mai la o parte. La momentul potrivit, Cuişoară apăru

pe platforma vehiculului cu gluma sa obişnuită:

— Domnilor indieni şi doamnelor indience, o să vedeți ce-o să vedeți... şi aşa mai departe.

Dar, întrucât nu vorbea în limba chinuk, e mai mult decât probabil ca tiradele lui fanteziste să nu fi fost deloc gustate de spectatori.

Ce pricepură, totuşi, erau scatoalcele tradiționale, administrate cu dărnicie de patronul său, şi picioarele în locul cuvenit, din care îşi primi obişnuita porție cu resemnarea măscăriciului angajat pentru o asemenea treabă.

Când prologul luă sfârşit, domnul Cascabel salută asistența, apoi spuse:

— Acum e rândul animalelor.

Câniii Wagram şi Marengo, intrați în arena amenajată lângă Belle-Roulotte, îi încântară

pe indigeni, care nu prea erau obişnuiți cu exercițiile ce pun în evidență inteligența animalelor. Iar când John Bull îşi execută acrobațiile pe spinarea prepelicarului şi a canişului, o făcu atât de abil şi cu o înfățişare atât de hazlie, încât reuşi să învingă gravitatea indienilor.

În timpul ăsta, Sandre sufla neobosit în trompetă, cât putea de tare, Cornelia manevra tamburina, iar Cuişoară bătea toba. Dacă locuitorii Alaskăi rămâneau eventual nelămuriți, de acum înainte, în privința impresiei deosebit de puternice pe care o poate produce o orchestră europeană, înseamnă că simțul artistic le lipsea cu desăvârşire. Până atunci, grupul mascat nu făcuse nici o mişcare, socotind, de bună seamă, că încă nu venise momentul să intre în scenă, îşi aştepta rândul.

— Domnişoara Napoléone, dansatoare pe sârmă, strigă Cuişoară într-o portavoce. Iar fetița, condusă de ilustrul ei tată, se arătă publicului.

Mai întâi dansă cu o grație răsplătită prin numeroase aplauze, care nu luară deloc înfățişarea unor strigăte ori bătăi în palme, ci a unor simple clătinări din cap, la fel de semnificative. Acelaşi lucru se întâmplă când o văzură cum se avânta pe o sârmă întinsă între doi stâlpi, umblând, alergând, sărind acolo cu o uşurință admirată în mod deosebit de indieni,

— E rândul meu, strigă tânărul Sandre.

Şi iată-l că vine, salută pocnindu-şi ceafa, se îndoaie, se răsuceşte, se dislocă, se contorsionează, se dezmembrează şi se

dă peste cap, făcându-şi picioare din mâni şi mâni din picioare; e când şopârlă, când broască şi îşi încheie exerciţiile cu un dublu salt mortal. Încă o dată avu succesul dintotdeauna. Dar abia mulţumise publicului, aplecându-şi capul până la picioare, că un indian de vârsta lui se desprinse de grup şi se prezentă, după ce îşi scosese masca.

Şi toate exerciţiile abia făcute de Sandre indigenul acela le execută cu o elasticitate şi o siguranţă în mişcări pe măsura oricăror exigenţe ale artei de acrobat. Chiar dacă-i lipsea graţia arătată de mezinul familiei Cascabel, era în schimb la fel de uluitor. Aşa că stârni cele mai entuziaste clătinări din cap ale localnicilor.

Putem fi siguri că trupa din Belle-Roulotte avu bunul simţ să aplaude laolaltă cu spectatorii. Dar, nevrând să rămână mai prejos, domnul Cascabel îi făcu semn lui Jean săşi înceapă jongleriile în care el îl considera imbatabil. Jean simţi că trebuia să apere onoarea familiei, încurajat de domnul Serghei printr-un gest şi de Kayette printr-un zâmbet, îşi apucă pe rând sticlele, farfuriile, bilele, cuţitele, discurile, bastoanele şi am putea spune că se întrecu pe sine însuşi, jonglând cu toate acele obiecte.

Domnul Cascabel nu se putu abţine să nu le arunce indienilor o privire plină de satisfacţie, în care se citea şi puţină sfidare, întorcându-se spre grupul mascat, părea că spune:

— Ei bine, faceţi şi voi aşa!

Invitaţia fu pricepută, de bună seamă, fiindcă – la un semn al lui tyhi – un alt indian, scoţându-şi masca, se desprinse de grup.

Era vrăjitorul Fir Fu. Şi el avea de apărat, o dată cu propria sa reputaţie, onoarea tribului.

Aşa că, luînd unul după altul obiectele folosite de Jean, repetă pe rând exerciţiile rivalului său şi făcu să se încrucişeze prin aer cuţitele şi sticlele, discurile şi inelele, bilele şi bastoanele. Şi trebuie să mărturisim că totul îi reuşi la fel de elegant şi cu o precizie a mânilor care o egala pe a lui Jean Cascabel.

Obişnuit să nu-şi admire decât patronul şi familia acestuia, Cuişoară era de-a dreptul zăpăcit, – cu ochii cât cepele şi urechile cât propria sa pălărie. De data asta domnul Cascabel nu aplaudă decât din politeţe şi din vârful degetelor.

— Drace! murmură el. Merg bine, pieile astea roşii. Ca să vezi! Nişte inşi fără educaţie... Ei bine, o să le arătăm noi!

De fapt, era foarte descumpănit că dăduse peste concurenți acolo unde se aştepta să găsească numai admiratori. Şi ce concurenți? Simpli indigeni din Alaska, altfel zis nişte sălbatici! Amorul său propriu de artist era cât se poate de şifonat. Ce naiba! Ori era saltimbanc, ori nu!

— Haideți, copii, la piramida umană, strigă cu o voce răsunătoare. Se repeziră cu toții spre el, ca la un asalt. Se proptise zdravăn în pământ, cu picioarele depărtate, cu şoldurile pregătite, cu pieptul scos în afară. Pe umărul drept i se cățără Jean, sprinten, dându-i mâna lui Cuisoară, ajuns pe umărul stâng. Sandre i se urcase chiar pe cap, iar deasupra lui, Napoléone încununa edificiul, trimițând sărutări mulțimii. Abia fusese construită piramida franceză, că altă piramidă, cea indigenă, se şi înălța în fața ei. Fără să-şi mai scoată măştile, grupul se aranjase nu în formație de cinci, ci de şapte, depăşind cu un etaj familia Cascabel. Piramidă contra piramidă!

Acum izbucniră strigăte şi urale, semn că indienii îşi aclamau triburile. Bătrâna Europă era învinsă de tânăra Americă — şi încă de care Americă? Cea a co-yuko-nilor, a neamurilor tanana şi tatanchok!

Ruşinat şi încurcat, domnul Cascabel făcu o mişcare greşită şi era cât pe ce să-şi răstoarne familia.

— Ah! Aşa deci, zise el după ce scăpă de povară.

— Calmează-te, prietene, îl sfătui domnul Serghei. Nu merită...

— Nu merită! Se vede că nu eşti artist, domnule Serghei!

Apoi, întorcându-se spre soție, strigă:

— Hai, Cornelia, luptele libere! O să vedem care dintre sălbaticii ăştia va cuteza să se măsoare cu „învingătoarea din Chicago...

Doamna Cascabel nu se clinti.

— Ce-i, Cornelia?

— Nu, César!

— Nu vrei să lupți cu maimuțele astea şi să salvezi onoarea familiei?

— Am s-o salvez, se mulțumi să spună Cornelia. Las' pe mine. Am o idee!

Iar când femeia aceea uluitoare avea o idee, era mai bine s-o laşi să şi-o pună în aplicare decât s-o contrazici. Şi ea fusese la fel de uimită ca şi soțul ei de reuşitele indienilor, aşa că poate le

pregătea o farsă în stilul său propriu. într-adevăr, Cornelia reintrase în Belle-Roulotte, lăsându-şi soţul plin de nelinişte, oricâtă încredere ar fi avut în inteligenţa şi imaginaţia muierii lui. După două minute, doamna Cascabel reapăru şi înainta spre grupul de indieni care o aştepta.

Apoi, adresându-se principalului funcţionar al fortului, îl rugă să repete indienilor ce spunea ea.

Şi iată ce traduse acesta, cuvânt cu cuvânt, în limbajul vorbit în provincia Alaska:

— Indieni şi indience, în exerciţiile de forţă şi de îndemânare aţi dovedit talente ce merită o răsplată, iar eu vă aduc răsplata aceasta.

Linişte totală şi atenţie sporită în adunare.

— Îmi vedeţi mânile, reluă Cornelia. — Au fost strânse de nenumărate ori de cele mai de seamă persoane din lumea veche, îmi vedeţi obrajii? Deseori i-au sărutat cei mai puternici suverani ai Europei! Ei bine, aceste mâni şi aceşti obraji vă aparţin! Indieni din America, veniţi să le luaţi, veniţi să-i sărutaţi!

Şi vă pot garanta că indigenii nu aşteptară deloc să se lase rugaţi. Când ar mai fi avut ocazia să sărute mânile unei femei atât de superbe?

Unul dintre ei, un tanana chipeş, înainta şi apucă mâna întinsă de Cornelia... Ce strigăt scoase, în urma unei scuturături ce-l făcu să se răsucească de nenumărate ori!

— Ah, Cornelia, exclamă domnul Cascabel. — Am priceput şi te admir!

În timpul acesta, domnul Serghei, Jean, Sandre, Napoléone şi Cuişoară rîdeau de se prăpădeau de festa pe care extraordinara femeie le-o juca localnicilor.

— Altul la rând, zise ea cu braţele întinse spre asistenţă. Altul la rând!

Acum indienii ezitau, gândindu-se la vreun fenomen supranatural. Totuşi, şeful lor, tyhi, se decise. Se duse încet spre Cornelia, se opri la doi paşi de impunătoarea ei persoană, însă o privi cu un aer cât se poate de neliniştit.

— Hai, bătrâne, îi strigă domnul Cascabel. — Haide, un pic de curaj! Sărut-o pe doamna!

Nu-i chiar aşa de greu, ba e chiar plăcut.

Întinzând mâna, tyhi se mulţumi să atingă doar degetul frumoasei europene. Altă scuturătură, apoi urletele şefului, gata-

gata să cadă pe spate, şi adâncă stupefacție în public. Dacă te zguduia în aşa hal numai când atingeai mâna doamnei Cascabel, ce s-ar mai fi întâmplat în caz că te hotărai s-o săruți pe femeia aceea nemaipomenită, ai cărei obraji "primiseră sărutul celor mai puternici suverani din Europa."

Ei bine, se găsi totuşi un curajos dispus să accepte riscul. Era vrăjitorul Fir Fu. El se credea pesemne la adăpost de orice farmece. Aşa că veni şi se postă în fața Corneliei. Apoi se învârti o dată în jurul ei şi, încurajat de îndemnurile indigenilor, o luă în brațe, sărutând-o apăsat pe față.

De astă dată urmă o serie întreagă de tumbe. Jonglerul se preschimbase subit în acrobat! După două salturi pe cât de periculoase, pe atât de involuntare, ateriza în mijlocul grupului său, zăpăcit.

Ca să producă un astfel de efect asupra vrăjitorului şi a celorlalți indigeni, Cornelia nu trebuise decât să apese pe butonul unei mici pile electrice pe care o avea în buzunar. Da!

O mică pilă portabilă, pentru rolul „femeii electrice .

— Ah, femeie... Femeie! exclamă soțul ei strângând-o în brațe fără să i se întâmple nimic, în fața indienilor năuciți. Eşti aşa de descurcăreață... aşa de...

— Descurcăreață şi electrică, adăugă domnul Serghei.

Într-adevăr, ce altceva puteau crede indienii decât că femeia aceea ieşită din comun era în stare să se joace cu trăsnetul după bunul ei plac? Abia îi atingeai mâna şi te fulgera, în mod precis, nu putea fi altcineva decât soața Marelui Spirit, care binevoise să coboare pe pământ şi să se căsătorească, a doua oară, cu domnul Cascabel!

XIV

DE LA FORTUL YUKON LA PORT CLARENCE

În seara acelei memorabile reprezentații, într-o discuție la care asista toată familia, se hotărî ca plecarea să aibă loc a doua zi.

Evident că – după cum cugeta pe bună dreptate domnul

Cascabel – dacă ar fi avut nevoie de angajați pentru trupă, greutatea consta doar în alegerea lor dintre indigenii aceia din Alaska. Oricât ar fi suferit amorul său propriu, trebui să recunoască faptul că indienii aveau minunate înclinații pentru acrobație. Ca gimnaşti, săritori, clovni, echilibriști, jongleri, ar obține succese frumoase în orice țară din lume. Sigur că talentul le-ar trebui întreținut prin muncă intensă; dar natura a făcut destul de mult pentru ei, creîndu-i vigurosi, supli, îndemânatici. Ar fi fost nedrept să nu admiți că se arătaseră la înălțimea trupei Cascabel. Din fericire, ultimul cuvânt rămăsese al familiei, datorită prezenței de spirit a "reginei femeilor electrice" .

E iarăşi adevărat că angajații fortului – nişte amărâți ignoranți în marea lor majoritate –

fuseseră tot atât de surprinşi ca şi indienii de ceea ce se petrecea înaintea lor. Se conveni, însă, ca nici lor să nu li se dezvăluie secretul acelui fenomen, pentru ca nimic din faima Corneliei să nu se ştirbească. Se înțelege că a doua zi, când apărură în vizită ca de obicei, nu îndrăzneau să se apropie prea mult de stăpâna fulgerelor, care îi primi în schimb cu cel mai fermecător surîs. Îi strânseră mâna doar după vizibile ezitări. Acelaşi lucru se întâmplă cu tyhi şi cu vraciul, foarte interesați de un secret din care ar fi putut trage profit, -erescându-şi astfel prestigiul printre triburile indiene. Odată terminate pregătirile de plecare, domnul Cascabel şi ai săi îşi luară rămas bun – de la cei ce i-au primit – în dimineața de 6 august, iar atelajul, odihnit cum se cuvine, o apucă în direcția vest, coborând în lungul malului drept al fluviului. Domnul Serghei şi Jean studiaseră cu multă atenție harta. Puteau profita şi de îndrumările speciale ale tinerei indience. Kayette cunoştea cea mai departe dintre satele prin care urmau să treacă şi, după cum spunea ea, nici un curs de apă n-avea să le împiedice prea mult înaintarea.

De altfel, încă nu se punea problema să se abată de la valea Yukonului. Aveau să țină mai întâi malul drept al fluviului până la postul Nelu, trecând prin satul Nuclakayette. Apoi, de la Nuclakayette până la fortul Noulato mai aveau de parcurs optzeci de leghe. Vehiculul urma să părăsească atunci Yukonul, tăind-o de-a dreptul spre vest. Timpul era încă bun, zilele calde, cu toate că în timpul nopții temperatura scădea simțitor. .Prin urmare, dacă nu apăreau întârzieri neprevăzute, domnul Cascabel era sigur că va ajunge la Port Clarence înainte ca iarna să le pună în

cale obstacole de netrecut. Poate va fi de mirare că o asemenea călătorie se făcea în condiții relativ uşoare. Dar, oare, ar trebui să se întâmple altfel într-o zonă de şesuri, când timpul rămâne bun, iar ziua lungă şi clima blânda îi favorizează pe călători? N-avea să mai fie aşa dincolo de strâmtoarea Bering, unde stepele siberiene se întind până la orizont, acoperite cât vezi cu ochii de zăpezile iernii, cu suprafața spulberată de rafalele vântului. Într-o seară, cum tocmai vorbeau despre pericolele aflate în față, încrezătorul Cascabel exclamă:

— Ei, o să ne descurcăm noi cumva!

— Sper că va fi aşa, răspunse domnul Serghei. — Vă sfătuiesc însă ca, îndată ce puneți piciorul pe țărmul siberian, s-o luați neîntârziat spre sud-vest, ca să ajungeți în ținuturi unde Belle-Roulotte va suferi mai puțin din cauza frigului.

— Chiar asta avem de gând să facem, domnule Serghei, zise Jean.

— Şi va fi cu atât mai bine, prieteni, cu cât de siberieni n-aveți de ce să vă temeți, numai dacă nu cumva... vorba lui Cuişoară... v-ați aventura printre triburile de pe coasta nordică. De fapt, marele vostru inamic o să fie frigul.

— Nu ne ia pe nepregătite, spuse domnul Cascabel. — O să mărşăluim fără grijă, cu un singur regret, domnule Serghei: acela că nu ne continuăm drumul împreună.

— Da, o să ne pară tare rău, adăugă Jean.

Domnul Serghei îşi dădea seama cât de mult se ataşase de el familia aceea şi cât de aproape îi simțea la rândul său. Pe măsură ce zilele treceau în această intimitate, legăturile lor afective se întăreau tot mai mult. Despărțirea ar fi fost dureroasă, şi oare aveau să se mai întâlnească vreodată în viață, din moment ce soarta le prezisese existențe atât de diferite? Mai mult, domnul Serghei urma s-o ia cu sine pe Kayette, dar observase simpatia lui Jean față de tânăra indiancă. Oare domnul Cascabel remarcase şi el sentimentul acela atât de puternic la fiul său? Era o întrebare la care domnul Serghei nu putea răspunde, în ce-o privea pe Cornelia, din timp ce minunata femeie nu adusese niciodată vorba despre asta, el găsi de cuviință că trebuia să păstreze aceeaşi rezervă. Cui i-ar fi folosit explicația? Pe fiica adoptivă a domnului Serghei o aştepta un alt viitor, iar sărmanul Jean îşi făcea speranțe ce nu se puteau împlini.

În fine, călătoria se desfăşura fără obstacole mari, fără prea

multă oboseală. Aveau să ajungă la Port Clarence mai înainte ca strâmtoarea Bering să fi înghețat, iar acolo urmau să facă un popas mai lung. Nu era nevoie, aşadar, ca oamenii şi caii să se ostenească din cale-afară.

Cu toate acestea, oricând putea să apară un accident neprevăzut. Un cal rănit ori bolnav, o roată stricată ar fi reprezentat o serioasă încurcătură pentru Bel-le-Roulotte. Era bine, fără îndoială, să fie cât se poate de prevăzători.

În primele trei zile, traseul ținu cursul fluviului, care se îndrepta spre vest. Când Yukonul începu, însă, s-o cotească spre sud, apreciară că trebuiau să se mențină pe linia paralelei şaizeci şi cinci (latitudinea oraşului Trondheim din Norvegia.) În locul pomenit, fluviul era foarte sinuos, iar valea se îngusta simțitor între nişte dealuri mai joase, trecute pe hartă cu numele de "metereze" , din cauza formei de bastion pe care o aveau.

Nu le fu prea uşor să iasă din labirintul acela şi îşi luară toate măsurile de siguranță pentru ca vehiculul să nu se accidenteze, în trecătorile prea abrupte îl descărcară parțial, puseră umărul la roți, şi asta cu atât mai mult cu cât "se părea că nu prea erau rotari prin regiune" , cum spunea domnul Cascabel.

Mai avură de trecut şi câteva pâraie, între care Nocolocargout, Shetehaut, Klakencot. Din fericire, apele lor nu erau prea adânci în acel anotimp şi vadurile puteau fi găsite cu uşurință.

Indienii erau puțini, mai deloc în aceste părți ale provinciei, odinioară cutreierate de triburi aparținând Oamenilor de Mijloc, acum aproape dispărute. Din când în când trecea câte o familie aflată în drum spre țărmul sud-vestic, pentru pescuitul de toamnă. Alteori întâlneau vânzători de blănuri, venind dinspre vărsarea Yukonului şi îndreptându-se spre diferite posturi ale Companiei ruso-americane. Se uitau mirați la vehiculul pictat în culori vii şi la cei pe care îi transporta. Apoi, după o urare de drum bun, îşi continuau mersul spre est. La 13 august Belle-Koulotte sosi în satul Nuclakayette, la o sută douăzeci de leghe distanță de fortul Yukon. La drept vorbind, localitatea nu e decât o factorie destinată comerțului cu blănuri, iar angajații sunt exclusiv ruşi. Veniți din diverse puncte ale Rusiei asiatice şi de pe litoralul Alaskăi, ei îşi dau interesul să facă acolo concurență cumpărătorilor de la Compania golfului Hudson. Prin urinare, Nuclakayette e un punct de achiziție unde indigenii îşi duc

blănurile adunate în timpul iernii.

Îndepărtat de fluviu, ca să evite numeroasele lui coturi, domnul Cascabel ajunsese iarăşi la el în dreptul acelui sat, situat într-un loc foarte plăcut, între nişte dealuri scunde, înveselite de verdele copacilor.

Câteva colibe de lemn se grupau în jurul palisadei ce apăra fortul. Prin lunca înverzită murmurau pârîiaşe. Două sau trei bărci erau trase la malul Yukonului. Totul producea plăcere ochiului şi invita la popas. Cât despre indieni, cei din împrejurimi făceau parte din neamul tanana, tipul cel mai frumos, cum am mai spus, din Alaska septentrională. Oricât de îmbietor era locul, Belle-Roulotte nu rămase acolo decât douăzeci şi patru de ore. Atâta considerară că le ajungea cailor, de altfel destul de menajați. Domnul Cascabel intenționa să accepte o oprire de mai lungă durată la Noulato, fort mai important şi mai bine aprovizionat, unde aveau toate şansele să facă diverse cumpărături necesare călătoriei prin Siberia.

E inutil să mai spunem că domnul Serghei şi Jean, uneori însoțiți de Sandre, nu scăpau ocazia să vâneze din mers. Găseau şi pe acolo vânat mare, elani şi reni gonind peste câmpie şi căutând adăpostul pădurii, ori al pâlcurilor de copaci frecvent întâlnite în zonă. În locurile mlăştinoase, gâştele şi rațele sălbatice, becațele şi alte zburătoare constituiau şi ele prăzi apreciate. Vânătorii izbutiră să împuşte până şi câteva perechi de bâtlani, în general mai puțin apreciați din punct de vedere culinar.

Şi totuşi, după cum spunea Kayette, bâtlanul este destul de prețuit de indieni – mai ales când n-au altceva de pus în gură. Făcură încercarea la prânzul din 13 august. Cu tot talentul Corneliei — şi se ştie cât de bine gătea — carnea rămânea seacă şi tare. Nu fu acceptată fără proteste decât de Wagram şi Marengo, care se ospătară cu ea, până la ultimul os.

E -adevărat că, în perioade de foamete, indigenii se mulțumesc cu bufnițe, cu şoimi şi chiar cu jderi. Dar numai pentru că n-au încotro, trebuie să recunoaştem. În 14 august, Belle-Roulotte trebui să se strecoare prin serpuiturile unei trecători mai înguste, printre nişte dealuri destul de abrupte, aflate în lungul fluviului. De data asta defileul era atât de povârnit, cu atâtea praguri, de parcă ar fi fost albia surpată a unui torent, în ciuda măsurilor de prevedere, accidentul se

produse totuşi. Din fericire, nu se rupse vreo roată, ci una dintre hulube. Aşa că reparaţia nu dură prea mult şi câteva capete de funie fură suficiente ca să se îndrepte stricăciunile.

După ce trecură de satul Suquongilla, situat pe o parte a fluviului, şi de Newicargout, sat aşezat pe partea cealaltă, chiar pe rîul cu acelaşi nume, nu mai întâmpinară greutăţi. Dealurile se terminaseră. Un platou larg se întindea cât vedeai cu ochii. Trei sau patru rîuleţe îl brăzdau cu albiile lor complet secate în anotimpul acela cu ploi rare. Însă în perioada furtunilor şi a zăpezilor, ar fi fost imposibil să înaintezi pe acolo. Pe când traversau una din văile unde apa avea abia un picior adâncime, domnul Cascabel observă un dig care o zăgăzuia.

— Ei, zise el, — dacă au făcut aici un dig, puteau foarte bine să facă şi un pod. Ar fi fost mai folositor când cresc apele.

— Cu siguranţă, tată, răspunse Jean. — Numai că inginerii care au construit digul ăsta nar fi fost în stare să construiască un pod.

— Şi de ce, mă rog?

— Fiindcă sunt nişte ingineri cu patru picioare: sunt castori.

Jean nu se înşela şi aveai de ce să admiri munca acelor animale active, care au grijă săşi clădească digul ţinând seama de curent şi să-i dea înălţimea în raport cu nivelul cel mai scăzut al rîului. Până şi înclinarea digului fusese calculată în aşa fel încât construcţia să reziste mai bine la presiunea apei.

— Şi totuşi, exclamă Sandre, — castorii ăştia nu s-au dus la şcoală, să înveţe...

— Nici n-aveau nevoie, răspunse domnul Serghei. La ce-ţi foloseşte ştiinţa, care mai greşeşte uneori, când ai instinctul ce nu greşeşte niciodată! Castorii fac digul ăsta, băiete, aşa cum furnicile îşi fac furnicarul, cum păianjenii îşi ţes pânza, cum albinele îşi aşază mierea în faguri, în sfârşit, aşa cum copacii şi arbuştii produc fructe şi flori. Nici o ezitare în ce-i priveşte şi, de asemenea, nici un progres. De altfel, progresul e inutil în acest gen de lucrări. Castorul de azi construieşte cu aceeaşi perfecţiune ca primul castor apărut pe glob. A tinde spre perfecţiune nu ţine de animale, e ceva propriu omului şi numai el se poate înălţa din progres în progres, în domeniul artelor, al industriei, al ştiinţelor. Prin urmare, să admirăm fără rezerve minunatul instinct al animalelor, care le ajută să facă asemenea lucruri. Dar lucrurile

acestea nu le putem considera decât nişte opere ale naturii.

— Aşa este, domnule Serghei, spuse Jean, — şi vă înţeleg prea bine observaţia. Aici se află deosebirea între instinct şi raţiune, în fond, raţiunea e superioară instinctului, chiar dacă uneori ne-ar putea înşela...

— Incontestabil, amice, răspunse domnul Serghei. — Dar, dacă descoperim mereu greşelile şi le reparăm, asta înseamnă că suntem pe calea progresului.

— În orice caz, eu repet ce-am spus, vorbi Sandre. — Animalele nu trebuie să meargă la şcoală.

— De acord, însă oamenii rămân şi ei nişte animale dacă nu se duc la şcoală, aprecie domnul Serghei.

— Bine, bine, spuse Cornelia – mereu practică atunci când era vorba de lucruri ţinând de gospodărie. — Oare castorii se mâncă?

— Sigur că da, răspunse Kayette.

— Eu chiar am citit undeva că, la acest animal, coada e excelentă, adăugă Jean. Nu puturã verifica informaţia, deoarece nu erau castori în rîu, ori, dacă erau, nu se dădeau prinşi.

Ieşind din albia lui Milocargout, Belle-Roulotte trecu prin satul Sacherteloutain, în plin ţinut al indienilor co-yukon. Sfătuiţi de Kayette, trebuiră să-şi ia unele măsuri de prevedere în relaţiile cu aceşti indigeni, datorită înclinaţiilor lor înnăscute pentru furt. Cum ei se îngrămădeau în jurul vehiculului, avură grijă să nu-i lase să pătrundă în interior. De altfel, nişte frumoase podoabe de sticlă, oferite cu dărnicie principalilor şefi ai tribului, avură un efect salutar, încât o scoaseră la capăt fără neplăceri. Itinerarul devenea de-acum dificil, întinzându-se în lungul bazei accidentate a meterezelor. N-aveau cum să le evite însă, decât aventurându-se într-o regiune mai muntoasă.

Deplasarea pierdu din viteză, acum, când le-ar fi convenit să nu întârzie prea mult. Temperatura începea să scadă, dacă nu ziua, cel puţin noaptea – lucru firesc în acea parte a anului, ţinând seama de faptul că regiunea se afla doar cu câteva grade sub cercul polar. Familia Cascabel ajunsese într-un loc unde fluvial face o cotitură brusca, luând-o spre nord. Trebuiră să urce până la confluenţa cu Co-Yukonul, care-şi trimite apele prin două braţe şerpuitoare. Căutară aproape o zi întreagă până să găsească un vad, recunoscut cu destulă greutate de Kayette, căci nivelul apei crescuse.

Odată trecut afluentul, Belle-Roulotte îşi reluă drumul spre sud şi coborî, printr-un ținut destul de accidentat, până la fortul Noulato.

— De o mare importanță comercială, acest post aparține Companiei ruso-americane. Este cea mai nordică factorie instalată în vestul Americii. Măsurătorile lui Frederic Whimper i-au stabilit poziția la 64° 42' Latitudine şi 155° 36' longitudine. În această parte a provinciei Alaska, era greu să crezi că te afli pe o paralelă atât de ridicată. Indiscutabil, solul este mult mai fertil decât în împrejurimile fortului Yukon. Peste tot copaci înalți, peste tot prerii cu iarbă verde, ca să nu mai vorbim de terenurile vaste care ar putea fi cultivate cu folos, întrucât pământul argilos e acoperit cu un strat gros de humus, în plus, apă există din abundență în brațele rîului Noulato – care curge spre sud-vest – şi în rețeaua de pâraie şi văioage întinse spre nord-est. Cu toate acestea, producția vegetală se limitează la câțiva arbuşti cu fructe sălbatice, lăsați la voia întâmplării.

Fortul Noulato este organizat astfel: în jurul clădirilor, palisade apărate de două turnuri, dincolo de care indienii n-au voie să treacă în timpul nopții, şi nici ziua, dacă sunt în număr mare; în interiorul incintei, barăci, hangare, prăvălii din panouri, având la ferestre băşică de focă în loc de geamuri. După cum se vede, posturile din nordul îndepărtat al Americii sunt cât se poate de primitive.

Domnul Cascabel şi ai săi fură primiți cu simpatie, în locurile acelea pierdute ale noului continent, lipsite de orice fel de legături regulate, sosirea unor vizitatori înseamnă

mai mult decât o simplă distracție: un adevărat prilej de bucurie. Oaspeții sunt întotdeauna bineveniți, împreună cu ştirile aduse de departe.

Fortul Noulato era locuit de vreo douăzeci de angajați, de origine rusă şi americană. Toți aceştia se grăbiră să pună la dispoziția familiei Cascabel lucrurile de care avea nevoie. Aprovizionați periodic prin grija companiei, ei mai găsesc şi alte resurse în anotimpul frumos, fie vânând elani sau reni, fie pescuind în apele Yukonului. Anumite specii de peşte abundă, în special “nalima” , destinată mai cu seamă alimentației cânilor, dar al cărei ficat este foarte apreciat de cei ce obişnuiesc s-o mânce. Se înțelege că locuitorii din Noulato fură surprinşi de apariția vehiculului şi, chiar mai mult, de planul domnului Cascabel de a

se întoarce în Europa prin Siberia, Într-adevăr, trebuie să fii francez ca să nu te temi de nimic! În ce priveşte prima parte a călătoriei, cea care trebuia să se termine la Port Clarence, dădură asigurări că se putea încheia fără nici o dificultate, trupa urmând să ajungă acolo mai înainte ca primele valuri de frig să se reverse peste pământurile Alaskăi.

La sfatul domnului Serghei, hotărâră să cumpere nişte obiecte necesare drumului prin stepă, înainte de orice, aveau nevoie de ochelari pentru zăpadă, absolut indispensabili când străbaţi, iarna, întinderile întroienite. În schimbul câtorva podoabe de sticlă, primiră de la indieni o duzină. Erau nişte ochelari ciopliţi din lemn, fără lentile, dar care acoperă bine ochiul, lăsând doar o deschizătură îngustă pe unde să te uiţi. Asta îţi ajunge ca să te orientezi cât de cât şi te apără de oftalmiile produse inevitabil de lumina reflectată pe zăpadă. Cu toţii încercară ochelarii aceia, constatând că nu avea să le fie prea greu să se obişnuiască până la urmă cu ei.

După dispozitivul ce apără ochii, trebuiră să se gândească la încălţăminte, căci nu te poţi plimba cu ghete sau cu pantofi prin stepele bântuite de intemperiile siberiene. De la magazinul din Noulato cumpărară mai multe perechi de cizme din piele de focă — nu există unele mai potrivite pentru drumurile lungi, făcute pe sol îngheţat, iar unse cu un strat de grăsime devin impermeabile.

Asta îl determină pe domnul Cascabel să facă, sentenţios, o observaţie foarte justă:

— Întotdeauna e bine să te îmbraci ca animalele din ţinuturile prin care treci. Şi întrucât Siberia e patria focilor, să ne îmbrăcăm ca focile.

— Foci cu ochelari, exclamă Sandre, aprobat întru totul de tatăl său. Familia Cascabel rămase două zile la fortul Noulato, timp suficient pentru odihna dârzului atelaj. Cu toţii erau nerăbdători să ajungă la Port Clarence. Belle-Roulotte o porni la drum în ziua de 21 august, La răsăritul soarelui, începând din punctul acela, părăsi definitiv malul drept al marelui fluviu.

Yukonul se răsucea dintr-o dată spre sud-vest, îndreptându-se spre golful Norton, unde se vărsa. Dacă ei ar fi mers mai departe de-a lungul fluviului, drumul li s-ar fi prelungit fără nici un folos, căci gura de vărsare se află mai jos de strâmtoarea Bering. De acolo ar fi trebuit să urce spre Port

Clarence pe lângă un țărm presărat cu fiorduri, golfuri şi golfulețe, unde Gladiator şi Vermout s-ar fi ostenit inutil.

Frigul se simțea deja mai tare. Chiar dacă razele soarelui, căzute cât se poate de oblic, dădeau încă lumină suficientă, ele încălzeau, în schimb, destul de puțin. Nori groşi, adunați într-o perdea cenuşie, amenințau cu zăpadă. Vânatul mic era tot mai rar, iar păsările migratoare începeau să plece spre sud, în căutarea unor locuri mai bune pentru iernat.

Până acum – lucru de care puteau fi foarte mândri domnul Cascabel şi ai săi – nu prea resimțiseră oboseala drumului. De bună seamă că se bucurau de o sănătate de fier, datorată în mod evident vieții lor nomade, obişnuinței de a se deprinde cu orice climă, constituției solide pe care o dau exercițiile fizice. Aveau, prin urmare, motive să spere că vor ajunge teferi şi nevătămați la Port Clarence.

Şi chiar aşa se întâmplă la data de 5 septembrie, după ce străbătuseră cinci sute de leghe de la Sitka şi aproape o mie o sută de la Sacramento – adică o mie şase sute de leghe parcurse în şapte luni prin vestul Americii.

XV

PORT CLARENCE

Port Clarence este portul cel mai avansat spre nord-vest pe care îl are America de Nord la strâmtoarea Bering. Situat la miazăzi de capul Prințul de Wales, se adânceşte în acea parte a țărmului unde se conturează nasul profilului omenesc reprezentat de coasta Alaskăi. Portul are un excelent loc de ancorare, foarte apreciat de navigatori şi mai ales de balenierele care îşi caută norocul prin mările arctice.

Belle-Roulotte făcuse camp în vecinătatea mării, la gura unui mic rîu, sub nişte stânci înalte, încununate de un pâlc de mesteceni subțiri. Acolo urmau să facă popasul cel mai lung din toată călătoria. Acolo mica trupă avea să aştepte mult – o aşteptare forțată, impusă de strâmtoare, a cărei suprafață nu era încă înghețată în acea perioadă a anului. Inutil să adăugăm că vehiculul n-ar fi putut trece la bordul ambarcațiunilor ce deservesc Port Clarence, nişte simple vase pescăreşti de tonaj

foarte mic. Trebuiau să-şi mențină planul de a ajunge pe coasta asiatică atunci când marea urma să se preschimbe într-un imens câmp de gheață.

Nu aveau de ce să regrete că făceau o lungă haltă înainte de a se lansa în a doua parte a călătoriei lor, cea în care se puteau aştepta să înceapă cu adevărat dificultățile — lupta cu frigul, cu furtunile de zăpadă – cel puțin până când Belle-Roulotte va ajunge în ținuturile mai suportabile din Siberia meridională. Până atunci, însă, rămâneau câteva săptămâni, poate chiar luni foarte grele, aşa că se puteau felicita pentru timpul avut la dispoziție spre a-şi sfârşi pregătirile în vederea unui drum atât de greu. Într-adevăr, dacă anumite obiecte le cumpăraseră de la indieni din fortul Noulato, mai era nevoie şi de altele, pe care domnul Cascabel avea de gând să le achiziționeze fie de la negustori, fie de la indigenii din Port Clarence.

Personalul său fu, aşadar, cât se poate de încântat când i se dădu cunoscuta poruncă:

— Pe loc... repaus!

Ordinul acela, întotdeauna bine primit în timpul marşurilor ori manevrelor militare, fu urmat imediat de altul, strigat din toate puterile de tânărul Sandre:

— Rupeți rândurile!

Şi puteți fi siguri că rândurile au fost rupte.

Cum e uşor de închipuit, la sosirea ei în Port Clarence, Belle-Roulotte nu trecuse deloc neobservată. O astfel de maşinărie ambulantă nu se aventurase niciodată atât de departe, ajungând să atingă înseşi marginile cele mai nordice ale Americii. Uimiți, localnicii vedeau pentru prima oară nişte saltimbanci francezi.

La Port Clarence, în afara obişnuitei sale populații de eschimoşi şi negustori, se aflau atunci şi câțiva funcționari ruşi. Erau cei care, după anexarea Alaskăi la Statele Unite, primiseră dispoziție să treacă strâmtoarea şi să se ducă fie în peninsula Ciukotsk, pe coasta asiatică, fie la Petropavlovsk, în Kamceatka. Aceşti agenți se alăturară mulțimii ca să întâmpine familia Cascabel, şi trebuie spus că primirea făcută de eschimoşi fu deosebit de cordială.

Erau aceiaşi eschimoşi pe care, cu doisprezece ani mai târziu, avea să-i găsească pe acele meleaguri celebrul navigator Nordenskjold, în timpul cutezătoarei sale expediții soldate cu descoperirea trecerii din nord-vest. Pe atunci unii dintre indigeni

erau înarmați cu pistoale şi puşti cu tragere rapidă, primele daruri ale civilizației americane. Întrucât anotimpul cald abia se termina, locuitorii din Port Clarence nu-şi reocupaseră locuințele de iarnă. Trăiau în mici corturi drăguțe, făcute din pânză groasă de bumbac, împestrițată cu culori vii şi întărită cu împletituri vegetale, înăuntru aveau o grămadă de ustensile meşterite din nuci de cocos.

Văzându-le pentru prima dată, Cuişoară exclamă:

— Aha, înseamnă că prin pădurile din Eschimosia cresc cocotieri.

— Asta numai dacă, răspunse domnul Serghei, — dacă nu cumva nucile sunt aduse din insulele Pacificului, în schimbul altor mărfuri, de balenierele care vin la Port Clarence.

Domnul Serghei avea dreptate. Relațiile dintre americani şi indigeni erau bine angajate încă de pe atunci. Schimburile realizate între ei nu erau fără avantaj pentru dezvoltarea neamului eschimoşilor.

Ajunşi aici, trebuie să spunem, că, aşa cum se va vedea mai târziu, nu există nici o asemănare, ca fizionomie ori obiceiuri, între eschimoşii de origine americană şi indigenii din Siberia asiatică. Triburile din Alaska nici măcar no pricep limba vorbită în vestul strâmtorii Bering. Dar, cum amestecă în vorbă cuvinte englezeşti şi ruseşti, nu le este prea greu să se înțeleagă între ei.

Încă din primele zile trecute de la instalare, familia Cascabel îşi propuse să intre în legătură cu indigenii răspândiți pe lângă Port Clarence. Fiind primită cu toată ospitalitatea în corturile acelor oameni cumsecade, le deschise şi ea, fără să stea pe gânduri, uşa casei sale pe roți, lucru pe care nimeni nu trebui să-l regrete.

Eschimoşii sunt, de altminteri, mult mai civilizați decât se crede în general. Lumea şi-i închipuie ca pe nişte foci dintr-o specie vorbitoare, un fel de amfibii cu chip omenesc, judecându-i după hainele pe care obişnuiesc să le poarte, mai ales iarna. Nu e deloc aşa, iar la Port Clarence reprezentanții rasei lor nu sunt respingători la înfățişare şi îți face plăcere să-i vizitezi. Unii respectă moda până într-atâta, încât se îmbracă aproape ca europenii. Cea mai mare parte dintre ei poartă haine din piele de ren sau de focă, aşanumitul „pask din blană de marmotă, şi au cochetăria de a-şi tatua fața, aplicându-i nişte desene cu linii fine pe bărbie. Bărbații au barba scurtă şi rară; în colțurile buzelor,

străpunse de trei găuri executate cu artă, îşi atârnă incluse de os sculptat, iar cartilajul nasului le este împodobit şi el cu asemenea ornamente.

În sfârşit, eschimoşii veniți să prezinte omagii familiei Cascabel nu aveau deloc acea înfățişare dizgrațioasă pe care o întâlneşti adesea la samoiezi sau la alți indigeni de pe litoralul asiatic. Fetele purtau şiraguri de perle în urechi, iar pe brațe brățări din fier ori din aramă, destul de fin lucrate.

Mai trebuie spus că erau oameni cinstiți, de bună credință în tranzacții, cu toate că se tocmesc şi se milogesc cam mult. Dar ar însemna să dai dovadă de prea multă severitate dacă i-ai învinui pentru un asemenea defect pe cei din regiunile arctice. Între ei domneşte cea mai deplină egalitate. N-au nici măcar şefi de clan. Din punctul de vedere al religiei, sunt pagâni. Venerează, în chip de divinități, nişte stâlpi cu figuri sculptate şi vopsite în roşu, reprezentând felurite păsări cu aripi larg întinse în evantai. Au obiceiuri curate, un foarte pronunțat simț al familiei, respect pentru părinți, iubire pentru copii, şi îşi cinstesc morții, ale căror cadavre expuse în aer liber sunt înveşmântate în haine de sărbătoare, avându-şi armele şi caiacul alături.

Familiei Cascabel îi plăceau mult plimbările făcute zilnic în împrejurimile aşezării. Adesea vizitau o veche fabrică de ulei, construită de americani şi care mai funcționa pe vremea aceea.

Ținutul nu este lipsit de arbori, nici solul de.vegetație, spre deosebire de peninsula Ciukotsk, aflată de partea cealaltă a strâmtorii. Asta din cauză că în lungul coastei noului continent urcă un curent cald, venit din zona înfierbântată a Pacificului, pe când de-a lungul țărmului siberian coboară un curent rece, format în bazinul mărilor boreale. Se înțelege că domnul Cascabel nu avea de gând să dea spectacole pentru indigenii din Port Clarence. Reținerile lui erau bine întemeiate. Gândiți-vă ce-ar fi însemnat să găsească şi printre ei acrobați, jongleri, clovni la fel de pricepuți ca indienii de la fortul Yukon!

Era mai bine să nu rişte să compromită încă o dată reputația familiei. În aşteptare, zilele se scurgeau, dar repausul era, de fapt, mai mare decât ar fi avut nevoie, pentru odihnă, mica trupă. Cu siguranță, după o săptămână de popas la Port Clarence, erau în stare cu toții să înfrunte greutățile unei călătorii pe pământ siberian. Dar Belle-Roulotte nu putea trece încă strâmtoarea. La sfirşitul lunii septembrie, şi la acea latitudine,

chiar dacă temperatura medie coborâse sub zero grade, brațul de mare ce separă Asia de America nu era încă înghețat. Nenumăratele sloiuri de gheață, formate în larg, în nordul bazinului Bering, urcau iarăşi spre miazănoapte, de-a lungul peninsulei Alaska, purtate de curentul venit din Pacific. Trebuiau să aştepte ca sloiurile să devină mai rezistente, să se adune grămadă, într-un imens câmp de gheață, neclintit şi "carosabil" pe distanța dintre cele două continente.

Era limpede că, pe un strat de gheață ajuns atât de solid încât să poată permite trecerea unui convoi de artilerie, Belle-Roulotte şi personalul ei n-ar fi întâmpinat nici-un risc. De altfel, în partea cea mai îngustă, adică între capul Prințul de Wales, cu ceva mai sus de Port Clarence, şi micul port Numana, situat pe coasta siberiană, strâmtoarea nu avea decât vreo douăzeci de leghe.

— Fir-ar să fie! exclamă într-o zi domnul Cascabel. Destul de rău că americanii n-au construit aici un pod.

— Un pod de douăzeci de leghe, se miră Sandre.

— De ce nu, zise Jean. S-ar putea sprijini, în mijlocul strâmtorii, pe insula Diomede.

— N-ar fi imposibil, aprecie domnul.Serghei. Şi ne putem gândi că într-o bună zi podul acela se va face, ca tot ce stă în puterile inteligenței umane.

— Există unele propuneri pentru un pod peste strâmtoarea Calais, observă Jean.

— Ai dreptate, prietene, răspunse domnul Serghei. Să recunoaştem, totuşi, că un pod peste strâmtoarea Bering n-ar fi la fel de util ca unul construit între Calais şi Dover, în mod sigur nu şi-ar justifica cheltuielile!

— Dacă nu le-ar folosi călătorilor în general, cel puțin ne-ar prinde bine nouă, spuse Cornelia.

— Cred şi eu! vorbi domnul Cascabel. Însă, două treimi din an, acest pod există. E un pod de gheață, tot atât de rezistent ca orice pod din piatră ori din fier. Mama Natură îl reface mereu, după fiecare dezgheț. Şi ea nici măcar mi ne cere taxă. Cu obiceiul său de a vedea întotdeauna partea bună a lucrurilor, domnul Cascabel spunea adevărul. De ce să faci un pod care ar costa milioane, când poți aştepta momentul favorabil atât pentru trecerea pietonilor, cât şi pentru cea a vehiculelor?

Oricum, momentul nu mai putea să întârzie mult. Era

nevoie de puțină răbdare. În jur de 7 octombrie, deveni cert că iarna se stabilise definitiv la acea latitudine ridicată. Ningea mereu. Dispăruse orice urmă de vegetație. Despuiați de frunze, copacii rari de pe țărm erau încărcați de promoroacă. Nu se mai vedeau plantele acelea scunde, specifice ținuturilor boreale, cu specii atât de apropiate de cele din Scandinavia. Şi nici lihaceele ce alcătuiesc în mare măsură ierbarul florei arctice. Cu toate că sloiurile mai rătăceau prin strâmtoare, mânate de curentul rapid, suprafața şi grosimea lor erau în creştere. Aşa cum o temperatură ridicată sudează două metale, ajungea un ger cumplit ca să sudeze sloiurile într-un câmp de gheață. Se puteau aştepta la asta de la o zi la alta.

Şi chiar dacă familia Cascabel pândea cu nerăbdare clipa când strâmtoarea putea fi trecută, permițându-i astfel să plece din Port Clarence, chiar dacă era o bucurie să pună în sfârşit piciorul pe vechiul continent, bucuria aceea rămânea umbrită de amărăciune. Se apropia clipa despărțirii.'Ei aveau să părăsească Alaska, fără îndoială, însă domnul Serghei rămânea acolo, fiindcă nu-şi manifestase dorința de a merge mai departe, spre vest. Iar după trecerea iernii, avea să-şi reia excursiile prin acea parte .a Americii pe care dorea s-o exploreze până la capăt, vizitând teritoriile situate la nord de Yukon şi dincolo de munți.

Despărțirea era grea, atât pentru unii, cât şi pentru alții, căci se legaseră nu numai prin simpatie, ci şi printr-o amiciție foarte strânsă.

Cel mai trist dintre toți era, aşa cum bănuiți, Jean. Nu uita nici o clipă că domnul Serghei urma s-o ia cu el pe Kayette. Şi oare nu era în interesul tinerei indience să-şi încredințeze noului său tată viitorul? Iar pentru asta cine putea fi mai potrivit decât domnul Serghei? El o adoptase, avea s-o ducă în Europa, s-o instruiască, să-i asigure o situație pe care ea n-ar putea s-o câştige niciodată într-o familie de bieți saltimbanci. Cu asemenea avantaje alături, mai putea sta pe gânduri? De bună seamă că nu, iar Jean era cel dintâi care s-o recunoască. Şi totuşi, era atât de îndurerat, încât îşi trăda tristețea din ce în ce mai mare. Cum să se poată stăpâni? Era cumplit să se despartă de Kayette, să n-o mai vadă poate niciodată, ea fiind atât de departe de el, şi cu trupul şi cu gândul, atunci când va face parte din familia domnului Serghei; să piardă plăcuta obişnuință de a sta amândoi de vorbă, de a lucra împreună, de a fi mereu unul lângă altul. Pe

de altă parte, dacă Jean era atât de nefericit, tatăl şi mama lui, fratele şi sora, profund ataşaţi de Kayette, nu se puteau obişnui cu ideea de a se despărţi de ea sau de domnul Serghei. Ce n-ar fi dat domnul Cascabel ca domnul Serghei să-i însoţească până

la capătul călătoriei! Ar mai fi petrecut câteva luni împreună, după aceea, rămânea de văzut...

S-a mai spus că această familie le era tare simpatică locuitorilor din Port Clarence. Nu fără îngrijorare vedeau apropiindu-se momentul când ea îşi va începe aventura prin stepă, expunându-se unor reale pericole. Dar, dacă îi simpatizau pe francezi, care veneau de foarte departe şi plecau foarte departe, câţiva dintre ruşii de curând apăruţi în strâmtoare erau înclinaţi să stea cu ochii pe trupă, şi îndeosebi pe domnul Serghei, din cu totul alte motive.

Să nu uităm că la Port Clarence se aflau atunci unii dintre funcţionarii pe care anexarea Alaskăi îi obliga să se retragă pe pământ siberian.

Printre aceşti agenţi, doi fuseseră însărcinaţi ca o misiune cu totul specială în teritoriile americane aflate sub administraţie rusă. Trebuiau să-i supravegheze pe refugiaţii politici care primiseră azil în Noua Britanie, însă mai puteau fi tentaţi să treacă frontiera dinspre Alaska. Aşa că un rus însoţind o familie de saltimbanci în calitate de oaspete, acest domn Serghei care se oprea exact la frontiera cu imperiul ţarului, li se păruse cam suspect. Prin urmare, nu-l scăpau din vedere, cu prudenţă însă, pentru ca lucrul să nu se observe. Domnul Serghei n-avea habar că devenise obiectul unor asemenea bănuieli. Şi pe el îl frământa doar gândul apropiatei despărţiri. Oare ezita între reluarea excursiior lui prin vestul Americii şi renunţarea la un asemenea plan, cu scopul de a-şi urma noii prieteni în Europa? Era greu de spus. Văzându-l preocupat, domnul Cascabel se hotărî să provoace o discuţie pe această temă.

În seara de 11 octombrie, după cină, îi spuse domnului Serghei ca şi cum ar fi fost vorba de ceva nou:

— Apropo, domnule Serghei, ştii că plecăm curând spre ţara dumitale?

— Fără îndoială, prieteni. E lucru stabilit.

— Da! Mergem în Rusia şi o să trecem chiar prin Perm, unde locuieşte tatăl dumitale, dacă nu mă înşel...

— Să nu credeţi că nu-mi pare rău că plecaţi sau că nu vă

invidiez!

— Domnule Serghei, interveni Cornelia, aveți de gând să mai rămâneți mult în America?

— Mult? Nu prea ştiu...

— Iar când vă întoarceți în Europa, pe ce drum o s-o luați?

— Prin Far West. Cercetările mele mă vor scoate, în mod sigur spre New York, iar de acolo o să mă îmbarc, împreună cu Kayette...

— Cu Kayette! şopti Jean, uitându-se la tânăra indiană, care îşi ținea privirile plecate. Urmară câteva clipe de tăcere. Apoi domnul Cascabel reluă cu voce şovăitoare:

— Domnule Serghei, îndrăznesc să fac o propunere. Ah! Ştiu prea bine că o să fie greu de trecut peste Siberia aceea nesfârşită. Dar, în fine, cu curaj şi voință...

— Prietene, spuse domnul Serghei, te rog să mă crezi că nici primejdiile, nici greutățile nu mă sperie şi le-aş împărți cu dragă inimă cu voi, dacă...

— De ce n-am merge mai departe împreună? întrebă Cornelia.

— Ce minunat ar fi! adăugă Sandre.

— Iar eu chiar că v-aş săruta dacă spuneți da! strigă Napoléone. Jean şi Kayette nu scoaseră o vorbă, însă inimile lor băteau cu putere,

— Dragul meu Cascabel, zise domnul Serghei după câteva momente de cugetare. Aş

vrea să, discut ceva cu dumneata şi cu soția dumitale.

— La ordin! Şi chiar acum...

— Nu acum, mâne! spuse domnul Serghei.

Cu acestea, se duseră cu toții la culcare, plini de nelinişte şi în acelaşi timp foarte intrigați.

Oare ce voia să le spună domnul Serghei? Se hotărâse să-şi schimbe planurile, ori dorea numai să asigure familiei Cascabel cele mai bune condiții de călătorie, oferindu-le nişte bani?

În orice caz, nici Jean şi nici Kayette nu închiseră ochii toată noaptea. Discuția avu loc a doua zi dimineața. Domnul Serghei îi rugase pe soții Cascabel să-l însoțească la o oarecare distanță de locul de campare, şi nu fiindcă n-ar fi avut încredere în copii, ci de teamă să nu-i audă indigenii ori altcineva dintre cei ce se plimbau pe acolo. Ceea ce urma să le spună era, de bună seamă, important şi secret. O luară tustrei pe lângă plajă, în

direcția fabricii de ulei, şi începură să discute.

— Prieteni, zise domnul Serghei, ascultați-mă şi gândiți-vă bine înainte de a răspunde propunerii pe care am să v-o fac. Nu mă îndoiesc de bunele voastre intenții şi mi-ați dovedit cât de mare vă este devotamentul. Dar, înainte de a lua o ultimă hotărâre, trebuie să ştiți cine sunt...

— Cine eşti? Eşti un om cumsecade, zău aşa! exclamă domnul Cascabel.

— Un om cumsecade, fie! accepta domnul Serghei. Însă un om cumsecade care nu vrea să adauge, prin prezența sa, încă o pericol celor multe ce vă aşteaptă în călătoria prin Siberia.

— Prezența dumitale... e un pericol, domnule Serghei, întrebă Cornelia.

— Da, pentru că sunt contele Serghei Narkin. Un proscris politic. Şi domnul Serghei îşi istorisi, pe scurt, povestea.

Contele Serghei Narkin aparținea unei familii bogate din gubernia Perm. Pasionat de ştiințe şi de descoperiri geografice, aşa cum spusese, îşi petrecuse anii tinereții în călătorii făcute prin toate părțile lumii.

Din nefericire, nu se mulțumise doar cu cutezătoarele sale campanii, care i-ar fi putut aduce o adevărată celebritate. Intră în politică şi, în anul 1857, fu descoperit într-o societate secretă, unde ajunsese datorită unor cunoştințe. Pe scurt, membrii acelei societăți fură arestați, judecați cu toată înverşunarea specifică administrației ruseşti şi, cei mai mulți dintre ei, deportați pe viață în Siberia.

Printre conspiratori se afla şi contele Serghei Narkin. Trebui să plece la la Iakutsk, locul stabilit pentru detenția sa, părăsindu-şi singura rudă rămasă din toată familia: pe tatăl său, prințul Vasili Narkin, acum octogenar, care locuia pe domeniul său de la Valska, lângă Perm.

După cinci ani petrecuți la Iakutsk, condamnatul izbuti să fugă şi ajunse la Ohotsk, pe țărmul mării cu acelaşi nume. Acolo se îmbarcă pe o navă ce tocmai pleca şi ajunse întrunul din porturile Californiei. Aşa trăi contele Serghei Narkin, timp de şapte ani, fie în Statele Unite, fie în Noua Britanic, încercând mereu să se apropie de Alaska, unde avea de, gând să se întoarcă îndată ce provincia va fi devenit americană. Da, speranța lui secretă era să revină în Europa prin Siberia — exact ce plănuise şi ce făcea domnul Cascabel. Vă puteți închipui ce simțise când

aflase că oamenii aceia, salvatorii săi de la moarte, intenționau să treacă strâmtoarea Bering ca să ajungă în Asia. Se înțelege că dorința lui cea mai arzătoare era să-i însoțească. Dar i-af fi putut expune represaliilor guvernului rus. Ce s-ar fi întâmplat dacă se descoperea că ei înlesniseră întoarcerea unui proscris politic în imperiul rus? Şi totuşi, tatăl său era foarte bătrân, dorea să-l revadă...

— Vino cu noi, domnule Serghei, insistă Cornelia.

— Vă riscați libertatea, prieteni, poate chiar viața, dacă se află...

— Ce contează, domnule Serghei! exclamă domnul Cascabel. Toți avem un cont deschis acolo sus, nu-i aşa? Ei bine, să ne dăm osteneala să vârâm în el cât mai multe acțiuni bune! Asta o să le echilibreze pe cele rele...

— Dragul meu Cascabel, gândeşte-te bine!

— De altfel, n-o să fii recunoscut, domnule Serghei. Cei ca noi sunt descurcăreți şi... să mă mănânce lupii dacă nu-i duc de nas pe toți polițaii din poliția rusă!

— Totuşi... spuse domnul Serghei.

— Şi uite, dacă trebuie, o să te îmbraci în haine de saltimbanc, de nu cumva ți-o fi ruşine...

— O, prietene!

— Cui o să-i treacă vreodată prin minte că un conte Narkin face parte din personalul trupei Cascabel?!

— Bine, prieteni, primesc. Primesc şi vă mulțumesc!

— Bun, bun! făcu domnul Cascabel. Ah, mulțumirile! Oare crezi cumva că noi o facem pentru mulțumiri? Prin urmare, domnule conte Narkin...

— Nu-mi spuneți conte Narkin! Pentru toată lumea trebuie să rămân domnul Serghei. Chiar şi pentru copiii voştri.

— Adevărat. Nu e bine să se afle... Ne-am înțeles, mergem împreună, domnule Serghei. Iar eu, César Cascabel, făgăduiesc să te conduc la Perm sau, dacă nu, să n-am parte de nume – ceea ce ar însemna, să recunoaştem, o pierdere ireparabilă pentru artă!

De ce primire avu parte domnul Serghei, întors la Belle-Roulotte, unde Jean, Kayette, Sandre, Napoléone şi Cuişoară aflară că urma să-i însoțească până în Europa, se poate ghici cu uşurință, aşa că nu mai e cazul să insistăm.

XVI

ADIO NOULUI CONTINENT

Acum, ca să ajungă în Europa, nu le rămânea decât să pună în aplicare planul dinainte stabilit.

Examinat cu atenție, planul lor avea şanse de reuşită, întrucât destinul său aparte împingea familia Cascabel să traverseze Rusia, şi încă tocmai prin gubernia Perm, contele Serghei Narkin n-avea nimic mai bun de făcut, desigur, decât să parcurgă restul drumului împreună cu această trupă. Cum să bănuiască cineva că un condamnat politic, evadat de la Iakutsk, se afla printre saltimbanci? Dacă nu săvârşea nimeni vreo indiscreție, reuşita le era asigurată si, odată ajuns la Perm, unde avea să-l revadă pe prințul Vasili Narkin, domnul Serghei ar fi putut lua hotărârea care îi era cea mai avantajoasă. Dacă izbutea să treacă prin Asia iară să lase vreo urmă descoperită de poliție, mai departe ar fi acționat în funcție de împrejurări.

La drept vorbind, însă, în caz că în ciuda tuturor probabilităților ar fi fost recunoscut pe când traversa Siberia, asta putea avea urmări înfiorătoare asupra sa şi asupra familiei care îl adăpostea. Totuşi, nici domnul Cascabel şi nici soția lui nu voiau să ia în seamă această pericol, iar dacă le-ar fi cerut şi copiilor părerea, ei ar fi fost întru totul de acord cu părinții lor. Dar secretul contelui Narkin trebuia păstrat cu sfințenie: camaradul lor de drum avea să rămână în continuare doar domnul Serghei.

Mai târziu, contele Narkin va şti, fără îndoială, să-şi arate recunoştința pentru devotamentul acestor francezi oneşti, cu toate că domnul Cascabel nu dorea altă recompensă decât plăcerea de a-l fi îndatorat, păcălind totodată poliția rusă. Din păcate, nici unul şi nici celălalt nu-şi putuse imagina că planul lor avea să fie grav compromis încă din capul locului. La debarcarea pe țărmul opus al strâmtorii, îi aşteptau cele mai mari pericole şi riscul de a fi arestați de agenții ruşi din Siberia. într-adevăr, chiar a doua zi după ce proiectul fusese definitivat, doi bărbați se plimbau, discutând, într-un capăt al portului, unde vorba lor nu putea fi auzită de nimeni. Erau cei doi agenți despre care s-a mai pomenit, şi pe care îi surprinsese şi îi intrigase

prezența domnului Serghei printre cei din Belle-Roulotte. Stabiliți la Sitka de mai mulți ani şi însărcinați cu supravegherea provinciei din punct de vedere politic, misiunea lor era, se ştie, să observe mişcările refugiaților în preajma frontierei cu Columbia britanică, să le semnaleze gurvernatorului Alaskăi şi să-i aresteze pe cei ce încercau să pătrundă clandestin. Grav era că, deşi nu-l cunoşteau personal pe contele Narkin, îi aveau semnalmentele din vremea când condamnatul evadase din fortăreața de la Iakutsk. La sosirea familiei Cascabel în Port Clarence, fuseseră surprinşi de înfățişarea acelui rus care nu avea nici aparența şi nici comportamentul unui artist de bâlci. Ce căuta într-o trupă de saltimbanci pornită din Sacramento spre Europa, pe un traseu atât de neobişnuit? ,

Din moment ce li se treziseră bănuielile, făcuseră cercetări, iscodiseră cu destulă băgare de seamă încât să nu atragă atenția şi, apropiind figura domnului Serghei de semnalmentele contelui Narkin, presupunerea lor deveni certitudine.

— Adevărat! E chiar contele Narkin! spuse unul dintre agenți. Şi e limpede că dădea târcoale pe lângă frontiera Alaskăi atunci când a întâlnit familia asta de circari, care i-au oferit adăpost. Iar acum, uite că are de gând să treacă în Siberia împreună cu ei!

Aşa şi era – şi, dacă domnul Serghei nu intenționase chiar de la început să se aventureze dincolo de Port Clarence, cei doi agenți nu fură deloc surprinşi să afle la un moment dat că se hotărâse să plece în Siberia cu Belle-Roulotte.

— A căzut norocul peste noi! zise celălalt agent. Contele putea rămâne aici, pe teritoriul american, unde n-avem dreptul să-l arestăm.

— Însă, de cum va pune piciorul dincolo de strâmtoare, se va afla pe pământ rusesc şi nu mai scapă, căci vom fi pregătiți să-l întâmpinăm.

— Arestarea lui o să ne aducă faimă şi câştig! aprecie al doilea agent. Cu ce lovitură de maestru ne întoarcem în țară! Dar cum să procedăm?

— Nimic mai simplu. Familia Cascabel o să plece curând şi, cum vor urma drumul cel mai scurt, n-am nici o îndoială că țintesc portul Numana. Ei bine, noi ajungem acolo mai înainte, sau în acelaşi timp cu contele Narkin, aşa că nu vom avea altceva de făcut decât să-i punem mâna pe umăr.

— În regulă, însă mi-ar plăcea să fim la Numana înaintea lor, ca să putem preveni politia de coastă. Să ne ajute în caz de nevoie.

— Aşa şi facem, dacă nu apare ceva neprevăzut, spuse primul agent. Saltimbancii ăştia sunt nevoiți să aştepte până când gheața va fi suficient de tare încât să reziste la trecerea vehiculului lor. Ne va fi uşor să le-o luăm înainte. Să mai rămânem, prin urmare, la Port Clarence şi să-l supraveghem pe contele Narkin fără că el să intre la bănuieli. Se teme de funcționarii ruşi care părăsesc Alaska spre a se întoarce în Europa, dar nici prin cap nu-i trece că l-am recunoscut. O să plece, noi îl arestăm la Numana, iar de acolo îl ducem sub escortă la Petropavlovsk sau la Iakutsk.

— Şi dacă îl apără circarii lui? întrebă cel de-al doilea agent.

— O să-i coste scump faptul că l-au ajutat pe un condamnat politic să se întoarcă în Rusia!

Acest plan, extrem de simplu, nu putea da greş, întrucât contele Narkin nu ştia că

fusese recunoscut, iar familia Cascabel nu bănuia că era supravegheată în mod special, începută atât de bine, călătoria risca să se termine astfel rău pentru domnul Serghei şi camarazii săi.

Pe când se urzea uneltirea, ei se gândeau doar la faptul că n-aveau să se mai despartă, că făceau împreună drumul spre Rusia. Cit de bucuroşi erau, îndeosebi Jean şi Kayette!

Se înțelege că agenții păstraseră pentru ei secretul din care urmau să tragă foloase. Aşa că nimeni altul din Port Clarence nu-şi putu închipui că printre cei din Belle-Roulotte se afla un personaj atât de important cum era contele Serghei Narkin. Încă era riscant să se fixeze ziua plecării. Urmăreau plini de nerăbdare schimbările de temperatură, întru totul nefireşti, şi, aşa cum spunea domnul Cascabel, nicicând nu dorise atât de mult să se facă un ger de să crape pietrele.

Era important, totuşi, să treacă de cealaltă parte a strâmtorii mai înainte ca iarna să se înstăpânească definitiv în acele ținuturi. La o temperatură nespus de scăzută se puteau aştepta începând din primele săptămâni ale lunii noiembrie, dar până a-tunci Belle-Roulotte avea destul timp să ajungă în regiunile sudice ale Siberiei, în vreun oraş de pe-acolo, ar fi aşteptat anotimpul favorabil călătoriei spre munții Ural. În aceste

condiții, Vermout şi Gladiator puteau traversa singuri stepa, fără prea multă osteneală. Iar familia Cascabel ajungea la timp ca să participe la târgul din Perm, adică în luna iulie a anului următor.

Dar sloiurile de gheață continuau să urce spre nord, minate de curentul cald al Pacificului. O flotilă de aisberguri rătăcea între țărmurile strâmtorii, în loc să se transforme într-un pod nemişcat şi solid.

În ziua de 13 octombrie fu semnalată, totuşi, o încetinire a acestei derive. Foarte probabil, undeva în nord apăruse un baraj care oprea sloiurile, într-adevăr, la orizont se vedea o linie continuă de creste albe, indicând înghețarea totală a Mării Arctice. Reflexele albicioase ale banchizei umpleau cerul, iar înghețul complet nu mai putea să întârzie.

Între timp, domnul Serghei şi Jean se consultau cu pescarii din Port Clarence. Amândoi crezuseră, de mai multe ori chiar, că puteau încerca să treacă; dar marinarii, care "îşi cunoşteau bine strâmtoarea" , îi sfătuiseră să mai aştepte.

— Nu vă grăbiți, spuneau ei. — Stați să se facă destul de frig focă nu-i de-ajuns de aspru încât să formeze câmpul de gheață! Şi apoi, chiar dacă marea ar fi înghețată bocnă în partea asta a strâmtorii, nu-i sigur deloc că-i la fel şi în partea cealaltă, mai ales în preajma insulei Diomede. Era un sfat înțelept.

— Iarna nu vine din timp în anul acesta, îi spuse într-o zi domnul Serghei unui pescar bătrân.

— Da, întârzie, răspunse omul. Un motiv în plus să nu vă aventurați înainte de a fi siguri că se poate trece. Iar vehiculul vostru e mai greu decât un simplu trecător, aşa că gheața trebuie să fie şi mai rezistentă. Aşteptați să cadă un strat bun de zăpadă, ca să se niveleze sloiurile şi să puteți înainta ca pe o şosea! în plus, o să recuperați repede timpul pierdut, fără teama că rămâneți încurcați în mijlocul strâmtorii.

Trebuiau să țină seama de sfaturile acelea primite de la oameni pricepuți, în consecință, domnul Serghei îşi dădea toată osteneala să-l potolească pe amicul său Cascabel, cel mai nerăbdător din toată trupa. Conta mai ales să nu se pună în pericol, din prea multă grabă, călătoria şi călătorii.

— Haide, haide, îi spunea, ai un pic de răbdare! Belle-Roulotte nu-i vapor. Dacă o prinde un dezgheț, se scufundă cu totul. Familia Cascabel n-are nevoie să-şi sporească faima lăsându-se înghițită de apele strâmtorii Bering!

— Oare chiar i-ar spori? întrebă, surîzând, gloriosul César.

Interveni şi Cornelia, declarând că n-avea de gând să comită nici o imprudenţă.

— Pentru dumneata ne grăbim, domnule Serghei! exclamă domnul Cascabel.

— De acord, însă eu nu mă grăbesc, tocmai pentru vreau, răspunse contele Narkin. Deşi erau nerăbdători cu toţii, Jean şi Kayette nu considerau că zilele ar fi trecut prea încet. Jean continua s-o instruiască pe Kayette. De-acum ea înţelegea şi vorbea franceza cu uşurinţă. Iar între ei nu le era deloc greu să se înţeleagă. Şi-apoi Kayette era atât de fericită în familia aceea, atât de fericită aproape de Jean, care avea nespusă grijă de ea!

Hotărât, ar fi trebuit ca domnul şi doamna Cascabel să fie orbi ca să nu observe sentimentele fiului lor. Aşa că începură să se neliniştească.

Ştiau cine era domnul Serghei şi ce va fi într-o bună zi Kayette. Nu mai era sărmana indiană care se ducea la Sitka să cerşească un serviciu de servitoare, era fiica adoptivă a contelui Narkin. Iar pe Jean îl aştepta multă tristeţe în viitor.

— La urma urmei, spunea domnul Cascabel, domnul Serghei are ochi să vadă, deci vede încotro merg lucrurile. Iar dacă el nu spune nimic, atunci, Cornelia, nici noi n-avem nimic de spus.

Într-o seară, Jean o întrebă pe fată:

— Te bucuri, micuţă Kayette, că mergi în Europa?

— În Europa? Da, răspunse ea, — dar aş fi şi mai bucuroasă dacă m-aş duce în Franţa.

— Ai dreptate! Ţara noastră e şi frumoasă, şi bună. Dacă ar ajunge vreodată să fie şi ţara ta, ţi-ar plăcea...

— Mi-ar plăcea oriunde ar fi familia ta, Jean, iar dorinţa mea cea mai mare e să nu plec niciodată de la voi.

— Draga mea Kayette!

— E departe Franţa?

— Totul e departe, Kayette, mai ales atunci când eşti nerăbdător să ajungi. Dar o să ajungem... poate chiar prea repede...

— De ce, Jean?

— Pentru că tu rămâi în Rusia cu domnul Serghei! Dacă nu ne despărţim acum, va trebui să ne despărţim acolo. Domnul Serghei are să te ţină la el, micuţă Kayette! O să facă din tine o

fată distinsă... iar noi n-o să te mai vedem.

— De ce vorbeşti aşa, Jean? Domnul Serghei e bun şi recunoscător. Nu eu l-am salvat, ci voi, chiar voi! Dacă n-aţi fi fost acolo, ce-aş fi putut face pentru el? Mamei tale, vouă tuturor vă datorează faptul că trăieşte. Crezi că domnul Serghei ar putea uita asta? De ce vrei tu, Jean, să ne despărţim pentru totdeauna, dacă o să se întâmple să ne despărţim?

— Micuţă Kayette... eu nu vreau, răspunse Jean, care nu-şi mai putea stăpâni emoţia. Dar teamă mi-e, că n-o să te mai văd, Kayette! De-ai şti cât de nefericit aş fi! Şi nu numai să te văd aş fi vrut... Ah, de ce nu te-ai mulţumi cu familia mea, de vreme ce tu nu mai ai părinţi? Mama şi tata te iubesc atât de mult.

— La fel îi iubesc şi eu, Jean.

— Tot aşa sora şi fratele meu... Speram să-ţi fie şi ţie soră şi frate!

— Îmi vor fi mereu. Iar tu, Jean...

— Eu... şi eu, micuţă Kayette... Un frate, da, însă mai devotat, mai iubitor! Jean nu merse mai departe. Apucase mâna fetei şi o strângea. Apoi plecă, nevrând să spună mai mult. Foarte emoţionată, Kayette îşi simţea inima bătându-i tare şi o lacrimă îi scăpă din ochi. La data de 15 octombrie, marinarii din Port Clarence îl vestiră pe domnul Serghei că se putea pregăti de plecare. Frigul se înteţise mult de câteva zile. Temperatura medie nu se mai ridica peste zece grade sub zero (celsius). Câmpul de gheaţă părea complet nemişcat, încetaseră până şi trosniturile acelea semnificative, produse atunci când cimentarea nu e completă.

Te puteai aştepta să-i vezi apărând, din clipă în clipă, pe unii dintre indigenii asiatici care traversează în timpul iernii strâmtoarea, făcând ceva negoţ între Numana şi Port Clarence. E o rută destul de frecventată uneori. Adesea poţi vedea sănii trase de câni sau de reni, care trec de la un continent la altul, parcurgând în două-trei zile cele douăzeci de leghe ce despart ţărmurile în punctele cele mai apropiate ale strâmtorii. Aşadar, e vorba de o trecere naturală, deschisă la începutul iernii şi închisă la sfârşitul ei, cu alte cuvinte practicabilă mai mult de şase luni pe an. Numai că e bine să nu pleci nici prea din timp şi nici prea târziu, ca să eviţi îngrozitoarele nenorociri datorate unei eventuale dislocări ale câmpului de gheaţă. În vederea călătoriei prin teritoriile siberiene, până în ziua când Belk-Roulotte urma să se

oprească spre a aştepta sfârşitul iernii, domnul Serghei cumpărase la Port Clarence diferite obiecte necesare unui drum făcut prin geruri mari. Între altele, mai multe perechi de rachete purtate de indieni, un fel de patine care îi ajută să parcurgă rapid vaste întinderi înghețate. Unor copii de saltimbanci nu le trebuie mult până să se obişnuiască şi cu ele. În câteva zile, Jean şi Sandre deveniseră experți în folosirea lor, exersând pe pâraiele înghețate din lungul țărmului. Domnul Serghei mai cumpărase şi ceva blănuri, pe lângă cele achiziționate la fortul Yukon. Aveau nevoie de ele nu numai ca să le îmbrace, ci şi pentru a căptuşi pe dinăuntru compartimentele vehiculului, acoperind paturile, tapetând pereții şi podeaua, ca să se păstreze căldura venită de la soba din bucătărie. Asta în ciuda faptului că domnul Cascabel — s-o spunem încă o dată avea de gând ca, după trecerea strâmtorii, să-şi petreacă lunile cele mai aspre ale iernii într-unul din târguşoarele nelipsite din districtele sudice ale Siberiei. Plecarea se fixă, în sfârşit, pentru data de 21 octombrie. De patruzeci şi opt de ore ningea necontenit. Un strat întins de zăpadă albă făcea din imensul câmp de gheață o suprafață netedă. Pescarii din Port Clarence declarau că strâmtoarea trebuia să fi înghețat de la un țărm la altul.

De altfel, în scurtă vreme avură ocazia să se convingă. Soseau deja traficanți din portul Numana, iar călătoria lor se desfăşurase fără piedici şi fără pericole. În ziua de 19 octombrie domnul Serghei auzi că cei doi agenți ruşi aflați la Port Clarence se grăbiseră să ajungă pe țărmul siberian. Porniseră chiar în dimineața aceea, cu intenția de a face popas pe insula Dipmede, urmând să-şi încheie traversarea în ziua următoare. La aceasta, domnul Cascabel făcu observația de mai jos:

— Iată nişte persoane mai grăbite decât noi. Puteau foarte bine să mai aştepte, ce naiba!

Şi am fi călătorit bucuroşi împreună.

Apoi îşi spuse că, de bună seamă, agenții se temuseră să nu întârzie prea mult în caz că însoțeau vehiculul, deoarece Belle-Roulotte nu putea avansa rapid pe stratul de zăpadă. Într-adevăr, cu toate că lui Vermout şi Gladiator îi se puseseră potcoave cu crampoane, vehiculul greu avea nevoie de câteva zile pentru a ajunge pe țărmul opus. Trebuiau să țină cont şi de popasul ce urma să fie făcut pe insula Diomede.

În realitate, cei doi agenți preferaseră să meargă înaintea

contelui Narkin cu scopul de a lua toate măsurile necesare arestării lui.

Stabiliră să plece la răsăritul soarelui. Era cazul să profite de cele câteva ore de lumină pe care le mai aveau de la soare. Peste şase săptămâni, în preajma solstiţiului din 21 decembrie, noaptea continuă se lăsa peste ţinuturile acelea străbătute de cercul polar. În ajunul plecării, la un "ceai" dat de domnul şi doamna Cascabel, într-un hangar bine închis şi aranjat anume pentru această sărbătoare, se adunară notabilităţile din Port Clarence, funcţionari, pescari şi câţiva fruntaşi din familiile eschimoşilor, interesaţi de călătorii. Petrecerea se desfăşură cu multă veselie, Cuişoară contribuind cu cele mai caraghioase pantomime din repertoriul său. Cornelia pregătise un punci fierbinte, la care, dacă economisise zahărul, nu se zgârcise deloc cu alcoolul. Băutura fu cu atât mai apreciată de invitaţi, cu cât îi aştepta, la întoarcerea acasă, un frig cumplit – unul din gerurile acelea care, în anumite nopţi de iarnă, par să vină din marginile cele mai îndepărtate ale bolţii înstelate.

Americanii închinară pentru Franţa, francezii pentru America. Apoi se despărţiră, după ce schimbară puternice strângeri de mână cu familia Cascabel.

A doua zi, cei doi cai fură înhămaţi la ora opt dimineaţa. Maimuţa John Bull se ghemui în coş, vârându-se între blănuri în aşa fel încât doar botul îi rămânea afară, pe când Wagram şi Marengo ţopăiau pe lângă Belle-Roulotte. Înăuntru, Cornelia, Napoléone şi Kavette se închiseseră ermetic, ca să-şi vadă de treburile obişnuite: să facă ordine, să întreţină focul în sobă, să pregătească mâncarea. Domnul Serghei şi domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară, unii mergând înaintea atelajului, alţii pe lături, trebuiau să aibă grijă de vehicul şi să preîntâmpine eventualele neplăceri.

În fine, fu dat semnalul de plecare şi, în acel moment, răsunară uralele populaţiei din Port -Clarence.

După încă o clipă, Belle-Roulotte îşi înfigea roţile în zăpada scârţâitoare a câmpului de gheaţă.

Domnul Serghei şi familia Cascabel părăsiseră pentru totdeauna pământul Americii.

I

STRÂMTOAREA BERING

Canalul Bering este o strâmtoare destul de îngustă prin care marea cu acelaşi nume se deschide spre Oceanul înghețat. Aşezat precum Pasul Calais între Marea Mânecii şi Marea Nordului, are aceeaşi orientare, însă o lărgime triplă. Distanța dintre capul GrisNez de pe coasta franceză şi South Foreland de pe coasta engleză este de numai şaseşapte leghe, pe când cea dintre Numana şi Port Clarence de douăzeci de leghe. Aşadar, după ce plecase din ultimul său loc de popas din America, Belle-Rou-totte se îndrepta spre portul Numana, punctul cel mai apropiat de pe țărmul asiatic. De bună seamă că un traseu ce ar fi tăiat oblic Marea Bering i-ar fi permis lui César Cascabel să circule pe o paralelă mai mică, mult sub cercul polar, în cazul acesta ar fi trebuit s-o ia în direcția sud-vest, spre insula Sf. Laurențiu – o insulă destul de importantă, locuită de numeroase triburi de eschimoşi tot atât de ospitalieri ca indigenii din Port Clarence. Apoi, dincolo de golful Anadar, mica trupă ar fi acostat la capul Navarin, urmând să se aventureze peste ținuturile Siberiei meridionale. Dar asta ar fi însemnat să-şi prelungească drumul pe mare, sau mai bine zis pe banchiză şi, în consecință, să se expună pe un traseu mai lung pericolelor reprezentate de un câmp de gheață. Se înțelege că familia Cascabel se grăbea să ajungă pe uscat. Aşa că hotărâră să nu modifice nimic din primul plan, conform căruia trebuiau s-o taie spre Numana, cu oprire în insula Diomede. Situată m mijlocul strâmtorii, această insulă stâncoasă e la fel de solidă ca oricare alt loc de pe continent.

Dacă domnul Serghei ar fi avut o navă la bordul căreia să-şi îmbarce caravana şi întreg materialul ei, s-ar fi mers pe un alt traseu. Din Port Clarence, nava ar fi pornit-o spre sud în direcția insulei Bering, loc de iernat foarte căutat de foci şi de alte animale marine. De acolo s-ar fi îndreptat spre unul din porturile peninsulei Kamceatka, poate chiar spre Petropavlovsk, capitala acelei gubernii, însă, în lipsa navei, le rămânea doar drumul cel mai scurt, singurul pe care puteau pune piciorul pe continentul asiatic. Strâmtoarea Bering nu are adâncimi prea mari. Ca urmare a ridicărilor geologice începute din epoca glaciară, s-ar putea întâmpla chiar ca, într-un viitor foarte îndepărtat, prin

acest punct să se facă joncțiunea între Asia şi America. Ar apărea atunci podul visat de domnul Cascabel, ori – şi mai exact – o şosea destinată călătorilor. Dar, pe cât de folositoare le-ar fi acestora, pe atât de păgubitoare s-ar dovedi pentru navigatori şi mai ales pentru baleniere, cărora le-ar închide accesul în mările arctice. Iar în acest caz ar trebui să vină un alt Lesseps (Ferdinand de Lesseps (1805 1894), diplomat şi om de afaceri francez, între 1859 şi 1869 a dirijat lucrările de construire a Canalului Suez) ca să taie istmul şi să aducă lucrurile la starea lor dinainte. Urmaşilor stră-stră-nepoților noştri le va reveni sarcina să se ocupe de această eventualitate.

Făcând sondaje în diferite puncte ale strâmtorii, hidrografii au constatat că cel mai adânc canal este cel aflat de-a lungul țărmului Asiei, pe lângă peninsula Ciukotsk. Pe acolo circulă curentul rece, coborât din nord, pe când curentul cald urcă prin zona mai puțin adâncă.a strâmtorii, în partea dinspre coasta americană. În nordul acelei peninsule, lângă insula Koliucin, în golful cu acelaşi nume, avea să fie imobilizată – doisprezece ani mai târziu – timp de nouă luni, de la 26 septembrie 1878

până la 15 iulie 1879, nava lui Nordenskjold, Vega, după ce descoperise trecerea de nordest. Familia Cascabel plecase deci la data de 21 octombrie, în condiții destul de bune. Era un ger mare şi sec. Furtuna de zăpadă se potolise, vântul slăbea şi el, abătându-se spre nord. Cerul era de un cenuşiu mat, uniform. Abia puteai bănui soarele dincolo de vălul de ceață pe care razele lui, foarte slabe din cauza oblicității, nu izbuteau să-l străpungă. La amiază, când atingea culminația maximă, nu se ridica mai mult de trei sau patru grade deasupra orizontului, spre sud.

Înainte de plecarea din Port Clarence fusese luată, de comun acord, o măsură, cât se poate de înțeleaptă: să nu meargă deloc pe întuneric. Ici-colo, banchiza avea crăpături largi şi, dacă nu le vedeai din timp ca să le dai ocol, se putea întâmpla o catastrofă. Stabiliseră că, atunci când nu distingeau mai departe de o sută de paşi, Belle-Roulotte avea să se oprească. Era mai bine să parcurgă cele douăzeci de leghe, cât avea strâmtoarea, în cincisprezece zile, decât să meargă orbeşte, când nu aveau suficientă lumină.

Căzută necontenit timp de douăzeci şi patru de ore şi formând un covor destul de gros, zăpada se cristalizase sub acțiunea frigului. Acest strat făcea deplasarea pe câmpul de

gheață mai puțin chinuitoare. Dacă nu mai ningea, ar fi traversat strâmtoarea cu uşurință. Aveau însă motive să se teamă că, acolo unde se întâlneau cei doi curenți, cel cald şi cel rece, ciocnindu-se înainte de a intra fiecare pe alt canal, sloiurile mereu izbite unele de altele în timpul derivei nu se îngrămădiseră încă destul. Iar dacă era aşa, ruta li se prelungea prin multe ocoluri.

Cornelia, Kayette şi Napoléone intraseră, cum am mai spus, în vehicul. Ca să-l uşureze pe cât era posibil, bărbații erau nevoiți să facă drumul pe jos. Conform planului dinainte stabilit, Jean, asemeni unui cercetaş, fusese însărcinat să verifice starea banchizei; se putea avea încredere în el. Era înarmat cu o busolă şi, cu toate că n-avea posibilitatea de a folosi puncte de reper, mergea spre vest cu o precizie mulțumitoare.

În fruntea atelajului se afla Cuişoară, gata să-i susțină ori să-i ridice pe Vermout şi Gladiator, dacă făceau un pas greşit; ei înaintau însă fără să se poticnească, ajutați de crampoanele de pe potcoave. De altfel, suprafața aceea nu avea asperități de care s-ar fi putut împiedica.

Domnul Serghei şi César Cascabel mergeau pe lângă vehicul, cu ochelarii pe ochi, discutând. Erau bine înfofoliți, ca şi ceilalți.

În ce-l privea pe Sandre, cu greu i se putea găsi un loc, sau măcar să fie ținut undeva anume. El mergea, venea, alerga, țopăia asemeni celor doi câni, ba îşi permitea chiar plăcerea unor lungi alunecări pe gheață, însă tatăl său nu-i îngăduise să-şi pună rachetele eschimoşilor şi tocmai asta îl necăjea.

— Cu patinele acelea, zise el, ai traversa strâmtoarea în câteva ore.

— Ce folos, din moment ce caii noştri nu ştiu să patineze! observă domnul Cascabel.

— Ar trebui să învețe, răspunse puştiul, făcând o tumbă.

În vremea asta, Cornelia, Kayette şi Napoléone se ocupau de bucătărie, iar prin burlanul de tablă ieşea un fum subțire, de bun augur. Dacă ele nu sufereau deloc de frig în interiorul compartimentelor ermetic închise, trebuiau să se gândească, totuşi, la cei rămaşi afară. Şi chiar aşa şi făceau, având mereu pregătite câteva ceşti cu ceai, căruia îi adăugau vodcă, băutura aceea tipic rusească, în stare să învie până şi un mort. Cât despre cai, nutrețul le era asigurat de cele câteva legături de fân cumpărate de la eschimoşii din Port Clarence, cantitate suficientă

pentru traversarea strâmtorii. Wagram şi Marengo aveau din abundenţă carne de elan şi păreau mulţumiţi de ea. În plus, banchiza nu era chiar aşa de lipsită de vânat cum s-ar putea crede, în cursele lor, cei doi câni stârneau mii de potârnichi de tundră şi alte zburătoare specifice regiunilor polare. Preparate cu grijă, ca să le îndepărtezi gustul uleios, aceste zburătoare pot constitui un aliment acceptabil. Dar, cum n-avea nici un rost să le împuşte o dată ce cămara Corneliei era ticsită, luaseră hotărârea să, nu folosească puştile domnului Serghei şi a lui Jean pe traseul dintre Port Clarence şi Numana.

Amfibii, foci şi alte specii marine de acest fel nu văzură în prima zi a călătoriei. Deşi plecaseră cu veselie, domnul Cascabel şi ai săi fură cuprinşi în scurtă vreme de nedefinita senzaţie de tristeţe pe care o dau câmpiile fără orizont, suprafeţele albe, întinse cât vezi cu ochii. Spre orele unsprezece, dispăruseră din raza privirii stâncile înalte de lângă Port Clarence şi înălţimile capului Prinţul de Wales, estompate de ceţuri îndepărtate. Nu se distingea nimic la o distanţă de o jumătate de leghe, aşa că avea să mai treacă mult timp până să descopere capul răsăritean al peninsulei Ciukotsk. Înălţimile ei erau, totuşi, un excelent punct de reper pentru călători.

Situată aproape de mijlocul strâmtorii, insula Diomede nu e dominată de nici un vârf stâncos. Întrucât abia se ridică deasupra nivelului mării, putea fi recunoscută doar atunci când roţile ar fi scârţâit pe solul ei pietros, prin stratul de zăpadă. Oricum, cu busola în mână, Jean dirija fără dificultate vehiculul, iar dacă Bel-le-Roulotte nu mergea prea repede, cel puţin avansa cu toată grija.

Din mers, domnul Cascabel şi domnul Serghei făceau comentarii privitoare la situaţia lor de atunci. Traversarea strâmtorii păruse un lucru simplu înaintea plecării şi avea să

pară şi mai simplă odată ce ajungeau dincolo, însă acum, când erau porniţi la drum, nu puteau să-i treacă uşor cu vederea marile primejdii.

— E cam mult ce încercăm noi să facem, zise domnul Csscabel.

— Fără îndoială, răspunse domnul Serghei. Nu i-ar fi venit oricui ideea să străbată

strâmtoarea Bering cu un vehicul atât de greu. — Cred şi eu, domnule Serghei! Ce să-i faci? Când îţi intră în cap gândul că

trebuie să te întorci acasă, nimic nu te mai poate opri. Ah, de-ar trebui să parcurgem sute de leghe prin Far West ori prin Siberia, nici nu mi-ar păsa! Mergi pe un teren solid, fără să-ți fie teamă că ți s-ar putea deschide hăul sub picioare. Pe când douăzeci de leghe de mare înghețată, cu un atelaj, cu încărcătură şi toate celelalte... La naiba! Aş vrea s-o fi făcut deja. Să putem spune că am dus la bun sfârşit etapa cea mai dificilă, ori măcar cea mai periculoasă a călătoriei.

— Într-adevăr, amabile Cascabel, mai ales dacă dincolo de strâmtoare Belle-Rau-lotte izbuteşte să ajungă cât mai repede în ținuturile Siberiei meridionale. Ar fi cât se poate de imprudent s-o ținem de-a lungul țărmului pe gerurile cumplite ale iernii. Prin urmare, de cum ajungem la Numana, o tăiem spre sud-vest ea să găsim un loc convenabil unde să ne petrecem iarna, în unul din târgurile întâlnite în cale.

— Aşa am plănuit. Dar îmi închipui că dumneata cunoşti locurile, nu-i aşa, domnule Serghei?

— Nu cunosc decât zona dintre Îakutsk şi Ohotsk, fiindcă am umblat mult pe-acolo după evadare. Din drumul făcut de la frontiera Europei până la Iakutsk nu mi-a rămas decât amintirea acelei cumplite oboseli care torturează zi şi noapte convoaiele de prizonieri. Câtă suferință! N-aş dori-o nici inamicilor mei de moarte.

— Domnule Serghei, oare ți-ai pierdut orice speranță de a reveni în țară, vreau să zic, deplin liber şi cu permisiunea guvernului?

Pentru asta ar trebui ca țarul să dea o amnistie în care să intre şi contele Narkin, alături de toți patrioții condamnați împreună cu el, răspunse domnul Serghei. „Se vor ivi împrejurări politice care să facă posibilă o asemenea hotărâre? Cine ştie, scumpul meu Cascabel!

— E trist, totuşi, să trăieşti în exil. E ca şi cum ai fi alungat din propria ta casă.

— Da, departe de toți cei care-ti sunt dragi! Iar tatăl meu e atât de bătrân, şi aş vrea să-l mai văd...

— O să-l revezi, domnule Serghei! Dă-i crezare unui bătrân saltimbanc care nu de puține ori le-a prezis oamenilor norocul. O să ne facem intrarea în Perm împreună. Nu faci parte, oare, din trupa Cascabel? Va trebui chiar să te învăț câteva scamatorii – s-ar putea să ne prindă bine la nevoie, fără să mai punem la

socoteală că păcălim poliția țarului, trecându-i pe sub nas.

Şi César Cascabel nu se putu abține să nu rîdă în hohote. Ia închipuiți-vă! Contele Narkin, mare senior rus, ridicând greutăți, jonglând cu sticle, dând replici clovnilor – şi adunând banii încasați!

Spre orele trei ale după-amiezii, Belle-Roulotte trebui să se oprească. Deşi nu era încă întuneric, o ceață groasă micşora câmpul de vizibilitate. Aşa că Jean, întorcându-se din drum, îi sfătui să facă popas. Era extrem de nesigur să-şi continue drumul în aceste condiții.

Domnul Serghei prevăzuse corect că pe acea parte a banchizei, sub care trecea curentul canalului estic, asperitățile, denivelările sloiurilor de gheață rămâneau ascunse sub stratul de zăpadă. Vehiculul se zguduia puternic. Caii îngenuncheau la fiecare pas. După o jumătate de zi de marş, erau cumplit de obosiți.

În total, caravana parcursese cel mult două leghe în prima etapă. De cum se opri atelajul, Cornelia şi Napoléone coborâră – înfofolite cu grijă, din cap până-n picioare, fiindcă temperatura scădea brusc de la plus zece grade, cât era în interior, la minus zece grade afară. Cât despre Kayette, obişnuită cu iernile aspre din Alaska, nu se gândise nici o clipă să-şi pună blănurile cele mai călduroase.

— Îmbracă-te mai bine, Kayette, îi spuse Jean, — ai să răceşti.

— O, nu mi-e teamă de frig, m-am obişnuit cu el în valea Yukonului, zise ea.

— Te rog, Kayette.

— Jean are dreptate, spuse domnul Cascabel. — Hai, prepeliță mică, du-te şi înveleşte-te cu o pătură. Altfel te previn că, dacă răceşti, eu voi fi acela care te vindecă, şi-o să fie cumplit! Dacă e nevoie, îți tai şi capul ca să nu poți strănuta.

La o asemenea amenințare, tânăra indiancă nu mai avea altceva de făcut decât să se supună. Şi chiar aşa se şi întâmpla.

Apoi, fiecare se ocupă de pregătirea taberei. Treabă cât se poate de simplă. Nu era nevoie să se taie lemne din pădure, din lipsa pădurii; nu trebuiau să aprindă focul, din lipsa combustibilului; şi nici măcar iarbă pentru animale nu aveau cum să adune, însă

Belle-Roulotte era acolo, asigurând locuitorilor săi

obişnuitul confort, temperatura potrivită, paturile făcute, masa servită, ospitalitate permanentă. N-aveau decât să le dea nutreț lui Vermout şi Gladiator cu fân adus din Port Clarence. După care îi înveliră pe cei doi cai cu pături groase, lăsându-i să se odihnească până a doua zi. Nu uitară nici de papagalul din colivie, nici de maimuța din coş, nici de cei doi câni, gata să-şi înfulece cu lăcomie porția de carne uscată. În sfirşit, după ce se îngrijiseră de animale, domnul Serghei şi camarazii lui prânziră, sau, mai bine zis, dată fiind ora cam înaintată, cinară cu poftă.

— Ei-ei! exclamă domnul Cascabel. Cred că-i pentru prima dată când nişte francezi iau o masă atât de bine servită în mijlocul strâmtorii Bering.

— Tot ce se poate! răspunse domnul Serghei. Dar sper că peste trei-patru zile o să ne putem aşeza la masă pe uscat.

— La Numana, întrebă Cornelia.

— Nu, pe insula Diomede, unde o să rămânem o zi sau două. Caii noştri merg atât de înceta încât vor face cel puțin o săptămână până pe țărmul asiatic. Terminând de mâncat, nimeni nu refuză să meargă la culcare, cu toate că nu era decât ora cinci seara. După drumul greu făcut pe un câmp de gheață, însemna ceva să poți sta o noapte întreagă întins într-un pat comod şi învelit cu pături. Domnul Cascabel socoti că nici nu era nevoie să se ocupe, de paza locului de camp. Într-un asemenea pustiu n-aveau de ce să se teamă de întâlniri neplăcute. De altfel, câniii rămâneau de veghe şi, la nevoie, ar fi dat de veste în caz că se apropia cineva de Belle-Roulotte. Cu toate acestea, domnul Serghei se sculă în două-trei rânduri să cerceteze aspectul banchizei, pe care o bruscă schimbare de temperatură o putea modifica oricând; ăsta era lucrul care îl îngrijora cel mai mult.. Nu părea să fi intervenit însă nici o fluctuație în starea timpului, iar pe deasupra strâmtorii sufla o briză uşoară dinspre nord-est. A doua zi continuară călătoria în aceleaşi condiții. Nu întâmpinară, propriu-zis, nici un fel de dificultăți, dacă excludem oboseala. Parcurseră trei leghe până la ora popasului şi luară aceleaşi măsuri ca şi în ajun.

În ziua următoare – 25 octombrie – nu reuşiră să plece înainte de orele nouă, şi chiar şi atunci abia se făcea ziuă.

Domnul Serghei observă că frigul era mai puțin aspru. La orizont, spre sud-est, se adunau în dezordine nişte nori. Termometrul înregistra o vagă tendință de încălzire, iar presiunea

aerului din zonă începea să scadă.

— Asta nu-mi place, Jean, spuse domnul Serghei. — Atâta vreme cât ne aflăm pe banchiză, nu trebuie să ne plângem că gerul se întețește. Din păcate, barometrul începe să coboare o dată cu schimbarea direcției vântului. Cel mai tare trebuie să ne temem de o creştere a temperaturii. Uită-te bine la suprafața banchizei, Jean, nu lăsa să-ți scape nimic şi întoarce-te fără să stai pe gânduri ca să ne anunți!

— Puteți conta pe mine, domnule Serghei.

Era limpede că, din luna următoare şi până la mijlocul lui aprilie, modificările de care se temea domnul Serghei nu s-ar fi putut produce. Iarna urma să fie atunci pe deplin înstăpânită. Dar, cum în anul acela venise târziu, începutul ei alterna perioade de frig şi de dezgheț, puțind provoca dislocarea parțială a câmpului de gheață. Da, pe când traversau strâmtoarea, era mai bine să suporte temperaturi între douăzeci şi cinci-treizeci de grade sub zero.

La plecare, ziua era doar pe jumătate zi. Proiectate foarte oblic, razele slabe ale soarelui nu aveau putere să străpungă ceața densă ca vata. În plus, cerul începea să fie brăzdat până la zenit de nori joşi şi lungi, pe care vântul îi împingea destul de repede spre nord.

În frunte, Jean cerceta cu atenție stratul de zăpadă, înmuiat puțin încă din ajun, şi care ceda la fiecare pas al cailor. Cu toate acestea, reuşiră să parcurgă o distanță de aproximativ două leghe, iar noaptea nu fu marcată de nici un accident. A doua zi, 27 octombrie, porniră la ora zece. Domnul Serghei era cât se poate de neliniştit, întrucât constatase o nouă creştere a temperaturii – fenomen cu adevărat neobişnuit pentru luna aceea, la latitudinea respectivă.

Frigul fiind îmblânzit, Cornelia, Napoléone şi Kayette doriră să meargă pe jos. Încălțate cu cizme de-ale eschimoşilor, umblau destul de sprinten, îşi puseseră cu toții ochelarii indieni pentru protejarea ochilor şi încercau să se obişnuiască treptat să privească prin despică tura îngustă din dreptul pupilei. Treaba asta îl amuza de fiecare dată pe ştrengarul de Sandre, care sălta ca un ied, fără să-i pese de oboseală. În fond, vehiculul nu înainta deloc repede. Roțile intrau adânc în zăpadă şi tracțiunea întâmpina multă greutate. Când obada se lovea de denivelările şi marginile colțuroase ale sloiurilor, şocurile produse nu puteau fi

evitate. Câteodată se întâmpla ca blocuri enorme, îngrămădite unele peste altele, să bareze drumul, obligându-i să facă lungi ocolişuri. Dar asta însemna numai o prelungire a traseului şi se puteau considera norocoşi că înaintarea le era stânjenită de ridicaturi şi nu de crevase. Cel puțin rezistența banchizei nu intra în discuție.

Termometrul continua să urce, iar barometrul să coboare, încet, dar constant. Domnul Serghei era din ce în ce mai neliniştit, înspre amiază, femeile pătrunseră din nou în vehicul, începu să ningă intens, cu fulgi mici, transparenți, gata să se transforme în apă. Părea o ploaie de pene albe, uşoare, pe care mii de păsări le scuturau prin văzduh. César Cascabel îi propuse domnului Serghei să se adăpostească în Belle-Rou-lotte, însă acesta refuză. Putea suporta şi el ceea ce suportau camarazii săi. Ninsoarea aceea care cădea pe jumătate topită îl neliniştea din cale-afară; dacă ajungea să se topească de tot, provoca până la urmă dislocarea câmpului de gheață Trebuiau să se refugieze cât mai repede pe insula Diomede.

Din prudență, însă, înaintau cu multă băgare de seamă. Astfel că domnul Serghei se hotărî să meargă împreună cu Jean, cu o sută de metri înaintea atelajului, în timp ce domnul Cascabel şi Cuişoară rămâneau în fața cailor, care alunecau întruna. Dacă vehiculul suferea vreun accident şi ei n-ar fi avut altă alternativă decât să-l abandoneze în plină banchiză, pierderea ar fi fost ireparabilă.

Păşind alături de Jean, domnul Serghei privea cercetător prin binoclu; studia, în direcția vest, orizontul înceţoşat de nori. Vederea era extrem de redusă, înaintau pe bâjbâite şi domnul Serghei ar fi dat semnalul de oprire, dacă integritatea câmpului de gheață ar fi fost în pericol.

— Cu orice preț, zise el, trebuie să ajungem chiar astăzi pe insula Diomede, fie şi cu riscul de a rămâne pe ea până la următorul îngheț.

— Cât credeți că mai avem până acolo? întrebă Jean.

— Cam o leghe şi jumătate, Jean. Ne mai rămân două ore de lumină, sau mai bine zis de semiîntuneric, în care putem păstra direcția bună. Să facem orice ca să ajungem înainte de lăsarea întunericului deplin!

— Domnule Serghei, vreți să mă duc înainte şi să descopăr insula?

— Nu, Jean, nu! Ai risca să te rătăceşti pe viscolul ăsta, prin urmare altă complicaţie. Să încercăm să ne orientăm după busolă. Dacă depăşim insula Diomede, fie pe-o parte, fie pe cealaltă, nu ştiu ce-o să se întâmple cu noi...

— Auziţi, domnule Serghei? întrebă Jean, aplecându-se.

Domnul Serghei se aplecă şi el şi auzi în banchiză nişte trosnete surde, semă-nând cu un zgomot de sticlă spartă. Trebuiau să se aştepte, oare, dacă nu la dezgheţ, măcar la o dislocare parţială? Şi totuşi, până unde ajungea privirea, nici o crăpătură nu apărea pe întinderea de gheaţă.

Situaţia era extrem de riscantă. Dacă îşi petreceau noaptea în aceste condiţii, călătorii puteau fi victimele unei catastrofe. Insula Diomede rămânea singura lor scăpare şi trebuiau să ajungă acolo, indiferent cum. Şi cât mai regreta domnul Serghei că nu rămăseseră încă vreo citeva zile la Port Clarence!

Se întoarse cu Jean la atelaj, punându-l la curent şi pe domnul Cascabel cu starea lucrurilor. Femeilor nu era cazul să le mai spună la ce se puteau aştepta. Le-ar fi speriat degeaba. Hotărâră, aşadar, să le lase în vehicul, iar ei se plasară fiecare la câte o roată, ca să ajute caii deşelaţi, istoviţi, asudaţi sub rafalele vântului. Spre orele două, ninsoarea scăzu simţitor, în scurtă vreme nu mai cădeau decât câţiva fulgi răzleţi, învârtejiţi prin aer. Era cu mult mai uşor să păstrezi direcţia bună. Îndemnară caii cu nădejde. Domnul Serghei era ferm hotărât să nu se oprească până când Belle-Roulotte avea să ajungă cu roţile pe solul pietros al insulei Diomede. După calculele sale, insula nu putea fi acum mai departe de o jumătate de leghe spre vest şi, dacă dădeau bice cailor, poate că într-o oră ar fi ajuns. Din păcate, lumina, care era şi aşa destul de puţină, slăbi atât de mult, încât apărea ca o reflexie vagă. Erau sau nu pe drumul cel bun? în direcţia aceea trebuiau să meargă? Cum să-şi poată da seama?

În momentul acela, se auziră lătrăturile puternice ale celor doi câni. Anunţau apropierea unei primejdii? Nu cumva descoperiseră vreun grup de eschimoşi ori de ciukci, trecând peste strâmtoare? Dacă era aşa, domnul Serghei n-ar fi ezitat să ceară ajutor indigenilor, ori măcar să se lămurească în privinţa direcţiei de urmat ca să ajungă la insulă.

Chiar atunci una dintre ferestruicile vehiculului se deschise, iar Cornelia întrebă de ce lătrau atât de tare Wagram şi Marengo.

I se răspunse că încă nu ştiau, dar nu era cazul să se alarmeze.

— Să coborâm, se interesă ea.

— Nu, Cornelia, răspunse domnul Cascabel. Tu şi fetele staţi bine unde sunteţi. Rămâneţi acolo!

— Şi dacă au simţit miros de animal... vre-un urs, de pildă?

— Au să ne dea ei de ştire! De fapt, ţine puştile la îndemână. Şi, mai ales, nu coborâţi!

— Închide fereastra, doamnă Cascabel, ceru domnul Serghei. Nu mai putem pierde nici o clipă! Trebuie să pornim mai departe chiar acum.

Oprit la primele lătrături ale cânilor, atelajul îşi reluă marşul penibil. Vreme de o jumătate de oră, Belle-Roulotte putu înainta ceva mai repede, fiindcă suprafaţa banchizei era acolo mai netedă. Caii, istoviţi de-a binelea, cu capul plecat, cu picioarele încordate, trăgeau din răsputeri. Se simţea că erau ultimele lor opinteli şi că, dacă efortul li se prelungea, s-ar fi prăbuşit.

Abia mai vedeau în jur. Puţina lumină rămasă părea să vină mai curând de la câmpul de gheaţă decât din înălţimi.

Cei doi câni lătrau necontenit, alergând înainte, oprindu-se cu botul în vânt, cu coada ţeapănă. Apoi reveneau la atelaj.

— Precis au simţit ceva, spuse domnul Cascabel.

— Insula Diomede! exclamă Jean.

Şi arătă o grămadă de stânci care se conturau nedesluşit spre vest, la câteva sute de paşi.

Iar dovada că Jean nu se înşela era faptul că stâncile apăreau împestriţate cu puncte negre, bine reliefate pe albul zăpezii.

— Într-adevăr, zise domnul Serghei, „trebuie să fie insula.

— Oare mi se pare mie, sau punctele acelea negre se mişcă, întrebă domnul Cascabel.

— Se mişcă?

— Aşa mi se pare.

— Or fi, de bună seamă, vreo câteva mii de foci adăpostite pe insulă...

— Câteva mii de foci?! Exclamă domnul Cascabel.

— Ah, patroane, ce noroc pe capul nostru dacă am putea lua una cu noi, s-o arătăm 'prin bâlciuri, zise Cuişoară.

— Şi să mai spună şi “tată” , adăugă Sandre. La ce-i stătea mintea unui tânăr saltimbanc!

II

ÎNTRE DOI CURENȚI

Belle-Roulotte era, în sfirşit, pe uscat, fără teamă că banchiza avea să se rupă. Vă puteți închipui cât de mult prețuia familia Cascabel avantajul de a simți pământul solid sub picioare.

Se făcuse întuneric. Pentru cât stăteau acolo luară aceleaşi măsuri ca în ajun, de data asta la cinci-şase sute de paşi în interiorul insulei Diomede. Apoi se ocupară de animale şi, la sfârşit, de "lumea bună" , vorba lui César Cascabel.

Altfel, nu era tocmai frig. Termometrul arăta abia patru grade sub zero. În fond, asta navea nici o importanță. Cât dura acel popas nu trebuiau să se sperie de vreo creştere a temperaturii. Puteau să aştepte până când un ger puternic va îngheța definitiv banchiza. Iarna n-avea să întârzie să-şi intre pe deplin în drepturi.

Fiind de-acum întuneric beznă, domnul Serghei amână pentru a doua zi plănuita explorare a insulei. Mai întâi, era important să se ocupe de cai, care – extenuați cum erau – aveau nevoie de nutreț bun şi de odihnă. Apoi, după cină, fiecare îşi ceru dreptul său la repaus, grăbindu-se să se întindă în pat. Drumul fusese cumplit de obositor. Curând, Belle-Roulotte se scufundă în somn, iar în noaptea aceea Cornelia nu mai visă nici dezghețuri, nici bulboane gata să-i înghită casa rulantă. A doua zi, de cum se făcu destulă lumină, domnul Serghei, César Cascabel şi cei doi fii ai săi plecară în recunoaştere pe insulă.

Primul lucru care îi surprinse fu numărul incredibil de mare al focilor refugiate acolo. Făceau parte din specia denumită "otarii cu blană" .

Tocmai în zona aceea a Mării Hering, limitată la sud de paralela cincizeci de grade latitudine nordică, trăiesc cele mai multe animale de acest fel. Examinând harta, te încântă configurația celor două coaste, americană şi asiatică, şi mai ales asemănarea lor. Dacă le compari, au acelaşi profil, detaşat foarte clar: capul Prințul de Wales seamănă cu peninsula Ciukotsk;

golful Norton are drept corespondent golful Anadar; capătul peninsulei Alaska se curbează la fel ca peninsula Kamceatka şi totul se închide prin şirul insulelor Aleutine. Totuşi, nu se poate trage concluzia că America s-a separat brusc de Asia în urma vreunei convulsii geologice din timpurile preistorice, care ar fi deschis strâmtoarea Bering, căci proeminenţele unui ţărm nu corespund intrândurilor celuilalt.

În această zonă se află nenumărate insule: Sf. Laurenţiu, pe care am mai pomenit-o, Nunivak, pe litoralul american, Karagniski, pe cel asiatic; apoi, nu departe de ţărmurile Kamceatkăi, insula Bering, învecinată cu mica Insulă de Aramă, iar aproape de Alaska, insulele Pribilof. Asemănarea dintre coaste e întregită, prin urmare, de o identică dispunere a arhipelagurilor.

Îndeosebi insulele Pribilof şi insula Bering sunt invadate de coloniile de foci care trăiesc în această mare. Vin acolo cu milioanele. Aşa că în locurile acelea îşi dau întâlnire vânătorii de profesie care caută otarii şi lutre de mare, ultimele foarte numeroase în urmă cu mai puţin de un secol, dar acum împuţinate din cauza unei nesocotite distrugeri. Cât despre otarii – nume generic ce include leii de mare, vacile de mare, urşii de mare – se adună în grupuri fără număr şi rasa nu pare ameninţată să dispară vreodată. Şi totuşi, cât de vânate sunt în tot timpul sezonului cald! Pescarii le urmăresc neînduplecaţi până în aşa-numitele „rookeries , un fel de parcuri unde se grupează familiile. Sunt hăituite mai ales animalele mature, iar de la dispariţie le . salvează doar fecunditatea lor extraordinară. Calculele spun că, din anul 1867 până în anul 1880, au fost nimicite trei sute optzeci şi opt de mii nouă sute optzeci şi două de otarii numai în rezervaţiile din insula Bering. De pe insulele Pribilof, pescarii din Alaska au recoltat un stoc de trei milioane cinci sute de mii de piei şi furnizează anual încă o sută de mii, cel puţin. Şi oare câte nu se opresc pe alte insule din Marea Bering! Domnul Serghei şi camarazii săi puteau să-şi dea seama după ceea ce vedeau pe insula Diomede. Toată plaja era acoperită de un furnicar de foci, îngrămădite unele în altele, încât nu se vedea nimic din covorul, de zăpadă pe care stăteau.

Erau privite, însă şi ele făceau acelaşi lucru cu vizitatorii insulei. Nemişcate, neliniştite, poate iritate de luarea în posesiune a domeniului lor, nu încercau deloc să fugă, iar câteodată scoteau un fel de behăit prelung, în care se simţea o oarecare furie. Apoi,

ridicându-se, îşi agitau puternic labele, ori mai bine zis înotătoarele desfăcute în evantai. Ah! Dacă, aşa cum dorea tânărul Sandre, focile acelea ar fi avut darul vorbirii, cu ce tunet s-ar fi rostogolit cuvântul "tată" de pe buzele lor mustăcioase! Se înțelege că nici domnul Serghei şi nici Jean nu se gândeau să vâneze prin armata aceea de amfibii. Şi totuşi, era acolo o bogăție de "blănuri pe picioare" , cum spunea domnul Cascabel. Dar ar fi fost un masacru inutil, ba chiar primejdios, înspăimântătoare prin număr, animalele ar fi putut pune în pericol vehiculul. Aşa că domnul Serghei recomandă cea mai deplină prudentă.

Oare prezenta focilor pe insulă nu era cumva un semn de care trebuiau să țină cont? Şi nu era cazul să se întrebe de ce se refugiaseră animalele pe acea îngrămădire de stânci, lipsită de orice resurse?

Pe acest subiect avu loc o discuție foarte serioasă între domnul Serghei, César Cascabel şi fiul său mai mare. Ajunseseră în partea centrală a insulei, pe când femeile se ocupau de gospodărie, iar Cuişoară şi Sandre aveau grijă de cai. Domnul Serghei deschise discuția:

— Prieteni, mă întreb dacă n-ar fi mai bine să plecăm de pe insula Diomede îndată ce caii vor fi destul de odihniți, decât să ne prelungim popasul aici.

— Domnule Serghei, răspunse César Cascabel, şi eu cred că nu-i cazul să ne jucăm prea mult de-a Robinsonii pe insula asta. Mărturisesc că aş vrea să simt sub picioare o bucățică din coasta siberiană.

— Înțeleg, tată, interveni Jean, — şi totuşi ar fi mai bine să nu ne mai expunem ca atunci când am pornit să traversăm strâmtoarea. Ce s-ar fi ales de noi de n-ar fi fost insula asta?

Mai avem vreo zece leghe până la Numana.

— Ei bineJean, dacă dăm nişte bice bune cailor, le-am putea parcurge în două-trei etape.

— Greu, tată, chiar dacă banchiza ne-ar permite! aprecie Jean.

Cred că Jean are dreptate, zise domnul Serghei. E limpede că suntem grăbiți să trecem dincolo de strâmtoare. Din moment ce frigul s-a potolit însă pe neaşteptate, mi se pare că n-ar fi totuşi deloc înțelept să părăsim uscatul. Am plecat prea din timp din Port Clarence; să ne dăm silința să nu plecăm prea repede şi de pe insula Diomede. Un lucru e sigur: strâmtoarea nu e destul

de înghețată pe toată întinderea ei.

— De asta am auzit ieri trosnetele, adăugă Jean. Precis, gheața n-are rezistența care ne trebuie.

— Da, asta-i o dovadă, admise domnul Serghei. Şi ar mai fi una.

— Care, întrebă Jean.

— Una ce mi se pare la fel de edificatoare, şi anume prezența acestor mii de foci împinse de instinct pe insula Diomede. Fără îndoială că, plecând din regiunile mai nordice ale mării, animalele se îndreptau spre insula Bering, ori spre insulele Aleutine, dar au "mirosit" că se apropie ceva. Au simțit că nu trebuiau să rămână pe banchiză. Fie temperatura în creştere riscă să producă o dislocare a sloiurilor, fie vreun fenomen submarin ar putea rupe câmpul de gheață. Dar dacă noi suntem grăbiți să ajungem pe coasta siberiană, amfibiile astea sunt la fel de grăbite să ajungă în parcurile lor de pe insula Bering, ori din insulele Pribilof. Şi, de vreme ce s-au oprit pe insula Diomede, înseamnă că au avut motive foarte serioase s-o facă.

— Atunci, ce ne sfătuiesti, domnule Serghei. întrebă domnul Cascabel.

— Sfatul meu e să rămânem aici până când focile, plecând, au să ne dea de veste că nu mai e nici o pericol.

— Drace! Ia te uită ce nepotrivire afurisită!

— Nu-i aşa de grav, tată, spuse Jean. — Şi să sperăm că n-o să fie nici de-acum înainte.

— De altfel, situația asta nu poate dura prea mult, adăugă domnul Serghei. Oricât de întârziată ar fi iarna anul acesta, în scurtă vreme vine sfirşitul lui octombrie. Şi, cu toate că termometrul nu coboară acum sub zero, de la o zi la alta poate arăta cu douăzeci de grade mai puțin. Când vântul o să bată dinspre nord, banchiza va fi tot atât de solidă ca un continent. Prin urmare, sfatul meu bine cumpănit este să mai aşteptăm, în eventualitatea că nimic nu ne zoreşte să plecăm.

Oricum, aşa era mai înțelept. Hotârâră deci ca Belle-Roulotte să rămână pe insula Diomede până când, în urma unui frig intens, strâmtoarea avea să fie suficient de înghețată.

În ziua aceea, domnul Serghei şi Jean vizitară o parte din suprafața granitică pe care se simțeau în deplină siguranță. Insula avea o circumferință de trei kilometri. Chiar şi în timpul verii părea să fie complet pustie. O îngrămădire de stânci, atâta

tot. Ar fi ajuns, totuşi, pentru stâlpii faimosului pod Bering pe care si-l dorea domnul Cascabel, dacă inginerii ruşi şi cei americani s-ar fi gândit vreodată să unească cele două continente – făcând astfel inversul lucrului ce-i place în mod deosebit domnului de Lesseps. Plimbându-se, vizitatorii aveau multă grijă să nu sperie focile. Cu toate acestea, era clar că prezența oamenilor aducea animalele într-o stare de mare agitație. Se aflau printre ele masculi puternici care răcneau răguşit, adunându-şi pe lângă ei familiile, majoritatea foarte numeroase, pentru că sunt poligami şi în jurul unui singur tată se întâlnesc câte patruzeci-cincizeci de adulți.

Aceste manifestări nu prea amicale începură să-l neliniştească pe domnul Serghei, mai ales când observă la amfibii o oarecare tendință de a se apropia de locul popasului. Dacă

erau izolate, nu aveai de ce să te temi; ar fi fost însă greu, chiar imposibil să te lupți cu o forță atât de masivă, presupunând că ar fi avut chef să-i alunge pe intruşii apăruți pe terenurile lor din insula Diomede. Jean fu la fel de frapat de pornirea aceea. La întoarcere, şi el şi domnul Serghei erau destul de alarmați.

Ziua trecu fără incidente, dacă nu socptim faptul că briza dinspre sud-est se transformase în vânt puternic. Era limpede că se pregătea furtună mare, poate una dintre vijeliile acelea arctice care durează mai multe zile. Barometrul scăzuse brusc la şaptezeci şi doi de centimetri.

Se anunța o noapte foarte rea. În plus, de cum intrară cu toții în Belle-Rou-lotte, nişte urlete de a căror proveniență nu se puteau înşela sporiră vuietul rafalelor. Focile se apropiaseră de vehicul şi începeau să-l ia cu asalt. Caii nechezau înfricoşați, temându-se de un atac al turmelor la care Wagram şi Marengo lătrau cu o furie fără succes. Trebuiră să se scoale, să se repeadă afară, să-i aducă înapoi pe Vermout şi Gladiator, să aibă grijă de ei. Încărcară revolverele şi puştile. Domnul Serghei era totuşi de părere să nu le folosească decât în caz de forță majoră.

Era întuneric beznă, întrucât în acea obscuritate profundă nu se vedea nimic, aprinseră felinarele. La lumina lor descoperiră mii de foci în jurul vehiculului, toate aşteptând, fără îndoială, venirea zilei ca să-i atace.

— Dacă ne asaltează, nu putem opune rezistență şi riscăm să fim copleşiți, spuse domnul Serghei.

— Ce-i de făcut? întrebă Jean.

— Trebuie să plecăm!

— Când? să interesă domnul Cascabel.

— Chiar în clipa asta! răspunse domnul Serghei.

În fața acelui pericol, foarte grav, fără îndoială, făcea oare bine domnul Serghei sfătuindu-i să părăsească insula? Da, nu aveau de ales. De bună seamă, focile voiau doar să-i alunge pe cei refugiați pe domeniul lor şi, în mod foarte probabil, n-aveau să înceapă o urmărire îndârjită pe banchiză. Să le împrăştie cu forța ar fi fost şi inutil, şi cât se poate de imprudent. Ce puteau însemna câteva puşti şi pistoale în fața atâtor mii de animale?

Inhămară caii, femeile intrară din nou în compartimente, iar bărbații, gata să se apere, se plasară de-o parte şi de alta a vehiculului, care îşi reîncepea coborârea spre vest. Noaptea era atât de întunecată, încât felinarele abia izbuteau să lumineze în jur până la douăzeci de paşi. În acest timp, viforniţa se dezlănțuia cu şi mai multă furie. Nu ningea, iar fulgii care fluturau prin aer erau smulşi de vânt de pe suprafața banchizei. Şi măcar dacă înghețul ar fi fost deplin! Nu era însă deloc aşa. Se auzea gheața plesnind cu pârâituri lungi. Apăreau crăpături prin care apa mării năvălea in jerbe. Domnul Serghei şi camarazii săi merseră astfel vreme de o oră, cu spaima că în orice clipă câmpul de gheață li se putea rupe sub picioare. Era imposibil să ții o anume direcție, cu toate că Jean încerca, de bine de rău, să se orienteze după acul busolei. Din fericire, îndreptându-se spre vest, nu erau acum tot atât de preocupați de abatere ca atunci când riscau să depăşească insula Diomede pe la nord, ori prin sud, fără s-o recunoască. La vreo zece leghe depărtare, coasta siberiană se întindea pe trei pătrimi din orizont, încât era exclus să nu dea peste ea.

Dar trebuiau să ajungă odată acolo, iar prima condiție era ca Belle-Roulotte să nu fie înghițită de adâncurile Mării Bering.

Şi totuşi, nu era singurul pericol, în orice moment vehiculul putea fi răsturnat de o rafală ce-l lovea oblic, dinspre sud-est. Din prudență, Cornelia, Napoléone şi Kayette coborâră şi ele. Domnul Serghei şi domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară se agățau de roți ca să contracareze efectul vântului. Ne putem închipui cât de încet avansau caii în asemenea condiții, simțind cum le fugea „pământur de sub picioare. Spre orele cinci şi jumătate dimineața, pe o beznă tot atât de profundă ca aceea care scaldă spațiile interstelare, fură siliți să oprească. Atelajul nu mai putea înainta. Pe suprafața banchizei, apăruseră denivelări mişcătoare din cauza

talazurilor împinse de vijelie din regiunile sudice ale Mării Bering.

— Cum o să scăpăm de aici, întrebă Jean.

— Trebuie să ne întoarcem pe insulă, strigă Cornelia, care nu reuşea s-o liniştească pe Napoléone.

— Acum nu se mai poate, răspunse domnul Serghei.

— De ce, întrebă domnul Cascabel. Prefer să mă lupt cu focile decât...

— Repet că acum nu ne mai putem întoarce pe insulă! spuse domnul Serghei. Ar trebui să mergem împotriva vântului şi vehiculul nu rezistă. S-ar demola, dacă nu ținem aceiaşi sens cu furtuna.

— Să nu fim siliți cumva să-l abandonăm, zise Jean.

— Să-l abandonăm?! exclamă domnul Cascabel. Ce-o să se aleagă de noi fără Belle-Roulotte?

— Vom face totul ca să nu ajungem în situația asta! răspunse domnul Serghei. Vehiculul e salvarea noastră, aşa că ne vom strădui şi noi să-l salvăm cu orice preț.

— Prin urmare, nu ne putem întoarce îndărăt? întrebă domnul Cascabel.

— Nu, răspunse domnul Serghei. Suntem siliți să mergem mai departe. Curaj, stăpânire de sine, şi vom ajunge cu bine la Numana!

Aceste cuvinte îi îmbărbătară pe toți. Era evident că din pricina vântului nu se puteau întoarce pe insula Diomede. Sufla dinspre sud-est cu atâta putere, încât nici animalele şi nici oamenii n-ar fi reuşit să meargă împotriva lui. Chiar dacă rămânea pe loc, Belle-Roulotte tot s-ar fi răsturnat, numai încercând să reziste la rafale. Pe la orele zece miji de ziuă – o zi ştearsă şi cețoasă. Foarte joşi şi deşirați, norii păreau că târăsc după ei fâşii de abur, măturând cu furie strâmtoarea. În vârtejul de zăpadă, mici bucăți de gheață desprinse din banchiză zburau prin aer ca în timpul unui bombardament cu grindină, în condiții atât de grele, nu făcură decât o jumătate de leghe într-o oră şi jumătate, pentru că trebuiau să evite ochiurile de apă şi să ocolească mormanele de sloiuri adunate pe banchiză. Hula din larg imprima câmpului de gheață, pe dedesubt, o legănare îngrijorătoare, un fel de ruliu ce provoca trosnituri necontenite. În jurul amiezii se produse brusc o zguduitură puternică. O rețea de crăpături brazdă larg banchiza în jurul vehiculului. Sub copitele cailor se deschise b crevasă cu diametrul de treizeci de picioare.

La un strigăt al domnului Serghei, camarazii săi se opriră la câțiva paşi de crăpătură.

— Caii! Caii noştri! țipă Jean. Tată, să salvăm caii!

Era prea târziu. Gheața cedase, iar sărmanele animale tocmai dispăreau în vâl-toare. Dacă oiştea şi curelele nu s-ar fi rupt, Belle-Roulotte ar fi fost trasă şi ea în adâncurile mării.

— Bietele animale! strigă domnul Cascabel, disperat.

Da, acei vechi prieteni ai saltimbancului, care cutreieraseră lumea împreună cu el, împărtăşindu-i cu credință, atâta vreme, existența nomadă, sfârşiseră înghițiți de ape. Lacrimi mari curgeau din ochii domnului Cascabel, ai soției şi ai copiilor săi.

— Înapoi! înapoi! porunci domnul Serghei.

Împingând de roțile vehiculului, izbutiră cu greu să se îndepărteze de crăpătura pe care oscilațiile banchizei o tot lărgeau. Ajunseră astfel la vreo douăzeci de picioare de locul dezastrului.

Situația rămânea însă extrem de gravă. Ce era de făcut? Să părăsească vehiculul în mijlocul strâmtorii, apoi să revină din Numana cu un atelaj de reni şi să-l caute? Părea că nu aveau altă soluție.

Deodată, Jean strigă:

— Domnule Serghei, domnule Serghei! Uitați-vă! Suntem în derivă.

— În derivă?

Era cât se poate de adevărat.

Fără îndoială că un dezgheț general punea sloiurile în mişcare, între cele două țărmuri ale strâmtorii. Adăugate la creşterea temperaturii, izbiturile vijeliei desfă-cuseră banchiza insuficient cimentată în partea de mijloc. Spre nord se deschiseseră canale largi ca urmare a deplasării sloiurilor, unele urcate pe banchiză, altele intrate sub ea. Astfel că mica insulă plutitoare ce purta vehiculul aluneca împinsă de uragan. Câțiva ghețari imobilizați constituiau puncte de reper după care domnul Serghei reuşi să stabilească direcția derivei. Vă închipuiți în ce măsură se înrăutățise situația, şi aşa destul de îngrijorătoare după pierderea cailor. Nu mai puteau ajunge la Numana, nici măcar abandonând vehiculul, în locul unor simple crăpături ce puteau fi ocolite, apăruseră nenumărate canale pe care nu aveai cum să le treci; în plus, ele îşi mai şi schimbau direcția după capriciile furtunii. Dar oare blocul acela de gheață, încălecat de

Belle-Roulotte, cât avea să reziste la şocul valurilor sparte de marginile lui? în orice caz, nu-l puteau opri. Nimic de făcut! Era peste puterile omeneşti să încerci să conduci sloiul în aşa fel încât să ajungă pe ţărmul siberian. Blocul plutitor s-ar fi oprit doar într-un obstacol serios şi cine ştie dacă obstacolul acela n-avea să fie tocmai banchiza îndepărtată ce acoperă marea polară!

Spre orele două după-amiază, întrucât obscuritatea creştea cu ceaţa ce cuprinsese aerul, era destul de întuneric încât să nu mai vezi nimic la câţiva paşi. Adăpostiţi în partea orientată spre nord, domnul Serghei şi camarazii săi rămâneau tăcuţi. Ce să-şi fi spus, din moment ce nu puteau face nimic? Înfofolite în pături, Cornelia, Kayette şi Napoléone se ghemuiau una lângă alta. Sandre fluiera, mai mult surprins decât neliniştit, în interiorul vehiculului, Cuişoară punea la loc lucrurile răsturnate de zdruncinături. Dacă domnul Serghei şi Jean îşi păstraseră stăpânirea de sine, nu se întâmplase la fel şi cu domnul Cascabel, care se învinuia că îi vârâse pe toţi într-o asemenea încurcătură. Era important ca mai întâi să-şi dea seama în ce situaţie se aflau. Să nu uităm că prin strâmtoarea Hering circulă doi curenţi contrari. Unul coboară spre sud, altul urcă spre nord. Primul este curentul Kamceatkăi, al doilea curentul strâmtorii Bering. Dacă blocul de gheaţă pe care se afla trupa şi materialul din Belle-Roulotte ar fi fost prins de primul curent, existau şanse să fie mânat şi să ajungă pe coasta siberiană. Dacă, dimpotrivă, intrau în zona de influenţă a celui de-al doilea, urma să fie împins spre întinderile Oceanului îngheţat, unde nici continentul şi nici eventuale grupuri de insule nu-l mai puteau opri.

Din păcate, pe măsură ce uraganul se întetea, focarul lui se deplasa din sud-est spre sud. O dată cu schimbarea direcţiei vântului, în fundul pâlniei formate de strâmtoare aerul era aspirat cu o violenţă greu de bănuit.

Observând ce se petrecea, domnul Serghei şi Jean înţelegeau că n-aveau nici o şansă să fie prinşi de curentul Kamceatkăi. După busolă, direcţia derivei era nordul. Puteau oare spera că gheţarul avea să fie dus spre peninsula Prinţul de Wales, pe coasta teritoriului Alaska, de unde Port Clarence ajungea în raza privirii? Ar fi fost un deznodământ cu adevărat providenţial. Dar strâmtoarea se lărgeşte atât de mult între Capul Oriental şi capul Prinţul de Wales, încât era imprudent să se abandoneze acelei speranţe. Pe blocul de gheaţă aproape că nu se mai putea

sta: nimeni nu reuşea să se țină pe picioare din cauza vijeliei. Mergând să vadă cum arăta marea în partea din față, Jean fu răsturnat şi, fără intervenția domnului Serghei, ar fi căzut în valuri. Ce noapte petrecură acei nefericiți – ori mai curând naufragiați, căci păreau să fie supraviețuitorii unui naufragiu! Câte spaime în fiecare clipă! Aisberguri cu masă considerabilă loveau din când în când insula plutitoare cu asemenea zguduituri şi pârâituri, încât amenința să se dezintegreze. Valuri mari treceau peste suprafața ei, dândule impresia că se scufundau în abis. Erau rebegiți cu toții de duşurile reci pe care vântul le pulveriza peste capetele lor. Nu se puteau feri de ele decât intrând în vehicul; dar acesta se clătina sub rafale şi nici domnul Serghei. nici domnul Cascabel nu îndrăzneau să le dea sfatul de a se adăposti înăuntru.

Se scurseră astfel ore nesfârşite. Cum locurile de trecere deveneau tot mai largi, deriva începea să fie scutită de şocuri. Oare sloiul trecuse de porțiunea îngustă a strâmtorii care, la câteva leghe mai încolo, se lărgea în direcția Oceanului înghețat? Ajunsese cumva în zona situată deasupra cercului polar? Curentul strâmtorii Bering nu-l împinsese în cele din urmă spre curentul Kamceatkăi? în cazul acesta, dacă nu-l opreau coastele Americii, putea fi împins până la banchiza cea mare.

Şi nu se mai făcea odată ziuă! Pe lumină şi-ar fi dat seama, fără îndoială, în ce situație se aflau. Bietele femei! Murmurau o rugăciune, convinse că numai Cerul le mai putea salva.

În fine, veni şi ziua aceea de sfârşit de octombrie. Ea nu avuse nici o îmbunătățire a situației atmosferice. Ba chiar părea că furia vijeliei sporea o dată cu răsăritul soarelui. Cu busola în mână, domnul Serghei şi Jean cercetau orizontul. Fără succes se sileau să descopere vreo bucată de pământ mai înălțat, fie spre est, fie spre vest... Mânat de curentul Bering, ghețarul – asta se putea spune acum cu toată siguranța –o apucase spre nord.

Aşa cum bănuiți, furtuna produse locuitorilor din Port Clarence cea mai vie nelinişte cu privire la soarta familiei Cascabel. Dar cum i-ar fi putut veni în ajutor, când dezghețul tăia orice legătură între cele două țărmuri ale strâmtorii?

Acelaşi lucru se întâmplă şi în portul Numana, unde cei doi agenți ruşi, trecuți cu patruzeci şi opt de ore înaintea lor, anunțaseră plecarea echipajului din Bel-le-Roulotte. De fapt, dacă erau întrucâtva neliniştiți pentru însoțitorii vehiculului,

sentimentele lor nu porneau deloc din simpatie. Se ştie că-l aşteptau pe contele Narkin pe coasta siberiană, unde aveau de gând să-l aresteze... şi uite că, după toate probabilităţile, contele Narkin pierise în dezastrul acela, împreună cu toată familia Cascabel. Iar după trei zile, când curentul aruncă două cadavre de cai într-un mic golf de pe litoral, nu mai încăpu nici o îndoială. Erau Vermout şi Gladiator, componenţii unicului atelaj al saltimbancilor.

— Pe legea mea, zise unul dintre agenţi. Am făcut bine că am trecut strâmtoarea înaintea omului nostru.

— Aşa e, răspunse celălalt, — însă partea neplăcută e că am ratat o astfel de lovitură!

III

ÎN DERIVĂ

Ştim acum care era situaţia naufragiaţilor la data de 27 octombrie, îşi puteau face vreo iluzie asupra soartei lor? Mai rămânea loc pentru vreo licărire de speranţă? Aflaţi în derivă prin strâmtoarea Bering, ultima lor şansă era să fie atraşi de curentul sudului şi împinşi apoi spre coasta asiatică. Dar curentul nordului îi antrena în larg!

Iar odată ajunşi în Oceanul îngheţat, ce avea să se întâmple cu sloiul lor, presu-punând că nu se topea, că rezista la şocuri? S-ar fi pierdut pe lângă vreunul din pământurile arctice, împins de vânturile estului, dominante atunci, cale de sute de leghe, nu cumva urma să fie aruncat în barierele arhipelagului Spitzbergen, sau spre Novaia Zemlea? Iar în acest ultim caz, chiar cu preţul unor cumplite încercări, aveau să mai ajungă oare naufragiaţii pe continent?

La urmările unei asemenea ipoteze se gândea domnul Serghei. Le discuta cu domnul Cascabel şi cu Jean, cercetând mereu cu privirile orizontul pierdut în ceaţă.

— Amicii mei, zise el, n-am nici o îndoială că ne aflăm în mare pericol, deoarece sloiul se poate rupe în orice clipă, iar nouă ne este cu neputinţă să-l părăsim.

— Asta-i cea mai mare pericol care ne ameninţă? întrebă domnul Cascabel.

— Pentru moment, da! răspunse domnul Serghei. Dar, dacă se face iarăşi frig, pericolul devine mai mic şi în cele din urmă dispare cu totul. Iar în acest anotimp şi la această latitudine nu se poate ca o creştere de temperatură să dureze mai mult de câteva zile.

— Aveţi dreptate, domnule Serghei, vorbi Jean. Numai că, dacă gheţarul rezistă... încotro va fi dus?

— După părerea mea, nu poate merge prea departe şi în scurtă vreme se va lipi de vreo banchiză. Aşa că, îndată ce marea va fi pe deplin îngheţată, încercăm să ajungem pe continent şi ne reluăm vechiul traseu.

— Cum o să înlocuim însă caii înecaţi? izbucni domnul Cascabel. Ah, bietele animale!

Bietele mele animale! Domnule Serghei, slujitorii aceia credincioşi făceau parte din familie, şi din cauza mea au...

Domnul Cascabel nu se putea consola. Era copleşit de remuşcări. Se învinuia că pricinuise catastrofa aceea. Să treci marea cu caii, cine mai pomenise aşa ceva? Şi poate că se gândea mai mult la ei decât la neplăcerile pricinuite de dispariţia lor.

— Da, e o nenorocire ireparabilă în condiţiile pe care le avem acum, după dezgheţ, spuse domnul Serghei. Noi, bărbaţii, să zicem că o să putem suporta lipsurile şi oboseala decurgând din pierderea asta. Dar doamna Cascabel, dar Kayette şi Napoléone, care sunt încă nişte copii, ce-au să facă în caz că părăsim vehiculul?

— Să-l părăsim?! Exclamă domnul Cascabel.

— Vom fi nevoiţi, tată!

— Într-adevăr, zise domnul Cascabel, dându-şi pumni în cap, mai bine îmi rupeam gâtul decât să fac o asemenea călătorie! Să mergi în Europa pe un traseu ca ăsta!

— Nu te lăsa copleşit, prietene, îl sfătui domnul Serghei. Să înfruntăm cu bărbăţie pericolul. E cel mai sigur mod de a trece peste el.

— Lasă, tată, adăugă Jean, ce-a fost s-a dus, şi cu toţii am convenit să procedăm aşa. Nu trebuie să te învinuieşti doar pe tine. Unde ţi-e energia de altădată?

Cu toate aceste încurajări, domnul Cascabel era însă dărâmat, iar încrederea în sine însuşi, filozofia sa naturală,

primiseră o grea lovitură.

Prin orice mijloc avut la îndemână, busolă, puncte de reper, domnul Serghei încerca să stabilească direcția curentului. Cele câteva ore de lumină ce limpezeau orizontul erau folosite pentru acest gen de observații.

Treaba nu era deloc uşoară, fiindcă punctele de reper se schimbau necontenit. De altfel, dincolo de strâmtoare marea părea să fie liberă pe o vastă întindere. Se vede că din cauza temperaturilor anormale banchiza arctică nu apucase să se formeze complet. Dacă lăsase altă impresie vreme de câteva zile, era din pricină că sloiurile ce coborau dinspre nord ori urcau dinspre sud sub acțiunea celor doi curenți se îngrămădiseră unele în altele în îngusta porțiune dintre cele două continente.

În urma numeroaselor sale observații, domnul Serghei se crezu îndreptățit să afirme că direcția derivei se modificase sensibil spre nord-vest. Asta se întâmpla, desigur, datorită faptului că pomenitul curent Bering, cotind-o spre țărmul siberian şi învingând curentul Kamceatkăi, ieşea din strâmtoare printr-un larg ocol şi ajungea să evolueze paralel cu cercul polar.

Totodată, domnul Serghei constată că vântul, rămas la fel de puternic, sufla exact dinspre sud-est. Dacă pentru scurtă vreme îl descoperiseră bătând spre nord, de vină erau coastele strâmtorii, care, prin dispunerea lor, modificaseră direcția generală a curenților de aer, redobândită însă în larg. De cum înțelese situația, domnul Serghei reveni lângă domnul Cascabel şi îl informă că era cel mai fericit lucru dintre câte li se puteau întâmpla în împrejurările acelea. Vestea bună îl mai linişti puțin pe conducătorul familiei.

— Da, zise el, nu-i rău să mergi tocmai în partea în care voiai. Dar ce ocol o să facem, Dumnezeule, ce ocol! .

Naufragiații îşi dădură atunci osteneala să se instaleze cât mai bine cu putință, ca şi cum ar fi urmat să petreacă vreme îndelungată pe insula lor plutitoare. Mai întâi, hotărâră că vor locui mai departe în Belle-Roulotte, acum în mică măsură pândită de riscul răsturnării, întrucât ceda, o dată cu sloiul, la bătaia vântului. Cornelia, Kayette şi Napoléone putură să intre iarăşi în vehicul, să se ocupe de bucătăria neglijată total timp de douăzeci şi patru de ore. În scurtă vreme mânca-rea fu gata; se aşezară la masă şi, chiar necondimentată cu obişnuita veselie, cina avu măcar darul de a-i reconforta pe comeseni, atât de greu încercați

de la plecarea lor de pe insula Diomede. Ziua se încheie în aceste condiţii. Rafalele continuau să se dezlănţuie cu o violenţă înfricoşătoare. Cerul era plin de păsări, petreli, potârnichi de tundră şi altele, pe bună dreptate numite păsările furtunii.

A doua zi şi cele următoare, 28, 29, 30 şi 31 octombrie, nu aduseră nici o schimbare. Bătând dinspre est, vântul nu modifică deloc starea atmosferei. Domnul Serghei cercetase cu grijă forma şi mărimea gheţarului. Era un fel de trapez neregulat, având între trei sute cincizeci şi patru sute de picioare în lungime, iar lăţimea de o sută de picioare. Ieşind din apă cu o bună jumătate de stânjen, trapezul se bomba uşor spre interior. Cu toate că se auzeau adesea pârâituri surde, la suprafaţă nu apărea nici o crăpătură. Cel puţin până acum, rezistenţa lui se arătase capabilă să facă faţă valurilor şi vijeliei. Belle-Roulotte fusese împinsă cu mari eforturi până în centru. Acolo, cu funiile şi cu picheţii cortului ce servea pentru reprezentaţii de circ, fusese fixată atât de bine, încât nu mai putea fi răsturnată.

Cele mai îngrijorătoare erau şocurile produse de nişte ciocniri neaşteptate cu unele aisberguri enorme, care se deplasau cu viteze diferite, minate de curenţi ori numai învârtite de vâltoare. Câte unul, având o înălţime de cincisprezece-douăzeci de picioare, părea că se lansează ca pentru abordaj, îl zăreai de departe, îl vedeai venind, dar cum să te fereşti de izbitură? Unele blocuri de gheaţă se rostogoleau cu zgomot, când deplasarea centrului de greutate le modifica echilibrul; iar când se ocneau, coliziunile erau extrem de primejdioase. Deseori izbitura era atât de puternică, încât, dacă n-ar fi luat din timp unele măsuri, totul s-ar fi spart în interiorul vehiculului. O dislocare bruscă îi ameninţa neîncetat. Aşa că, de cum era semnalată apropierea vreunui gheţar mai mare, domnul Serghei şi camarazii săi se adunau pe lângă Belle-Roulotte, ţinându-se strâns unii de alţii. Jean căuta să se apropie de Kayette. Dintre toate riscurile, cel mai cumplit ar fi fost să se vadă utind, separat, pe bucăţile rupte ale sloiului. De altfel, în partea centrală, unde grosimea era mai mare, te aflai mai în siguranţă decât pe margini. În timpul nopţii, domnul Serghei şi domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară vegheară pe rând. Depuneau toate eforturile să se orienteze în bezna aceea adâncă, bântuită de enorme forme albe care se mişcau ca nişte fantome, în văzduhul plin de ceaţă vânturată de interminabila vijelie, luna, abia ridicată deasupra orizontului, răspândea o

lumină alburie, iar aisbergurile puteau fi văzute la o oarecare distanță. La strigătul celui ce făcea de pază, toată lumea era în picioare, aşteptând rezultatul ciocnirii. Adesea aisbergul îşi schimba direcția şi trecea foarte aproape de ei; însă uneori îi izbea, iar zguduitura rupea frânghiile şi smulgea pachetii care ancorau Belle-Rou-lotte. Ai fi zis că totul urma să se împrăştie; puteau să se socotească fericiți că rezistaseră coliziunii. Şi temperatura nu mai scădea! Iar marea nu era încă înghețată în prima săptămână din noiembrie! Şi regiunile acelea care rămâneau navigabile la numai câteva grade deasupra cercului polar! Era, într-adevăr, un ghinion teribil. Măcar dacă ar fi trecut prin raza vederii lor vreo balenieră întârziată în campania de pescuit, să-i semnalizeze, să-i atragă atenția prin împuşcături! După ce i-ar fi luat pe naufragiați, i-ar fi dus într-unul din porturile țărmului american, la San Francisco, la San Diego, ori pe coasta siberiană, la Petropavlovsk, la Ohotsk... Dar nici vorbă, nici o navă! Numai aisberguri în mişcare. Numai întinsa mare pustie, mărginită la nord de o banchiză de neînvins. Din fericire, dacă anomalia climei nu se prelungea peste măsură, problema alimentelor nu devenea îngrijorătoare, chiar şi în eventualitatea că deriva mai dura câteva săptămâni. În vederea călătoriei lor prin teritoriile asiatice,'unde le-ar fi fost greu să-şi procure hrană, făcuseră serioase provizii de conserve, făină, orez, grăsime şi altele. Şi, spre regretul tuturor, nu trebuiau să se îngrijească nici de nutrețul cailor. E cazul să spunem însă că, dacă Vermout şi Gladiator ar fi supraviețuit dezghețului, ar fi pierit de foame. În zilele de 2, 3, 4, 5 şi 6 noiembrie, nimic nou în afară de faptul că vântul avea tendința de a slăbi, abătându-se uşor spre nord. Ziua dura abia două ore, ceea ce înrăutățea şi mai mult situația.

Cu toate că domnul Serghei făcea mereu investigații, îi era tot mai greu să controleze deriva şi, în lipsa şansei de a fixa un traseu pe hartă, nu mai puteau şti unde se află. Totuşi, în ziua de 7, reuşiră să stabilească un punct de reper, apoi să-l fixeze cu o oarecare exactitate.

În ziua aceea, spre orele unsprezece, pe când licărul slab al aurorii dimineții umplea cerul, domnul Serghei şi Jean, însoțiți de Kayette, se îndreptau spre partea din față a ghețarului. Printre instrumentele circului se afla şi o lunetă destul de bună, de care se servea Cuişoară când arăta la tot soiul de gură-cască. Ecuatorul, figurat printr-un fir întins pe obiectiv, şi locuitorii

Lunii, reprezentați prin nişte insecte introduse în tub. După ce curățise cu grijă luneta, Jean o luase cu el şi, privind prin ea, încerca să distingă în larg vreo dungă de pământ.

De câteva clipe cerceta cu multă atenție orizontul. Deodată, întinzând mâna spre nord, Kayette spuse:

— Domnule Serghei, cred că văd acolo... Oare nu-i un munte?

— Un munte, întrebă Jean. Nu! Poate că-i un aisberg, îndreptă luneta în direcția arătată de tânara indiană.

— Kayette are dreptate! spuse imediat.

Întinse instrumentul spre domnul Serghei, care îl îndreptă şi el în aceeaşi direcție.

— Da, confirmă domnul Serghei. — E un munte destul de înalt. Kayette nu s-a înşelat.

Se mai uitară o dată şi stabiliră că spre nord, la vreo cincişase leghe distanță, era pământ. Un lucru deosebit de important.

— Când un ținut e dominat de un munte atât de înalt, înseamnă că e foarte întins, spuse Jean.

— Aşa este, confirmă domnul Serghei. O să încercăm să găsim locul pe hartă. Asta ne va permite să stabilim exact unde ne aflăm.

— Jean, parcă iese fum din muntele ăla, zise Kayette.

— Să fie vreun vulcan? Întrebă domnul Serghei.

— Da, da! strigă Jean, care-şi pusese iarăşi luneta la ochi. Se vede foarte bine fumul. Ziua era însă pe sfârşite şi, chiar mărit de lentile, conturul muntelui dispărea, încetul cu încetul.

Într-adevăr, peste o oră, când întunericul se îngroşase mult, apărură nişte lumini vii în direcția pe care o însemnaseră cu o linie trasă prin zăpadă.

— Hai să ne uităm pe hartă, zise domnul Serghei. — Şi se întoarseră toți trei la campament.

Jean căută pe atlas harta regiunilor boreale de dincolo de strâmtoarea Bering şi ajunseră la următoarele concluzii:

De vreme ce domnul Serghei constatase că, pe de o parte, curentul – după ce urcase spre nord – o cotea spre nord-vest la vreo cincizeci de leghe dincolo de strâmtoare, iar pe de altă parte că blocul de gheață urma direcția aceea de câteva zile, trebuiau să vadă dacă exista pământ spre nord-vest. La vreo douăzeci de leghe depărtare de continent, pe hartă figura o insulă mare, cunoscută de geografi sub numele de insula Vranghel, şi ale cărei

contururi sunt încă abia schițate în partea de nord. Era posibil ca ghețarul să nici nu ajungă la ea, dacă se lăsa purtat de curent mai departe, prin largul braț de mare ce o separă de coasta siberiană.

Domnul Serghei nu avea nici o îndoială asupra identității insulei Vranghel. Într-adevăr, între cele două capuri de pe coasta meridională, capul Hawan şi capul Thomas, se află un vulcan activ, notat pe hărțile recente. Nu putea fi decât vulcanul zărit de Kayette şi a cărui lumină se văzuse bine la lăsarea nopții. Le era uşor acum să recunoască drumul urmat de ghețar de la ieşirea din strâmtoarea Bering. Alunecând pe lângă coastă, trecuse de capul Serdțe Kamen, de golful Koliucin, de promontoriul Vankarem, de capul Nord; apoi se angajase în canalul De Long, dintre insula Vranghel şi țărmul provinciei Ciukotsk.

Încotro va mai fi împins ghețarul, după ce curentul avea să-l scoată din canalul De Long? Era imposibil de prevăzut. Pe domnul Serghei îl preocupa cel mai mult faptul că în partea de nord, pe hartă, nu mai figura nici un alt pământ. În spațiul acela imens se întinde doar banchiza, care are în centrul ei însuşi polul.

Se mai puteau agăța acum de o singură şansă de salvare, şi anume: înghețarea completă a mării, sub acțiunea unui frig intens – ceea ce nu putea întârzia şi, în fond, ar fi trebuit să se întâmple de câteva săptămâni. Deriva ar fi sfârşit atunci în marginile banchizei, iar naufragiații, coborând spre sud, puteau încerca să ajungă pe continentul asiatic. Dar, fară Belle-Roulotte, pe care în lipsă de atelaj erau nevoiți s-o abandoneze, cum aveau să se descurce pe lungul traseu ce le rămânea?

Vântul bătea mereu dinspre est, suftând destul de tare, fără a fi însă vijelie. Şi totuşi, în locurile acelea nesuferite, valuri lungi se rostogoleau zgomotos şi se izbeau de blocul plutitor, după care, scăpând din vâltoarea provocată de şoc, năpădeau mai toată suprafața de gheață, cum ar fi şters puntea unui vas ținut la capă. Zdruncinăturile erau atât de puternice, încât ghețarul îşi clătina până şi partea din mijloc, lăsând impresia că se despică dintr-o clipă în alta. În plus, valurile enorme care ajungeau până la Belle-Roulotte amenințau să-i smulgă pe toți cei aflați afară.

Prin urmare, la sfatul domnului Serghei, luară câteva măsuri de prevedere, în prima săptămână din noiembrie ninsese din abundență şi era uşor să construiască un fel de dig în partea din spate a ghețarului, ca să-l apere de valurile venite, de cele mai

multe ori, din direcția aceea. Toată lumea se puse pe treabă, iar când zăpada bine bătătorită se întări, un obstacol înalt şi gros de patru-cinci picioare se afla de-acum în calea valurilor, încât doar stropii mai treceau pe deasupra lui. Era un fel de bastingaj ridicat la pupa unui vas dezorientat.

Pe când lucrau la dig, Sandre şi Napoléone se bulgăreau, fără să-l cruțe nici pe Cuişoară. Cu toate că nu era momentul potrivit pentru distracție, domnul Cascabel nu-i dojeni prea aspru, decât într-o zi când un bulgăr, greşind ținta, nimeri în căciula domnului Serghei.

— Cine-i nepricopsitul? strigă domnul Cascabel.

— Eu, tată! răspunse Napoléone descumpănită.

— Afurisită şi nepricopsită ce eşti! repetă domnul Cascabel. Iart-o, domnule Serghei, pe ştrengărită asta...

— Nu-i, nimic, prietene Cascabel. Să vină să mă sărute şi-o să-mi treacă. Aşa se şi întâmplă.

Nu construiră doar digul din partea din spate a ghețarului, ci în scurtă vreme Belle-Roulotte fu înconjurată cu un fel de meterez din gheață, care urma să-i asigure o şi mai bună protecție, în vreme ce roțile, scufundate până la butuc, îi dădeau o stabilitate absolută. Zidul acela urca până la înălțimea galeriei superioare; printr-un culoar îngust, lăsat în interior, se putea circula însă de jur împrejur. Vehiculul părea o navă popositǎ pe timp de iarnă între aisberguri, cu coca apărată de o cuirasă de zăpadă contra frigului şi vijeliilor. Dacă ghețarul nu se despica, naufragiații nu mai aveau de ce să se teamă de valuri, iar în asemenea condiții îşi puteau permite, poate, să aştepte momentul când iarna arctică avea să pună definitiv stăpânire pe ținuturile acelea hiperboreene. Dar atunci, odată sosit momentul, trebuiau să plece spre continent. Erau nevoiți să-şi abandoneze casa rulantă care-i plimbase prin toată Lumea Nouă! Trebuiau să renunțe la adăpostul solid şi sigur al familiei. Părăsită între ghețurile mării polare, Belle-Roulotte urma să dispară în dezghețul adus de anotimpul cald.

Când domnul Cascabel se gândea la asta, el, care era atât de filosof, atât de predispus să ia în seamă partea bună a lucrurilor, îşi ridica mânile spre cer, blestema ceasul rău, se învinuia de toate nenorocirile, uitând că ele erau pricinuite de ticăloşii care-l furaseră în trecătorile Sierrei Nevada, singurii răspunzători pentru tot ce li se întâmplă. Fără succes căuta

Cornelia să-l smulgă din gândurile acelea întunecate, mai întâi cu vorbă bună, apoi prin mustrări aspre. Fără succes îşi asumau copiii şi Cuişoară partea lor în consecinţele nefastei hotărâri! Fără succes repetau că proiectul de călătorie se făcuse cu asentimentul întregii familii. Fără succes încercau domnul Serghei şi „mica prepeliţă să-l consoleze pe nefericitul Cascabel. Nu voia să audă de nimic. Tu nu mai eşti bărbat? îl întrebă într-o zi Cornelia, scuturându-l zdravăn.

— În orice caz, nu atâta cât tine! răspunse el, restabilindu-şi echilibrul ameninţat, de acea admonestare conjugală.

De fapt, doamna Cascabel era nespus de îngrijorată pentru viitor; dar simţea nevoia să

lupte cu descurajarea soţului său, atât de rezistent altădată la loviturile soartei. Problema alimentelor începea să-l preocupe, totuşi, pe domnul Serghei. Mai întâi, era important să aibă alimentele asigurate până în ziua când puteau să-şi înceapă marşul peste banchiză, dar şi mai târziu, când cei din Belle-Roulotte şi-ar fi încercat norocul spre coasta siberiană. Pe vânat nu puteau conta în perioada aceea: stolurile de păsări de mare apăreau destul de rar prin ceaţă. Din prevedere, aşadar, trebuiau să-şi drămuiască rezervele, pentru eventualitatea unui drum mai lung.

În aceste condiţii, împins irezistibil de curenţi, gheţarul ajunse în dreptul insulelor Anjou, situate în nordul litoralului asiatic.

IV

DE LA 16 NOIEMBRIE PÂNĂ ÎN 2 DECEMBRIE

Domnul Serghei credea că se aflau în dreptul acelui grup de insule, bazându-se pe nişte simple aproximări. Pe cât era posibil, în fiecare dintre observaţiile sale zilnice ţinuse cont de derivă, calculată în medie la cincisprezece leghe în douăzeci şi patru de ore. Arhipelagul, pe care nu-l putea vedea, este situat — după indicaţiile hărţilor — la 150° longitudine şi 75° latitudine, adică la circa o sută de leghe de continent. Iar domnul Serghei nu se

înşela, în data de 16 noiembrie, ghețarul era la sud de insulele Anjou. Însă la ce distanță? Asta se putea stabili doar cu aproximație până şi cu instrumentele folosite de obicei de navigatori. Cu un soare care se arăta timp de câteva minute prin ceață, calculele n-ar fi dat nici un rezultat. Intraseră de-acum în lunga noapte a regiunilor polare.

Vremea era mizerabilă, cu toate că frigul avea tendința să se întărească. Mercurul termometrului oscila puțin sub zero grade. Temperatura nu era încă destul de scăzută ca să sudeze aisbergurile risipite pe suprafața bazinului arctic, în consecință, nici un obstacol nu putea opri deriva blocului de gheață.

Totuşi, între scobiturile de pe margini se produceau acele înghețuri parțiale cunoscute sub numele de bay ices, când iau naştere în golfulețele înguste ale unei coaste. Ajutat de Jean, domnul Serghei urmărea necontenit aceste formațiunii care în scurt timp urmau să se întindă pe toată suprafața mării. Perioada, glacială avea să fie atunci în toată plenitudinea sa, iar situația naufragiaților trebuia să se schimbe "în bine" cel puțin aşa sperau. În ultima jumătate a lunii noiembrie zăpada căzu necontenit, în cantități considerabile. Purtată de vânt, ea se aduna în straturi groase peste meterezele făcute în jurul vehiculului, înălțându-le în scurt timp apreciabil.

De fapt, această zăpadă nu prezenta nici un pericol, ba dimpotrivă, apărându-i mai bine de frig, familia Cascabel o socotea avantajoasă. Cornelia putea economisi petrolul, folosindu-l numai pentru nevoile bucătăriei. Era un lucru ce pretindea să fie tratat cu toată seriozitatea: când s-ar fi terminat lichidul acela mineral, cu ce l-ar mai fi înlocuit?

Temperatura din interiorul compartimentelor rămânea, din fericire, suportabilă – trei sau patru grade peste zero. Ea crescu îndată ce Belle-Roulotte fu îngropată sub zăpadă, în asemenea condiții riscau să le lipsească nu căldura, ci aerul, care nu mai avea pe unde să intre înăuntru.

Aşa că se apucară să curețe zăpada şi fiecare îşi aduse contribuția la munca aceea istovitoare.

Domnul Serghei fu de părere că trebuia mai întâi degajat culoarul dintre vehicul şi metereze. Apoi deschiseră o trecere menită să le permită ieşirea liberă în exterior. Trecerea aceasta fu orientată spre vest. În caz contrar, putea fi astupată de vârtejurile de zăpadă venite dinspre răsărit.

Pericolul nu putu fi, însă, îndepărtat cu totul, aşa cum se va vedea îndată. Se înţelege că naufragiaţii nu ieşeau din Belle-Roulotte nici ziua, nici noaptea. Era un adăpost sigur contra viscolului şi frigului în creştere, după cum arăta termometrul, coborând încet, dar continuu.

Totuşi, domnul Serghei şi Jean nu uitau să-şi facă zilnic observaţiile, în momentul când nişte vagi lumini colorau orizontul, de sub care soarele nu mai ieşea până la solstiţiul din 21 decembrie. Şi mereu aceeaşi speranţa deşartă că ar putea zări vreo balenieră rămasă să-şi petreacă iarna pe acolo, ori încercând să-şi croiască drum spre vreun port din strâmtoarea Bering. Mereu aceeaşi speranţă înşelată de a vedea gheţarul definitiv înţepenit în vreo banchiză care i-ar fi legat de ţărmul Siberiei. Apoi, întorşi la campament, încercau să repereze pe hartă presupusa direcţie a derivei. S-a mai amintit aici că de la plecarea din Port Clarence nu mai aveau vânat proaspăt pentru bucătărie. Ce putea face Cornelia cu păsările de mare, al căror gust uleios era greu de îndepărtat? În ciuda talentelor sale culinare, potârnichile de tundră şi petrelii n-ar fi fost primiţi prea bine de comeseni, în consecinţă, Jean hotărî să nu-şi irosească plumbul şi praful de puşcă pe zburătoarele de origine mult prea arctică. Când trebuia să iasă însă afară, îşi lua întotdeauna puşca, iar într-o zi, în după-amiaza de 26 noiembrie, avu ocazia să se folosească de ea. Într-adevăr, la vehicul ajunse zgomotul unei împuşcături şi, imediat după aceea, se auzi vocea lui Jean, strigând după ajutor. Întâmplarea pricinui o oarecare surpriză amestecată cu îngrijorare. Domnul Serghei şi domnul Cascabel, Sandre şi Cuişpară, urmaţi de cei doi câni, ieşiră repede afară.

— Veniţi! Veniţi, striga Jean.

Iar in timpul acesta alerga încolo şi încoace, încercând să taie retragerea unui animal.

— Ce se întâmplă? Întrebă domnul Cascabel.

— Am rănit o focă şi-o să ne scape dacă o lăsăm să ajungă la apă. Era o amfibie uriaşă, rănită în piept, şi care lăsa pete roşii, de sânge, pe zăpadă. Şi ar fi izbutit, cu siguranţă, să fugă, dacă n-ar fi sosit la vreme domnul Serghei şi camarazii lui. Cuişoară se azvârli cu curaj peste animalul care îl răsturnase pe Sandre cu o singură lovitură de coadă. Foca fu potolită, cu chiu, cu vai, iar Jean; aplicându-i ţeava puştii pe cap, îi zbură creierii.

Nu era un vânat prea grozav pentru obişnuiţii clienţi ai

Corneliei, dar cel puțin aveau o importantă rezervă de carne pentru Wagram şi Marengo. Dacă ar fi putut vorbi, cei doi câni i-ar fi mulțumit lui Jean pentru un asemenea chilipir.

— La urma urmei, de ce nu vorbesc animalele? întrebă domnul Cascabel, când se aşezară cu toții la masă.

— Pentru simplul motiv că nu sunt destul de inteligente ca să vorbească, răspunse domnul Serghei.

— Credeți, aşadar, că vorbirea are legătură cu inteligența? întrebă Jean.

— Desigur, dragă Jean. Cel puțin la animalele superioare. Cânele are un laringe identic cu al omului. Aşa că ar putea vorbi, însă nu vorbeşte, fiindcă nu-i destul de inteligent ca să-şi poată exprima impresiile prin cuvinte.

Ipoteza susținută de domnul Serghei era cel puțin discutabilă, însă unii fiziologi moderni o admit.

Trebuie să notăm faptul că în mintea domnului Cascabel se producea, încetul cu încetul, o schimbare. Cu toate că îşi reproşa mereu răspunderea pentru situație, filozofia sa ieşea din nou deasupra. Obişnuit să se descurce din cele mai grele încercări, nu putea crede că steaua lui cea bună se stinsese. Nu, cel mult se întunecase un pic. Până atunci, de altfel, familia Cascabel nu fusese prea mult expusă unor suferințe fizice. E adevărat că, dacă primejdiile se agravau – şi se poteau aştepta la aşa ceva – moralul său risca şi el să fie afectat.

Gândindu-se la ce-i aşteaptă, domnul Serghei îi încuraja necontenit pe toți ceilalți, în timpul nesfârşitelor ore fără ocupație, aşezat la masă sub lumina răspândită de lampă, discuta cu ei, îi instruia, le povestea întâmplări din călătoriile sale prin Europa şi America. Unul lângă altul, Jean şi Kayette ascultau cu mult interes şi, când puneau întrebări, le dădea întotdeauna un răspuns plin de învățăminte, în concluzie, întemeiat pe propria sa experiență, spunea:

— Vedeți, amicilor, nu trebuie să disperăm. Ghețarul care ne duce e solid şi n-o să se sfărâme tocmai acum, când s-a înstăpânit temeinic frigul, în plus, observați că merge chiar în direcția dorită de noi şi că navigam fără probleme, ca şi cum ne-am afla pe un vas. Puțină răbdare, şi-o să ajungem unde trebuie.

— Dar care dintre noi e disperat, dacă nu-i cu supărare, întrebă atunci domnul Cascabel. Cine-şi permite să fie disperat, domnule Serghei? Pe cel care disperă fără aprobarea mea, îl trec

la regim de pâne goală!

— N-avem pâne! ripostă ştrengarul de Sandre.

— În fine, la biscuiți goi, şi n-are voie să iasă afară.

— Nici nu se poate ieşi, observă Cuişoară.

— Destul! Am spus!

În ultima săptămână din noiembrie, ninsoarea căpătase proporții fabuloase. Zăpada era atât de mare, încât trebuiseră să renunțe la părăsirea vehiculului – ceea ce dădu ocazie unui grav accident.

În ziua de 30, dis-de-dimineață, la trezire, Cuişoară fu surprins de faptul că respira cu multă dificultate, ca şi cum aerul tras în plămâni nu i-ar fi fost de ajuns. Ceilalți dormeau încă în compartimentele lor, un somn greu şi chinuit, încât dădeau impresia că încep să se sufoce. Cuişoară încercă să deschidă uşa avantrenului. dar nu reuşi.

— Hei, patroane! strigă cu o voce atât de puternică, încât îi trezi pe toți cei din Belle-Roulotte.

Domnul Serghei, domnul Cascabel şi cei doi fii ai săi se ridicară îndată, iar Jean strigă:

— Ne sufocăm! Deschideți uşa!

— N-am putut s-o deschid, răspunse Cuişoară.”

— Atunci obloanele.

Dar cum obloanele se închideau din exterior, nici ele nu puteau fi clintite, în câteva minute demontară uşa şi pricepură de ce nu izbutiseră s-o deschidă. Culoarul din jurul vehiculului era umplut de zăpada adunată de rafale; şi nu numai culoarul, ci şi deschiderea practicată în zidul de gheață.

— Oare s-a schimbat direcția vântului? întrebă domnul Cascabel.

— Nu cred, răspunse domnul Serghei. N-ar fi nins atât de mult dacă ar fi bătut dinspre vest.

— Atunci înseamnă că s-a răsucit ghețarul, presupuse Jean.

— Da, asta trebuie să fie, zise domnul Serghei. Să ne ocupăm de ce-i mai urgent.... Nu cumva să ne asfixiem din lipsă de aer! .

Jean şi Cuişoară se înarmară numaidecât cu cazmale şi lopeți şi se puseră pe treabă, încercând să degajeze culuarul. Era o munca într-adevăr istovitoare, fiindcă zăpada întărită îl astupase cu totul, acoperindu-le în mod precis adăpostul. Ca să

lucreze mai spornic, trebuiră să se schimbe unii pe alții. Cum nu puteau arunca zăpada afară, fură nevoiți s-o vâre în primul compartiment, de unde, topită de căldura interiorului, curgea afară.

După o oră, hârlețul nu străpunsese încă masa compactă din culoar. Nu puteau să iasă, nu puteau aerisi încăperile vehiculului, iar respirația devenea tot mai grea din lipsa oxigenului şi a excesului de bioxid de carbon.

Gâfâind, cu toții căutau fără succes o gură de aer proaspăt în atmosfera aceea aproape irespirabilă. Kayette şi Napoléone simțeau că se înăbuşă. Dar era limpede că doamna Cascabel se afla în cea mai mare pericol. Stăpânindu-şi propriile suferințe, Kayette se străduia s-o ajute. Era neapărată nevoie să se deschidă o fereastră prin care aerul să apuce să se reîmprospăteze; însă, cum am văzut, zăpada înțepenea obloanele tot aşa cum făcuse şi cu uşa.

— Curaj! Curaj! spunea mereu domnul Serghei. Am înaintat cu şase picioare. Stratul nu mai poate fi atât de gros.

Aşa trebuia să fie, dacă ninsoarea ar fi încetat. Dar poate că tot mai ningea! Lui Jean îi veni ideea să facă o gaură prin stratul care forma un plafon deasupra culoarului. Nu putea să aibă o prea mare grosime şi poate că nici nu era din cale-afară de întărit. într-adevăr, duseră la capăt operația în cele mai bune condiții şi, după o jumătate de oră – era şi timpul – prin gaură pătrundea aerul din exterior.

Toți cei din Belle-Roulotte respirară uşurați.

— Ah, cât e de bun, exclamă micuța Napoléone, trăgând adânc aer în piept.

— Da! spuse Sandre, lingându-şi buzele. Mai bun chiar decât prăjiturile. Trecură câteva minute până să-şi revină Cornelia dintr-un început de asfixie, destul de serioasă, totuşi, încât fusese cât pe ce să-şi piardă cunoştința.

După ce lărgiră gaura, bărbații se strecurară prin ea până în vârful meterezului de gheață. Nu mai ningea, însă totul era alb, cât vedeai cu ochii. Belle-Roulotte dispăruse în întregime sub mormanul care forma o cocoaşă în mijlocul ghețarului plutitor... Privind busola, domnul Serghei constată că vântul bătea tot dinspre est, însă ghețarul făcuse o jumătate de rotație în jurul axei sale, schimcându-şi total orientarea. De asta se adunase atâta zăpadă în locul de trecere.

Afară, termometrul nu arăta decât şase grade sub zero, iar marea era liberă, atât cât se putea aprecia printr-o beznă aproape compactă. Trebuie să mai spunem că, deşi se răsucise, prins fără îndoială de vreun vârtej, blocul de gheață plutea tot înspre vest. Ca să preîntâmpine o eventuală repetare a situației, cu consecințe atât de deplorabile, domnul Serghei socoti că trebuiau luate noi măsuri. Sfătuiți de el, săpară prin zid încă un culoar, în partea opusă celui din tu. Oricare ar fi fost de acum înainte orientarea ghețarului, puteau comunica oricând cu exteriorul. Prin urmare, n-aveau de ce să se mai teamă că rămân fără aer.

— Orice-ați spune, zise domnul Cascabel, e un ținut păcătos, cu adevărat păcătos! Abia dacă-i bun pentru foci, iar clima lui nici nu se compară cu cea din Normandia!

— De acord, răspunse domnul Serghei, dar ce să-i faci, trebuie să-l iei aşa cum este.

— La dracu" , îl iau, domnule Serghei... Îl iau, însă cu toată scârba.

Nu, inimosule Cascabel, nu-i clima din Normandia şi nici măcar cea din Suedia, Norvegia, ori Finlanda, când acolo e iarnă. E clima de la poli, cu noaptea de patru luni, cu rafale şuierătoare, cu ninsori interminabile şi cu perdeaua groasă de ceață ce lasă locurile fără orizont.

Şi câte griji îi mai aşteptau în viitor! După derivă, când ghețarul urma să fie imobilizat, când marea va fi o imensă banchiză, pe unde aveau să se găsească oare? Când se gândeau că vor trebui să abandoneze vehiculul, să parcurgă pe jos câteva sute de leghe până la țărmul Siberiei, erau îngroziți de-a binelea. Domnul Serghei se întreba dacă n-ar fi fost mai înțelept să ierneze chiar în locul unde se va opri blocul plutitor. Până se va face vreme bună, să rămână în adăpostul casei lor rulante, care în mod sigur n-o să mai ruleze niciodată. De mare nevoie, ar fi putut sta acolo câtă vreme țineau gerurile cumplite. Dar trebuiau să părăsească locul de iernat înainte de creşterea temperaturii; înainte ca Marea Arctică să se dezghețe, erau nevoiți să treacă peste banchiza ce n-ar mai fi întârziat să se disloce.

Cum naufragiații nu erau încă în situația aceea, le mai rămânea destul timp să se gândească la ceea ce vor face la sfârşitul iernii. Urmau să țină cont de distanța la care se aflau față de continentul asiatic, admițând că o vor putea aprecia în vreun fel oarecare. Domnul Serghei spera ca depărtarea să nu fie

prea mare, căci blocul de gheață plutise tot timpul în direcția vest, trecând pe lângă capurile Kekurnăi, Şeliagski, Baranov, depăşind apoi strâmtoarea De Long şi golful Kolama.

De ce nu se oprise oare la intrarea în acel golf! De acolo le-ar fi fost uşor să ajungă în ținuturile iukaghirilor, unde naufragiații puteau găsi adăpost la Kabacikova, la Nijne-Kolamsk, ori în alte orăşele. Un atelaj de reni ar fi adus vehiculul, din locul de iernat, pe continent. Dar, cunoscând viteza de înaintare, domnul Serghei îşi dădea seama că golful rămăsese în urmă, la fel şi gurile rîurilor Ciukotcia şi Alazeia. După cum indica harta, ghețarul nu mai putea fi oprit decât de arhipelagurile cunoscute sub numele de insulele Anjou, insulele Leahov, insulele De Long. Iar pe aceste insule, în cea mai mare parte nelocuite, cum să găsească mijloacele necesare întoarcerii în patrie a trupei şi a materialului său? Şi tot ar fi fost mai bine aşa, decât să se piardă prin vreo fundătură îndepărtată a regiunii polare!

Luna noiembrie era pe sfârşite. Trecuseră treizeci şi nouă de zile de când familia Cascabel părăsise Port Clarence, aventurându-se peste strâmtoarea Bering. Dacă banchiza nu s-ar fi rupt, puteau atinge Numana în urmă cu cinci săptămâni. Ajunşi apoi în provinciile meridionale ale Siberiei, ar fi găsit, în vreun târg anume, adăpost sigur împotriva pericolelor iernii arctice.

Totuşi, deriva nu mai putea dura mult. Se făcea tot mai frig, iar termometrul cobora fără oscilații. Examinând blocul de gheață, domnul Serghei îl descoperea crescut în fiecare zi prin adăugarea altor ghețuri, printre care trecea. Suprafața i se mărise cu o treime, iar în noaptea de 30 noiembrie spre 1 decembrie în partea din spate se suda un ghețar enorm. Baza acestuia fiind adânc scufundată în apă, curentul îi imprima o viteză mult mai mare, astfel că blocul lor făcu o jumătate de rotație şi se luă după celălalt, ca remorcat.

Cu gerul acela tot mai puternic şi mai aspru, cerul se înseninase complet. Vântul sufla acum dinspre nord-est – împrejurare fericită, întrucât îi ducea spre coasta siberiană. Stelele sclipitoare ale cerului arctic luminau lungile nopți polare şi, deseori, aurorele boreale inundau văzduhul cu vâlvătăile lor vii, dispuse în evantai. Privirea răzbătea până la orizontul îndepărtat, conturat de primele semne ale banchizei. Pe un fundal mai puțin întunecat, lanțul acela de ghețuri veşnice profila creste înalte, culmi rotunjite, o pădure de piscuri şi vârfuri subțiri. Era o

încântare să le priveşti şi naufragiaţii uitară o clipă de situaţia lor critică, admirând fenomenele acelea cosmice, specifice zonelor hiperboreene. Viteza derivei se micşorase după schimbarea direcţiei vântului, încât acum erau împinşi numai de curent. Prin urmare, era foarte posibil ca gheţarul să nu fie antrenat foarte departe în vest, fiindcă marea îngheţa în spaţiile dintre aisberguri. Până atunci, însă, acea "gheaţă crudă" , cum îi spun vânătorii de balene, ceda la cel mai mic soc. Cum blocurile dispersate în larg nu lăsau între ele decât coridoare înguste, gheţarul se ciocnea de multe ori de nişte mase considerabite. Însă, după ce rămânea imobilizat timp de câteva ore, se punea iarăşi în mişcare. Totuşi, era de prevăzut în scurtă vreme o oprire ce avea să dureze toată iarna.

În ziua de 3 decembrie, spre amiază, domnul Serghei şi Jean se duseră în partea din faţă a gheţarului. Bine înfofoliţi în blănuri, Kayette, Napoléone şi Sandre îi însoţeau, înfruntând frigul aspru. Spre sud, o lumină vagă arăta că soarele tocmai trecea prin dreptul meridianului. Lucoarea nedesluşită ce plutea în văzduh venea, cu siguranţă, de la vreo îndepărtată auroră boreală.

Atenţia le era intens solicitată de mişcările aisbergurilor, de formele lor bizare, de ciocnirile produse şi de răsucirile unor blocuri care, măcinate pe dedesubt, nu se mai ţineau în echilibru.

Brusc, gheţarul sudat cu două zile înainte oscilă, se răsturnă şi, desprinzându-se, rupse marginea insulei lor plutitoare, inundând-o cu un val uriaş. Se retraseră cu toţii în mare grabă, în aceeaşi clipă, însă, auziră strigăte:

— Ajutor! Jean! Ajutor!

Era Kayette. Se afla pe bucata desprinsă din cauza' şocului şi era dusă de valuri.

— Kayette! Kayette! strigă Jean.

Dar bucata de gheaţa, prinsă de un curent lateral, se îndepărta în lungul gheţarului imobilizat de un vârtej. În câteva clipe, Kayette urma să dispară printre aisberguri.

— Kayette! Kayette! striga mai departe Jean.

— Jean! Jean! erau ultimele ţipete ale tinerei indience.

Auzind strigătele, domnul Cascabel şi Cornelia sosiră în mare goană. Stăteau acolo, îngroziţi, lângă domnul Serghei, care nu ştia ce să facă pentru salvarea nefericitei copile. În momentul acela, cum blocul de gheaţă se apropiase până la o distanţă de

cinci-şase picioare, Jean îşi luă avânt şi, înainte de a putea fi oprit, căzu lângă Kayette.

— Băiatul meu! Băiatul meu! strigă doamna Cascabel.

Era cu neputinţă să li se vină în ajutor. Când sărise, Jean împinsese sloiul pe care se afla Kayette. Amândoi dispărură curând printre aisberguri şi în scurtă vreme nu li se mai auzeau nici măcar strigătele, pierdute în spaţiu.

După lungi ore de aşteptare, în răstimpul cărora se făcuse întuneric, beznă, domnul Serghei, domnul Cascabel, Cornelia şi copiii fură nevoiţi să se întoarcă la campament. Sărmanii oameni! îşi petrecură noaptea aceea rătăcind pe lângă Bel-le-Roulotte, pe când câniii lătrau jalnic. Jean şi Kayette purtaţi de valuri, fără adăpost, fără hrană, pierduţi!

Cornelia nu se mai oprea din plâns, iar Sandpe şi Napoleone îi ţineau isonul. Zdrobit de această nouă lovitură, domnul Cascabel nu rostea decât cuvinte incoerente, învinuindu-se de toate nenorocirile abătute asupra familiei sale. Şi cum l-ar fi putut consola domnul Serghei, când el însuşi era de neconsolat!

A doua zi – 4 decembrie – spre orele opt dimineaţa, ieşind din vârtejul care îl reţinuse toată noaptea, gheţarul îşi reluă cursa. Aluneca în direcţia urmată de Jean şi Kayette, însă

cu optsprezece ore mai înainte, aşa că trebuiau să renunţe la orice speranţă că i-ar mai putea ajunge sau găsi. Prea multe primejdii îi ameninţau, ca să poată scăpa vii şi nevătămaţi: frigul care se întetea, foamea pe care n-aveau cu ce să şi-o potolească, apoi ciocnirea cu aisbergurile, dintre care până şi cel mai mic i-ar fi zdrobit. Mai bine să nu descriem durerea nefericiţilor ce purtau numele de Cascabel! în ciuda temperaturii scăzute, refuzară să intre în compartimentele lor, rămânând să-i strige pe Jean şi pe Kayette, fără ca aceia să-i poată auzi.

Ziua trecu fără să se fi produs vreo schimbare; apoi se lăsă noaptea şi domnul Serghei îi obligă pe toţi să se adăpostească în Belle-Roulotte, unde nimeni nu-şi află somnul măcar o clipă.

Deodată, spre orele trei dimineaţa, un şoc înspăimântător zgudui atât de tare vehiculul, încât păru că o să-l răstoarne. Ce se întâmplase? Vreun aisberg uriaş să fi lovit şi poate chiar să fi despicat sloiul de gheaţă?

Domnul Serghei ieşi afară. Un reflex al aurorei boreale lumina spaţiul înconjurător, încât se putea vedea până la o jumătate de leghe de campament. Primul gând al domnului

Serghei fu să cerceteze în toate părțile. Nu se vedeau nici Jean şi nici Kayette.

Şocul se produsese la izbirea ghețarului de banchiză. Datorită unui nou val de frig –

erau aproape douăzeci de grade sub zero – marea înghețase complet la suprafață. Tot ce plutise cu o zi înainte, acum rămânea într-o imobilitate deplină. După şocul acela, deriva luase sfârşit.

Domnul Serghei reintră numaidecât, anunțând oprirea definitivă a ghețarului.

— Prin urmare, toată marea din fața noastră e înghețată, întrebă domnul Cascabel.

— Da, în față, în urmă şi în jurul nostru! răspunse domnul Serghei.

— Atunci să mergem să-i căutăm pe Jean şi pe Kayette! Nu trebuie să pierdem nici o clipă.

— Să mergem! spuse domnul Serghei.

Cornelia şi Napoléone nu voiau nici ele să mai r am în ă în Belle-Roulotte, aşa că

vehiculul fu lăsat în grija lui Cuişoară şi toți ceilalți plecară, în frunte cu cei doi câni care amuşinau suprafața banchizei.

Mergeau destul de repede pe zăpada tare ca granitul, păstrând direcția vest. Dacă

Wagram şi Marengo ar fi dat de urmele tânărului lor stăpân, le-ar fi recunoscut cu siguranță. După o jumătate de oră, însă, nu descoperiseră încă nimic. Fură nevoiți să se oprească, deoarece repede ți se tăia răsuflarea în gerul acela atât de cumplit, încât aerul părea şi el înghețat.

Întinsă cât cuprindea privirea spre nord, spre sud şi spre est, banchiza era mărginită spre vest de nişte înălțimi ce n-aveau obişnuita formă de aisberg. Putea fi țărmul unui continent, ori al vreunei insule.

În momentul acela, câniii lătrară cu putere şi se repeziră spre o movilă alburie, deasupra căreia se profilau nişte puncte negre.

O porniră din nou, grăbind pasul. Curând, Sandre observă că punctele negre erau oameni, iar doi dintre ei făceau semne.

— Jean!Kayette, strigă el, năpustindu-se pe urmele lui Wagram şi ale lui Marengo. Erau Jean şi Kayette, vii şi nevătămați...

Nu erau singuri, îi, înconjurau un grup de indigeni, iar

indigenii aceia erau locuitorii insulelor Leahov.

V

INSULELE LEAHOV

În regiunea Mării Arctice se află trei arhipelaguri cunoscute sub numele comun de Noua Siberie: insulele De Longi insulele Anjou şi insulele Leahov. Acesta din urmă, cel mai apropiat de continentul asiatic, este format dintr-un grup de insule situate între 73° şi 75° latitudine nordică şi 135° şi 140° longitudine estică, pe o suprafață de patruzeci şi nouă de mii de kilometri pătrați. Printre cele mai însemnate se put aminti insulele Kotelnai, Blinai, Malai şi Belkovski.

Ținuturi aride, fără copaci, fără culturi agricole, cu o vegetație sărăcăcioasă în cele câteva săptămâni de vară şi nimic altceva decât oase de cetacee şi mamuți îngrămădite în decursul erelor geologice, sau lemn fosil în impresionante cantități – acestea sunt arhipelagurile Noii Siberii.

Insulele Leahov au fost descoperite în primii ani ai secolului al XVIII-lea. După o derivă de patruzeci de zile şi după ce parcursese o distanță de şase-şapte sute de leghe, Belle-Roulotte nimerise pe insula Kotelnai, cea mai importantă şi mai sudică din grup, la vreo patru sute de kilometri de continent. La sud-vest, pe țărmul Siberiei, se deschidea marele golf al Lenei, largă adâncitură prin care apele acestui fluviu, unul dintre cele mai importante din nordul Asiei, se varsă în Oceanul înghețat. După cum se vede, arhipelagul Leahov este ultima Thule(nume dat de romani unei insule din nordul Europei, socotită capătul lumii) a regiunilor polare, la această longitudine. Dincolo de el, până la hotarul de nestrăbătut al banchizei, navigatorii n-au mai dat peste vreun alt pământ. Cu cincisprezece grade mai sus se află polul nord. Prin urmate, naufragiații fuseseră aruncați la capătul lumii, chiar dacă erau la o latitudine mai mică decât insulele Spitzbergen ori decât teritoriile septentrionale ale Americii. La urma urmei, familia Cascabel ajunsese mai la nord decât prevedea traseul inițial, dar se apropiase în mod constant de

Rusia europeană. Sutele de leghe străbătute începând de la Port Clarence îi aduseseră mai mult pericole decât oboseală, în asemenea condiții, o derivă însemna avans câştigat prin ținuturi aproape impracticabile pe timp de iarnă. Şi poate că n-ar fi avut de ce să se plângă dacă, printr-un ultim ghinion, domnul Serghei şi prietenii săi n-ar fi căzut în mânile indigenilor din arhipelagul Leahov. Era puțin probabil că aveau să fie lăsați în libertate, ori că vor izbuti să şi-o dobândească mai târziu. În orice caz, în scurtă vreme urmau să afle şi, după aceea, le rămânea timp să acționeze în funcție de împrejurări.

Insula Kotelnai este locuită de un trib înapoiat, având între două sute cincizeci şi trei sute de suflete, bărbați, femei şi copii la un loc. Cu o înfățişare respingătoare, localnicii sunt cei mai necioplți dintre toți locuitorii literalului, ciukci, iukaghiri şi samoiezi. Idolatria lor întrece orice credință, în ciuda devotamentului misionarilor, care n-au reuşit să le scoată din cap superstițiile şi nici să înfrângă pornirile spre hoție şi pungăşie ale acestor neosiberieni.

Principala industrie a arhipelagului Leahov este pescuitul cetaceelor, care populează masiv acele zone ale Mării Arctice, şi vânătoarea de foci, aproape la fel de abundentă ca în insula Hering în sezonul cald. Iarna e foarte aspră pe latitudinea Noii Siberii. Indigenii locuiesc, ori mai degrabă se adăpostesc în nişte hrube întunecoase, săpate sub zăpadă. Hrubele sunt împărțite uneori în mai multe încăperi, unde se menține cu uşurință o temperatură destul de ridicată. Focul se face cu lemn fosil, care seamănă cu huila şi se găseşte în cantități apreciabile prin insulele acelea, fără să mai punem la socoteală oasele de cetacee, folosite şi ele drept combustibil. Printr-o gaură deschisă în acoperişul acelor troglodiți iese fumul unor vetre cât se poate de primitive, în consecință, la prima vedere ai impresia-că ies aburi din pământ, ca în cazul unor solfatare(emanație de gaze de natură vulcanică, conținând o mare cantitate de bioxid de sulf, de hidrogen sulfurat şi mici cantități de apă).

Alimentația de bază a localnicilor o constituie carnea de ren. Turme impresionante din aceste rumegătoare trăiesc pe insulele şi insulițele arhipelagului, în alimentație mai intră elanul şi peştele uscat, din care se fac provizii serioase pentru iarnă. Cei din Noua Siberie n-au, prin urmare, de ce să se teamă că vor pieri de foame.

Grupul de pe insulele Leahov era condus de un şef pe nume

Ciuciuk, care avea o putere incontestabilă asupra oamenilor săi. Cunoscând un regim de supunere absolută, aceşti indigeni se deosebesc categoric de eschimoşii din Alaska, aflați într-un fel de egalitate republicană. Sunt diferiți de aceştia din urmă şi ca atitudine, cu obiceiurile lor sălbatice, cu lipsa de ospitalitate de care deseori se plâng marinarii de pe baleniere. Da, oamenii de treabă din Port Clarence nu puteau fi decât regretați!

Într-adevăr, familiei Cascabel i se întâmplase tot ce putea fi mai rău. Să nimerească, după catastrofa din strâmtoarea Bering, tocmai în arhipelagul Leahov şi să intre în contact cu nişte triburi atât de neprimitoare, asta depăşea, fără îndoială, limitele oricărui nenoroc. Aşa că domnul Cascabel nu-şi ascunse deloc dezamăgirea, văzându-se înconjurat de vreo sută de băştinaşi care urlau, gesticulau, ba îi mai şi amenințau pe naufragiații căzuți din întâmplare în mânile, lor.

— Cu cine au treabă maimuțoii ăştia? întrebă el după ce-i împinse pe cei ce-l înghesuiau prea tare.

— Cu noi, tată, răspunse Jean.

— Ciudat fel de a-ți primi oaspeții! Nu cumva, vor să ne mânce?

— Nu, dar în mod sigur au de gând să ne țină prizonieri pe insulă!

— Prizonieri?

— Da, aşa cum au procedat şi cu doi mateloți sosiți înaintea noastră. Lui Jean nu-i făcea nici o plăcere să dea explicații mai ample. Vreo doisprezece indigeni îi înhățară pe domnul Serghei şi pe camarazii lui. Fură nevoiți să-i urmeze, vrând-nevrând, spre satul Turkev, altfel spus, capitala arhipelagului.

În acest timp, alți vreo douăzeci se îndreptau spre Belle-Roulotte, al cărei fum subțire se mai putea vedea spre est, în lumina înserării.

După un sfert de oră, prizonierii ajunseră la Turkev şi fură introduşi într-o încăpere mare, scobită sub zăpadă.

— O fi, de bună seamă, închisoarea locului! zise domnul Cascabel după ce rămaseră singuri în jurul unui foc aprins în mijlocul încăperii.

Întâi de toate, Jean şi Kayette le povestiră întâmplările prin care trecuseră. Dispărând îndărătul blocurilor aflate în derivă, bucata de gheață care îi purta o luase spre vest. Jean o ținea în brațe pe tânăra indiancă, de teamă să nu fie răsturnată de vreo

zguduitură. Erau fără mâncare şi fără adăpost pentru cine ştie câtă vreme, dar cel puţin se aflau împreună. Ghemuiţi unul în altul, poate că nu mai simţeau nici frigul şi nici foamea. Se făcu noapte. Nu puteau să se vadă, însă se puteau auzi. Orele se scurgeau într-o continuă groază, în spaima că aveau să fie înghiţiţi de ape. Apoi apărură din nou razele palide ale zilei, chiar în clipa în care se izbeau de banchiză. Jean şi Kayette porniră de-a curmezişul imensului câmp de gheaţă, merseră multă vreme şi, ajunşi pe insula Kotelnai, căzură în mânile indigenilor.

— Jean, zici că mai sunt şi alţi naufragiaţi pe care-i ţin prizonieri, întrebă domnul Serghei.

— Da, domnule Serghei, răspunse Jean.

— I-aţi văzut?

— Nu, domnule Serghei, spuse Kayette. Dar am înţeles ce vorbeau localnicii, fiindcă folosesc limba rusă şi au pomenit de doi mateloţi pe care îi ţin în satul lor. Într-adevăr, triburile Siberiei septentrionale vorbesc ruseşte şi domnul Serghei urma să se înţeleagă cu locuitorii insulelor Leahov. Dar ce puteau aştepta de la pungaşii aceia care, alungaţi din regiunile destul de populate de la gurile fluviilor, se refugiaseră în arhipelagurile Noii Siberii, unde nu mai aveau de ce să se teamă de autorităţi!

Domnul Cascabel nu se putea linişti atâta vreme cât nu erau liberi să umble, pe unde le plăcea. Se temeau, pe bună dreptate, că Belle-Roulotte va fi descoperită şi prădată de ticăloşii aceia, poate chiar distrusă. Şi doar nu scăpaseră cu greu din dezastrul strâmtorii Bering pentru a cădea în puterea acelei "scursori polare" !

— Haide, César, calmează-te! Furia nu-ţi foloseşte la nimic! în fond, puteam s-o păţim şi mai rău.

— Mai rău, Cornelia?

— Fără îndoială, César. Dacă nu i-am mai fi găsit pe Jean şi pe Kayette? Ei bine, sunt aici amândoi şi cu toţii suntem în viaţă! Gândeşte-te prin ce primejdii am trecut şi cum am scăpat ca prin minune. Aşa că, în loc să ne înfuriem, ar trebui să mulţumim Cerului.

— Eu îi mulţumesc, Cornelia, îi mulţumesc din toată inima! Dar, fie-mi îngăduit să-l blestem pe diavolul care ne-a aruncat în ghearele acestor netrebnici! Seamănă mai mult cu nişte fiare decât cu fiinţele omeneşti.

Domnul Cascabel avea dreptate, însă nici Cornelia nu

greşea. Toţi cei din BelleRoulotte erau în viaţă. Câţi plecaseră din Port Clarence, atâţia ajunseseră în satul Turkev.

— Da, într-o groapă de dihori şi de cârtiţe! mormăi domnul Cascabel. O hrubă unde nici măcar un urs ceva mai spălat nu şi-ar face bârlogul.

— Aoleu! Cuişoară! strigă Sandre.

Ce se întâmplase oare cu băiatul acela de treabă? îl lăsaseră să aibă grijă de Belle-Roulotte. O fi încercat, riscându-şi viaţa, să apere bunurile stăpânului său? L-or fi prins şi pe el sălbaticii?

După ce Sandre pomenise de Cuişoară, începură şi ceilalţi:

— Şi Jako, spuse Cornelia.

— Şi John Bull, adăugă Napoléone.

— Şi cânii noştri, zise Jean.

Se înţelege că erau neliniştiţi mai ales pentru Cuişoară. Maimuţa, papagalul, Wagram şi Marengo erau pe planul doi. În clipa aceea se auzi zgomot afară. Erau înjurături amestecate cu lătrăturile celor doi câni. Imediat, borta prin care se intra în hrubă se deschise brusc. Wagram şi Marengo se năpustiră înăuntru, iar după ei apăru Cuişoară.

— Sunt aici, patroane, striga sărmanul băiat. — Dacă nu cumva ăsta nu mai sunt eu, fiindcă habar n-am unde mă aflu!

— Eşti exact acolo unde suntem şi noi, explică domnul Cascabel, întinzându-i mâna.

— Ce-i cu Belle-Roulotte, întrebă Cornelia nerăbdătoare.

— Belle-Roulotte? Ei bine, gentlemanii ăia au descoperit-o sub zăpadă, s-au înhămat la ea ca nişte animale şi au adus-o în sat, răspunse Cuişoară.

— Dar Jako? întrebă Cornelia.

— Şi pe Jako.

— Dar John Bull, se interesă Napoléone.

— Şi pe John Bull.

La urma urmelor, dacă familia Cascabel era reţinută la Turkev, era mai bine ca şi casa lor rulantă să se afle acolo, chiar cu riscul de a fi jefuită. Începea să li se facă foame, totuşi, iar localnicii nu dădeau semne că ar fi avut de gând să-şi alimenteze prizonierii.

Din fericire, prevăzătorul Cuişoară avusese grijă să-şi umple buzunarele. Scoase de acolo câteva cutii de conserve, suficiente pentru o masă. Apoi, înfăşuraţi în blănuri, dormiră cât de cât, într-o atmosferă pe care fumul o făcea aproape irespirabilă. A

doua zi — 5 decembrie, domnul Serghei şi camarazii săi fură scoşi din hrubă şi, cu toate că era un frig straşnic, în aerul de afară se simțiră minunat. Fură duşi înaintea şefului.

Cu o înfățişare vicleană şi o mutră nu tocmai atrăgătoare, individul stătea într-o locuință subterană mult mai mare şi mai confortabilă decât bordeiele supuşilor săi. Grota era săpată lângă o stâncă acoperită cu zăpadă, al cărei vârf semăna foarte bine cu un cap de urs.

Ciuciuk avea vreo cincizeci de ani. Fața lui spână, cu ochi mici şi aprinşi ca jăraticul, arăta bestial – dacă ni se îngăduie să folosim această expresie – din cauza colților ascuțiți care îi ieşeau de sub buzele răsfrânte. Aşezat pe un morman de blănuri, îmbrăcat în piei de ren, încălțat cu cizme din piele de focă, îşi legăna încet capul vârât într-o căciulă îmblănită.

— Are o figură de şarlatan bătrân! spuse în şoaptă domnul Cascabel. De-o parte şi de alta se ațineau două-trei persoane mai importante din trib.

Afară aşteptau vreo cincizeci de indigeni îmbrăcați aproape la fel ca şeful lor şi cărora nu le puteai ghici sexul după haine, pentru că în Noua Siberie bărbații şi femeile se îmbracă la fel.

Mai întâi Ciuciuk i se adresă domnului Serghei, căci îi ghicise, fără îndoială, naționalitatea, îl întrebă într-o rusească uşor de înțeles:

— Cine eşti?

— Un supus al țarului, răspunse domnul Serghei, socotind că, poate, titlul acela imperial avea să-l impresioneze pe mai-marele arhipelagului.

— Dar ăştia, reluă Ciuciuk, arătând spre membrii familiei Cascabel.

— Sunt francezi, răspunse domnul Serghei.

— Francezi, repetă şeful. Se părea că nu auzise niciodată de vreun popor ori de vreo populație cu acest nume.

— Ei bine, suntem francezi... francezi din Franța, nemernicule, exclamă domnul Cascabel.

Dar rosti acestea în limba lui, cu neînfrânarea cuiva care e sigur că nu poate fi înțeles.

— Şi ea? Întrebă Ciuciuk, arătând spre Kayette, despre care îşi dăduse seama că era de altă rasă.

— Indiancă, explică domnul Serghei.

Apoi se încinse o discuție foarte aprinsă între el şi Ciuciuk.

Domnul Serghei traducea pentru familia Cascabel ce era mai important.

Pe scurt, rezultatul acelei întrevederi era că naufragiații trebuiau să se considere prizonieri, urmând să rămână pe insula Kotelnai până când vor plăti, în bani ruseşti, o despăgubire de trei mii de ruble.

— Dar de unde crede fiul ăsta al Marii Ursoaice că o să luăm banii? Ticăloşii trebuie că

au pus mâna pe tot ce mai aveați, domnule Serghei!

Ciuciuk făcu un semn şi prizonierii fură scoşi afară. Li se îngăduia să se plimbe prin sat, cu condiția să nu se îndepărteze şi, încă din primele zile, îşi dădură seama că erau supravegheați îndeaproape. De altfel, plină iarnă fiind, le-ar fi fost imposibil să evadeze şi să ajungă pe continent.

Domnul Serghei şi prietenii săi se duseră imediat la Belle-Roulotte. Acolo se buluceau o grămadă de indigeni, rămaşi în extaz în fața maimuței John Bull, care îi încânta cu cele mai nostime strâmbături. Întrucât nu mai văzuseră niciodată maimuțe, îşi închipuiau că animalul acela cu păr roşcat făcea parte din rasa umană.

— Măcar tot atâta cât ăştia, observă Cornelia.

— Da, dar ei o fac de ruşine, spuse domnul Cascabel. Apoi, gândindu-se puțin, adăugă:

— Am greşit când le-am spus ăstora maimuțe. Le sunt inferiori în toate privințele, aşa că te rog să mă ierți, micul meu John Bull.

John Bull răspunse prin câteva tumbe. Când însă un indigen vru să-l apuce de labă, îl muşcă până la sânge.

— Bravo, John Bull! Muşcă-i! Muşcă-i cât mai tare, strigă Sandre. Totuşi, asta se putea sfârşi rău pentru maimuță şi în mod sigur ar fi plătit scump pentru muşcătură, dacă atenția băştinaşilor n-ar fi fost atrasă de apariția lui Jako, care, găsindu-şi colivia deschisă, ieşise să se plimbe legănat.

Ca şi maimuțele, nici papagalii nu erau cunoscuți în arhipelagurile Noii Siberii. Nimeni nu văzuse vreodată o astfel de zburătoare, cu pene atât de viu colorate, cu ochii rotunzi, având aparența unor ochelari, şi cu ciocul încovoiat ca un cârlig. Şi ce efect produse Jako asupra lor când din cioc îi ieşiră câteva cuvinte, clar articulate! Pasărea îşi puse în valoare întreg repertoriul, spre stupefacția localnicilor. O pasăre care vorbea! Şi,

cum erau foarte superstiţioşi, se aruncară la pământ înspăimântaţi, de parcă vorbele ar fi ieşit din gura vreunei divinităţi de-a lor. Domnul Cascabel se distra, stârnind papagalul.

— Hai, Jako! îi striga, zgândărindu-l. Nu te jena, Jako, spune-le măgari imbecililor ăstora!

Iar Jako îi împroşca cu expresiile sale favorite. Şi o făcea cu atâta fanfaronadă, încât indigenii o luară în cele din urmă la fugă, îngroziţi, în ciuda îngrijorărilor – ce-a mai rîs întreaga familie – cum avea să spună ilustrul ei şef.

— Haide, haide! vorbi el, regăsindu-şi ceva din buna dispoziţie. Să mă ia naiba dacă nu reuşim să ducem de nas turma asta de brute!

Prizonierii rămaseră singuri şi, întrucât se părea că Ciuciuk le lăsa Belle-Roulot-te la dispoziţie, n-avură nimic mai bun de făcut decât să se întoarcă în propria lor locuinţă. Fără îndoială că locuitorii Noii Siberii o socoteau mult inferioară hrubelor lor săpate în zăpadă.

La drept vorbind, din vehicul nu lipseau decât câteva obiecte fără importanţă, însă şi banii ce-i mai rămăseseră domnului Serghei – bani pe care César Cascabel n-avea de gând să-i lase acolo nici măcar sub formă de despăgubire. Până una-alta, era un noroc să poată sta iarăşi în salonaş, în sufragerie, în compartimentele vehiculului, decât să locuiască prin hrubele infecte din Turkev. Totul era la loc. Aşternuturile, uneltele, alimentele conservate, toate acestea se pare că nu fuseseră pe placul domnilor şi doamnelor din arhipelag. Dacă erau nevoiţi să ierneze acolo, pândind prilejul s-o şteargă din insula Kotelnâi, ei bine, exact aşa avea să se întâmple, nu-i deranja. între timp, putând să umble pe unde le plăcea, domnul Serghei şi camarazii săi luară hotărârea să intre în legătură cu cei doi mateloţi naufragiaţi în arhipelagul Leahov. Poate că, în bună înţelegere cu ei, aveau să-l păcălească în vreun fel oarecare pe Ciuciuk, evadând când împrejurările deveneau favorabile.

Restul zilei şi-l petrecură făcând ordine în Belle-Roulotte. Tare se mai simţea nevoia, iar Cornelia, gospodină meticuloasă cum era, îşi făcea sânge rău din pricina asta. Napoléone, Kayette şi Cuişoară avură cu ce să-şi ocupe timpul până la culcare. Trebuie să notăm în treacăt că, de când se hotărâse să-i joace o festă înălţimii sale Ciuciuk, domnul Cascabel îşi recăpătase toată buna dispoziţie de altădată, atât de afectată de ultimele lovituri

ale soartei.

A doua zi, el şi domnul Serghei se duseră să-i caute pe cei doi mateloți. Probabil că aceştia se bucurau de aceeaşi libertate ca şi ei. Într-adevăr, nu erau închişi şi întâlnirea avu loc în pragul locuinței lor de la capătul satului, fără ca indigenii să arate că ar avea ceva împotrivă.

Mateloții, unul în vârstă de treizeci şi cinci, celălalt de patruzeci de ani, erau ruşi. Traşi la față, cu figuri înfometate, îmbrăcați cu blănuri jerpelite peste hainele marinăreşti, marcați de lipsa alimentației şi de frig în aceeaşi măsură, cu trăsăturile greu de recunoscut sub părul netuns şi barba încâlcită, oamenii aceia aveau un aer cât se poate de jalnic. Erau însă bine clădiți, cu o constituție puternică, încât la nevoie ar fi putut da o mână de ajutor. Dar nu păreau prea dornici să facă legături cu străinii despre a căror sosire pe insula Kotelnâi auziseră. Şi asta în ciuda faptului că se aflau în aceeaşi situație, aşadar dorința de a scăpa ajutându-se unii pe alții ar fi trebuit să-i apropie de familia Cascabel. Domnul Serghei discuta cu cei doi bărbați în ruseşte. Cel mai în etate spunea că-l cheamă Ortik, iar tânărul se numea Kircev. După ce ezitară un timp, se hotărâră să vorbească despre ei.

— Suntem marinari din portul Riga, spuse Ortik. Acum un an ne-am îmbarcat la bordul balenierei Seraski, pentru un sezon de pescuit în Oceanul înghețat. Din păcate, la sfârşitul pescuitului, nava n-a mai ajuns la timp în strâmtoarea Bering, a fost prinsă de ghețuri şi zdrobită la nord de insulele Leahov. Întreg echipajul a pierit, în afară de Kircev şi de mine. Ne-am suit într-o barcă, iar furtuna ne-a împins pe insulele Noii Siberii, unde am căzut în mâinile acestor indigeni.

— Când s-a întâmplat asta, întrebă domnul Serghei.

— Acum două luni.

— Şi cum v-au primit?

— La fel ca pe voi, fără îndoială, răspunse Ortik. Suntem prizonierii lui Ciuciuk şi nu ne eliberează decât în schimbul despăgubirii...

— Dar de unde s-o luăm? interveni Kircev. Apoi, pe un ton repezit, Ortik spuse:

— Dacă nu cumva aveți voi banii, şi pentru voi, şi pentru noi... căci mi se pare că suntem compatrioți.

— Aşa este, răspunse domnul Serghei, însă banii pe care îi

aveam ni i-au furat localnicii şi suntem la fel de neajutoraţi ca şi voi.

— Cu atât mai rău! replică Ortik.

Amândoi povestiră apoi amănunţit despre felul cum trăiau. Scobitura aceea strâmtă şi întunecoasă era locuinţa lor; îi lăsau în libertate, dar îi supravegheau. Hainele le deveniseră zdrenţe, n-aveau altă mâncare decât mâncarea băştinaşilor, şi abia dacă le ajungea şi aceea. Erau siguri că în sezonul cald, când evadarea devenea posibilă, aveau să fie supravegheaţi mult mai sever.

— Ajunge o barcă de pescuit ca să poţi fugi pe continent. Dar indigenii vor fi, fără îndoială, mult mai prevăzători şi poate că ne vor şi închide.

— Anotimpul cald nu soseşte decât peste patru sau cinci luni, spuse domnul Serghei. Şi să rămânem prizonieri până atunci...

— Ştiţi cumva vreo cale de evadare, întrebă cu interes Ortik.

— Deocamdată nu, răspunse domnul Serghei. Până una-alta, ar fi normal să încercăm să ne dăm o mână de ajutor. Se pare că aţi suferit destul de mult, prieteni, şi dacă vă putem fi de vreun folos...

Cei doi mateloţi îi mulţumiră domnului Serghei, fără prea multă amabilitate. Da, dacă din când în când i-ar putea ajuta cu.ceva mâncare mai bună, le-ar fi recunoscători. Ei nu cereau mai mult, eventual nişte pături, dacă ar binevoi să le mai dea. Însă de locuit împreună, nu! Preferau să rămână în hruba lor, promiţând să le întoarcă vizita. Domnul Serghei şi domnul Cascabel – care pricepuse unele cuvinte din conversaţie – îşi luară rămas bun de la cei doi mateloţi. Oamenii aceia nu aveau o înfăţişare prea simpatică, dar ăsta nu era un motiv să le refuze ajutorul. Naufragiaţii trebuie să se sprijine între ei. Aşa că le vor întinde mâna, pe cât le stătea în puteri s-o facă, iar dacă s-ar fi ivit vreo ocazie de evadare, domnul Serghei n-avea să-i părăsească. Erau compatrioţii lui!

Erau nişte oameni, ca şi el!

Trecură cincisprezece zile în care se obisnuiră treptat cu noua situaţie, în fiecare dimineaţă erau obligaţi să apară în faţa şefului local şi să-i suporte insistentele cereri de despăgubire. Se înfuria, îi ameninţa, îşi invoca idolii. Nu pentru el însuşi, ci pentru idoli cerea tributul eliberării.

— Vulpe bătrână! exclamă domnul Cascabel. Dă-ne mai

întâi banii înapoi şi, după aceea, o să mai vedem!

Viitorul se arăta îngrijorător. Oricând era posibil să descopere puse în aplicare ameninţările acelui Ciuciuk, ori mai degrabă “Chouchou” , cum îi spunea domnul Cascabel, cu toate că numele de alint i se potrivea ca nuca în perete. (Chouchou înseamnă: preferat, iubit, favorit în limba franceză.)

Îşi storcea întruna creierii, gândindu-se cum i-ar putea juca o farsă. Ce fel de farsă?

Nu-i venea nimic in minte. Aşa că se întreba dacă nu cumva i se golise sacul, iar când pomenea de sac, îşi avea în vedere propriul cap. Într-adevăr, omul care îşi îngăduise să scoată la iveală minunata idee, pe cât de cutezătoare, pe atât de regretabilă, de a se întoarce în America în Europa prin Asia, putea sa-ţi spună liniştit şi cât se poate de întemeiat că nu era decât un dobitoc.

— Nici vorbă, César, nici vorbă! îi repeta Cornelia. Găseşti tu ceva până la urmă. O să-ţi vină în minte când te gândeşti mai puţin.

— Crezi?

— Sunt sigură!

Ce mişcător era să vezi nestrămutata încredere pe care doamna Cascabel o arăta geniului soţului ei, în ciuda acelui blestemat de proiect de călătorie!

De altfel, mai era acolo şi domnul Serghei, gata să-i îmbărbăteze pe toţi. Însă încercările prin care voia să-l determine pe Ciuciuk să renunţe la pretenţiile lui nu dădeau nici un rezultat. La urma urmei, nu aveau de ce să fie prea nerăbdători. Chiar dacă şeful băştinaş ar fi acceptat să-i repună în libertate, familia Cascabel n-ar fi putut pleca de pe insula Kotelnâi în miez de iarnă, când temperatura oscila între treizeci şi patruzeci de grade sub zero.

Sosind şi ziua de 25 decembrie, Cornelia îşi propuse să dea o oarecare strălucire Crăciunului. Totul se reduse de fapt la o masă mai deosebită, mai abundentă ca de obicei, dar în care conservele ocupau un loc de cinste, în plus, cum nu le lipseau nici făina, nici orezul, nici zahărul, excelenta gospodină îşi dădu toată silinţa să facă o prăjitură uriaşă, al cărei succes era dinainte asigurat.

Cei doi mateloţi ruşi fură invitaţi la masă, iar ei acceptară. Intrau pentru prima dată în Belle-Roulotte. De cum începu unul dintre ei să vorbească – cel pe care îl chema Kircev – vocea lui o

tulbură pe Kayette. Vocea i se părea cunoscută. N-ar fi putut spune, însă, unde-o mai auzise.

De fapt, nici Cornelia, nici Napoléone şi nici Cuisoară nu se arătară încântați de cei doi bărbați, care păreau oarecum stânjeniți în prezența semenilor lor. Spre sfârsitul mesei, la cererea lui Ortik, domnul Serghei trebui să le povestească aventurile familiei Cascabel în provincia Alaska. Le spuse cum l-au găsit, pe jumătate mort, după tentativa de asasinat comisă asupra sa de cei din banda lui Karnov. Dacă ar fi avut fețele în lumină, s-ar fi văzut cum cei doi mateloți au schimbat priviri ciudate atunci când se pomenise de crimă. Dar amănuntul trecu neobservat şi, după ce primiră câte o porție zdravănă de prăjitură, udată din abundență cu vodcă, Ortik şi Kircev plecară din Belle-Roulotte.

Îndată ce ajunseră afară, unul dintre ei zise:

— Frumoasă întâlnire! E rusul pe care l-am atacat la frontieră şi pe care blestemata asta de indiancă ne-a împiedicat să-l lichidăm.

— Şi să-i luăm banii, adăugă celălalt.

— Da! Iar miile acelea de ruble se află acum în mânile lui Ciuciuk! Prin urmare, cei doi pretinşi mateloți nu erau în realitate decât nişte tâlhari din banda lui Karnov, ale căror nelegiuiri băgaseră spaima ta tot vestul Americii. După atacul nereuşit asupra domnului Serghei, pe care nu-l văzuseră bine la față din cauza întunericului, izbutiseră să ajungă la Port Clarence. Câteva zile mai târziu, cu o barcă furată, încercaseră să treacă peste strâmtoarea Bering; dar, duşi de curent, după ce fuseseră gata să piară de sute de ori, eşuaseră pe principala insulă din arhipelagul Leahov, unde băştinaşii îi luaseră prizonieri.

VI

POPAS DE IARNĂ

Aceasta era situația în care se aflau domnul Serghei şi camarazii săi de călătorie la data de 1 ianuarie 1868. Destul de îngrijorătoare prin faptul că locuitorii insulelor Leahov îi țineau

prizonieri, ea se complica şi mai mult datorită prezenței lui Ortik şi Kircev. Cine ştie dacă cei doi nemernici n-aveau să caute să profite de întâlnirea aceea atât de neaşteptată! Din fericire, nu-şi închipuiau că în călătorul atacat de ei pe frontiera Alaskăi se ascundea contele Narkin, condamnat politic evadat din închisoarea de la Iakutsk; că domnul Serghei era fugarul care încerca să reintre în Rusia cu o trupă de saltimbanci. Dacă ar fi bănuit, n-ar fi şovăit nici o clipă să se folosească de acel secret, şantajându-l pe contele Narkin, ba chiar predându-l autorităților ruse în schimbul vreunui avantaj, ori al unei recompense. Dar nu exista oare riscul ca întâmplarea să dezvăluie un secret ştiut numai de soții Cascabel?

De fapt, Ortik şi Kircev continuau să trăiască izolați, cu toată hotărârea lor ca, la primul prilej, să se alăture eforturilor făcute de domnul Serghei spre a-şi recăpăta libertatea.

Era însă cât se poate de limpede că în perioada aceea de iarnă polară n-avea sens să se încerce nimic. Atât de frig se făcuse, încât până şi aburul respirației îngheța. Termometrul cobora uneori la minus patruzeci de grade. Cu neputință să suporți o asemenea temperatură, chiar şi pe timp liniştit. Cornelia şi Napoleone nu mai îndrăzneau să iasă din Belle-Roulotte şi, de altfel, ceilalți nici nu le-ar fi lăsat. Cât de lungi li se păreau zilele acelea fără soare, sau mai degrabă nopțile de aproape douăzeci şi patru de ore!

Obişnuită cu iernile din nordul Americii, Kayette nu se temea să înfrunte frigul de afară. Aşa făceau şi femeile localnicilor, îşi vedeau de treburile obişnuite, îmbrăcate cu o dublă rochie din piele de ren, înfăşurate într-un cojoc de blană, încălțate cu ciorapi călduroşi şi cu mocasini din piele de focă, iar pe cap având căciuli căptuşite cu blană de câne. Nu li se vedea nici măcar vârful nasului – dar se pare că în asta nu era nimic de regretat.

Domnul Serghei, domnul Cascabel, cei doi fii ai săi şi Cuişoară, strâns înfăşurați în blănuri, îi făceau zilnic lui Ciuciuk o vizită obligatorie. La fel şi cei doi mateloți ruşi, cărora le dăruiseră pături groase.

Locuitorii din Noua Siberie nu ezită să iasă afară pe orice timp. Vânează pe întinsele câmpii înghețate, îşi potolesc setea cu zăpadă, se alimentează cu carnea animalelor ucise în drum. Săniile lor foarte uşoare, făcute din maxilare, coaste şi fanoane de

balenă, sunt fixate pe patine ori pe rachete pe care le udă înainte de plecare, ca să-şi facă un strat de gheaţă. Echipajele de reni le trag cu rezultate dintre cele mai bune. Cânii, de rasă samoiedă, seamănă cu nişte lupi şi sunt la fel de sălbatici; au picioare lungi şi blană deasă în două culori: alb cu negru sau galben cu maro.

Când indigenii umblă pe jos, îşi pun rachetele lungi, skiurile, altfel zis patina pentru zăpadă, cu care străbat rapid distanţe mari pe marginile strâmtorilor ce despart diferite insule ale arhipelagului. Ei numesc tundre fâşiile de pământ existente cel mai adesea de-a lungul ţărmurilor arctice.

Locuitorii insulelor Leahov nu se pricep la confecţionarea armelor nici pe departe cât eschimoşii din America septentrională, întreg arsenalul lor ofensiv şi defensiv este alcătuit din arcuri şi săgeţi. Ca unelte de pescuit au harpoanele, cu care atacă balena, şi plasele pentru foci, întinse sub gheţuri. Mai folosesc lănci şi cuţite atunci când se luptă cu morsele – treabă destul de riscantă, căci animalele acestea sunt nişte mamifere primejdioase.

Dar fiara cea mai de temut cu care au de-a face este ursul alb, pe care frigul cumplit din timpul iernii şi nevoia de a-şi face rost de mâncare după lungi zile de post îl împing uneori până în satele arhipelagului. Trebuie să recunoaştem că indigenii dau dovadă de curaj într-o asemenea situaţie. Ei nu fug din calea puternicului animal, a cărui ferocitate creşte din cauza foamei; cu cuţitul în mână, se aruncă hotărâţi asupra lui şi de cele mai multe ori lupta se sfârşeşte în profitul lor.

În mai multe rânduri, familia Cascabel fu martora unor asemenea atacuri în care ursul polar, după ce răni grav mai multe persoane, căzu răpus de ceilalţi vânători. Tot tribul alerga atunci la locul întâmplării, iar satul era în sărbătoare. Un adevărat noroc cu carnea aceea de urs – excelentă, se pare, pentru stomacurile celor din Noua Siberiei Cele mai bune bucăţi ajungeau, cum se şi cuvenea, pe masa, ori mai degrabă în blidul lui Ciuciuk. Cât despre umilii săi supuşi, primeau fiecare câte o mică parte din ceea ce binevoia el să le lase. Prilej de beţii prelungite, după care rămâneau cu toţii turtiţi de puterea unei licori făcute din lăstari tineri de salcie pitică, din zeamă de merişoare şi din nişte boabe galbene recoltate de prin mlaştini, în cantităţi mari, în cele câteva săptămâni ale sezonului cald. Adevărul e că urşii sunt rari în acele arhipelaguri şi nu se poate conta pe ei ca vânat, mai ales din cauza riscurilor presupuse de

captură. Aşa că alimenația de bază a localnicilor rămâne carnea de ren, iar din sângele animalului femeile gătesc o supă ce nu stârni decât, dezgust familiei Cascabel.

Dacă vă întrebați cum trăiesc renii pe timp de iarnă, o să vă răspundem că aceste animale izbutesc să-şi găsească alimentația vegetală până şi sub straturile groase de zăpadă. De altfel, înainte de a se lăsa frigul, se strâng enorme cantități de furaje, suficiente pentru alimentația miilor de rumegătoarexle pe teritoriul Noii Siberii.

— Mii şi mii! Şi când te gândeşti că vreo douăzeci ne-ar scoate din încurcătură! spunea domnul Cascabel, preocupat de felul cum şi-ar fi putut înlocui atelajul. E momentul să insistăm asupra faptului că locuitorii insulelor Leahov nu sunt numai idolatri, ci şi foarte superstițioşi: atribuie totul divinităților şi se supun orbeşte idolilor ciopliți de propriile lor mâini. Această idolatrie ține loc de credință, iar marele şef Ciuciuk, mai mult decât oricine altul, îşi practica religia cu un fanatism foarte pe placul supuşilor săi. În fiecare zi, Ciuciuk se ducea la un fel de templu, ori mai curând loc sfânt, numit Vorspiuk, adică “grota rugăciunilor” . Reprezentate prin nişte simpli stâlpi de lemn vopsiți în culori țipătoare, divinitățile erau aşezate în fundul unei scobituri în stâncă, unde indigenii se închinau rând de rând. Nu mergeau cu intoleranța până acolo încât să interzică străinilor să se apropie de Vorspiuk; dimpotrivă, îi invitau în lăcaş. Prin urmare, domnul Serghei şi camarazii lui îşi putură satisface curiozitatea, vizitând idolii neosiberieni.

În vârful fiecărui stâlp rânjeau nişte capete hidoase de zburătoare, cu ochi rotunzi şi roşii, cu ciocuri enorme, larg deschise, cu creste de os care se curbau în formă de coarne. Credincioşii se întindeau la baza acestor stâlpi, îşi lipeau urechea de ei, îşi făceau rugile şi, cu toate că zeul nu le răspundea niciodată, plecau cu convingerea că i-au auzit răspunsul ca fiid în general potrivit cu gândul ascuns al adoratorului. Când era vorba de vreun nou tribut pe care Ciuciuk voia să-l impună supuşilor săi, şarlatanul obținea întotdeauna aprobarea divină şi nimeni n-ar fi cutezat să se opună vreunei porunci venite de la asemenea înălțime.

O dată pe săptămână avea loc o ceremonie mai importantă în sensul că localnicii mergeau acolo cu mare pompă. Chiar dacă era cumplit de frig, chiar dacă viscolul se dezlănțuia cu violență,

secerându-te de pe picioare, toți îl urmau fără şovăire pe Ciuciuk la Vorspiuk. Iar de când sosise Belle-Roulotte, cu ce credeți că se găteau bărbații şi femeile pentru solemnitatea aceea? Cu zorzoanele furate trupei şi purtate de ei peste îmbrăcămintea proprie; maiourile lăbărțate ale domnului Cascabel, fustele decolorate ale Corneliei, cămăşile copiilor, coiful cu panaş al lui Cuişoară! Şi trompeta în care unul din ei sufla mai-mai să-şi dea sufletul, trombonul din care altul scotea sunete neverosimile, toba mică şi toba mare, toate instrumentele orchestrei de câlci contribuiau, printr-ua vacarm asurzitor, la strălucirea sărbătorii.

Văzând una ca asta, domnul Cascabel țipase la nemernicii, la hoții care-şi permiteau să-i folosească astfel costumele, care amenințau să-i dezarticuleze trombonul, să-i strice trompeta şi să-i spargă toba!

— Ticăloşilor! Ticăloşilor, răcnea întruna, şi nici măcar domnul Serghei nu reuşea să-l calmeze.

Dacă o țineau înainte aşa, situația începea să devină enervantă, pe cât de încet se scurgeau zilele şi săptămânile. Şi, în fond, cum urma să arate sfârşitul acestei aventuri, dacă avea cumva vreun sfârşit? Timpul pe care nu-l mai puteau folosi pentru exerciții – iar domnul Cascabel se temea că trupa va ajunge extrem de anchilozată în târgul de la Perm – timpul acela nu trecea totuşi fără folos. Ca să nu-i vadă căzuți pradă descurajării, domnul Serghei le stârnea mereu interesul prin lecții, prin diverse întâmplări povestite. În revanşă, domnul Cascabel ținu să-l învețe mai multe trucuri şi scamatorii – pentru propria sa plăcere, spunea, în realitate, asta i-ar fi fost de ajutor domnului Serghei dacă vreodată ar fi trebuit să joace cu adevărat rolul de saltimbanc, spre a păcăli poliția rusă. Cât despre Jean, el îi desăvârşea tinerei indience instruirea. Eleva începea să scrie şi să citească sub îndrumarea tânarului ei profesor. Kayette era nespus de inteligentă, iar Jean se dovedea destul de zelos ca s-o facă să progreseze. Era oare sortit ca băiatul acela minunat, atât de dotat, să fie doar un biet artist de circ, neînstare să urce pe scara socială?

Un asemenea secret rămânea în seama viitorului, dar ce viitor îi era rezervat familiei ajunse în puterea unui trib sălbatic de la capătul lumii cunoscute?

Într-adevăr, pretențiile lui Ciuciuk nu păreau să se fi schimbat. Nu voia să-şi elibereze captivii fără despăgubire, iar

ajutoare din afară n-aveau cum să primească. Prin urmare, cum să facă rost de banii ceruți de hrăpărețul conducător al insulelor Leahov?

E drept că familia Cascabel poseda o comoară – fără să ştie de ea. Comoara era pepita, faimoasa pepită a tânarului Sandre; puştiul, cel puțin, n-avea nici o îndoială că reprezenta o valoare. Când nu-l vedea nimeni, o scotea din ascunzătoare, o admira, o ştergea, o lustruia. Sigur că n-ar fi stat pe gânduri să o sacrifice ca să-şi răscumpere familia. Dar "Chouchou" n-ar fi primit niciodată, în locul banilor lichizi, o bucată de aur de forma şi aparența unei pietre. Aşa.că Sandre rămânea la ideea lui de a aştepta până când, întors în Europa, îşi va putea schimba pepita pe bani frumoşi, înlocuind astfel în mod fericit dolarii furați în America.

Ce minunată lovitură, la urma urmei, cu condiția să poată reveni vreodată în Europa!

Oricum, întoarcerea nu părea să fie prea apropiată. Asta îi preocupa şi pe cei doi răufăcători, pe care ghinionul îi scosese în calea familiei Cascabel. Într-o zi – era 23 ianuarie – Ortik se prezentă la Belle-Roulotte să discute cu domnul Serghei, cu Jean şi cu tatăl acestuia, despre întoarcerea în patrie. Scopul său era, însă, să afle ce aveau de gând prizonierii în caz că Ciuciuk le îngăduia să plece de pe insula Kotelnâi. Începu printr-o întrebare:

— Domnule Serghei, când ați pornit din Port Clarence, aveați de gând să iernați în Siberia?

— Da, răspunse domnul Serghei, căzuserăm de acord să încercăm să ajungem în vreun orăşel, unde am fi rămas până începe sezonul cald. De ce mă întrebi, Ortik?

— Fiindcă aş vrea să ştiu dacă vă reluați traseul, admițând că blestemații ăştia de localnici vă lasă să plecați.

— Nicidecum, răspunse domnul Serghei. — Ar însemna să prelungim inutil un drum şiaşa destul de lung. După mine, e mai bine s-o luăm de-a dreptul spre Rusia europeană, ținând spre una din trecătorile munților Ural.

— În nordul lanțului, îmi închipui!

— De bună seamă, pentru că ar fi calea cea mai scurtă pe care am urma-o prin stepă (şi aici, ca şi în alte părți ale romanului, autorul foloseşte oarecum impropriu cuvântul stepă pentru a denumi forme geografice cunoscute îndeobşte prin denumirile de tundră şi taiga.)

— Dar vehiculul, domnule Serghei? insistă Ortik. Îl lăsați aici?

Fără îndoială, domnul Cascabel înțelegea despre ce era vorba, căci se grăbi să răspundă:

— Belle-Roulotte l S-o lăsăm aici? Nici gând, dacă izbutesc să fac rost de un atelaj, iar peste puțin timp... sper că...

— Ai vreo idee? se interesă domnul Serghei.

— Deloc. Dar Cornelia îmi spune tot timpul că o să-mi vină una şi Cornelia nu s-a înşelat niciodată. E o femeie superioară şi care mă cunoaşte bine, domnule Serghei. Mereu acelaşi, uluitorul César Cascabel, mereu încrezător în steaua sa, incapabil să admită că patru francezi şi trei ruşi n-aveau să-i vină de hac lui Ciuciuk. Domnul Serghei îi comunică lui Ortik părerea domnului Cascabel în privința vehiculului.

— Pentru hardughia asta aveți nevoie de un atelaj de reni, observă matelotul rus, dornic să insiste, după câte se vedea, asupra subiectului.

— Aşa-i cum spui.

— Şi credeți că a să vi-i dea Ciuciuk?

— Cred că domnul Cascabel va găsi un mijloc prin care să-l oblige.

— Şi-o să încercați să ajungeți pe coasta Siberiei, traversând banchiza?

— Exact!

— În cazul ăsta, domnule Serghei, trebuie să porniți înaintea dezghețului, adică în cel mult trei luni.

— Firește.

— Dar cum anume?

— Poate că localnicii ne vor lăsa să plecăm.

— Nu-mi vine să cred, fiindcă n-aveți cu ce plăti răscumpărarea. După ce i se tălmăcise părerea lui Ortik, domnul Cascabel răspunse prompt:

— Dacă nu cumva nătărăii ăştia vor fi siliți să ne lase...

— Forțați? De cine, întrebă Jean.

— De împrejurări!

— De împrejurări, tată?

— Da! Asta e. Împrejurările, fiule, împrejurările!

Şi se scărpina în cap, mai-mai să-şi smulgă părul, nereuşind să scoată de-acolo nici o soluție.

— Prieteni, zise domnul Serghei, important e să vedem ce-

am face dacă indigenii refuză să ne lase liberi. Plecăm fără consimțământul lor?

— Putem încerca, domnule Serghei, răspunse Jean. Dar am fi nevoiți să abandonăm Belle-Roulotte.

— Nu vorbi aşa, Jean, strigă domnul Cascabel. Îmi frângi inima.

— M-am gândit bine, tată!

— Nu! Belle-Roulotte este casa noastră umblătoare. Acoperişul sub care te-ai fi putut naşte, băiete! S-o lăsăm la cheremul acestor amfibii, al acestor...

— Dragul meu Cascabel, interveni domnul Serghei, vom face tot ce ține de noi a să-i determinăm pe băştinaşi să ne redea libertatea. Dar, cum cel mai probabil că vor refuza singura noastră şansă ar fi evadarea. Şi n-am reuşi să înşelăm vigilența lui Ciuciuk decât părăsind...

— Casa Familiei Cascabel, exclamă şeful trupei, dând impresia că rostogolea o grămadă de r, deşi în cuvintele acelea nu exista nici unul.

— Tată, spuse Jean, — cred că ar mai fi o posibilitate de salvare şi lucrurile s-ar rezolva.

— Care anume?

— De ce n-ar încerca unul dintre noi să plece, să ajungă pe continent şi să lunțe autoritățile ruseşti? Domnule Serghei, mă ofer cu plăcere.

— Asta niciodată! vorbi cu hotărâre domnul Cascabel.

— Nu, să nu faceți aşa ceva! spuse tot atât de hotărât Ortik, atunci când domnul Serghei îi explică propunerea lui Jean.

Domnul Cascabel şi matelotul se dovedeau a fi pe aceeaşi poziție față de subiectul discutat. Dacă unul se gândea, însă, numai la primejdia în care s-ar trezi contele Narkin odată încăput pe mâna autorităților ruseşti, celălalt nu se sinchisea şi de puțin de asta, ci de cu totul altceva.

De altfel, luînd în considerare un alt aspect al propunerii lui Jean, domnul Serghei spuse:

— Te recunosc, inimosul meu băiat, şi îți mulțumesc că vrei să te sacrifici pentru noi. Dar sacrificiul tău n-ar avea nici o şansă de izbândă. Să te aventurezi în miezul iernii arctice peste banchiză, să străbați cele o sută de leghe ce despart insula Kotelnâi de continent, asta ar fi nebunie curată! Ai pieri pe drum, bietul de tine! Nu, prieteni, n-o să ne despărțim, iar dacă vom

reuşi într-un fel sau altul să plecăm din arhipelagul Leahov, o vom face cu toţii împreună.

— Bine spus, observă domnul Cascabel, şi vreau ca Jean să-mi promită că n-o să întreprindă nimic fără încuviinţarea mea.

— Îţi promit, tată.

— Iar când spun că plecăm toţi, reluă domnul Serghei, adresându-se lui Ortik, vreau să se înţeleagă că dumneata şi Kircev o să veniţi cu noi. Nu vă lăsăm în mâinile indigenilor.

— Vă mulţumesc, domnule Serghei, răspunse Ortik. Kircev şi cu mine vom căuta să vă fim de folos în călătoria prin Siberia. Deocamdată nu se poate face nimic. Dar trebuie să fim pregătiţi de fugă înaintea dezgheţului. De cum se va domoli gerul. Cu acestea, Ortik se retrase.

— Da, reluă domnul Serghei, — va trebui să fim gata.

— O să fim! declară domnul Cascabel. Ce anume o să facem pentru asta? Să n-ajung ziua de mâne dacă am habar!

Într-adevăr, în ce fel i-ar fi putut spune adio lui Ciuciuk, cu sau fără voia lui, aceasta era întrebarea, sau măi bine zis problema la ordinea zilei. Foarte greu ar fi putut înşela vigilenţa băştinaşilor. Pe Ciuciuk nu mai sperau să-l facă să cadă la o învoială mai rezonabilă. Le rămânea doar o singură cale: să-l "tragă pe sfoară" , vorba domnului Cascabel, rostită de douăzeci de ori pe zi.

Şi tocmai asta se şi străduia să facă! Dar fără succes îşi "comprima căpăţâna" , ca să folosim una din expresiile sale preferate; luna ianuarie se sfârşea fără ca el să fi găsit ceva în fundul sacului.

VII

O REUŞITĂ FARSĂ A DOMNULUI CASCABEL

Începutul lui februarie fu cumplit de aspru – o lună in care, la acea latitudine, se întâmplă să îngheţe mercurul în termometre. Sigur că rămânem încă departe de temperaturile spaţiului interstelar, de cele două sute şaptezeci şi trei de grade sub zero, capabile să imobilizeze moleculele corpurilor în ceea ce s-a numit

starea solidă absolută. Şi totuşi, ai fi zis că moleculele din aer nu mai alunecau Unele pe lângă altele, că atmosfera se solidificase. Respirat, aerul ardea ca focul. Se făcuse atât de frig, încât cei din Belle-Roulotte hotărâră să nu mai iasă afară. Cerul era nemaipomenit de limpede, iar constelațiile străluceau nespus de puternic; aveai impresia că ajungi cu privirea până în străfundurile bolții cereşti. Lumina zilei, spre amiază, era doar un amestec de zori şi asfințit.

Băştinaşii înfruntau totuşi, din obişnuință, asprele condiții de climă ale locului. Dar ce măsuri îşi mai luau pentru ca picioarele, mânile, nasul să nu le înghețe subit! Corpul şi-l infăşurau in piei de ren, pe cap îşi trăgeau gluga, astfel că nimic din om nu rămânea la vedere. Erau nişte pachete de blănuri umblătoare. Şi de ce, oare, trebuiau să se aventureze afară din locuințe? Din ordinul lui Ciuciuk. Aveau misiunea să se asigure că prizonierii, care nu-l mai puteau vizita zilnic, nu şterseseră putina. Măsură de prevedere deplasată, pe o asemenea vreme.

— Bună seara, mutre de focă, le striga dinăuntru domnul Cascabel, văzându-i prin ferestruicile cărora le dezgheța sticla pe partea dinspre interior. Cred că animalele astea au sânge de amfibie în vine! Se plimbă, nici că le pasă, prin locuri unde nişte oameni de treabă ar îngheța în cel mult cinci minute.

În compartimentele vehiculului ermetic închis, temperatura se menținea la un nivel suportabil. Făceau focul în soba din bucătărie cu lemn fosil, economisind astfel rezerva de petrol, iar căldura se răspândea în toate încăperile, încât acestea chiar trebuiau aerisite din când in când. Dar atunci, abia dacă deschideau uşa dinspre avantren, că lichidele din interior înghețau instantaneu. Între temperatura de afară şi cea dinăuntru era o diferență de cel puțin patruzeci de grade – lucru pe care domnul Serghei l-ar fi putut constata cu precizie, dacă băştinaşii n-ar fi furat termometrele.

La sfârşitul celei de-a doua săptămâni din februarie, gerul avea tendința să se mai înmoaie puțin. Vântul îşi schimbase direcția spre sud, iar viscolele începură să bântuie din nou, cu o furie cumplită, ținuturile Noii Siberii. Dacă Belle-Roidotte n-ar fi fost adăpostită după nişte stânci înalte, n-ar fi reuşit să facă față rafalelor. Cum era îngropată în zăpadă până deasupra roților, puteau fi liniştiți în privința ei. Mai trecură încă nişte valuri de frig puternic, modificând brusc starea atmosferei. Cu toate

acestea, pe la jumătatea lunii temperatura medie nu mai cobora sub minus douăzeci de grade.

Domnul Serghei, domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară îndrăzniră să-şi scoată iarăşi nasul afară, luîndu-şi cele mai minuțioase măsuri de prevedere pentru ca trecerea de la o temperatură la alta să nu se facă prea brusc. Din punct de vedere medical, aici era pericolul cel mai mare.

Împrejurimile campamentului dispăruseră cu totul sub covorul alb, încât era imposibil să deosebeşti denivelările terenului. Şi nu din lipsă de lumină, căci vreme de două ceasuri orizontul prindea, în partea de sud, o lumină alburie, o răsfrângere a razelor de soare, fără căldură, dar care urma să sporească o dată cu apropierea echinocțiului de primăvară. Putură, aşadar, să se plimbe puțin, întâi şi-ntâi, din ordinul categoric al lui Ciuciuk, se duseră la locuința acestuia.

„ Nimic nu se schimbase în hotărârile încăpățânatului indigen. Prizonierii fură avertizați să aducă neîntârziat cele trei mii de ruble, sau, în caz contrar, Ciuciuk avea să vadă ce-i rămânea de făcut.

— Ticălos ordinar, îi răspunse domnul Cascabel în acea franceză curată pe care “înălțimea sa” n-o putea pricepe. „Da! De trei ori bestie! De patru ori brută! Rege peste idioți!

E adevărat însă că toate acele calificative, atât de potrivite şefului din arhipelagul Leahov, nu schimbau deloc lucrurile. Mai grav era că Ciuciuk amenința să treacă la măsuri drastice.

Şi tocmai în furia sa oarbă, domnului Cascabel îi veni o idee genială – ceea ce nu trebuie să surprindă la un om din cale-afară de descurcăreț.

— Pe toate focile, exclamă el într-o dimineață, — îi dau gata cu farsa asta, cu farsa asta grozavă! Şi de ce nu mi-ar reuşi, cu nişte bieți nătărăi?

Deşi îi scăpaseră asemenea fraze, domnul Cascabel hotărî să păstreze secretul. Nu spuse nimănui nimic, nici măcar domnului Serghei sau Corneliei. Se părea, totuşi, că una din condițiile esențiale pentru reuşita planului său era să vorbească bine limba rusă – limbă folosită de toate populațiile din Siberia septentrională. Astfel că, în vreme ce Kayette se perfecționa în studiul francezei sub îndrumarea prietenului său Jean, domnul Cascabel se decise să se perfecționeze în studiul limbii ruse sub îndrumarea prietenului său Serghei. Şi unde ar fi găsit oare vreun

profesor mai devotat?

Prin urmare, în ziua de 16 februarie, pe când se plimba cu domnul Serghei pe lângă Belle-Roulotte, îi împărtăşi dorința sa de a-i învăța mai bine limba.

— Vezi dumneata, dacă tot mergem, în Rusia, mi-ar fi de folos să vorbesc ruseşte şi o să mă simt în largul meu cât vom sta la Perm şi la Nijni.

— De acord, dragul meu Cascabel, răspunse domnul Serghei. Dar, cu câtă rusă ştii, te descurci destul de bine.

— Nu, domnule Serghei! E adevărat că înțeleg puțin ce mi se spune, dar nu prea reuşesc să mă fac eu înțeles, şi tocmai asta aş vrea.

— Cum doreşti.

— De altfel, domnule Serghei, e nevoie să ne umplem timpul cu ceva.

În definitiv, propunerea domnului Cascabel nu era de loc surprinzătoare şi nimeni nu se arătă mirat.

Iată-l, deci, buchisind ruseşte cu domnul Serghei, câte două-trei ore pe zi, preocupat mai mult de pronunție decât de gramatică. Lăsa impresia că la asta ține în mod deosebit. Or, dacă ruşii vorbesc cu destulă uşurință limba franceză, chiar fără accent străin, pentru francezi e ceva mai greu să vorbească ruseşte. Nu-i deloc complicat să ne închipuim strădaniile domnului Cascabel, eforturile pe care le făcea ca să pronunțe cât mai corect, umplând cu vocea sa încăperile din Belle-Roulotte. Şi într-adevăr, având înclinații înnăscute pentru limbi, făcuse progrese menite să-i uimească pe toți ceilalți. După lecție, se ducea pe plajă şi acolo, sigur că nu-l putea auzi nimeni, exersa. Rostea cu voce tare diverse fraze, intonându-le în fel şi chip şi silindu-se să pronunțe consoana r aşa cum fac ruşii. Iar pentru asta trebuia să se dezvețe de obişnuința unor vibrații adânc fixate în exercițiul meseriei sale de saltimbanc. Uneori se întâlnea cu Ortik şi cu Kircev şi, cum cei doi mateloți nu ştiau o boabă franțuzeşte, vorbea cu ei în limba lor, asigurându-se în felul acesta că începea să se facă înțeles destul de mulțumitor.

De la un timp, cei doi veneau mai des la Belle-Roulotte. Mereu intrigată de vocea lui Kircev, Kayette încerca să-şi amintească în ce împrejurări o mai auzise. La discuțiile dintre Ortik şi domnul Serghei lua acum parte şi domnul Cascabel. Vorbeau, de fiecare dată, despre modul în care ar fi putut părăsi

insula şi nu ajungeau la nici o soluție.

— Mai avem o şansă să ne întoarcem acasă, spuse într-o zi Ortik. — Nu ne-am gândit niciodată la ea, dar s-ar putea ivi pe neaşteptate.

— Care, întrebă domnul Serghei.

— Când marea polară o să fie iarăşi navigabilă, se întâmplă adesea ca vreo balenieră să treacă pe lângă arhipelagul Leahov, răspunse matelotul. În cazul ăsta putem face semne, ca s-o chemăm încoace.

— Ar însemna să-i expui pe cei din echipaj riscului de a ajunge şi ei prizonierii lui Ciuciuk, în loc să ne elibereze, observă domnul Serghei. Un echipaj redus va cădea cu uşurință în mânile băştinaşilor.

— De fapt, interveni domnul Cascabel, marea nu va fi curățată de ghețuri decât peste vreo trei luni, iar eu n-am atâta răbdare!

Iar după o clipă de gândire, adăugă:

— Şi apoi, dacă am reuşi să ne îmbarcăm pe vreo balenieră, fie şi cu învoirea acestui bătrân minunat care e Chouchou, Belle-Roulotte tot pierdută ar fi...

— Va trebui, fără îndoială, să ne resemnăm în privința asta, aprecie domnul Serghei.

— Să ne resemnăm! izbucni domnul Cascabel. Hai să fim serioşi!

— Ai găsit cumva vreo soluție?

— Ei, ei!

Domnul Cascabel nu spuse mai mult. Dar ce surîs avea pe buze, şi ce sclipiri în privire!

Când îi ajunse la urechi un asemenea răspuns, Cornelia simți nevoia să comenteze:

— În mod precis, César a pus ceva la cale. Ce anume? Nu ştiu. La urma urmei, de la unul ca el te poți aştepta la orice.

— Tata e mai şmecher decât domnul Ciuciuk, zise micuța Napoléone.

— Ați observat că de la un timp îi spune "bătrân minunat" ? întrebă Sandre. Asta-i un semn de prietenie.

— Numai dacă nu cumva e chiar invers, spuse Cuişoară.

În partea a doua a lunii februarie, temperatura crescu simțitor. Suflând dinspre sud, vântul aducea curenți de aer mai puțin rece şi-i împrăştia în atmosferă. Nu mai era timp de pierdut.

După ce îi prinsese o dată dezgheţul în strâmtoarea Bering, din pricina iernii întârziate, ar fi fost culmea ghinionului să se expună aceleiaşi primejdii datorită primăverii timpurii. Dacă planul domnului Cascabel reuşea, dacă l-ar fi convins pe Ciuciuk să-l elibereze împreună cu personalul şi materialul său, trebuiau să plece până când câmpul de gheaţă, uniform întărit, mai exista între arhipelagul Leahov şi coasta siberiană.

Un atelaj de reni putea parcurge distanţa respectivă în condiţii relativ bune, iar călătorii n-ar fi avut de ce să se teamă că banchiza s-ar fi dislocat.

— Spune-mi, dragul meu Cascabel, îl întrebă întro zi domnul Serghei, speri, aşadar, că ticălosul de Ciuciuk o să-ţi dea renii de care ai nevoie pentru ca vehiculul să ajungă pe continent?

— Domnule Serghei, răspunse grav domnul Cascabel, Chouchou nu-i deloc ticălos. Dimpotrivă, e un ins respectabil şi minunat! Dacă ne lasă să plecăm, o să ne îngăduie să ducem şi această Belle-Roulotte, iar dacă ne îngăduie s-o ducem, atunci n-are altceva de făcut decât să ne dea douăzeci de reni, cincizeci, o sută, o mie, câţi o să-i cer!

— Înseamnă că-l ai la mână!

— Dacă-l am la mână pe Chouchou? E ca şi cum i-aş ţine nasul între degete, domnule Serghei. Iar eu, când ţin ceva, ţin bine!

Mereu aceeaşi comportare de om sigur pe sine, şi mereu acelaşi zâmbet plin de satisfacţie! Chiar atunci, ducându-şi două degete la buzele ţuguiate, trimise un sărut pe adresa "înălţimii sale" indigene, înţelegând că dorea să păstreze o discreţie absolută în privinţa planurilor sale, domnul Serghei avu tactul de a nu insista să le afle. O dată cu îmblânzirea frigului, supuşii lui Ciuciuk începură să-şi reia activităţile obişnuite, vânătoarea de păsări, prinderea focilor ieşite din nou deasupra banchizei. Totodată, ceremoniile întrerupte de gerul cel mare îi aduceau pe credincioşi în grota cu idoli.

Participarea întregului trib dădea multă strălucire fiecărei zi de vineri. Se pare că vinerea este duminica Noii Siberii. Or, vineri, 29 februarie – anul 1868 fiind bisect – urma să aibă loc o procesiune generală a băştinaşilor.

În ajun, seara, domnul Cascabel le spuse celorlalţi, la culcare:

— Mâne mergem la ceremonia din Vorspiuk, împreună cu

prietenul nostru Chouchou.

— Ce? Chiar vrei tu asta, César, întrebă Cornelia.

— Vreau!

Ce putea să însemne răspunsul acela atât de categoric? Oare domnul Cascabel spera săl îmbuneze pe şeful insulelor Leahov, participând la adoraţiile sale superstiţioase? Fără îndoială, Ciuciuk avea să fie încântat să-şi vadă prizonierii omagiind divinităţile locului. Dar.să le venereze, să îmbrăţişeze religia indigenă, asta era cu totul altceva şi probabil că domnul Cascabel n-ar fi mers până la apostazie ca să fie pe placul "înălţimii sale" neosiberiene. Ptiu!

Oricum, a doua zi în zori întreg tribul se afla în mişcare. Timp splendid, temperatură de numai zece grade sub zero. Ziua se lungise deja la patru-cinci ore, arătând vagi urme de raze de soare alunecate pe deasupra orizontului.

Localnicii ieşiseră din bordeie. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni, adulţi, cu toţii îşi puseseră hainele cele mai bune, cojoace din piele de focă, pantaloni din piele de ren, cu părul lăsat la vedere. Era o paradă fără seamăn: blănuri albe şi negre, căciuli împodobite cu perle false, pieptare colorate, fâşii de piele legate peste frunte, cercei, brăţări, podoabe din os de morsă, încrustate, atârnate de cartilajul nasului.

Şi totuşi, se pare că lucrurile acelea nu erau suficiente pentru o asemenea solemnitate. Unele persoane mai însemnate din trib socotiseră nimerit să se împodobească şi mai bogat, folosind în acest scop diferite obiecte furate din Belle-Roulotte. Într-adevăr, pe lângă faptul că îmbrăcaseră costumele de saltimbanc, cu fir sclipitor şi zorzoane, pe lângă tichiile de clovn şi caschetele de general pe care şi le puseseră pe cap, unii purtau în bandulieră o coardă de care atârnau inelele folosite în exerciţiile de jonglerie, alţii îşi atârnaseră la brâu o grămadă de bile şi de haltere, în sfârşit, marele şef Ciuciuk îşi expune pe piept, cu mare pompă, un barometru aneroid, ca pe o decoraţie a vreunui ordin de curând inventat de suveranul Noii Siberii.

Iar instrumentele din orchestra de circ îşi amestecau sunetele într-un concert înfiorător, într-un vacarm spărgător de timpane, trompeta concurând cu trombonul, toba mică dând replică tobei mari.

Cornelia şi copiii erau cumplit de furioşi la auzul unor astfel de cacofonii asurzitoare. Ar fi avut chef să-i fluiere pe artiştii care,

după părerea lui Cuişoară, se comportau “ca nişte foci” .

Ei bine, lucru de necrezut: domnul Cascabel le zâmbea acelor interpreți barbari. Le făcea complimente, îi lăuda, bătea din palme strigând “bravo” şi spunea întruna:

— Oamenii ăştia mă uimesc cu adevărat! Sunt deosebit de dotați pentru muzică şi, dacă ar vrea să se angajeze în trupa mea, garantez că ar avea mare succes la târgul din Perm, şi la fel la cel din Saint Cloud!

În mijlocul îngrozitorului tumult, procesiunea străbătea satul, îndreptându-se spre locul sacru unde idolii aşteptau să fie proslăviți de credincioşi. Ciuciuk era în frunte. Imediat după el veneau domnul Serghei şi domnul Cascabel, apoi familia şi Cei doi mateloți ruşi, escortați de toată suflarea din Turkev.

Convoiul se opri în fața grotei care adăpostea, în adânc, divinitățile indigene, Înfăşurate în blănuri superbe şi decorate cu picturi împrospătate special în vederea acelei ceremonii.

Ciuciuk intră în Vorspiuk cu mânile ridicate şi, după ce îşi plecă smerit capul de trei ori, se lăsă pe vine, pe un covor din piele de ren, întins pe jos. Era modul de a îngenunchea al localnicilor. :

Domnul Serghei şi camarazii săi se grăbiră să-l imite pe şeful satului, iar ceilalți se prosternară la rândul lor. .

După ce se făcu din nou linişte solemnă, Ciuciuk, cu intonația unui predicator anglican, adresă câteva cuvinte jumătate cântate, jumătate şoptite, celor trei idoli, superbi în măreția lor hieratică.

Deodată, o voce îi răspunse – o voce puternică, bine timbrată, care se auzi până în colțul cel măi îndepărtat al grotei.

Minune! Vocea ieşea din ciocul uneia dintre divinități, cea din dreapta, şi iată ce rosti ea în limba rusă:

„Ani sviati, eti inostranți, katorâe ot zăpada prişli! Zăcem ti ih poderjaeş?

Asta însemna:

„Aceşti străini care vin din Apus sunt sfinți! De ce îi ții prizonieri?

Auzite clar de toți închinătorii, cuvintele acelea stârniră stupoare generală. Pentru prima dată, zeitățile din Noua Siberie binevoiau să stea de vorbă cu adoratorii lor.

Chiar atunci o altă voce, şi mai puternică, poruncitoare, ieşi din ciocul idolului din stânga, articulând vibrant:

„Îți poruncesc să-i pui în libertate pe aceşti prizonieri! Poruncesc poporului tău să aibă

cel mai mare respect pentru ei şi să le înapoieze toate lucrurile furate! Îți poruncesc să-i ajuți să ajungă pe coasta siberiană!

De data asta nu mai erau uluiți, ci cuprinşi de groază. Ciuciuk se săltase în genunchi, tremurând, cu privirea buimacă şi gura căscată, cu degetele țepene, în ultimul hal de zăpăceală. Pe jumătate ridicați, băştinaşii nu ştiau dacă era cazul să se prosterneze, ori s-o ia la fugă.

În sfârşit, a treia divinitate, cea din mijloc, vorbeşte şi ea. Dar cu ce voce cumplită, plină de mânie şi de amenințări! Şi cât de dramatic articulează silabele, fă-cându-le să

bubuie ca tunetul! Şi iată cuvintele ei, vizând-o direct pe înălțimea sa neosiberiană:

— Dacă nu faci aşa chiar atunci când o doresc aceşti oameni sfinți, iadul să cadă asupra tribului tău!

În clipa aceea, şi stăpânul şi supuşii gemură de spaima, înțepeniți pe jos ca nişte cadavre, pe când domnul Cascabel, ridicându-şi brațele spre idoli în semn de recunoştință, le mulțumea pentru intervenția lor divină. Iar în acest timp camarazii săi se țineau de burtă ca să nu izbucnească în rîs. O simplă demonstrație de ventriloc, iată ce pusese la cale omul acela nemaipomenit, un artist fără seamăn, ca să forțeze mâna “minunatului Chouchou” . Şi, de fapt, nici nu trebuia mai mult pentru a-i învârti pe degete pe băştinaşii superstiționi.

Oamenii veniți din Apus – ce denumire admirabilă găsise domnul Cascabel! Oamenii aceştia sunt sfinți. De ce-i ținea Ciuciuk prizonieri?

Ei bine, nu! Ciuciuk n-avea să-i mai țină. Avea să-i lase să plece îndată ce-şi vor exprima dorința, iar indigenii aveau să-i respecte ca pe nişte călători protejați de pronia cerească.

Pe când Ortik şi Kircev, care nu ştiau nimic despre talentul de ventriloc al domnului Cascabel, nu-şi ascundeau deloc uimirea, Cuişoară repeta plin de încântare:

— Ce geniu e patronul! Ce cap! Ce om! Numai dacă nu cumva...

— Dacă nu cumva e zeu! spuse Cornelia, înclinându-se în fața soțului ei. Farsa era jucată. Reuşise datorită faptului că triburile din Noua Siberie sunt de o credulitate ce depăşeşte orice

închipuire. Domnul Cascabel intuise corect situația asta, şi aşa îi venise ideea de a-şi întrebuința talentul de ventriloc pentru salvarea tuturor. Se înțelege că atât el cât şi familia sa fură conduşi la campament cu toate onorurile cuvenite unor sfinți. Ciuciuk se întrecea în plecăciuni şi vorbe măgulitoare, amestecate cu o oarecare spaimă şi respect. Nu era departe de a confunda adorația pentru familia Cascabel cu cea pentru idolii din Kotelnâi. La urma urmelor, cum ar fi putut bănui populația satului Turkev, în ignoranța ei desăvârşită, că avea de-a face cu un mistificator?

Fără nici o îndoială, înseşi divinitățile din Vorspiuk vorbiseră cu vocile acelea înspăimântătoare! Chiar din gura lor, mută până atunci, ieşiseră amenințătoarele porunci rostite într-o rusească acceptabilă. Şi, în fond, nu exista oare un precedent? Papagalul Jako nu vorbea şi el? Nu se miraseră localnicii de cuvintele care-i ieşeau din cioc? Ei bine, dacă o pasăre putea vorbi, de ce n-ar fi în stare să facă acelaşi lucru nişte divinități cu cap de pasăre?

Din ziua aceea, domnul Serghei, César Cascabel şi familia sa, precum şi cei doi marinari ceruți de compatriotul lor se putură considera liberi. Iarna era de-acum mult avansată, iar temperaturile începeau să devină suportabile. Prin urmare, naufragiații hotărâră să plece cât mai curând din arhipelagul Leahov. Nu de teamă că băştinaşii s-ar fi putut răzgândi.Erau prea impresionați ca s-o mai poată face. Domnul Cascabel se afla acum în cele mai bune relații cu prietenul său Chou-chou, care n-ar fi ezitat să-i lustruiască până şi cizmele, dacă i-ar fi cerut. Se înțelege că acel om de treabă se grăbi să restituie toate obiectele furate din Belle-Roulotte. El însuşi, îngenunchind, u înapoiase domnului Cascabel barometrul purtat în chip de medalie, iar César Cascabel binevoise să-i întindă o mână pe care Ciuciuk o sărutase cu evlavie: mâna aceea o credea în stare să arunce trăsnetul şi să dezlănțuie furtuna..

Pe scurt, în ziua de 8 martie pregătirile de plecare erau terminate. Domnul Cascabel ceruse douăzeci de reni spre a fi înhămați la Belle-Roulotte, iar Ciuciuk se grăbise să-i ofere o sută – lucru pentru care noul său prieten fi mulțumi, rămânând însă la cifra amintită. Ceru în plus doar furajele de care avea nevoie ca să-şi alimenteze atelajul pe timpul cât traversa banchiza.

În dimineața aceleiaşi zile, domnul Serghei, familia Cascabel şi cei doi marinari îşi luară rămas bun de la băştinaşii din Turkev.

Tot tribul se adună să asiste la plecarea oaspeților şi să le ureze drum bun.

"Scumpul de Chouchou" era acolo, în rândul din față, stăpânit de o foarte sinceră

emoție. Domnul Cascabel se apropie de el şi, bătându-l pe burtă, se mulțumi să-i spună

doar aceste cuvinte, în franceză:

— Adio, nătărăule!

Dar palma aceea dată cu familiaritate avea să sporească şi mai mult prestigiul "înălțimii sale" în mintea supuşilor.

Zece zile mai târziu, traversând fără nici o problemă câmpul de gheață ce unea arhipelagul Leahov de coasta Siberiei, Belle-Roulotte ajungea pe țărm, la gura fluviului Lena.

După atâtea incidente şi accidente, pericole şi aventuri de la plecarea din Port Clarence, domnul Serghei şi camarazii săi de călătorie puseseră, în sfârşit, piciorul pe continentul asiatic.

VIII

ȚINUTUL IAKUȚILOR

Traseul inițial, cel ce trebuia urmat din strâmtoarea Bering până la hotarele Europei, fusese modificat prin forța lucrurilor, datorită ocolului din timpul derivei urmate de abordarea arhipelagurilor Noii Siberii. Acum nu mai trebuiau să străbată partea meridională a Asiei ruseşti. De altfel, sezonul cald avea să modifice condițiile de climă, scutindu-i de iernatul in vreun târg oarecare. Se putea spune chiar că deznodământul ultimelor întâmplări fusese nu doar favorabil, că de-a dreptul minunat. Problema cea mai arzătoare devenise, în acel moment, direcția pe care urmau s-o ia ca să ajungă pe drumul cel mai scurt la munții Ural, frontieră naturală între Rusia asiatică şi Rusia europeană. Tocmai asta avea de gând să facă domnul Serghei înainte de a părăsi tabăra instalată pe țărm.

Era un timp liniştit şi luminoas. În plină perioadă de echinocțiu, durata zilei depăşea unsprezece ore, sporind cu luminozitatea întârziată a crepusculului, care stăruia timp

îndelungat în zona paralelei şaptezeci.

Mica lor caravană era alcătuită din zece persoane, de când Kircev şi Ortik făceau parte din ea. Cu toate că nu se prea simpatizau cu camarazii lor de drum, cei doi mateloți ruşi deveniseră comesenii celor din Belle-Rouhtte; mâncau cu ei la aceeaşi masă, ba chiar erau nevoiți să se şi culce în vehicul, atâta timp cât din cauza frigului nu puteau dormi afară.

Temperatura medie dacă rămânea cu câteva grade sub zero, lucru ce se constata acum cu uşurință, căci îndatoratul Ciuciuk înapoiase termometrul proprietarului său legitim, întreg ținutul, până la orizont, zăcea sub un covor alb pe care soarele de aprilie avea să-l topească în curând. Pe zăpada întărită, ca şi pe întinderile ierboase ale stepelor, atelajul de reni putea trage fără dificultate vehiculul cel greu.

Pe tot traseul de la insula Kotelnai până la sosirea în golful fluviului Lena, alimentația animalelor fusese asigurată pe furajele puse la dispoziție de băştinaşi. De aici înainte, renii urmau să se alimenteze singuri, cu muşchiul scos de sub zăpadă şi cu frunzele tufişurilor ce împinzesc pământurile Siberiei. Trebuie să mai adăugăm că, pe când traversa banchiza, noul atelaj se dovedise a fi foarte docil, lăsându-se mânat de Cuişoară fără nici o problemă.

Alimentația călătorilor era şi ea garantată de stocul de conserve, făină, grăsime, orez, ceai, biscuiți, rachiu, alimente din rezerva vehiculului. Cornelia mai dispunea şi de nişte unt preparat după rețeta iakuților şi păstrat în lădițe de mesteacăn; fusese oferit de scumpul de Chouchou prietenului său Cascabel. Provizia de petrol avea însă mare nevoie să fie reîmprospătată, cu prima ocazie, la vreun orăşel siberian. În scurt timp, vânătoarea urma să le asigure vânat proaspăt, iar domnul Serghei şi Jean puteau conta pe nenumărate prilejuri de a-şi folosi din mers priceperea la interesul bucătăriei.

Trebuiau să recurgă şi la sprijinul celor doi mateloți ruşi. Ei afirmau că regiunea nordică a Siberiei le era în parte cunoscută, prin urmare serviciile lor în calitate de călăuze le-ar fi prins cât se poate de bine.

Chiar acesta fu subiectul discuției desfăşurate în ziua aceea, în campament.

— Dacă ați mai umblat prin părțile astea, înseamnă că o să ne călăuziți voi, îi spuse domnul Serghei lui Ortik.

— Măcar atâta să facem şi noi, răspunse Ortik, — pentru

faptul că domnul Cascabel ne-a eliberat.

— Eu? Nici vorbă, răspunse domnul Cascabel. Stomacul meu, pe care natura l-a înzestrat cu darul vorbirii. Lui trebuie să-i adresați mulțumirile!

— Ortik, după ce plecăm din golful Lena, pe ce traseu ne sfătuieşti s-o luăm, întrebă domnul Serghei.

— Pe cel mai scurt, dacă sunteți de acord, domnule Serghei. Necazul e că principalele oraşe din district, aflate mai la sud, vor fi ocolite, dar în felul ăsta mergem direct spre munții Ural. Mai sunt, totuşi, nişte sate în drum, unde vă puteți aproviziona. Dacă o să fie nevoie, puteți chiar rămâne acolo câteva zile.

— La ce bun? zise domnul Cascabel, întrerupându-l pe Ortik. N-avem ce face într-un sat. Cel mai important lucru e să nu întârziem deloc şi să lungim pasul. Traversarea locurilor nu cred să fie periculoasă.

— În nici un fel, aprecie Ortik.

— Şi apoi, avem arme, încât vai de ticăloşii care ar încerca să ia cu asalt Belle-Roulotte!

N-ar scăpa prea ieftin.

— Fiți pe pace, domnule Cascabel, n-aveți de ce vă teme, spuse Kircev. S-a putut observa că acest Kircev vorbea foarte rar. Nesociabil, sumbru şi taciturn, îl lăsa pe camaradul său să participe la discuții. Ortik era în mod vădit mai inteligent decât el, era cu adevărat inteligent, lucru de care domnul Serghei avusese de mai multe ori prilejul să se convingă.

În sfârşit, traseul propus de Ortik avea darul de a mulțumi pe toată lumea. Că ocoleau oraşele importante, unde ar fi întâlnit posturi militare, îi convenea contelui Narkin şi, în acelaşi timp, le convenea şi celor doi pretinşi marinari. Nu era tocmai uşor să evite centrele populate, mai ales pe cele de la frontiera europeană, încât puțină prevedere nu strica. Până acolo, însă, satele din stepă prezentau mai puține pericole în această privință. Odată acceptat în principiu planul călătoriei, nu le mai rămânea decât să studieze diversele provincii pe care urmau să le străbată de-a curmezişul, între fluviul Lena şi munții Ural.

Jean caută în atlas harta Siberiei septentrionale. Domnul Serghei cercetă minuțios aceste ținuturi, unde fluviile siberiene, în loc să înlesnească traseele orientate de la est spre vest, le pun mai degrabă serioase piedici. Şi iată ce hotărâră: Să traverseze teritoriul iakuților, cu sate rare, ținând-o mereu spre sud-vest. Să

treacă din bazinul fluviului Lena în bazinul Anabar, apoi în cel al Hatangăi, apoi în cel al lui Enisei, apoi în cel al lui Obi, distanță cifrată la aproximativ şapte sute cincizeci de leghe.

Să străbată bazinul fluviului Obi până la munții Ural, frontiera Rusiei europene, pe un parcurs de o sută douăzeci şi cinci de leghe.

În fine, de la Ural la Perm mai aveau de făcut vreo sută de leghe în direcția sud-vest. Cu totul, exact o mie de leghe.

Dacă nu apărea vreo întârziere pe drum, dacă nu erau siliți să oprească în vreo localitate, puteau face călătoria în mai puțin de patru luni. În jur de şapte-opt leghe pe zi ar fi fost o distanță normală pentru atelajul de reni, iar în aceste condiții Belle-Roulotte urma să ajungă la Perm şi apoi la Nijni pe la mijlocul lui iulie, adică în plină desfăşurare a renumitului târg.

— Veniți cu noi până la Perm, îl întrebă domnul Serghei pe Ortik.

— Nu cred, răspunse marinarul. — După ce trecem în Europa, avem de gând s-o luăm spre Petersburg, de unde vom ajunge la Riga.

În regulă, acceptă domnul Cascabel, dar să ne vedem mai întâi la frontieră. Stabiliseră ca, odată ajunşi pe continent, să facă un popas de douăzeci şi patru de ore – oprire întru totul meritată după ce trecuseră, cu atâta repeziciune, peste banchiză. Ziua aceea era, aşadar, destinată repausului.

Fluviul Lena se varsă în golful cu acelaşi nume printr-o capricioasă rețea de guri despărțite de o mulțime de canale şi canale. După ce străbate o distanță de o mie cinci sute de leghe, pe parcursul cărora primeşte nenumărați afluenți, acest minunat curs de apă se pierde în adâncurile Oceanului înghețat. Bazinul său este estimat la o sută cinci milioane de hectare.

Sfârşind examinarea atentă a hărții, domnul Serghei se gândi că era bine să urmeze mai întâi linia golfului, aşa încât să evite mulțimea gurilor de vărsare ale fluviului. Cu toate că apa era încă înghețată, le-ar fi fost foarte dificil să se aventureze în labirintul acela. Sloiurile acumulate pe parcursul iernii alcătuiau acolo o monstruoasă îngrămădire de blocuri de gheață, deasupra cărora se înălțau adevărate aisberguri cu aspect foarte pitoresc, dar greu de ocolit.

Dincolo de golf, începea stepa nesfârşită, pe care abia de se înălțau câteva dune, putând fi străbătută cu uşurință.

Ortik şi Kircev erau obişnuiți, fără îndoială, cu călătoria prin asemenea ținuturi nordice. Camarazii lor de drum remarcaseră asta pe când treceau peste câmpul de gheață dintre arhipelagul Leahov şi coasta Siberiei. Cei doi marinari se pricepeau să aşeze o tabără, să construiască, la nevoie, o colibă de gheață. Cunoşteau felul în care pescarii de pe țărm scăpau de umezeala din haine, îngropându-le sub zăpadă. Puteau deosebi fără ezitare blocurile provenite din înghețarea apei sărate de cele provenite din înghețarea apei dulci; în sfârşit, erau la curent cu metodele familiare călătorilor prin ținuturile arctice. Chiar în seara aceea, după cină, se discuta despre geografia Siberiei septentrionale, iar Ortik fu pus în situația de a povesti în ce împrejurări străbătuseră, el şi Kircev, ținuturile respective.

La întrebarea domnului Serghei:

— Cum se face că nişte marinari ca voi au avut prilejul să umble prin asemenea locuri?"

— Domnule Serghei, răspunse el, — acum doi ani eu, Kircev şi alți vreo zece mateloți eram în portul Arhanghelsk, aşteptând să ne îmbarcăm pe vreo balenieră, când ni s-a cerut să salvăm o navă aflată în pericol printre ghețuri, la nord de vărsarea fluviului Lena. Drumul din Arhanghelsk şi până la golf l-am făcut pe coasta nordică a Siberiei. Am ajuns la Vremea, am pus-o pe linia de plutire şi chiar pe nava asta ne-am făcut campania de pescuit. Dar, aşa cum v-am mai spus, a pierit în furtună împreună cu echipajul, iar eu şi prietenul meu suntem singurii supraviețuitori. Vijelia ne-a împins barca spre arhipelagul Leahov, unde ne-ați găsit.

— N-ați ajuns niciodată pe teritoriul Alaskăi, întrebă Kayette, care, se ştie, înțelegea şi vorbea limba rusă.

— Alaska, întrebă Ortik. — Țara asta nu-i în America?

— Întocmai, răspunse domnul Serghei. Un teritoriu situat în nord-vestul noului continent. Kayette acolo s-a născut. Campaniile de pescuit nu v-au purtat şi prin părțile acelea?

— Nu cunoaştem țara asta, răspunse Ortik pe un ton cât se poate de firesc.

— Şi n-am fost niciodată dincolo de strâmtoarea Bering, adăugă Kircev. Vocea acelui om avu efectul obişnuit asupra tinerei indience, care nici acum nu-şi aminti unde o mai auzise. Trebuia să fi fost, totuşi, undeva prin Alaska, pe care ea n-o părăsise niciodată până atunci.

După răspunsul cât se poate de limpede dat de Ortik şi Kircev, Kayette, rezervată ca întreg neamul său, nu mai întrebă nimic. Un semnal de alarmă fi rămânea însă în minte şi, la fel, o instinctivă neîncredere în cei doi mateloți.

În timpul celor douăzeci şi patru de ore de popas, renii se odihniră îndeajuns încât să poată pleca mai departe. Cu toate că le legaseră picioarele de dinainte, puteau umbla în jurul campamentului, păscând arbuştii şi căutând muşchi sub zăpadă. La 20 martie, pe la opt dimineața, caravana o porni la drum. Timpul era rece şi senină, cu vânt dinspre nord-est. Cât vedeai cu ochii se întindea stepa acoperită în întregime de zăpada încă destul de tare pentru ca vehiculul să poată înainta cu uşurință. Renii erau înhămați câte patru, într-un sistem de tracțiune bine gândit. Alcătuiau astfel cinci rânduri, iar dintr-o parte îi mână Ortik, din cealaltă Cuişoară.

Călătoriră astfel cinci zile, fără întâmplări ce ar merita să fie pomenite. Deseori domnii Serghei şi Cascabel, Jean şi Sandre mergeau pe jos toată ziua, însoțiți uneori şi de Cornelia, Napoléone şi Kayette, când ele nu trebuiau să se ocupe de gospodărie. În fiecare dimineață, Belle-Roulotte parcurgea cam un koes, unitate siberiană de măsură, egală cu douăzeci de verste, altfel zis cam două leghe şi jumătate. După amiaza îşi continuau drumul spre vest cu încă pe atât, ceea ce însemna cinci leghe bune pe zi. În 29 martie, după ce trecuseră pe gheață rîul Oleniok, domnul Serghei şi camarazii lui ajunseră în târgul Maksimova, situat la patruzeci şi două de leghe in sud-vestul golfului Lena.

Nu exista nici un motiv pentru care domnul Serghei să nu se oprească douăzeci şi patru de ore în localitatea aceea pierdută la capătul stepelor nordice. N-avea nici căpitanguvernator, nici post militar căzăcesc. Prin urmare, contele Narkin putea fi fără grijă. Erau în plin ținut al iakuților şi familia Cascabel fu primită excelent ele locuitorii din Maksimova.

Acest ținut, muntos şi împădurit în estul şi sudul său, are în partea de nord doar vaste câmpii netede, înveselite ici-colo de pâlcuri de copaci gata să înverzească în apropiatul sezon cald. Producția de fân a locurilor este extrem de bogată. Asta se explică prin faptul că, dacă iernile sunt foarte reci în Siberia hiperboreeană, în lunile de vară este, în schimb, foarte cald.

Aici trăieşte o populație de o sută de mii de iakuți, care

urmează obiceiurile ruseşti. Oameni cuvioşi, ospitalieri, cu moravuri sănătoase, ei sunt plini de recunoştinţă pentru binefacerile Providenţei şi foarte resemnaţi când trec prin încercări grele. Pe traseul dintre golful Lena şi orăşel, întâlniseră un număr oarecare de siberieni nomazi. Erau bărbaţi voinici, de statură mijlocie, cu faţa lată, ochi negri, păr bogat, aspect tineresc. Acelaşi tip se regăsea şi la Maksimova, ai cărei locuitori sunt oameni sociabili, paşnici, inteligenţi, harnici şi care nu se lasă uşor păcăliţi. Iakuţii nomazi umblă numai călare şi înarmaţi, păzind nenumărate cirezi răspândite prin stepă. Cei sedentari trăiesc în sate şi târguri şi se ocupă mai ales cu pescuitul, exploatând miile de afluenţi bogaţi în peşte pe care marele fluviu îi înghite în drumul său. Deşi iakuţii sunt înzestraţi cu toate virtuţile publice şi individuale, trebuie să recunoaştem că fac cu prea multă plăcere abuz de tutun şi – lucru chiar mai grav – de rachiu şi alte băuturi alcoolice.

— Au totuşi o oarecare scuză, observă Jean. — Trei luni din an nu beau decât apă şi rod coajă de pin.

— Nu cumva vrei să spui coajă de pâne, domnule Jean, — întrebă Cuisoară.

— Nu, coajă de pin. Aşa că, după asemenea privaţiuni, puţin exces se poate trece cu vederea.

În vreme ce nomazii locuiesc în iurte, un fel de corturi conice din pânză albă, cei aşezaţi stau în case din lemn, făcute după gustul şi nevoile fiecăruia. Foarte îngrijite, casele au acoperişuri cu pantă mare, ceea ce favorizează topirea zăpezii sub razele soarelui de aprilie, în consecinţă, târgul Maksimova are un aspect vesel. Bărbaţii sunt plăcuţi la înfăţişare, cu firea deschisă, cu privirea luminoasă, cu o fizionomie pe care se citeşte o oarecare mândrie. Femeile sunt graţioase şi destul de drăguţe, deşi au faţa tatuată. Foarte rezervate, foarte severe în privinţa moravurilor, ele nu umblă vreodată nici cu picioarele goale, nici cu capul descoperit.

Familia Cascabel fu primită cu multă căldură de şefii iakuţi, cărora li se spune “kinoe” , iar bătrânilor “starşina” , adică notabilii locului. Oamenii aceia de treabă îşi disputau onoarea de a-i primi şi alimenta pe cheltuiala lor. Dar, după ce le mulţumi, Cornelia nu vru să primească nimic decât contra cost, între altele făcându-şi o rezervă de petrol ce urma să alimenteze, un timp, soba din bucătărie.

Ca de obicei, Belle-Roulotte stârni senzație. Prin ținutul acela nu mai umblase niciodată vreun vehicul cu saltimbanci. Nenumărați iakuți, bărbați şi femei deopotrivă, veniră să-l viziteze şi locatarii nu avură nici un motiv să se plângă. Rar se întâmpla să se comită vreun furt pe acolo, chiar şi în dauna străinilor. Iar când se întâmplă, totuşi, făptaşul îşi primeşte numaidecât pedeapsa. Dacă fapta e dovedită, hoțul încasează în public o bătaie cu vergile. După pedeapsa fizică, urmează pedeapsa morală: dezonorat pe viață, e lipsit de drepturile civice şi nu-şi mai recapătă niciodată numele de "om cumsecade" .

În ziua de 3 aprilie, călătorii soseau pe malurile rîului Oden, curs de apă modest, care se varsă în golful Anabar după ce străbate cincizeci de leghe. Vremea, până atunci foarte bună, începu să se schimbe. Urmară curând ploi abundente, al căror prim efect fu topirea zăpezii. Asta ținu opt zile şi în tot acest timp vehiculul trebui să lupte cu înnămolirile şi chiar să facă față unor scufundări periculoase când trecea prin zona de mlaştină. Aşa se anunța primăvara la acele latitudini mari: printr-o temperatură medie de două-trei grade peste zero.

Traseul era foarte obositor. Insă cei doi mateloți ruşi se dovediră devotați şi serviabili din cale-afară, încât se puteau felicita că-i luaseră cu ei.

La 8 aprilie, Belle-Roulotte poposi pe malul drept al fluviului Anabar, după ce parcursese patruzeci de leghe de la Maksimova.

Încă mai puteau trece dincolo pe gheață, chiar dacă în aval dezghețul începuse. Se auzea trosnetul sloiurilor mânate de curent, cu zgomot, spre golf. Sosind mai târziu cu o săptămână, ar fi trebuit să caute un vad de trecere şi nu le-ar fi fost deloc uşor, fiindcă o dată cu topirea zăpezilor apele se umflă rapid. În stepă creştea iarba nouă, păscută de reni cu plăcere. Arbuştii înmugureau, în mai puțin de trei săptămâni, mugurii de pe ramuri aveau să plesnească, lăsând să iasă primele frunze. Vegetația urma să readucă astfel la viață scheletul vlăguit al copacilor, prefăcut de gerurile iernii în lemn uscat.

Pe alocuri, pâlcuri de mesteceni şi zadă se mlădiau în bătaia vântului. Toată natura nordului se reînsufleția sub căldura razelor de spare.

Ținuturile Siberiei asiatice sunt cu atât mai pustii, cu cât se află mai departe de litoral. Uneori mica trupă întâlnea câte un perceptor care umbla din sat în sat după dări. Atunci se opreau,

schimbau câteva cuvinte cu funcționarul rătăcitor şi-i ofereau un pahar de vodcă, acceptat cu bucurie. Apoi se despărțeau, urându-şi drum bun. Într-o zi, Belle-Roulotte întâlni un convoi de deținuți. Pe nenorociții aceia, condamnați la ocnele de sare, îi duceau spre părțile cele mai răsăritene ale Siberiei, dar detaşamentul de cazaci care-i însoțea nu se ferea să se poarte mizerabil cu ei. Bineînțeles că şeful escortei nu remarcă nimic suspect în legătură cu domnul Serghei; însă Kayette, mereu neîncrezătoare în cei doi mateloți ruşi, observă că aceştia se sileau să nu atragă asupra lor, prin nimic, atenția cazacilor.

În 19 aprilie, după ce mai străbătuseră şaptezeci şi cinci de leghe, Belle-Roulotte făcu popas pe malul drept al fluviului Hatanga, care se varsă în golful cu acelaşi nume. De data asta nu mai găseau un pod de gheață ce le-ar fi înlesnit trecerea pe malul celălalt. Doar nişte sloiuri plutitoare, semn că dezghețul era pe sfârşite. Trebuiau să-şi caute loc de trecere prin vad – ceea ce le-ar fi pricinuit o mare întârziere, dacă Ortik n-ar fi descoperit unul la o jumătate de verstă în amonte. Trecură destul de greu, cu vehiculul scufundat până la osii. Ajunşi dincolo de fluviu, îşi continuară drumul şi, la douăzeci şi cinci de leghe mai încolo, se opriră pe malul lacului Iej.

Cât contrast față de monotonia stepei! Era ca o oază printre nisipurile Saharei. Închipuiți-vă o întindere de apă limpede, înconjurată de copaci cu frunze persistente, pini, brazi, pâlcuri de arbuşti înviorați de verdele proaspăt, merişori cu boabe roşii, tufe de afine, coacăzi roşietici, măceşi pe care primăvara îi împodobea cu flori abia deschise. Prin tufişurile dese de pe malurile lacului, Wagram şi Marengo n-ar fi întârziat să descopere ceva vânat cu blană sau pene, dacă domnul Cascabel le-ar fi îngăduit să scotocească vreo oră sau două.

De altfel, pe lac înotau numeroase cârduri de lebede, gâşte şi rațe sălbatice. Prin văzduh fâlfâiau perechi de cocori şi berze sosite din ținuturile centrale ale Asiei, îți venea să bați din palme când vedeai acel spectacol încântător.

La propunerea domnului Serghei, hotărâră să facă un popas de patruzeci şi opt de ore. Tabăra fu amenajată la coada lacului, sub nişte brazi înalți, cu ramurile întinse deasupra apei.

Însoțiți de Wagram, vânătorii trupei îşi luară puştile şi plecară, promițând să nu se îndepărteze prea mult. După nici un sfert de oră, se auziră primele împuşcături. . Între timp, domnul

Cascabel, Sandre, Ortik şi Kircev îşi încercau norocul la pescuit, pe marginile lacului. Singurele lor unelte erau nişte undiţe cumpărate de la indigenii din Port Clarence. Dar ce altceva le-ar fi trebuit unor pescari demni de acest nume, destul de inteligenţi încât să lupte cu vicleniile peştelui şi înarmaţi cu suficientă răbdare încât să aştepte până când acesta va binevoi să muşte din momeală?

De fapt, de această din urmă calitate nici n-ar fi fost nevoie în ziua aceea. Abia aruncaseră cârligele în apă, că plutele se şi mişcară. Atâta peste era pe lângă malurile lacului, încât cel prins într-o jumătate de zi ţi-ar fi ajuns pentru mai multe săptămâni. Sandre nu mai putea de bucurie. Nici nu vru să audă când Napoleone veni la el şi-i ceru undiţa, să arunce şi ea. Se certară, iar Cornelia trebui să intervină. Cum ea socotea că prinseseră destul peşte, porunci copiilor şi tatălui lor să-şi strângă uneltele; şi, când poruncea doamna Cascabel, n-aveai încotro, erai obligat să asculţi. După două ore, domnul Serghei şi prietenul său Jean se întorceau împreună cu Wagram, care trebuia tras puţin de ureche "la propriu şi la figurat" căci nu mai voia să iasă din desişurile pline de vânat.

Vânătorii fuseseră la fel de norocoşi ca şi pescarii. Prin urmare, vreo câteva zile meniul promitea să fie pe cât de variat, pe atât de plăcut. La loc de cinste stătea peştele din lacul Iej, dar mai ales excelentul vânat, specific acelor ţinuturi din Siberia superioară. Printre altele, vânătorii aduseră o grămadă de "karali" care trăiesc în grupuri şi câteva perechi de "dikuta" , zburătoare mai mici decât găinuşele de munte, având o carne delicioasă.

Ne putem închipui cât de gustoasă fu cina din seara aceea! Mâncară sub copaci şi nici unul dintre comeseni nu avu impresia că era cam frig pentru un ospăţ în aer liber. Cornelia se întrecu pe sine pregătind peşte la grătar şi friptură de vânat. Iar cum rezerva de făină fusese reînnoită în ultimul sat prin care trecuseră, la fel ca şi provizia de unt iakut, să nu ne mirăm că obişnuita prăjitură, rumenă şi crocantă, îşi făcu apariţia la desert. Băură şi câteva păhărele de rachiu, din sticlele cumpărate la Maksimova, şi ziua li se încheie fără ca orele plăcute să le fie tulburate de ceva.

Se putea crede cu adevărat că vremea încercărilor trecuse şi că faimoasa călătorie se împlinea spre cinstea şi profitul familiei Cascabel.

Ziua următoare era tot zi de odihnă, iar renii păscură iarăşi

pe săturate. La 21 aprilie, Belle-Roulotte porni la drum dimineața la orele şase, iar după alte patru zile atingea limita occidentală a teritoriului locuit de Iakuți.

IX

SPRE OBI

Trebuie să Devenim la situația celor doi ruşi pe care ghinionul îi scosese în calea familiei Cascabel.

S-ar putea crede că, recunoscători de primirea ce li se făcuse, Ortik şi Kircev se întorseseră la gânduri mai bune. Nici vorbă, însă! Mizerabilii aceia, care săvârşiseră atâtea ticăloşii cu banda lui Karnov, nu se gândeau decât la altele noi. Intenționau să pună mâna pe Belle-Roulotte şi pe banii restituiți de Ciuciuk; apoi, pătrunşi in Rusia în veşminte de saltimbanci, să-şi reînceapă viața nelegiuită. Dar, ca să-şi pună în aplicare planurile, trebuiau mai întâi să scape de camarazii de călătorie, de oamenii aceia minunați, cărora le datorau libertatea. Şi aveau s-o facă fără nici o ezitare. Totuşi, singuri nu şi-ar fi putut duce planul la bun sflrşit. Acesta era motivul pentru care se îndreptau spre una din trecătorile munților Ural, bântuită de răufăcători, vechii lor complici, unde puteau să atragă de partea lor destui bandiți încât să poată ataca vehiculul. Şi cine i-ar fi bănuit de acel mârşav complot? Se prefăceau că doresc să fie de folos şi nimeni nu avusese vreodată de ce să se plângă de ei. Dacă nu inspirau simpatie, nu inspirau nici neîncredere – exceptând-o pe Kayette, care avusese întotdeauna îndoieli în privința lor. O clipă îi trecuse prin gând că auzise vocea lui Kircev în noaptea când fusese atacat domnul Serghei, la frontiera Alaskăi. Dar cum să fi crezut că autorii crimei erau tocmai cei doi marinari găsiți la o mie două sute de leghe depărtare, pe una din insulele arhipelagului Leahov? Aşa că, rămânând să-i observe în continuare, Kayette avea grijă să nu-şi trădeze bănuielile acelea de necrezut.

Şi-acum iată ce mai trebuie amintit: dacă tânăra indiancă îi suspecta pe Ortik şi pe Kircev, aceştia găseau şi ei ciudată situația domnului Serghei. După ce fusese grav rănit pe frontiera

teritoriului Alaska, familia Cascabel îl îngrijise şi-l dusese la Sitka. Până aici totul era firesc. Odată vindecat, însă, de ce nu rămăsese la Sitka? De ce mersese cu saltimbancii până la Port Clarence? De ce îi însoțea în traversarea Siberiei? Prezența unui rus în trupa lor era cel puțin ciudată.

Drept urmare, într-o zi Ortik îi spuse lui Kircev:

— Nu cumva acest domn Serghei încearcă să se întoarcă în Rusia la adăpostul unor măsuri de prevedere luate ca să nu fie recunoscut? Poate că de aici am putea trage foloase. Să fim cu ochii în patru!

Şi, fără să bănuiască nimic, contele Narkin era spionat de Ortik, care spera să-i descopere secretul. La 23 aprilie, ieşind din ținutul iakuților, se angajară pe teritoriul locuit de ostiaci. În drumul său Belle-Roulotte întâlnea uneori săniile acelea cărora li se spunea “narke” . Erau trase de trei reni cu ajutorul unei simple curele ce se petrece pe sub pieptul animalelor, şi conduse cu hățuri legate de coarne. Puteau parcurge şapte-opt leghe fără ca atelajul să aibă nevoie de odihnă.

Nu trebuiau să pretindă acelaşi efort şi de la renii care constituiau atelajul vehiculului. N-aveau de ce să se plângă de ei, căci le erau de mare folos.

Iar când domnul Serghei spuse într-o zi că poate nu era rău să-i înlocuiască de-acum cu nişte cai, îndată ce-şi puteau face rost de ei, domnul Cascabel protestă:

— Să-i înlocuim? Şi de ce, mă rog? Renii ăştia n-or să ne poată duce în Rusia?

— Dacă am merge numai prin nordul Rusiei, nu mi-aş face nici o grijă, răspunse domnul Serghei. Dar partea centrală a țării e cu totul altceva. Aceste animale suportă foarte greu căldura, care le vlăguieşte, încât nu mai sunt bune de nimic. De asta, pe la sfârşitul lunii aprilie, pot fi văzute numeroase cirezi de reni întorcându-se în teritoriile nordice şi mai ales pe platourile înalte din Ural, veşnic înzăpezite.

— Ei bine, domnule Serghei, vom hotărî când ajungem la frontieră. Drept să-ți spun, însă, despărțirea de atelajul ăsta ar însemna un mare sacrificiu. Ia gândeşte-te ce impresie aş face sosind la Perm în toiul târgului, cu douăzeci de reni înhămați la carul familiei Cascabel! Ce impresie şi ce reclamă!

— Ar fi minunat, într-adevăr, răspunse domnul Serghei, zâmbind.

— Un triumf! Un veritabil triumf! Şi, apropo de asta, ne-am înțeles, nu-i aşa, că şi contele Narkin face parte din trupa mea, iar la nevoie n-o să se dea înapoi să lucreze în fața publicului?

— Ne-am înțeles.

— Atunci nu neglija lecțiile de scamatorie, domnule Serghei. Crezând că înveți pentru plăcerea dumitale, nici copiii şi nici cei doi mateloți n-au să se mire. Ştii că ai ajuns deja destul de îndemânatic?

— Cum să nu fiu, cu un profesor ca dumneata, prietene Cascabel?

— Îmi cer iertare, domnule Serghei, dar te asigur că ai înclinații naturale deosebite! Cu un pic de exercițiu, devii un jongler de elită şi sunt sigur că ai face încasări mari. La 6 mai Belle-Roulotte sosea pe malul fluviului Enisei, la o sută de leghe de lacul Iej. Enisei este unul dintre principalele fluvii ale Siberiei şi se varsă în Marea Arctică prin golful cu acelaşi nume, situat pe paralela şaptezeci.

Nici urmă de sloiuri pe apa aceea largă, la data respectivă. Un mare bac pentru vehicule şi pasageri făcea legătura între cele două maluri, iar caravana – material şi personal – putu trece de partea cealaltă după plata unei sume destul de pipărate. Începea iarăşi stepa, cu orizonturile ei nesfârşite.

Călătoriseră fără prea mari dificultăți de când Belle-Roulotte părăsise gurile fluviului Lena. Uneori trebuiau să ocolească păduri dese de pin şi mesteacăn, care mai alungau monotonia câmpiilor, dar pe unde n-ar fi putut trece.

De fapt, ținutul era aproape pustiu. Străbăteau leghe după leghe fără să întâlnească vreun cătun ori vreo casă. Densitatea populației din această zonă este foarte mică, iar districtul Berezovo – cel mai bogat – nu are decât cincisprezece mii de locuitori pe o suprafață de trei mii de kilometri, în schimb, şi poate că tocmai din acest motiv, vânatul mişună prin regiune.

Domnul Serghei şi Jean se consacrară vânătorii cu toată pasiunea lor, aprovizionând în acelaşi timp cămara doamnei Cascabel. De multe ori Ortik îi însoțea, dând dovadă de o remarcabilă pricepere. Prin stepă aleargă mii de iepuri, fără a mai aminti de prada înaripată, care zboară în stoluri nenumărate. Mai erau apoi elani, cerbi lopătari. reni sălbatici, chiar şi mistreți mari, animale foarte periculoase pe care, din prudență, vânătorii se fereau să le stârnească.

Dintre păsări, întâlneau rațe şi gâşte sălbatice, cufundări, sturzi, găinuşe sălbatice, berze, potârnichi albe. Puteai alege după placul inimii! Aşa că, atunci când alicele loveau din întâmplare vreun vânat mai puțin comestibil, Cornelia îl lăsa în seama cânilor, care îl primeau fără nazuri.

Cu această abundență de vânat, se înțelege că se mânca bine, chiar prea bine.

Treabă care-l obliga pe domnul Cascabel să-şi sfătuiască artiştii la cumpătare.

— Copii, aveți grija să nu vă îngrăşați! spunea el mereu. Grăsimea este moartea articulațiilor. Flagelul acrobatului! Mâncați prea mult! Puțină cumpătare, ce naiba!

Sandre, mi se pare că începi să faci burtă. Ptiu! La vârsta ta! Nu ți-e ruşine?

— Tată, îți promit...

— Nu promite nimic! Am să te măsor în fiecare seară şi, dacă te prind că ai burtă, ți-o vâr înapoi în stomac! Şi Cuişoară la fel. Se îngraşă văzând cu ochii!

— Eu, patroane?

— Da, tu! Iar o paiață nu se cade să fie grasă, mai ales când o cheamă Cuişoară. O să te faci cât un butoi.

— Dacă nu cumva o să mă fac cât un țâr! răspunse Cuişoară, strângându-şi cureaua. Belle-Roulotte urma să treacă în scurtă vreme peste Taz, care îşi varsă apele în golful cu acelaşi nume, nu departe de punctul unde traseul întretăia cercul polar spre a intra în zona temperată. Asta arată cât de mult se deplasaseră spre sud-vest de la plecarea din arhipelagul Leahov. Ajunşi aici, domnul Serghei, ascultat întotdeauna cu interes, socoti că trebuie să explice auditoriului său ce anume era cercul polar, dincolo de care soarele nu se ridica niciodată, în timpul verii, la mai mult de douăzeci şi trei de grade deasupra orizontului.

Având de-acum unele noțiuni de cosmografie, Jean înțelese explicația dată de domnul Serghei. Domnul Cascabel, însă, nici dacă trăgea de toate arcurile inteligenței sale, nu putea să priceapă ce era cercul polar.

— Nu cunosc alte cercuri decât cele prin care trec călăreții şi călărețele, spuse el. Dar, la urma urmei, nu-i un motiv să nu-l udăm pe ăsta!

Şi cercul polar fu udat cu o sticlă de rachiu, aşa cum udă

marinarii Ecuatorul, pe vasele care trec dintr-o emisferă în alta.

Traversarea rîului Taz se făcu cu o oarecare dificultate. Nici un bac nu asigura legătura între cele două maluri şi fură nevoiți să caute un vad, ceea ce le răpi câteva ore. Cei doi ruşi se dovediră extrem de zeloşi şi, de mai multe ori, intrară în apă până la brâu ca să

ferească bolovanii din calea roților.

Mult mai uşor decurse traversarea din 16 mai, când Belle-Roulotte avu de trecut îngustul rîu Pur, care nu e nici rapid, nici adânc.

La începutul lui iunie, căldura deveni exagerată – lucru ce pare totuşi normal în ținuturile aflate la o latitudine atât de mare. În a doua jumătate a lunii, termometrul înregistra valori cuprinse între douăzeci şi cinci şi treizeci de grade. Cum în stepă umbra lipsea cu desăvârşire, domnul Serghei şi camarazii săi suferiră mult din pricina căldurii. Noaptea nu potolea deloc arşița zilei, căci în perioada aceea soarele abia dacă se lasă sub orizontul câmpiilor nesfârşite. După ce-l atinge aproape de nord, discul său încins până la alb se înalță iarăşi ca să-şi reia cursa diurnă.

— Ah, soarele ăsta blestemat, spunea mereu Cornelia, ştergându-şi fața de transpirație. Ce cuptor! Şi măcar de-ar fi aşa iarna!

— Dacă ar fi aşa iarna, observă domnul Serghei, — atunci iarna ar deveni vară.

— Just, aprobă domnul Cascabel. — Dar ce mi se pare mie supărător e că nu avem măcar o bucată de gheață să ne răcorim, după ce luni întregi am avut cu mult mai multă decât ne trebuia.

— Ei, prietene Cascabel, dacă am avea gheață, ar fi frig, iar dacă ar fi frig...

— N-ar fi cald! Iarăşi foarte just.

— Numai să nu fie ceva pe la mijloc, crezu de cuviință să adauge Cuişoară.

— Din ce în ce mai just, aprecie domnul Cascabel. Totuşi, e groaznic de cald, în ciuda căldurilor, vânătorii continuau să vâneze. Atâta doar că o porneau dis-de-dimineață şi naveau de ce să regrete. Căci într-o zi se întoarseră cu o pradă frumoasă, cinstea revenindu-i în întregime lui Jean. Într-adevăr, abia putuseră căra animalul împuşcat de el. Avea blană scurtă şi roşcată în partea din față, după ce în timpul iernii fusese cenuşie. Pe spate purta o dungă galbenă, asemeni unui catâr. Coarnele

sale lungi se curbau cu eleganță deasupra capului, semn că era, în specia sa de rumegătoare, un mascul.

— Ia te uită ce ren frumos, exclamă Sandre.

— Vai, de ce-ai ucis un ren, îi spuse Napoléone fratelui său mai mare, pe un ton de reproş.

— Ca să-l mâncăm, surioară!

— Dar mie îmi plac atât de mult!

— Ei, dacă-ți plac atâta, atunci o să te poți ospăta în tihnă, spuse Sandre. Ajunge pentru toată lumea.

— Fii liniştită, micuțo! interveni domnul Serghei. Animalul ăsta nu-i ren.

— Dar ce-i, întrebă Napoléone.

— Un argal.

Domnul Serghei avea dreptate. Aceste animale, care trăiesc iarna la munte şi vara în câmpie, nu sunt, la drept vorbind, decât nişte oi uriaşe.

— Ei bine, Cornelia, de vreme ce-i berbec, să ne faci cotlet la grătar, propuse domnul Cascabel.

Aşa şi făcu. Şi, cum carnea de argal este foarte gustoasă, e foarte probabil ca în ziua aceea până şi burta lui César Cascabel să se fi rotunjit cu ceva mai mult decât se cuvenea în meseria lui.

Începând de acolo, Belle-Roulotte trebuia să parcurgă un traseu lung printr-un ținut aproape arid, ca să ajungă la fluviul Obi. Satele ostiacilor se răreau din ce în ce, şi abia dacă mai întâlneai câte un grup de nomazi îndreptându-se spre regiunile din est. De altfel, domnul Serghei avea motivele sale să aleagă părțile mai puțin populate ale districtului. Era mai bine să evite Berezovo, oraş important, situat nu departe de Obi. Înconjurat de o minunată pădure de cedri ce coboară în etaje de pe o colină abruptă, dominat de turnurile celor două biserici, udat de Sosva cea brăzdată necontenit de ambarcațiuni şi nave comerciale, această citadelă cu două sute de case este sediul unui târg foarte căutat, unde se, adună produsele din Siberia septentrională. Fără doar şi poate, Belle-Roulotte ar fi stârnit curiozitatea publică, iar poliția ar fi luat ceva mai atent la cercetări familia Cascabel. Aşa că era mai înțelept să se ocolească Berezovo, ba chiar şi districtul cu acest nume. Jandarmii sunt jandarmi, şi e bine să n-ai de-a face cu ei, mai ales atunci când serviciul asta e îndeplinit de cazaci. Dar Ortik şi Kircev îşi dădură foarte bine seama că domnului Serghei nu-i convenea să treacă prin Berezovo. Li se

confirmă astfel presupunerea că rusul acela căuta să pătrundă clandestin în Rusia europeană.

În a doua săptămână a lunii iunie itinerarul fu uşor modificat, orientat spre nordul districtului Berezovo. Asta însemna, în fond, prelungirea traseului cu numai vreo zece leghe şi, la 16 iunie caravana făcu popas pe malul drept al unui mare fluviu, după ce coborâse un timp de-a lungul său.

Era fluviul Obi.

Belle-Roulotte străbătuse cam o sută optzeci de leghe din bazinul rîului Pur, până la locul popasului. Mai aveau vreo sută de leghe până la frontierele Europei. Lanțul munților Ural, înălțat între aceste două părți de lume, urma să apară în scurtă vreme la orizont.

X

DE LA FLUVIUL OBI LA MUNȚII URAL

Obi, fluviu puternic, alimentat de apele Uralilor la vest şi de afluenți mari la est, se întinde pe o lungime de patru mii cinci sute de kilometri, iar bazinul său are o suprafață de trei sute treizeci de milioane de hectare.

Din punct de vedere geografic, Obi ar fi putut fi frontiera naturală între Asia şi Europa, dacă munții Ural nu s-ar fi înălțat ceva mai spre apus de cursul său. Începând de la latitudinea de şaizeci de grade, fluviul şi munții merg în paralel. Şi, în vreme ce Obi se varsă în marele golf cu acelaşi nume, Uralul îşi scufundă ultimele ramificații în adâncurile Mării Kara.

De pe malul drept, unde se opriseră, domnul Serghei şi camarazii lui cercetau fluviul, descoperind pe el numeroase insulițe umbrite de sălcii. Nu departe de picioarele călătorilor, plantele acvatice îşi legănau frunzele ascuțite, împodobite cu flori proaspete, în amonte şi în aval, o mulțime de bărci străbăteau apa limpede şi rece, purificată de trecerea prin filtrul munților care i-au dat naştere.

Întrucât exista un serviciu permanent de şalande, Belle-Roulotte ajunse uşor în târgul Muji, situat pe malul stâng al

fluviului.

De fapt, târgul acela nu era decât un sat şi nu prezenta nici un pericol pentru contele Narkin, neavând instalat vreun post militar. Totuşi, trebuiau să-şi pună la punct actele, fiindcă se apropiau de munții Ural, iar administrația țarului le pretindea tuturor călătorilor veniți din afară. Prin urmare, domnul Cascabel luă hotărârea să-i ceară primarului din Muji să i le semneze. Făcând parte din personalul trupei, domnul Serghei avea să

izbutească să treacă frontiera dinspre Europa a imperiului rus fără să trezească bănuielile poliției.

De ce era nevoie ca o întâmplare tristă să dea peste cap un plan atât de uşor de îndeplinit? De ce se aflau acolo Ortik şi Kircev, decişi să dărâme totul? De ce căutau să conducă vehiculul prin cele mai primejdioase trecători din Ural, unde curând aveau să reîntâlnească bandele de răufăcători alcătuite din vechii lor complici?

Dar domnul Cascabel, neputând nici să prevadă acest deznodământ şi nici să-l împiedice prin ceva, se felicita întruna că-şi dusese la bun sfârsit cutezătoarea expediție. După ce străbătuse tot vestul Americii şi toată Asia de nord, nu mai avea decât o sută de leghe până la hotarele Europei! Perfect sănătoşi, soția şi copiii nu se resimțeau deloc de pe urma lungului şi obositorului itinerar. Dacă domnului Cascabel îi slăbise tăria morală în catastrofa din strâmtoarea Bering şi timpul derivei prin Oceanul înghețat, ştiuse cel puțin să scape de imbecilii din insulele Leahov, făcându-i să pună umărul pentru ca Belle-Roulotte să-şi ață continua călătoria pe continent.

— Categoric, lucrurile ies de cele mai multe ori bine, aşa cum ni se aranjează, spunea mereu, cu bucurie. Domnul Serghei şi camarazii săi hotărâră să rămână douăzeci şi patru de ore în Muji, ai cărui locuitori le făcuseră o excelentă primire. Domnul Cascabel fu vizitat de primarul locului. Oarecum suspicios în privința străinilor, acesta socoti că era de datoria lui să-l ia la întrebări pe capul familiei, ce nu întârzie să-i prezinte hârtiile în care domnul Serghei figura ca artist al trupei.

Onorabilul funcționar, căruia nu-i scăpase faptul că domnul Serghei era rus, fuse poate de surprins să-şi vadă compatriotul printre nişte saltimbanci francezi făcu această observație. Însă domnul Cascabel îi atrase atenția că, dacă aveau printre ei un rus, mai aveau şi un american, în persoana lui

Cuişoară, precum şi o indiancă în persoana Kayettei. Pe el îl interesa doar talentul artiştilor, nu şi naţionalitatea lor. Adăugă apoi că artiştii săi ar fi nespus de bucuroşi dacă domnul primar – César Cascabel n-ar fi putut pronunţa niciodată cuvântul rusesc echivalent – dacă domnul primar "ar binevoi să le îngăduie să lucreze în prezenţa sa" . Propunerea îi făcu o deosebită plăcere primarului. O primi, făgăduindu-i domnului Cascabel să-i semneze hârtiile după reprezentaţie.Cât despre Ortik şi Kircev, care se declarară naufragiaţi în drum spre patrie, situaţia lor nu ridică nici o problemă. Se înţelege că, în chiar aceeaşi seară, toată trupa se duse la locuinţa primarului. Avea o casă destul de mare, vopsită într-un galben vesel, în amintirea ţarului Alexandru I, căruia îi plăcea culoarea aceea. Pe pereţii camerei de primire atârna o icoană cu chipul Fecioarei şi portretele câtorva sfinţi răsăriteni, încadrate într-un material ţesut cu fir argintiu. Primarul, soţia şi cei trei copii ai săi şedeau pe scaune şi bănci. Vreo cinci-şase oficiali fuseseră invitaţi să participe la plăcerea acelei seri de spectacol, pe când oamenii de rând din Muji, îngrămădiţi în jurul casei, se mulţumeau să privească pe ferestre.

Familia Cascabel fu întâmpinată cu multă consideraţie, îşi începu exerciţiile şi cu totul că acestea fuseseră neglijate săptămâni în şir nu se vedea prea tare. Contorsiunile lui Sandre fură apreciate mult, la fel şi graţia micuţei Napoléone, care având la dispoziţie o coardă întinsă, se rezumă la efectuarea unor mişcări de cirumstanţă. Jean îi uimi pe toţi, jonglând cu sticle, cu farfurii, cu inele, cu bile. În exerciţiul său de forţă, domnul Cascabel se dovedi demn de Cornelia, care avuse un adevărat triumf, purtând două notabilităţi pe braţele întinse. Cât despre domnul Serghei, se achită cu multă pricepere de câteva scamatorii, care unele făcute cu cărţile de joc, deprinse, nu fără folos, de la abilul său predescesor. În consecinţă, primarul nu se mai îndoi deloc de faptul că rusul era întradevăr în trupa de bâlci. Fură servite, pe rând, dulceaţa, prăjiturile cu struguri şi un ceai excelent. La toiul petrecerii, primarul semnă fără nici o ezitare actele domnului Cascabel. Belle-Roulolette era acum în regulă în faţa autorităţilor moscovite. Trebuie să mai spunem că primarul, care ajunsese la o oarecare îndestulare, crezu de cuviinţă să-i ofere domnului Cascabel, pentru spectacol, douăzeci de ruble. Domnul Cascabel se gândi mai întâi să refuze banii, dar poate că un asemenea gest ar fi fost suspect, venind din partea unui

conducător de trupă ambulantă.

— La urma urmei, douăzeci de ruble sunt douăzeci de ruble! îşi zise el. Şi îşi îndesă banii în buzunar, cu mulţumiri exagerate.

A doua zi fu declarată zi de odihnă. Aveau de făcut nişte cumpărături, făină, orez, unt şi diverse băuturi, procurate de Cornelia la preţuri moderate. Conserve nu puteau obţine în sat; dar între fluviul Obi şi frontiera Europei n-aveau să le lipsească, de bună seamă, vânatul.

Înainte de amiază, târguielile erau isprăvite. Cina trecu în destulă veselie, cu toate că Jean şi Kayette erau mâhniţi, simţind cum se apropia momentul despărţirii. Oare ce avea să facă domnul Serghei după ce-l va revedea pe prinţul Narkin, tatăl său?

Neputând rămâne în Rusia, se va întoarce în America, ori va rămâne în -Europa? Se înţelege că problema asta îl preocupa necontenit pe domnul Cascabel. Ar fi vrut să ştie la ce să se aştepte. Aşa că în după-amiaza aceea se hotărî să-l întrebe pe domnul Serghei dacă nu i-ar conveni să dea o raită prin împrejurimile satului, înţelegând că domnul Cascabel dorea să-i vorbească între patru ochi, domnul Serghei se grăbi să accepte. Cât despre cei doi mateloţi, ei îşi luară liber, anunţând familia Cascabel că aveau de gând să-şi petreacă seara într-o circiumă din Muji.

Domnul Serghei şi domnul Cascabel ieşiră, aşadar, din Belle-Roulotte, făcură câteva sute de paşi şi se aşezară la marginea unei pădurici aflate nu departe de sat.

— Domnule Serghei, te-am rugat să mă însoţeşti fiindcă voiam să fim singuri, spuse domnul Cascabel. Aş vrea să vorbim despre situaţia dumitale.

— Situaţia mea, prietene?

— Da, domnule Serghei, sau mai degrabă despre ce vei fi nevoit să faci când vei ajunge în Rusia europeană.

— În Rusia europeană?

— Cred că nu mă înşel, nu-i aşa, dacă spun că peste zece zile trecem de munţii Ural şi că, peste alte opt, vom fi la Perm.

— S-ar putea. Presupunând că nu apare vreo piedică, acceptă domnul Serghei.

— Piedică? N-o să fie nici o piedică, reluă domnul Cascabel. O să treci frontiera fără nici o dificultate. Actele ne sunt în regulă, faci parte din trupa mea şi nimeni n-o să-şi poată închipui că

unul dintre artiştii mei este contele Narkin!

— Într-adevăr, prietene, din moment ce dumneata şi doamna Cascabel sunteți singurii care cunosc acest secret, şi din moment ce l-ați păstrat...

— Soția mea şi cu mine îl ducem în mormânt! răspunse domnul Cascabel plin de demnitate. Iar acum, domnule Serghei, sunt indiscret dacă te întreb ce ai de gând să faci când Belle-Roulotte ajunge la Perm?

— O să alerg la castelul Valska, să-mi revăd tatăl! declară domnul Serghei. Se va bucura tare mult, o bucurie cu totul neaşteptată. Au trecut treisprezece luni de când n-am nici o veste de la el; treisprezece luni în care nu i-am putut scrie, şi e şoc ce gânduri şi-o fi făcut!

— Intenționezi să stai mai mult la castelul prințului Narkin?

— Depinde de împrejurări, iar pe acestea nu le pot prevedea. Dacă apar bănu-fi fa ce mă priveşte, voi fi.silit să-l părăsesc pe tata. Cu toate că, la vârsta lui...

— Domnule Serghei, nu-ți pot da nici un sfat, spuse domnul Cascabel. Ştii m bine ca oricine ce ai de făcut. Dar te rog s,ă te gândeşti că, rămânând în Rusia, expui unor mari pericole. Poți fi. descoperit, e în joc viața dumitale.

— Ştiu, prietene, aşa cum ştiu că şi dumneata, dumneata şi familia ați fi ame-în caz că poliția află că m-ați ajutat să intru în Rusia.

— Ah, noi! Asta nu contează!

— Ba da, dragul meu Cascabel, şi n-am să uit niciodată ce a făcut familia pentru mine.

— Bine, bine, domnule Serghei! N-am venit aici ca să schimbăm complimente, aşa?

Trebuie să ne înțelegem în privința lucrurilor care ne aşteaptă la Perm.

— Nimic mai simplu, răspunse domnul Serghei. De vreme ce fac parte din rămân cu voi, ca să nu trezesc bănuieli.

— Dar prințul Narkin?

— Castelul Valska se află la numai şase verste de oraş şi, în fiecare seară, la reprezentație, o să-mi fie uşor să mă duc acolo fără să fiu văzut. Servitorii s-ar lăsa mai degrabă ucişi decât să-şi trădeze ori să-şi compromită stăpâ-â. Aşa că voi putea rămâne câteva ore cu tata şi mă voi întoarce la Perm înainte r a se face ziuă.

— Minunat, domnule Serghei! Iar cât timp vom sta la Perm, sper că treaba va de la sine. Când se termină târgul, însă, când Belle-Roulotte va pleca la apoi în Franța... Evident, aici era punctul delicat. Ce hotărâre avea să ia domnul Serghei când Cascabel părăsea oraşul Perm? Se va ascunde în castelul Valska? Avea să meargă în Rusia cu riscul de a fi descoperit? Întrebarea domnului Cascabel era în direct.

— Prietene, răspunse domnul Serghei, m-am întrebat şi eu de multe ori: ce voi ? Habar n-am, asta-i tot ce pot să-ți spun. O să acționez în funcție de împrejurări.

— Hai să zicem, reluă domnul Cascabel, că vei fi silit să părăseşti castelul Valska să zicem că n-o să poți rămâne în Rusia, unde libertatea, ba chiar viața ar fi în pericol... Te întreb, domnule Serghei: te gândeşti cumva să te înapoi în America?

— Nu mi-am făcut nici un plan în privința asta, răspunse contele Narkin.

— Atunci, domnule Serghei, iartă-mă că insist, de ce nu vii în Franța cu noi, mai departe în trupa mea, o să treci fără probleme frontiera de vest a Rusiei. Nu-i asta calea cea mai sigură? Iar astfel o să mai stai un timp cu noi, şi cu dumneata şi cu scumpa noastră Kayette. Dar nu ca să ți-o luăm. Ea fiica dumitale adoptivă, lucru care înseamnă ceva mai mult decât să fie tai Jean, Sandre şi Napoléone, copii de saltimbanc.

— Amice, să nu vorbim despre ce ne aşteaptă în viitor, zise domnul Serghei dar dacă viitorul n-o să ne mulțumească pe toți? E mai important să ne ocupăm acum de prezent. Ce pot să-ți spun ă dar te rog să nu transmiți încă la – este că, de va trebui să plec din Rusia, aş fi foarte bucuros să mă adăpostesc în Franța, aşteptând ca vreun eveniment politic să schimbe cumva situația în care mă aflu. Şi, din moment ce vă întoarceți în țară...

— Bravo! Ne vom întoarce împreună, trase concluzia domnul Cascabel. Îi apucase domnului Serghei mâna şi i-o strângea, i-o scutura, de parcă ar fi vrut s-o facă una cu a sa. Reveniră împreună la campament, iar cei doi mateloți apărură abia a doua zi.

Atelajul o porni în primele ore ale dimineții, îndreptându-se acum chiar spre vest. În zilele ce urmară se făcu insuportabil de cald. Apăruseră primele ondulații ale munților Ural şi renii abia mai mergeau pe terenul în pantă, vlăguiți cum erau din pricina căldurii. Poate că ar fi fost mai bine să-i înlocuiască, totuşi, cu

nişte cai, dar domnului Cascabel îi intrase în cap ideea unei pătrunderi triumfale în Perm, cu douăzeci de reni înhămați la vehicul.

La 28 iunie, după un drum de şaptezeci de leghe începând de la fluviul Obi, Belle-Roulotte ajunse în orăşelul Verniki. Acolo li se controlară actele – formalitate încheiată fără nici o problemă. Apoi vehiculul îşi reluă cursa spre munții Ural, care ridicau în zare înălțimi variind între o mie două sute şi o mie şase sute de metri. Avansau lent, cu toate că ar fi trebuit să se grăbească, dacă mica trupă voia să ajungă la Perm în plină desfăşurare a târgului.

În vederea reprezentațiilor pe care avea de gând să le dea, domnul Cascabel pretindea acum ca fiecare să-şi "repete" exercițiile. Trebuia păstrată reputația acrobaților, a gimnaştilor, a echilibriştilor, a clovnilor francezi în general şi a familiei Cascabel în special. Prin urmare, îi obliga pe artişti să se antreneze seara, când făceau popas. Până şi domnul Serghei lucra, ca să-şi perfecționeze scamatoriile şi trucurile cu cărțile de joc, pentru care dovedea înclinații reale.

— Ah, ce artist de circ ai fi putut fi, îi spunea întruna profesorul său. La 3 iulie Belle-Roulotte campă într-un luminiş înconjurat de mesteceni, pini, zadă şi dominat de vârfurile majestuoase ale lanțului Ural.

A doua zi, conduşi de Ortik şi Kircev, călătorii urmau să pătrundă într-una din trecătorile munților şi erau de aşteptat, dacă nu dificultăți serioase, cel puțin nişte etape grele până când ar fi atins punctul cel mai înalt al defileului. Această parte a frontierei era în mod obişnuit colindată de contrabandişti şi dezertori, aşa că, neprezentând siguranță, trebuiau să-şi ia măsuri de prevedere, pentru ca la nevoie să se poată apăra.

Pe înserate discutară despre greutățile ce puteau apărea în timpul traversării munților Ural. Ortik îi asigură că trecătoarea indicată de el – pasul Peciora – era printre cele mai uşor de străbătut. Cunoştea bine locurile, căci mai umblase pe acolo atunci când el şi Kircev plecaseră de la Arhanghelsk spre Oceanul înghețat, pentru a veni în ajutorul navei Vremea.

În timp ce domnul Serghei şi Ortik discutau aceste lucruri, Cornelia, Napoleone şi Kayette se ocupau de masă. O halcă zdravănă de cerb lopătar se rumenea la un foc aprins sub copaci, chiar la intrarea în luminiş, şi o turtă de orez căpăta nuanțe aurii pe o lespede pusă pe cărbuni încinşi.

— Sper că în seara asta n-o să se plângă nimeni de meniu, spuse excelenta gospodină.

— Cu condiția ca friptura şi prăjitura să nu se ardă, comentă Cuişoară, bineînțeles.

„De ce să se ardă, domnule Cuişoară, dacă o să ai grijă să întorci frigarea şi o să mişti lespedea?

Astfel avertizat, Cuişoară se instală la postul de răspundere ce i se încredințase. Pe când Wagram şi Marengo dădeau târcoale în jurul focului, John Bull se lingea pe buze, aşteptându-şi porția din cina cea gustoasă.

Când totul fu gata, se aşezară la masă, iar bucatele nu întruniră decât elogii. Cornelia şi ajutorul său primiră laudele cu multă satisfacție.

La ora culcării, întrucât era încă destul de cald, domnul Serghei, César Cascabel şi cei doi fii ai săi, Cuişoară şi cei doi mateloți hotărâră să doarmă afară, la adăpostul copacilor, în felul acesta puteau păzi mai bine vehiculul.

Prin urmare, intrară în Belle-Roulotte doar Cornelia, Napoléone şi Kayette. Cum asfințitul din iulie se prelungeşte la nesfârşit pe paralela şaizeci şi şase, trecuse de ora unsprezece când se făcu noapte – o noapte fără lună, presărată de stele învăluite în ceața specifică zonelor înalte.

Întinşi pe iarbă şi înfăşurați fiecare în câte o pătură, domnul Serghei şi camarazii săi îşi simțeau deja pleoapele grele de primul somn, când cei doi câni începură să dea semne de agitație, îşi înălțau botul, mârâiau surd, dovadă că erau extrem de neliniştiți. Jean fu cel dintâi care se ridică şi privi în jur.

Focul se stingea, iar sub copacii deşi domnea un întuneric beznă. Jean se uită mai atent şi i se păru că vedea nişte puncte mişcătoare, strălucind ca jăraticul. Wagram şi Marengo lătrau cu putere.

— Alarmă, strigă Jean, sărind brusc în picioare. „Alarmă! Într-o clipă erau cu toții ridicați de la pământ.

— Ce se întâmplă? Întrebă domnul Cascabel.

— Uită-te acolo, tată! răspunse Jean, arătând punctele luminoase, acum nemişcate în umbra desişului.

— Ce-i acolo?

— Ochi de lup!

— Da! Lupii! întări Ortik.

— E o haită întreagă! adăugă domnul Serghei.

— Drace, exclamă domnul Cascabel.

Asta nu ajungea, desigur, pentru a exprima gravitatea situației. Poate că în jurul luminişului lupii se adunaseră cu sutele, iar aceste carnivore devin extrem de primejdioase când sunt în număr mare.

Chiar atunci, Cornelia, Kayette şi Napoléone apărură în uşa vehiculului.

— Ce-i acolo, tată? întrebă fetița.

— Nimic, răspunse domnul Cascabel. Nişte lupi care se plimbă la lumina stelelor. Stați în camerele voastre şi dați-ne puştile, să-i ținem la respect!

Într-o clipă, puştile şi revolverele ajunseră în mânile domnului Serghei şi ale, camarazilor lui.

— Chemați cânii, ceru el.

Strigați de Jean, Wagram şi Marengo se întoarseră de la marginea pădurii, pe unde dădeau târcoale, pradă unei porniri greu de stăpânit.

Traseră cu toții în direcția punctelor luminoase; înspăimântătoarele urlete izbucnite dintr-acolo le dovedeau că majoritatea gloanțelor nimeriseră în plin. Dar trebuie că lupii erau foarte mulți, căci cercul se strânse şi vreo cincizeci de fiare năvăliră în luminiş.

— În rulotă! în rulotă! strigă domnul Serghei. Ne vor ataca! Numai acolo ne putem apăra!

— Dar renii? întrebă Jean.

— Nu putem face nimic ca să-i salvăm!

Într-adevăr, era prea târziu. Câteva din animalele atelajului fuseseră.deja omorâte, în vreme ce altele, rupându-şi piedicile, dispăruseră în adâncul pădurii. La porunca domnului Serghei, intrară cu toții în vehicul, împreună cu cânii, iar uşa avantrenului fu închisă.

Era şi timpul! În lucirile crepusculului, văzură lupii năvălind pe lângă Belle-Roulotte şi sărind până la înălțimea ferestrelor.

— Ce-o să ne facem fără reni? izbucni Cornelia, neputându-se stăpâni.

— Să scăpăm mai întâi de haita asta! răspunse domnul Serghei.

— Le venim noi de hac, ce naiba! exclamă domnul Cascabel.

— Aşa-i... numai de n-ar fi prea mulți, vorbi Ortik.

— Şi de n-am rămâne fără gloanțe, adaugă Kircev.

— Până atunci, foc! strigă domnul Serghei.

Prin ferestrele întredeschise, puştile şi pistoalele îşi începură opera de nimicire. La lumina flăcăruilor ce țâşneau pe cele două laturi şi în spatele vehiculului, se distingeau vreo douăzeci de lupi loviți mortal ori grav răniți, zăcând pe jos. Dar nimic nu putea opri fiarele acelea turbate, care păreau la fel de multe ca la început. Câteva sute umpleau acum luminişul, mişcându-şi siluetele de colo-colo. Unii se strecuraseră sub vehicul şi încercau să-i spargă panourile cu ghearele. Alții, cățărați pe platforma avantrenului, amenințau să forțeze uşa, care trebui să fie baricadată zdravăn. Alții alergau pe galeria superioară, se aplecau la ferestre, le izbeau cu labele şi nu plecau de acolo până când vreun glonte nu-i dobora la pământ.

Tare speriată, Napoléone țipa. Acea “teamă de lup” , pe care copiii o simt atât de intens, era atunci pe deplin justificată. Kayette, fără să-şi fi pierdut stăpânirea de sine, încerca fără succes să liniştească fetița. Trebuie să mai spunem că nici doamna Cascabel nu era lipsită de îngrijorări în privința deznodământului.

Chiar aşa: dacă lupta se prelungea, situația ar fi devenit din ce în ce mai plină de pericole. Cum avea să reziste Belle-Roulotte asaltului dat de haita aceea enormă? Iar dacă izbuteau s-o răstoarne, n-ar fi fost oare sfârşitul sângeros şi inevitabil al tuturor celor adăpostiți înăuntru? După vreo jumătate de oră, Kircev strigă: — Gloanțele-s pe terminate!

Cam douăzeci de gloanțe, asta era tot ce mai aveau drept muniție pentru puşti şi revolvere.

— Nu mai tragem decât la sigur, spuse domnul Cascabel. La sigur? Dar oare nu toate gloanțele nimereau în mijlocul acelei mase de corpuri asaltatoare? Numai că lupii erau mai mulți decât gloanțele; numărul lor sporea necontenit, pe când armele de foc erau pe cale de a fi reduse la tăcere. Ce să facă? Să aştepte ziua? Şi dacă haita n-avea să plece nici la ivirea zilei?

Ruturându-şi prin aer revolverul care aproape că nu-i mai folosea la nimic, domnul Cascabel exclamă:

— Am o idee!

— O idee? întrebă domnul Serghei.

— Da! Şi încă una bună! Pur şi simplu trebuie să prindem unul sau doi dintre blestemații ăia!

— Cum aşa? se interesă Cornelia.

— Crăpăm uşa cu grijă şi îi înhăţăm pe primii doi care încearcă să intre.

— Te-ai gândit bine, Cascabel?

— Ce ni s-ar putea întâmpla, domnule Serghei? Să ne muşte? Ei şi? Prefer să fiu muşcat decât sfişiat.

— Bun! Să facem treaba asta, dar repede! spuse domnul Serghei, fără să-şi prea dea seama unde voia să ajungă domnul Cascabel.

Acesta, Cuişoară, Ortik şi Kircev se plasară în primul compartiment, în timp ce Jean şi Sandre îi ţineau pe câni în ultimul, de unde şi femeile aveau ordin să nu se mişte. Mobilele care blocau uşa fură trase la o parte, iar domnul Cascabelo deschise în aşa fel încât să poată fi zăvorâtă repede la loc.

În clipa aceea, vreo doisprezece lupi agăţaţi de platformă, căţăraţi pe cele două scăriţe, se îndârjeau asupra părţii dinainte a vehiculului.

De cum crăpară puţin uşa, unul dintre lupi se năpusti înăuntru, iar Kircev închise imediat compartimentul. Ajutat de Ortik, domnul Cascabel se aruncă peste animal şi izbuti să-i înfăşoare capul cu o bucată de pânză dinainte pregătită, şi pe care i-o strânse zdravăn în jurul gâtului.

Mai deschiseră o dată uşa. Intră încă un lup şi procedară la fel ca şi cu cel dintâi. Cuişoară, Ortik şi Kircev abia puteau stăpâni animalele acelea puternice şi înverşunate.

— Ţineţi-i bine şi nu cumva să-i omorâţi! îi sfătuia domnul Cascabel. Să nu-i omoare?

Dar ce avea de gând să facă, oare, cu ei? Să-i angajeze în trupă pentru târgul din Perm?

Ce voia să facă şi ce făcu, de altfel, camarazii săi aflară cât de curând. Într-adevăr, luminat de o flacără mare, compartimentul răsună de urlete de durere. Apoi uşa fu deschisă, cei doi lupi împinşi afară, iar intrarea zăvorită la loc. Şi ce efect uluitor putu să producă apariţia lor în mijlocul haitei! Era cu atât mai uşor de constatat, cu cât poienița se umplu de lumini mişcătoare.

Pe cei doi lupi se turnase petrol, domnul Cascabel le dăduse foc şi aşa se zbăteau printre asediatori.

Ei bine, era nemaipomenită ideea domnului Cascabel, ca de altfel toate ideile născute în mintea acelui om extraordinar,

îngroziți, lupii băteau în retragere din fața animalelor în flăcări. Şi ce urlete scoteau — în alt chip înspăimântătoare decât cele auzite pe când începuseră atacul! Fără succes încercau cele două fiare tăvălite prin petrol, orbite de capişonul din pânză, să-şi stingă blana aprinsă. Fără succes se rostogoleau pe jos şi săreau printre celelalte animale: ardeau mai departe.

În cele din urmă, cuprinsă de panică, întreaga haită se desprinse de Belle-Roulotte, ieşi din luminiş şi dispăru în adâncul pădurii.

Urletele se auziră apoi tot mai slab şi, curând, se făcu linişte în jurul campamentului. Din prudență, domnul Serghei îi sfătui pe ceilalți să aştepte până la ziuă şi numai după aceea să iasă în recunoaştere pe lângă Belle-Roulotte. Nu aveau însă de ce să se teamă de un nou atac. Inamicul fusese împrăştiat. Fugea cât îl țineau picioarele!

— Ah, César! exclama Cornelia, aruncându-se în brațele soțului său.

— Ah, prietene, spuse domnul Serghei.

— Ah, tată! strigară copiii.

— Ah, patroane! gemu Cuişoară.

— Ce-i asta? Ce v-a apucat? vorbi liniştit domnul Cascabel. Dacă nu eşti mai isteț decât un animal, degeaba eşti om!

XI

MUNȚII URAL

Lanțul munților Ural merită să fie vizitat de turişti cel puțin tot atâta cât Pirineii sau Alpii. În limba tătară cuvântul „ural înseamnă „brâu , şi chiar un brâu se întinde între Marea Caspică şi Oceanul înghețat, pe o lungime de două mii nouă sute de kilometri: un brâu împodobit cu pietre prețioase, plin de metale rare, aur, argint, platină – brâu ce strânge talia vechiului continent la limita dintre Asia şi Europa. Vast sistem orografic, îşi varsă apele prin albiile sale Kara, Peciora, Kama şi numeroşi afluenți alimentați de topirea zăpezilor. Superbă barieră de granit şi cuarț, îşi înalță vârfurile şi piscurile, în medie, la două mii trei sute de metri deasupra nivelului mării.

— Iată ce înseamnă cu adevărat nişte munți din Rusia!

spuse plin de încântare domnul Cascabel.

La traversarea munților le-ar fi fost destul de greu să evite aşezările, acele „za-vodî şi sate numeroase, ai căror locuitori se trag din vechii lucrători ai minelor din zonă. Totuşi, trecând prin splendidele defilee, trupa Cascabel n-avea de ce să se teamă de posturile militare întâlnite, fiindcă avea acum actele în regulă. Iar dacă aborda munții Ural prin partea lor mediană, ar fi mers fără şovăire pe frumosul drum al Ekaterinoburgului – unul dintre cele mai umblate – spre gubernia cu acelaşi nume. Dar, întrucât traseul lui Ortik îi adusese mai spre nord, era mai bine să treacă prin pasul Peciora şi să coboare apoi până la Perm.

Asta şi urmau să încerce, începând de a doua zi. La aurora dimineții, îşi putură face o impresie despre mulțimea asediatorilor. Dacă ar fi izbutit să pătrundă în vehicul, nici unul dintre cei ascunşi acolo n-ar fi scăpat cu viață.

Vreo cincizeci de lupi zăceau la pământ – lupi mari, de care se tem atât de mult călătorii prin stepă. Ceilalți dispăruseră, fugind ca stăpâniți de diavol, metaforă pe deplin justificată de data aceasta. Pe cele două animale cărora le dăduseră foc le găsiră la câteva sute de paşi depărtare de luminiş.

Acum, însă, apărea o problemă: aflată la intrarea în defileul Peciora, Bel-le-Roulotte era încă foarte departe de aşezările minerilor, destul de rare pe versantul răsăritean al munților Ural..

— Ce ne facem? întrebă Jean. Atelajul nostru de reni a dispărut.

— Dacă-i vorba numai de fugă, n-ar fi imposibil să-i găsim, aprecie domnul Cascabel. Dar e de presupus că renii ne-au fost mâncați!

— Bietele animale! spuse Napoléone. Le iubeam ca pe Vermout şi Gladiator...

— Care ar fi pierit şi ei sub colții lupilor, dacă scăpau de înec, observă Sandre.

— Da! Chiar aşa ar fi pățit! vorbi domnul Cascabel, scoțând un suspin adânc. Dar cum o să facem rost de alt atelaj?

— Mă duc în satul cel mai apropiat şi, plătind bine, găsesc eu nişte cai, răspunse domnul Serghei. Dacă Ortik ar putea veni cu mine să-mi arate drumul...

— Plecăm când vreți, domnule Serghei! zise Ortik.

— De bună seamă, adăugă domnul Cascabel, asta-i tot ce putem face. Şi aşa ar fi făcut chiar în ziua aceea, dacă, spre

uimirea tuturor, n-ar fi văzut pe la orele opt dimineața doi reni apărând la marginea luminişului. Sandre fu cel care îi observă.

— Tată! Tată! strigă el. Uite-i că se întorc!

— Vii?

— În orice caz, ăştia nu par să fi fost prea mâncați, de vreme ce umblă...

— Dacă nu cumva le-or fi rămas doar picioarele! interveni Cuişoară.

— Ah, dragii de ei! exclamă Napoléone. Trebuie să-i îmbrățişez. Şi, alergând spre cei doi reni, le trecu brațul pe după gât, bucurându-se din toată inima. Numai cei doi reni n-ar fi putut trage însă vehiculul. Din fericire, mai apărură şi alții la marginea pădurii. După o oră, aveau paisprezece din douăzeci, cu câți veniseră din arhipelagul Leahov.

— Trăiască renii! strigă ştrengarul de Sandre, fără ca urarea lui să fi avut în ea vreo aluzie monarhică.(Referire la jocul de cuvinte renne (ren) şi reine (regină), cu pronunțare identică.)

Nu lipseau decât şase animale. Erau cele pe care lupii le atacaseră înainte de a-şi rupe piedicile şi cărora le găsiseră resturile în jurul poieniței. Ceilalți paisprezece reni o luaseră la fugă de cum începuse atacul, iar instinctul îi adusese din nou la campament. E uşor de imaginat cu ce entuziasm fură primite minunatele animale. Cu ele, vehiculul urma să-şi reia cursa prin defileul munților Ural. Când pantele s-ar fi făcut prea abrupte, aveau să împingă cu toții de roți. Domnul Cascabel putea să-şi facă intrarea triumfală în piața din Perm.

Ce-l mâhnea, însă, era faptul că Belle-Roulotte îşi cam pierduse din splendoarea de altădată, având părțile laterale însemnate de colții lupilor şi panourile zgâriate de ghearele sălbaticelor carnivore. Fusese aproape de nerecunoscut chiar şi înaintea atacului, decolorată de vânturi, cu vopseaua spălată de ploaie, şi în general uzată de un drum atât de lung. Firma familiei Cascabel era pe jumătate ştearsă de şfichiul viscolelor. De câtă osteneală a periei şi pensulei ar fi fost nevoie ca să i se redea strălucirea de la început!

Până atunci, oricât s-ar fi străduit Cornelia şi Cuişoară s-o curețe, nu izbuteau mare lucru. La orele zece înhămară renii şi o porniră la drum. Trecătoarea suia în pantă, aşa că bărbații mergeau pe jos.

Timpul era frumos, iar căldura destul de suportabilă în

zona aceea înaltă a lanțului de munți. Dar de nenumărate ori atelajul trebui ajutat, degajându-i-se roțile scufundate în făgaşe până la butuci. La fiecare cotitură prea bruscă a drumului, Belle-Roulotte trebuia ferită să nu-şi lovească fie partea din față. fie cea din spate de muchiile stâncilor. Defileele din Ural nu sunt tăiate de mâna omului. Natura e cea care a croit cale apelor din munți, prin nişte văi şerpuite. Un rîuleț, afluent al Sosvei, cobora pe acolo spre vest. Câteodată albia lui se lărgea, nelăsând decât o potecă îngustă ce înainta în zigzag. Alteori povârnişul devenea foarte abrupt, dezvelind structura stâncoasă, evidentă sub perdeaua de muşchi şi de plante caracteristice locului. Dincolo apăreau, de-o parte şi de alta, pante blânde, împădurite cu pini şi brazi, cu mesteceni şi zadă, precum şi cu alte specii din ținuturile nordice ale Europei. Iar în depărtare, pierzându-se în nori, se profilau crestele înzăpezite care alimentau torenții acelui sistem orografic.

În prima zi, mica trupă nu întâlni pe nimeni pe când urca prin trecătoarea aceea, cu siguranță nu prea umblată. Ortik şi Kircev păreau s-o cunoască destul de bine. De douătrei ori, însă, şovăiră şi ei, în locul de întâlnire a mai multor ramificații ale defileului. Atunci se opreau şi vorbeau în şoaptă, treabă pentru care n-ar fi trebuit să-i suspecteze nimeni, căci nu aveau nici un motiv să-i bănuiască de rea-credință. Kayette îi ținea însă mai departe sub observație, fără ca ei să-şi dea seama. Şuşotelile acelea, anumite priviri schimbate între ei, o făceau tot mai neîncrezătoare. Ei, însă, habar n-aveau că tânăra indiancă ar putea suspecta din vreo pricină oarecare. Când se lăsă seara, domnul Serghei alese un loc de popas pe malul pârîului. După cină, domnul Cascabel, Kircev şi Cuişoară îşi luară sarcina de a veghea pe rând, din prudență. Nu era puțin lucru să stai treaz în post după o zi atât de obositoare şi după nesomnul din noaptea precedentă.

A doua zi îşi continuară drumul, urcând prin defileul ce se îngusta tot mai mult, pe măsură ce câştiga înălțime. Dificultăți asemănătoare cu cele din ajun le pretindeau aceleaşi eforturi. Ca urmare, străbăteau doar între două şi trei leghe în douăzeci şi patru de ore. Dar se aşteptaseră la aşa ceva pentru etapa traversării munților Ural şi întârzierea fusese adăugată la socoteală, între celelalte întârzieri de pe traseu. Desigur că domnul Serghei şi prietenul său, Jean, fură tentați de mai multe

ori să vâneze în pădurile din preajmă. Prin hățișuri vedeau trecând elani, cerbi lopă-tari, mulțime de iepuri. Cornelia n-ar fi disprețuit deloc vânatul proaspăt. Dar, dacă era vânat din abundență, se ştie că toate gloanțele fuseseră trase în timpul atacului haitei de lupi şi nu-şi puteau procura altele decât în primul târguşor întâlnit. Aşa că puştile erau silite să tacă, iar Wagram, uitându-se la tânărul său stăpân, părea să spună:

— Prin urmare, aşa... nu mai vânăm?

Cu toate acestea, apăru o împrejurare când folosirea puştilor ar fi fost cu totul justificată.

Era ora trei după-amiază, iar Belle-Roulotte tocmai înainta de-a lungul unui mal pietros, când dincolo de pârîu se ivi un urs.

Era un animal uriaş. Prezența lui fusese anunțată de lătrăturile cât se poate de semnificative ale celor doi câni. Sprijinindu-se pe labele din spate, îşi legăna capul enorm şi îşi scutura blana maronie, cu ochii țintă la caravană.

Avea oare de gând să-i atace? Privirea cu care urmărea atelajul şi pe cei ce-l mânau era oare curioasă sau hămesită?

Jean le porunci lui Wagram şi lui Marengo să nu latre, socotind că n-avea nici un rost să stârnească animalul acela fioros, de vreme ce erau dezarmați. La ce bun să rişte să-i schimbe intențiile, poate paşnice, în ostilitate? I-ar fi fost foarte uşor să treacă de pe un mal pe celălalt.

Aşa că se uitară liniştiți unii la alții, ca nişte călători ce se întâlnesc pe drum, iar domnul Cascabel spuse doar atât:

— Păcat că nu putem pune mâna pe acest minunat Moş Martin din Ural! Ce impresie ar mai face în trupa noastră!

Ar fi fost însă cam greu să-i ofere ursului un angajament în trupă. De altfel, el însuşi preferind, fără îndoială, să trăiască în pădure şi nu printre saltimbanci, se ridică, mai dădu o dată din căpățâna lui mare, apoi, mergând cu paşi mărunți, dispăru. Iar cum la salut se cuvine să răspunzi, Sandre îşi scoase pălăria, pe când lui Jean i-ar fi plăcut să răspundă cu o împuşcătură.

La şase seara făcură popas aproape în aceleaşi condiții ca în ajun. În zori, la cinici dimineața plecară şi avură o zi foarte grea. Li se pretindea tot mai multă osteneală, însă fură scutiți de accidente.

Acum partea cea mai dificilă trecuse, fiindcă Belle-Roulotte se afla în punctul culminant al trecătorii, chiar în cumpăna defileului. Le mai rămânea doar să coboare versantul de vest,

orientat spre Europa.

În acea seară de 6 iulie, atelajul, peste măsură de vlăguit, se opri la intrarea în nişte chei şerpuite, având în dreapta o pădure deasă.

Peste zi fusese o căldura înăbuşitoare. Spre est, nişte nori negri, tăiaţi de o dungă lungă în partea lor inferioară, se îmbinau cu aburii livizi ai orizontului.

— O să fie furtună, spuse Jean.

— Neplăcută treabă, zise Ortik, pentru că de multe ori furtunile sunt cumplite aici, în munţii Ural.

— Ei bine, o să ne adăpostim! răspunse domnul Cascabel. Îmi plac mai mult furtunile decât lupii.

— Kayette, tu te temi de tunete? o întrebă Napoléone pe tânăra indiancă.

— Nu, scumpa mea, răspunse Kayette.

— Nici n-ai de ce, interveni Jean., Nu trebuie să-ţi fie teamă.

— Vai! strigă Napoléone cu capul vârât între umeri, când nu se mai putu abţine.

— O, fricoasa! replică Sandre. Prostuţo, tunetul nu-i decât un joc cu băşici.

— Da, da! Cu băşici de foc, care uneori îţi cad în cap! spuse fetiţa, închizându-şi ochii să nu vadă un fulger strălucitor.

Amenajară în grabă locul de popas, în aşa fel încât să se poată adăposti cu toţii de furtună. Apoi, după ce mâncară, hotărâră ca bărbaţii să vegheze pe rând, ca în nopţile precedente.

Domnul Serghei tocmai se pregătea sâ-şi ofere serviciile, când Ortik i-o luă înainte.

— Aveţi ceva împotrivă să începem eu şi Kircev? întrebă el.

— Cum doriţi, răspunse domnul Serghei. La miezul nopţii, Jean şi cu mine vă schimbăm.

— În regulă, domnule Serghei! răspunse Ortik.

Această propunere, de altfel cât se poate de normală, Kayettei îi păru suspectă

şi, fără să-şi dea prea bine seama cum, presimţea că ascunde în ea o uneltire în momentul acela furtuna se dezlănţui cu o violenţă cumplită. Fulgerele aruncau sclipiri vii şi rapide prin bolta de verdeaţă, iar tunetele bubuiau prin văzduh multiplicându-se din pricina ecoului munţilor.

Ca să-şi acopere cât mai bine ochii şi urechile, Napoléone se

ghemuise în pat. Cu toții se grăbiră să se vâre în așternuturi şi, spre orele nouă, întreaga suflare din Belle-Roulotte dormea, în ciuda bubuiturilor şi a rafalelor şuierătoare. Numai Kayette era trează. Nu se dezbrăcase şi, deşi foarte obosită, nu reuşea să aţipească nici măcar o clipă. O cumplită neliniște o cuprinsese la gândul că rămăseseră cu toții la cheremul celor doi mateloți. Aşa că după o oră, ca să vadă ce făceau, trase perdeaua ferestruicii de deasupra capului său şi, la lumina fulgerelor, privi afară. Ortik şi Kircev, care discutau, tocmai îşi întrerupseseră conversația şi se îndreptau spre intrarea în chei, unde chiar în clipa aceea apăruse un bărbat. Îndată, Ortik îi făcu semn străinului să nu mai înainteze, de teama cânilor. Wagrani şi Marengo nu-i semnalaseră apropierea din cauză că se adăpostiseră sub Belle-Roulotte.

Când ajunseră lângă omul acela, Ortik şi Kircev schimbară cu el câteva cuvinte şi, la lumina unui fulger, Kayette îi văzu intrând împreună în pădure. Cine era bărbatul acela şi de ce intraseră cei doi mateloți în legătură cu el – trebuia să afle asta cu orice preț.

Kayette se strecură afară din încăperea în care dormea, atât de încet, încât nimeni nu se trezi. Trecând pe lângă Jean, îl auzi rostindu-i numele.

Oare Jean o văzuse?

Nu! Jean visa... o visa pe ea!

Ajunsă la uşă, Kayette o deschise cu grijă şi o închise la loc fără zgomot.

„Curaj! îşi spuse, când se văzu afară.

Nu şovăi o clipă, de fapt nu-i era frică deloc. Şi, cu toate astea, îşi risca viața, dacă ar fi fost descoperită.

Kayette intră în pădure, care se lumina ca de un incendiu la fiecare fulger mai mare ce despica norii. Strecurându-se pe lângă hățişuri, printre ierburi înalte, ajunse lângă trunchiul unei zade gigantă. La vreo douăzeci de paşi auzi un şuşotit de voci care o făcu să se oprească.

Erau acolo şapte oameni. Ortik şi Kircev tocmai ajunseseră la ei şi cu toții se grupaseră lângă un copac şi iată ce surprinse Kayette din discuția lor:

— Pe legea mea, zise Ortik, am avut un motiv serios s-o iau prin trecătoarea Peciora!

Aici te întâlneşti la sigur cu prieteni vechi. Nu-i aşa, Rostov?

Rostov era cel pe care Ortik şi Kircev îl zăriseră la marginea

pădurii.

— De două zile urmărim căruța asta, având grijă să nu ne observe nimeni. V-am recunoscut, pe tine şi pe Kircev, prin urmare ne-am gândit că putem da o lovitură bună.

— Una sau poate chiar două! răspunse Ortik.

— De unde veniți? întrebă Rostov.

— Din fundul, Americii, unde am intrat în banda lui Karnov.

— Şi cine-s oamenii ăia, care-s cu voi?

— Nişte măscărici francezi în drum spre Europa. Vă povestim mai târziu peripețiile călătoriei. Să trecem la ce-i mai urgent.

— Ortik, au bani în harabă? întrebă unul din camarazii lui Rostov.

— Mai au vreo două-trei mii de ruble.

— Şi încă nu i-ați lăsat pe indivizii ăia cu buzele umflate? întrebă ironic Rostov.

— Nu, pentru că-i vorba de o afacere mult mai importantă decât un furt nenorocit. Dar am nevoie de ajutor.

— Ce afacere?

— Ascultați-mă, prieteni, reluă Ortik. Kircev şi cu mine am trecut fără riscuri prin Siberia şi am ajuns la frontiera Uralilor datorită familiei Cascabel. Dar ce-am făcut noi a mai făcut cineva, care spera că n-o să-l descopere nimeni într-o trupă de saltimbanci. Un rus care, ca şi noi, n-are voie să se întoarcă în Rusia, chiar dacă din cu totul alte motive: e un condamnat politic de neam mare şi foarte bogat, însă noi i-am descoperit taina, ştiută doar de monşer Cascabel şi de soția lui.

— Cum aşa?

— Într-o seară, la Muji, am prins o discuție între Cascabel şi rus.

— Cum îl cheamă?

— Pentru toată lumea e domnul Serghei. De fapt, este contele Narkin şi, dacă-i recunoscut pe teritoriul rusesc, însăşi viața lui e în joc.

— Stai puțin! zise Rostov. Contele ăsta, Narkin, nu-i fiul prințului Narkin, cel deportat în Siberia şi care a evadat acum vreo câțiva ani, stârnind atâta vâlvă?

— Exact, răspunse Ortik. Ei bine, contele Nârkin are milioane şi îmi închipui că n-o să stea pe gânduri să ne dea măcar

unul din ele, dacă se vede în pericol de a fi denunțat.

— Bine gândit, Ortik! Dar ce rol avem noi în planul tău? se interesă Rostov.

— Am nevoie de voi fiindcă nu e bine ca eu şi Kircev să fim amestecați în această primă afacere, în caz că ea ar da greş, pentru a putea acționa în următoarea. Pentru reuşita ei, aşadar pentru a pune mâna pe bani şi pe vehiculul familiei Cascabel trebuie să rămânem mai departe cei doi naufragiați ruşi care le datorează salvarea şi întoarcerea în țară. Iar după ce scăpăm de trupa asta, o să putem cutreiera satele şi oraşele fără ca poliției să-i treacă prin minte să ne caute sub nişte haine de saltimbanc.

— Ortik, vrei să atacăm chiar în noaptea asta, să-l înhățăm pe contele Narkin şi să-i spunem în ce condiții n-o să-l denunțăm că s-a întors în Rusia?

— Răbdare, răbdare! ceru Ortik. Întrucât contele are de gând să se întoarcă la Perm ca să-şi vadă tatăl, mai bine să-l lăsăm să ajungă la Perm. Sosit acolo, va primi un bilet cu rugămintea de a veni neîntârziat la o întâlnire, unde o să aveți plăcerea de a face cunoştință.

— Prin urmare, acum nu încercăm nimic?

— Nimic, spuse Ortik, dar mergeți mereu înaintea noastră, fără să vă arătați la vedere, şi încercați să fiți cu ceva mai devreme decât noi la întâlnirea din Perm.

— În regulă! răspunse Rostov.

Şi bandiții se despărțiră, nebănuind măcar că discuția lor fusese ascultată de Kayette. Ortik şi Kircev se întoarseră la campament cu câteva clipe după ea, convinşi că nimeni nu le observase absența.

Kayette cunoştea acum planul acelor ticăloşi. Totodată, mai aflase că domnul Serghei era contele Narkin şi că viața lui era în pericol, ca şi cea a camarazilor săi. Urma să fie denunțat, în caz că nu accepta să dea bandiților o parte din avere!

Îngrozită de ceea ce auzise, Kayette avu nevoie de câtva timp ca să-şi revină. Era hotărâtă să zădărnicească planurile lui Ortik şi se frământa, întrecându-se cum s-o facă. Pradă celei mai cumplite nelinişti şi părându-i-se că avea un coşmar, ce noapte cumplită îi fu dat să petreacă!

Nu era însă un vis, ci realitate.

Iar a doua zi nu mai avu nici o îndoială, auzindu-l pe Ortik că-i spunea domnului Cascabel:

— Ştiți că eu şi Kircev aveam de gând să ne despărțim de dumneavoastră dincolo de munți şi să mergem la Riga. Ne-am gândit însă că ar fi mai bine să vă însoțim până la Perm unde l-am ruga pe guvernator să ne mijlocească întoarcerea. Ne dați voie să ne continuăm călătoria împreună?

— Cu plăcere, prieteni! răspunse domnul Cascabel. Când faci atâta drum cu cineva, e bine să te desparți cât mai târziu, şi chiar şi atunci e prea devreme!

XII

CĂLĂTORIE.ÎNCHEIATĂ, DAR CARE NU S-A SFÂRŞIT

Iată ce mârşavă uneltire se pregătea împotriva contelui Narkin şi a familiei Cascabel!

Şi asta se întâmpla în momentul în care, după atâtea neplăceri, după atâtea primejdii, călătoria era pe cale de a se sfârşi cu bine! Mai rămâneau două-trei zile până să fie trecuți de munții Ural, iar pentru a ajunge la Perm, Belle-Roulotte nu mai avea de făcut decât o sută de leghe spre sud-vest.

Se ştie că domnul Cascabel plănuise să stea un timp în oraşul acela, aşa încât domnul Serghei ar fi putut merge fără probleme la conacul Valska în fiecare noapte, neriscând să fie recunoscut. Apoi, în funcție de împrejurări, urma să rămână la conacul părintesc, ori să-şi însoțească prietenii la Nijni... sau poate până în Franța. Da, însă în caz că domnul Serghei se hotăra să rămână la Perm, trebuiau să se despartă de Kayette, care l-ar fi însoțit.

La asta se gândea necontenit Jean, asta îl mâhnea şi-i sfâşia inima. Iar acel regret sincer şi profund îl împărtăşeau tatăl, mama, fratele şi sora lui. Nici unul dintre ei nu se putea obişnui cu gândul că n-avea s-o mai vadă pe Kayette.

În dimineața aceea, mai deznădăjduit ca oricând, Jean se duse la tânăra indiancă şi, văzând-o palidă, trasă la față, cu ochii înroşiți de nesomn, o întrebă:

— Ce-i cu tine, Kayette?

— Nimic, Jean, făspunse ea.

— Ba da.Eşti bolnavă! N-ai dormit. Parcă ai fi plâns, micuță Kayette.

— Furtuna de ieri e de vină! N-am închis ochii toată noaptea.

— Călătoria asta te-a obosit, nu-i aşa?

— Nu, Jean! sunt rezistentă. M-am obişnuit cu toate greutățile. O să treacă.

— Ce ai, Kayette? Spune-mi, te rog!

— N-am nimic, Jean!

Iar Jean nu mai insistă.

Văzându-l atât de îngrijorat pe bietul băiat, Kayette era cât pe ce să-i spună totul. O mâhnea mult faptul că avea un secret pe care nu i-l putea mărturisi. Dar, ştiindu-l iute din fire, se temu că nu se va putea stăpâni în prezența lui Kircev şi Ortik. Iar o imprudență îi primejduia contelui Narkin viața; prin urmare, Kayette îşi ținu gura. Gândindu-se însă mai bine, luă totuşi hotărârea să-i spună domnului Cascabel ce aflase. Dar trebuia să ramână singură cu el, căci era foarte important ca cei doi ruşi să nu bănuiască nimic – condiție greu de îndeplinit pe când traversau munții Ural. De altfel, mai era timp, fiindcă mizerabilii urmau să acționeze abia după sosirea trupei la Perm. Bănuielile n-aveau să li se trezească atâta vreme cât domnul Cascabel şi ai săi se purtau cu ei ca mai înainte. Mai mult chiar, aflând că Ortik şi Kircev îi vor însoți până la Perm, domnul Serghei se arătă cât se poate de bucuros.

La orele şase dimineața – era ziua de 7 iulie – Belle-Roulotte o porni iarăşi la drum. O oră mai târziu, ajunseră la primele izvoare ale rîului Peciora, de la care îşi primea numele şi defileul. Devenită, dincolo de munți, unul din fluviile cele mai importante ale Rusiei septentrionale, această apă se varsă în Oceanul înghețat; după ce străbate o mie trei sute cincizeci de kilometri.

La acel nivel al trecătorii, Peciora nu era încă decât un torent pornit la vale printr-o albie capricioasă, pe lângă păduri de brazi, mesteceni şi zadă. Era destul să ții malul stâng pentru a ajunge la ieşirea din defileu. Cu unele măsuri de prevedere luate pe pantele mai abrupte, puteau coborî destul de repede.

În tot timpul zilei, Kayette nu găsi ocazia să-i vorbească în secret domnului Cascabel. În fond, din câte îşi dăduse seama, cei doi ruşi nu mai discutară nimic între patru ochi şi nici nu mai lipsiră în mod suspect la vremea popasului. De ce ar fi făcut-o

acum?

Complicii lor o luaseră, fără îndoială, înainte, iar banda urma să se întâlnească din nou la Perm.

A doua zi înaintară binişor. Cum defileul se lărgea, vehiculul putea să-l străbată cu mai multă uşurinţă. Sub malurile ei foarte înalte, Peciora vuia prin albia stâncoasă. Având deacum un aspect mai puţin sălbatic, trecătoarea nu mai era nici atât de pustie, întâlneai mici negustori porniţi din Europa spre Asia, cu bocceaua în spate şi cu ciomagul ferecat în mână. Câteva grupuri de mineri, mergând sau venind de la puţuri, le dădură binețe călătorilor. La ieşirea din chei apăreau gospodării, nişte cătune încă neînsemnate. Spre sud, vârfurile Denejkin şi Konjakov dominau această parte a munţilor Ural. După încă o noapte de popas, Belle-Roulotte ajunse, spre amiază, la capătul defileului Peciora. Caravana trecuse, în sfârşit, lanţul de munţi şi pusese piciorul în Europa. Încă trei sute cincizeci de verste – o sută de leghe – şi Fermul avea să numere “o casă şi o familie în plus, între zidurile sale” , cum spunea domnul Cascabel.

— Uf! mai zise el. Amicii mei, am făcut, un drum serios, nu glumă! Ei bine, n-a-veam eu dreptate? Toate drumurile duc la Roma! În loc să ajungem în Rusia printr-o parte, am ajuns prin cealaltă, şi ce, contează asta, din moment ce nu mai avem mult până în Franţa!

Şi, zorit cum era, minunatul bărbat ar fi putut susţine că simţea aerul Normandiei venind peste toată Europa cu miresmele lui marine, uşor de recunoscut. La ieşirea din defileu se afla o aşezare de mineri compusă din vreo cincizeci de case şi câteva sute de locuitori.

Hotărâră să se oprească acolo până a doua zi, ca să-şi împrospăteze nişte provizii – între altele făina, ceaiul şi zahărul.

Tot atunci, domnul Serghei şi Jean putură să-şi facă rost de plumbi şi de praf de puşcă, muniţia care le lipsea cu desăvârşire.

Iar când se întoarseră, domnul Serghei strigă:

— La vânătoare, iubitul meu Jean! N-o să ne înapoiem cu tolba goală. La vânătoare!

— Dacă doriţi..., răspunse Jean mai mult din datorie decât de plăcere. Sărmanul băiat! La gândul apropiatei despărţiri, făcea totul în silă.

— Vii cu noi, Ortik? întrebă domnul Serghei.

— Cu plăcere, răspunse matelotul.

— Să-mi aduceți vânat bun, îi sfătui doamna Cascabel, şi mă prind să vă gătesc o masă pe cinste!

Întrucât nu era decât ora două după-amiază, vânătorii aveau timp să exploreze pădurile din împrejurimi. Iar dacă prin desişurile acelea vânatul n-ar fi ieşit singur înaintea puştilor, asta ar fi fost pur şi simplu neobrăzare.

Domnul Serghei, Jean şi Ortik plecară, aşadar, pe când Kircev şi Cuişoară se ocupau de reni. Animalele fură duse sub arbori, într-un capăt de pajişte unde puteau paşte şi rumega in voie.

Cornelia se întoarse la Belle-Roulotte. Avea destulă treabă de făcut acolo.

— Haide, Napoléone! spuse ea.

— Sunt aici, mamă.

— Vino şi tu, Kayette!

— Imediat, doamnă Cascabel!

Dar acesta era prilejul căutat de Kayette spre a rămâne singură cu şeful familiei.

— Domnule Cascabel, zise, mergând spre el.

— Da, mica mea prepeliță.

— Aş vrea să vă spun ceva.

— Să-mi spui ceva?

— În secret.

— În secret?

În sinea lui se întrebă: „Oare ce vrea să-mi spună Kayette? O fi în legătură cu Jean?

O luară împreună spre partea din stângă a satului, lăsând-o pe Cornelia prinsă cu treaba din Belle-Roulotte.

— Ei, fată dragă, ce vrei să-mi spui şi de ce atâta mister, întrebă domnul Cascabel.

— Domnule Cascabel, răspunse Kayette, de trei zile doresc să stăm de vorbă. Însă în aşa fel încât nimeni să nu ne audă sau să ne vadă.

— Înseamnă că vrei să-mi spui ceva destul de grav.

— Domnule Cascabel, ştiu că domnul Serghei este contele Narkin!

— Ei drăcie! Contele Narkin! exclamă domnul Cascabel. Ştii asta? Dar cum ai aflat?

— De la nişte oameni care v-au ascultat când stăteați de vorbă cu domnul Serghei, într-o seară, în satul Muji.

— Nu se poate!

— Şi pe care, la rândul meu, i-am auzit vorbind despre contele Narkin şi despre dumneavoastră, fără ca ei să bănuiască măcar.

— Cine-s oamenii ăştia?

— Ortik şi Kircev!

— Cum? Ei ştiu?!

— Da, domnule Cascabel, şi mai ştiu că domnul Serghei e un condamnat politic care se întoarce în Rusia ca să-şi vadă tatăl, pe prinţul Narkin.

Stupefiat de cele spuse de Kayette, domnul Cascabel rămase cu gura căscată, fluturându-şi braţele. Apoi, după ce se gândi puţin, zise:

— Îmi pare rău că Ortik şi Kircev cunosc secretul ăsta. Dacă l-au aflat totuşi din întâmplare, sunt sigur că n-au să-l trădeze!

— Nu l-au aflat din întâmplare, şi au să-l trădeze, spuse Kayette.

— Tocmai ei! Nişte marinari de treabă?

— Domnule Cascabel, reluă Kayette, — contele Narkin e în mare pericol.

— Cum aşa?

— Ortik şi Kircev sunt doi ticăloşi care făceau parte din banda lui Karnov. Ei l-au atacat pe contele Narkin la frontiera cu Alaska! După ce s-au îmbarcat la Port Clarence ca să treacă în Siberia, au fost azvârliţi pe insulele Leahov, unde i-am găsit noi. Ce vor ei de la contele Narkin, a cărui viaţă e în pericol dacă se află că s-a întors în Rusia, este o parte din averea lui, iar dacă refuză, au să-l denunţe! în cazul acesta, domnul Serghei va fi pierdut, şi poate că şi dumneavoastră.

Pe când domnul Cascabel, copleşit de dezvăluire, tăcea, Kayette îi spuse cum îi bănuise tot timpul pe cei doi mateloţi. Era foarte adevărat că mai auzise undeva vocea lui Kircev. Acum îşi amintea. O auzise la frontiera Alaskăi, când cei doi nemernici îl atacaseră pe contele Narkin, fără să ştie, de altfel, că era un rus refugiat în America. Şi cum în una din nopţile trecute, însărcinaţi să păzească tabăra, Kayette îi văzuse plecând împreună cu un om ce venise să-i caute; ea îi urmărise, apoi asistase la o discuţie între ei şi vreo şapte-opt din vechii lor complici... Toate planurile lui Ortik erau dezvăluite. După ce condusese vehiculul prin

defileul Peciora, unde era sigur că vor întâlni o grămadă de bandiți, hotărâse să-i ucidă pe domnul Serghei şi întreaga familie Cascabel. Dar de când aflase că domnul Serghei era contele Naîkin, îşi spusese că ar fi fost mai bine să-l silească să le dea o sumă mare sub amenințarea că va fi denunțat poliției. Aveau să-i aştepte sosirea la Perm. Nici Qrtik şi nici Kircev nu ar fi apărut vârâți în treaba aceea, ca să nu se dea de gol în caz că eşuau. Camarazii lor urmau să-l prevină pe domnul Serghei printr-o scrisoare, şi aşa mai departe.

Ascultând povestea spusă de Kayette, domnul Cascabel îşi stăpânea cu greu indignarea. Atât de ticăloşi se dovedeau cei cărora le făcuse atâtea servicii, îi eliberase, îi alimentase, îi adusese în propria lor patrie? Ei bine, minunat cadou, frumoasă restituire făcută împărăției țarului! Ah, mizerabilii! Nemernicii!

— Şi acum, domnule Cascabel, ce aveți de gând să faceți? întrebă Kayette.

— Ce-am de gând să fac? Foarte simplu, micuță Kayette: îi denunț pe Ortik şi Kircev la primul post de cazaci întâlnit, şi-or să-i spânzure.

— Gândiți-vă bine, domnule Cascabel, reluă fata. Nu puteți face asta!

— De ce?

— Pentru că Ortik şi Kircev îl vor denunța la rândul lor, imediat, pe contele Narkin şi, împreună cu el, pe cei ce l-au ajutat să revină în Rusia.

— La naiba cu tot ce ține de mine! exclamă domnul Cascabel. Dacă numai de mine ar fi vorba! Dar cu domnul Serghei e altă poveste. Ai dreptate, Kayette, trebuie să ne mai gândim.

Perplex, foarte agitat, făcu câțiva paşi, lovindu-se cu pumnii în cap ca să scoată de acolo o idee. Apoi se întoarse spre fată şi întrebă:

— Ziceai că Ortik aşteaptă să sosim la Perm şi abia după aceea o să-şi pună complicii să acționeze?

— Da, domnule Cascabel, le-a cerut limpede să nu încerce nimic înainte. Prin urmare, îmi închipui că ar trebui să ne continuăm drumul şi să aşteptăm.

— E cumplit, aprecie domnul Cascabel, absolut cumplit! Să-i ții pe ticăloşi lângă tine, să-i duci la Perm, să le strângi mai departe mâna şi să le zâmbeşti... Pe tot neamul meu!

Îmi vine să-i înşfac de guler şi să-i zdrobesc, uite-aşa... uite-

aşa!

Şi domnul Cascabel, apropiindu-şi şi depărtându-şi mânile puternice, ca şi cum l-ar fi ținut cu una pe Ortik şi cu cealaltă pe Kircev, părea să izbească talgerele într-o orchestră de bâlci.

— Trebuie să vă stăpâniți, domnule Cascabel, spuse Kayette. Închipuiți-vă că nu s-a întâmplat nimic. .

— Ai dreptate, fata mea.

— Vreau să vă mai întreb dacă socotiți că-i bine să-l previn pe domnul Serghei.

— Nu! Categoric, nu! răspunse domnul Cascabel. Mi se pare că-i mai înțelept să tăcem. Ce-ar putea face domnul Serghei? Nimic! Mă aflu aici ca să am grijă de el, şi o să am. De altfel, îl cunosc! Ca să nu ne mai pună în pericol, ar fi în stare s-o apuce la stinga când noi o luăm la dreapta. Nu, hotărât, nu! N-am să-i spun.

— Nici lui Jean nu-i spuneți nimic?

— Lui Jean, micuță Kayette? Lui nici atât. Se aprinde din orice. Nu s-ar putea stăpâni de față cu banditii ăia scârboşi. N-are stăpânirea de sine a lui taică-său! Şi-ar da drumul... Nu! Lui Jean chiar mai puțin decât domnului Serghei.

— Dar pe doamna Cascabel o s-o puneți la curent? se mai interesă Kayette.

— Pe doamna Cascabel? O, asta-i altceva! O femeie superioară, care îți poate da un sfat bun şi chiar o mână de ajutor. N-am avut niciodată secrete față de ea şi, la urma urmei, ea ştie ca şi mine că domnul Serghei este contele Narkin, un fugar.

— Atunci, îi spuneți?

— Da, o să-i spun. Acestei femei i-ai putea încredința până şi un secret de stat. Mai bine şi-ar tăia limba decât să-l trădeze, iar pentru o femeie nu există sacrificiu mai mare. Da, am să-i spun!

— E timpul să ne întoarcem la Belle-Roulotte, zise Kayette. Nu trebuie să ne observe nimeni lipsa.

— Ai dreptate, micuță Kayette. Mereu ai dreptate!

— Şi, mai ales, domnule Cascabel, stăpâniți-vă față de Ortik şi Kircev.

— Va fi greu, dar nu te teme, o să le zâmbesc. Ah, tâlharii! Să ne murdărească ei cu josnicia lor! Prin urmare, de asta mi-au spus că nu se duc de-a dreptul la Riga. Ne fac cinstea să vină cu

noi până la Perm! Borfaşii!

— Domnule Cascabel, îi atrase atenția Kayette, dacă aşa ştiți să vă stăpâniți...

— Nu-ți fie teamă, micuță Kayette! M-am uşurat. Eram sufocat, mă înăbuşeam! O să fiu calm. Deja sunt! Să ne întoarcem la Belle-Roulotte. Păzea, mişeilor!

O apucară împreună spre sat. Nu-şi mai spuneau nimic. Erau scufundați în gânduri. O călătorie atât de minunată, pe punctul de a se încheia cu bine, să fie amenințată de complotul acela mârşav!

Când să ajungă, domnul Cascabel se opri.

— Micuță Kayette, zise el.

— Da, domnule Cascabel.

— M-am decis să nu-i spun nimic Corneliei.

— De ce?

— Ce să zic? Am observat că, în general, o femeie păstrează cu atât mai bine un secret, cu cât nu-l cunoaşte. Aşa că, să rămână între noi!

Câteva clipe mai târziu, Kayette intră în Belle-Roulotte, iar domnul Cascabel, în trecere, făcuse un semn amical lui Kircev, murmurând însă printre dinți:

— Ce mutră de monstru!

După două ore, când se întoarseră vânătorii, Ortik primi o laudă călduroasă din partea domnului Cascabel, privitoare la superbul cerb lopătar pe care-l aducea pe umeri. La rândul lor, domnul Serghei şi Jean împuşcaseră doi iepuri şi câteva perechi de potârnici. Cornelia oferi, aşadar, comesenilor hămesiți o cină excelentă din care domnul Cascabel se înfruptă copios, într-adevăr, omul acesta era „uriaş ! Nu lăsa să-i scape nimic din ce-l preocupa. Nu arăta deloc că stă la masă cu doi asasini, cu doi nelegiuiți care plănuiseră nici mai mult nici mai puțin decât să-i măcelărească familia. Dar, fu cât se poate de spiritual, de o veselie comunicativă, iar când Cuişoară apăru cu o sticlă zdravănă, bău pentru intrarea în Europa, pentru Rusia, pentru întoarcerea în Franța. A doua zi, 10 iulie, atelajul o porni spre Perm. De la ieşirea din trecătoare, se puteau aştepta la o călătorie nu tocmai dificilă şi care să decurgă fără incidente. Belle-Roulotte urma malul drept al rîului Vâcegda, care curge pe la poalele munților Ural. Întâlneau în cale târguri, sate, gospodării, locuitori foarte ospitalieri, vânat din abundență şi, peste tot, aveau parte de o

bună primire. Deşi timpul era destul de cald, se simțea răcoarea unei adieri dinspre nord. Renii mergeau cu uşurință, scuturându-şi capetele cu trăsături frumoase. De altfel, domnul Serghei le adăugase doi cai cumpărați în ultima localitate minieră, încât puteau străbate până la zece leghe pe zi.

Mica trupa călca într-adevăr cu dreptul pe pământul bătrânei Europe. Iar domnul Cascabel ar fi trebuit să fie mulțumit din toate punctele de vedere, dacă n-ar fi fost gândul că ducea cu el doi ticăloşi.

— Şi când îți închipui că banda lor ne urmăreşte aşa cum urmăresc şacalii o caravană!

Haide, César Cascabel, mai ai obligația să le joci un renghi netrebnicilor ălora!

La urma urmei, era destul de neplăcut că o asemenea complicație le dădea peste cap un plan atât de bine gândit. Actele trupei Cascabel erau în regulă, domnul Serghei figura pe lista personalului şi autoritățile ruseşti îl lăsau să treacă fără suspiciuni. Ajuns la Perm, ar fi putut merge nestânjenit la conacul Valska. După ce l-ar fi îmbrățişat pe prințul Narkin, după ce ar fi stat câteva zile cu el, ar fi străbătut Rusia în haine de saltimbanc şi s-ar fi refugiat în Franța, unde era în siguranță. Şi, în acest caz, nu s-ar mai fi despărțit. El şi Kayette n-ar mai fi plecat din mijlocul familiei. Iar mai târziu, cine ştie dacă bietul Jean... Fără îndoială, spânzurătoarea era prea puțin pentru nemernicii care erau pe cale să zădărnicească un asemenea viitor! Şi uite-aşa, în ciuda voinței lui, domnul Cascabel avea uneori nişte purtări de neînțeles pentru însoțitorii săi. Cornelia îl întreba:

— Ce ai, César?

— N-am nimic, răspundea el.

— Atunci de ce urli?

— Urlu, Cornelia, pentru că, dacă n-aş urla, aş turba!

Iar femeia aceea minunată nu ştia cum să-şi explice purtarea soțului său. Trecură patru zile. Apoi, la vreo şaizeci de leghe spre sud-vest de Ural, Bel-le-Roulotte ajunse în orăşelul Solikamsk.

În mod precis, complicii lui Ortik le-o luaseră înainte; dar, din prudență, nici el şi nici Kircev nu încercară să intre în legătură cu ei.

Rostov şi ceilalți erau într-adevăr acolo şi urmau să plece în timpul nopții mai departe, spre Perm, care se afla cu vreo cincizeci

de leghe mai la vest. Iar atunci, nimic nu le mai putea împiedica planul mârşav.

A doua zi, în zori, ieşiră din Solikamsk şi la data de 17 iulie trecură peste Kosva cu bacul. Peste trei zile, dacă nu se ivea ceva care să-i întârzie, Belle-Roulotte urma să ajungă la Perm. Acolo familia Cascabel trebuia să-şi înceapă seria de reprezentaţii, înainte de a se deplasa la târgul din Nijni. Acesta era, cel puţin, programul "turneului artistic" . Cât despre domnul Serghei, el avea să aranjeze în aşa fel să se ducă în fiecare noapte la conacul Valska.

Ne putem închipui cu câtă nerăbdare aştepta şi, la fel, cu câtă nelinişte pe deplin întemeiată vorbea despre aceasta cu domnul Cascabel. De când fusese salvat, aşadar în cele treisprezece luni cât durase extraordinara lor călătorie de la frontiera statului Alaska şi până la frontiera Europei, nu avea nici o ştire despre prinţul Narkin. La vârsta tatălui său, se putea teme chiar că n-o să-l mai găsească în viaţă.

— Nici vorbă, domnule Serghei! răspundea domnul Cascabel. Prinţul Narkin se ţine ca dumneata şi ca mine, poate şi mai bine! Să ştii că aş fi fost foarte bun de prezicător. Pot citi şi în trecut, şi în viitor! Prinţul Narkin te aşteaptă, sănătos tun, iar peste câteva zile o să-l vezi.

Şi domnul Cascabel ar fi jurat cu mâna pe inimă că aşa o să se întâmple, dacă n-ar fi fost complicaţia cu blestematul de Ortik. Îşi zicea în sinea lui:

— Nu-s om rău, dar, dacă i-aş putea sfâşia ăluia beregata cu dinţii, aş face-o... şi încă aş

socoti că am fost foarte blând!

Kayette era însă din ce în ce mai alarmată, pe măsură ce Belle-Roulotte se apropia de Perm. Ce hotărâre avea să ia domnul Cascabel? Cum va zădărnici planurile lui Ortik fără

să-l pună în pericol pe domnul Serghei? Asta i se părea cu neputinţă, ca să spunem aşa. Prin urmare, îşi ascundea cu destulă greutate neliniştea, iar Jean, care nu ştia nimic, suferea cumplit văzând-o atât de chinuită, atât de abătută uneori. În dimineaţa zilei de 20 iulie trecură peste rîul Kama, iar spre orele cinci după amiază, domnul Serghei şi camarazii săi sosiră în piaţa mare din Perm, unde se pregătiră să se aşeze temeinic, pentru mai multe zile.

După încă o oră, Ortik intrase în legătură cu complicii lui,

iar Rostov scria o scrisoare ce urma să ajungă, seara, în mâna domnului Serghei; i se cerea prin ea o întrevedere urgentă, fixându-i-se o întâlnire într-unul din cabaretele oraşului. Dacă n-avea să vină, urma să fie arestat, fie şi pe drumul ce ducea la Valska.

La lăsarea nopții, când Rostov aduse scrisoarea, domnul Serghei era deja plecat spre conacul Valska. Domnul Cascabel, singur în momentul acela, se prefăcu nespus de surprins de primirea scrisorii. O luă, totuşi, angajându-se s-o predea destinatarului, şi avu grijă să nu spună nimănui nimic.

Lipsa domnului Serghei îl nemulțumi pe Ortik. Ar fi preferat ca tentativa de şantaj să se facă înaintea întâlnirii dintre prințul şi contele Narkin. Dar nu lăsă să. i se vadă indispoziția şi, ca să şi-o ascundă şi mai bine, când îşi luă locul la masă, pentru cină, întrebă doar atât:

— Domnul Serghei nu-i aici?

— Nu, răspunse domnul Cascabel. Încearcă să aranjeze ceva pe lângă oficialii oraşului, în legătură cu spectacolele noastre.

— Şi când se întoarce?

— În seara asta, de bună seamă!

XIII

O ZI FOARTE LUNGĂ

Gubernia Perm stă călare pe spinarea munților Ural, cu un picior în Asia şi cu celălalt în Europa. O mărginesc, după cum urmează: Gubernia Vologdia la nord-est, Tobolsk la est, Viatka la vest şi gubernia Orenburg la sud. Datorită acestei aşezări, populația sa prezintă un curios amestec de figuri asiatice şi europene.

Perm, capitala, este un oraş cu şase mii de locuitori, situat pe rîul Kama, şi care face un important comerț cu metale, înainte de secolul al XVIII-lea nu era decât un târg oarecare, îmbogățindu-se însă prin descoperirea unei mine de cupru în anul 1723, târgul a fost declarat oraş în 1781.

Îşi justifică, oare, această calitate? La drept vorbind, nu prea! Nici urmă de monumente; străzi în marea lor majoritate înguste şi murdare, case nu prea arătoase, hoteluri pe care, după câte se pare, călătorii nu le-au putut lăuda niciodată. La urma

urmei, problema edilitară nu prea interesa familia Cascabel. Casa lor rulantă nu era oare de preferat oricărei alteia? N-ar fi schimbat-o nici cu hotelul St. Nicholas din New York, şi nici cu Grand Hotel din Paris.

„Gândiți-vă şi voi, spunea domnul Cascabel. Belle-Roulotte a venit din Sacramento la Ferm. Nici mai mult, nici mai puțin! Arătați-mi unul dintre hotelurile voastre de la Paris, Londra, Viena sau New York care a mai făcut vreodată aşa ceva!

Ce să mai răspunzi la asemenea argumente?

Aşadar, în ziua aceea Permul avea cu o casă mai mult, şi încă situată chiar în mijlocul pieții mari, cu autorizația guvernatorului civil – personaj a cărui funcție echivalează cu cea de prefect al unui departament al Franței. El nu găsise nimic suspect în actele trupei Cascabel.

Încă de la sosire, Belle-Roulotte stârni multă curiozitate. Nişte saltimbanci francezi, veniți din fundul Americii cu un vehicul tras de reni! Aşa că directorul cel dibaci nădăjduia să scoată un profit frumos din îmbulzeala publicului. Târgul de la Ferm era în plină desfăşurare şi urma să mai țină câteva zile. Aveau asigurate un număr de încasări grase. Dar nu era timp de pierdut, fiindcă trebuiau să-şi câştige – întâi la Ferm, apoi la Nijni – banii cu care să se poată întoarce în Franța. Mai târziu, aveau să vadă ce era de făcut. Cerul, care întotdeauna se arătase din cale-afară de mărinimos cu familia Cascabel, putea s-o facă şi de acum înainte. Se înțelege, prin urmare, că toată lumea era în picioare încă din zori. Jean, Sandre, Cuişoară şi cei doi mateloți ruşi se întreceau unii pe alții, plini de sârg în pregătirea reprezentației. Domnul Serghei nu revenise conform promisiunii făcute, lucru care-l deranja foarte mult pe Ortik şi-l neliniştea pe domnul Cascabel. Chiar de la prima oră, spectacolul fu anunțat prin afişul de mai jos, scris în limba rusă, cu litere groase, după dictarea domnului Serghei.

Familia Cascabel

TRUPA FRANCEZĂ, ÎNTOARSĂ DIN AMERICA

GIMNASTICĂ, JONGLERII, ECHILIBRISTICĂ, EXERCIȚII DE FORȚĂ ŞI DE

ÎNDEMÂNARE, DANSURI, GRAȚIE ŞI SEDUCȚIE

Dl. CASCABEL, prim hercule la toate genurile D-na CASCABEL, primă luptătoare la toate genurile, marele premiu la Concursul internațional din Chicago. Dl. JEAN, echilibrist la toate

genurile Dl. SANDRE, clovn la toate genurile D-ra NAPOLÉONE, dansatoare la toate genurile Dl. CUIŞOARĂ, măscărici la toate genurile JAKO, papagal la toate genurile JOHN BULL, maimuță la toate genurile WAGRAM şi MARENGO, câni la toate genurile

Mare atracție BANDIȚII DIN PĂDUREA NEAGRĂ pantomimă cu logodnă, căsătorie, surprize şi deznodământ.

Succes colosal confirmat de trei mii o sută şaptezeci şi fapte de spectacole in Franța şi in străinătate.

NOTĂ: Se înțelege că, limba vorbita fiind interzisă de pantomimă şi înlocuită cu gesturi de toate genurile, această capodoperă a artelor dramatice poate fi înțeleasă până şi de persoanele care suferă de o regretabilă surzenie.

Facem înlesniri publicului, intrarea gratuită! Locurile se taxează numai după ce se ocupă. Prețul: 40 de copeici fără alegere.

De obicei, domnul Cascabel îşi dădea reprezentațiile în aer liber, după ce întindea o pânză circulară dinaintea vehiculului. Dar în piața mare din Perm exista un circ construit din panouri şi folosit pentru exercițiile trupelor ecvestre. Clădirea era destul de şubredă, lăsând să treacă vântul şi ploaia, însă mai ținea, şi încăpeau în ea două sute până la două sute cincizeci de spectatori.

În fine, aşa cum era, circul acela era mai bun decât cortul domnului Cascabel. Şeful trupei îi ceru primarului autorizația de a-l folosi pe timpul şederii sale în oraş, autorizație acordată cu amabilitate.

Hotărât lucru, ruşii erau oameni de treabă. Cât priveşte circul din Perm, acesta n-avea să fie deloc dezonorat de reprezentațiile date de trupa Cascabel. Directorul ei nu regreta decât faptul că majestatea sa, țarul Alexandru al II-lea, n-avea atunci drum prin oraş. Şi, cum se afla la Petersburg, i-ar fi fost cam greu să asiste la premieră. Domnul Cascabel se temea totuşi ca personalul său să nu fie într-o oarecare măsură marcat de o înțepeneală dăunătoare tumbelor, dansurilor, exercițiilor de forță şi altor jocuri. Suspendate la intrarea vehiculului în defileul munților Ural, antrenamentele nu mai fuseseră reluate pe restul traseului. Eh! Adevărații artişti nu trebuie oare să strălucească oricând în arta lor?

Cât despre piesă, era inutil s-o mai repete. O jucaseră de atâtea ori – şi încă fără sufleur

– încât asta nu-l preocupa deloc pe organizatorul spectacolului. Ortik îşi stăpânea cu greu neliniştea pricinuită de prelungita absenţă a domnului Serghei. Întâlnirea din ajun nu mai avusese loc, iar el trebui să-şi anunţe complicii că afacerea se amâna cu douăzeci şi patru de ore. Se întreba de ce nu apăruse iarăşi domnul Serghei la Perm, deşi domnul Cascabel îi anunţase întoarcerea pentru seara dinainte. Poate din cauză că îl reţinuse ceva la conacul Valska? Nu era exclus, căci, în mod neîndoielnic, acolo se dusese. Prin urmare, Ortik ar fi trebuit să se arate mai puţin nerăbdător. Dar nu mai era stăpân pe sine şi nu se putu abţine să-l întrebe pe domnul Cascabel dacă avea veşti de la domnul Serghei.

— Nici una, răspunse domnul Cascabel.

— Credeam că-l aşteptaţi aseară pe domnul Serghei, insistă Ortik.

— Chiar aşa, răspunse domnul Cascabel. Şi precis că ceva l-o fi împiedicat să vină. Ar fi păcat să nu poată asista la reprezentaţie! Va fi ceva cu totul şi cu totul încântător! Ai să vezi, Ortik, ai să vezi...

Domnul Cascabel Vorbea cu mult calm, însă în realitate era extrem de îngrijorat. în ajun, după ce-i promisese că va fi înapoi înainte de a se face ziuă, domnul Serghei plecase la conacul Valska. Şase verste dus, şase verste întors, o nimica toată! Or, dacă nu venise, apăreau trei ipoteze: fie că domnul Serghei fusese arestat înainte de a ajunge la Valska, ori sosise acolo, dar starea prinţului Narkin îl reţinuse la conac, ori îl arestaseră după ce plecase de acolo, noaptea, pe drum. Presupunerea că ar fi izbutit complicii lui Ortik să-l atragă într-o capcană nu putea fi luată în seamă, iar atunci când Kayette o formulă, domnul Cascabel îi răspunse:

— Nu! Ticălosul ăsta de Ortik n-ar fi aşa de agitat cum este! Nu mi-ar cere veşti despre domnul Serghei dacă s-ar afla în mânile lor. Ah, nemernicul! Până nu-l văd strâmgânduse la capătul unui şţreang, împreună cu amicul său Kircev, o să-mi lipsească ceva ca să fiu fericit pe lumea asta.

Domnul Cascabel îşi ascundea destul de prost neliniştea. Cu toate că era la fel de alarmată ca şi soţul ei, Cornelia spunea:

— Hai, César, calmează-te! Te agiţi prea mult. Trebuie să cauţi o explicaţie!

— Nu-i nevoie să cauţi nici o explicaţie, Cornelia, ci să te

foloseşti de cea pe care o ai şi să scoţi din ea tot ce se poate. E limpede că domnul Serghei trebuia să se fi întors până la ora asta, iar noi încă îl mai aşteptăm.

— Aşa e, César, însă .nimeni nu bănuieşte că e contele Narkin.

— Da... nimeni, într-adevăr, nimeni... numai dacă nu cumva...

— Ce înseamnă asta? Numai dacă nu cumva...? Te apuci acum să vorbeşti ca şi Cuişoară! Ce vrei să spui? Doar tu şi cu mine cunoaştem secretul domnului Serghei. îţi închipui cumva că eu l-am trădat?

— Tu, Cornelia? Niciodată! Şi nici eu.

— Ei, şi atunci...

— Ei bine, există în Perm oameni care au avut mai demult legături cu contele Narkin şi l-ar putea recunoaşte. Ar putea să pară ciudat că avem un rus în trupă, în sfârşit, Cornelia, nu-i exclus să exagerez, dar afecţiunea pe care o am pentru domnul Serghei nu mă lasă să fiu acum liniştit. De asta umblu încoace şi încolo.

— César, fii atent să nu trezeşti şi tu bănuieli! observă, pe bună dreptate, Cornelia. Şi mai ales nu te compromite insistând prosteşte şi punând întrebări indiscrete în legătură cu asta! sunt îngrijorată şi eu, ca şi tine, de întârziere şi aş vrea nespus ca domnul Serghei să fie aici. Totuşi, nu-mi stă mintea doar la ce-i mai rău; mă gândesc pur şi simplu că o fi fost reţinut la conacul Valska, lângă prinţul Narkin. Acum, în plină zi, nu îndrăzneşte să vină, îmi dau seama, dar o să se întoarcă la noapte. Aşa că să lăsăm prostiile, César!

Păstrează-ţi sângele rece şi ia aminte că urmează să joci rolul lui Fracassar, unul din marile succese ale carierei tale.

Nimeni n-ar fi judecat mai bine decât femeia aceea cu atâta bun simţ şi era inexplicabil de ce refuza soţul ei să-i spună adevărul. La urma urmei, poate că nu greşea. Cine ştie dacă impetuoasa Cornelia s-ar fi stăpânit în faţa lui Ortik şi Kircev, când ar fi aflat cine erau şi ce aveau de gând să facă!

În consecinţă, domnul Cascabel tăcu şi ieşi din Belle-Roulotte ca să supravegheze amănuntele pregătirilor de la circ. La rândul ei, ajutată de Kayette şi de Napoléone, Cornelia trebuia să verifice costumele, perucile, accesoriile necesare spectacolului. În timpul asta, cei doi ruşi se ocupau, dacă ar fi să le dăm crezare,

cu reglementarea situației lor de mateloți repatriați – treabă care le cerea o mulțime de drumuri, bătăi în uşi şi formalități.

Domnul Cascabel şi Cuişoară, în schimb, curățau băncile pline de praf ale circului şi măturau pista ce urma să fie folosită ca arenă. Jean şi Sandre cărau obiectele şi ustensilele indispensabile în exercițiile de forță şi de îndemânare. Urmau să se ocupe apoi de ceea ce impresarul numea "decorurile în întregime noi" , în care "artiştii săi fără seamăn" jucau minunata dramă pantomimică: Bandiții din Pădurea Neagră.

Jean era mai trist ca oricând. N-avea habar de faptul că domnul Serghei era contele Narkin, un condamnat politic care nu putea trăi în țara lui. Pentru ei, domnul Serghei rămânea un moşier avut, întors pe domeniile sale, unde avea să se stabilească împreună cu fata lui adoptivă. Şi cum i s-ar mai fi potolit durerea dacă ar fi ştiut că domnului Serghei îi era interzisă şederea în imperiul rus şi că el urma să plece mai departe după ceşi revedea tatăl, pe prințul Narkin! O, de-ar fi putut spera că domnul Serghei se va refugia în Franța, luînd-o şi pe Kayette cu el! În cazul acesta, despărțirea li s-ar fi amânat cu câteva săptămâni, aşadar alte câteva săptămâni petrecute unul lângă celălalt.

— Da, îşi spunea mereu Jean, domnul Serghei rămâne la Perm... iar Kayette rămâne cu el! Noi o să plecăm peste câteva zile şi n-am s-o mai văd niciodată. Scumpa mea Kayette, tu o să fii fericită în casa domnului Serghei... şi totuşi!

Bietului băiat i se rupea inima când se gândea la toate acestea. Se apropia ora nouă şi domnul Serghei încă nu apăruse la Belle-Roulotte. E adevărat că, aşa cum spusese Cornelia, trebuiau să-l aştepte abia noaptea, sau, în orice caz, la o oră

destul de înaintată, ca să nu rişte să fie recunoscut pe drum.

"Prin urmare, nici n-o să poată asista la reprezentație" , îşi zicea domnul Cascabel. Ei, cu atât mai bine! Nu-mi pare rău. Va fi splendid spectacolul ăsta cu care familia Cascabel debutează pe scena din Perm... Dacă îmi fac atâtea probleme, n-o să fiu deloc în formă. O să arăt jalnic în rolul lui Fracassar, eu, care intram atât de bine în pielea acelui ins de treabă! Şi Cornelia, orice s-ar spune, nu-i nici ea în apele ei... Iar Jean nu se gândeşte decât la Kayette! Şi Sandre, şi Napoléone, care îşi simt inima grea la gândul că au să se despartă de ea... Ah, copii, cum o să mai arătăm astă-seară! Nu pot conta decât pe Cuişoară, ca să țină sus

firma trupei.

Agitat la culme, domnul Cascabel se hotărî să plece după noutăți, într-un oraş ca Permul se află repede tot ce se întâmplă. Cei din neamul Narkin erau foarte cunoscuți şi iubiți în ținut. Dacă domnul Serghei ar fi căzut în mânile poliției, vestea arestării sale s-ar fi răspândit imediat. Ar fi fost subiect de discuție pretutindeni. Şi cu atât mai mult în eventualitatea că arestatul se afla deja în închisoarea din Perm, aşteptându-şi judecata. Iată de ce domnul Cascabel îl lăsă pe Cuişoară să curețe singur sala circului. Porni apoi să hoinărească prin oraş, pe lângă Kama, unde luntraşii îşi vedeau de treburile lor obişnuite, prin cartierul de sus şi prin cel de jos, unde populația nu părea deloc sustrasă de la muncile zilnice. Intră în vorbă cu oamenii, trase cu urechea fără să fie observat... Nimic! Nimic în legătură cu contele Narkin.

Asta nu-l linişti însă. Reveni la drumul ce pleca din Perm spre satul Valska, pe unde lar fi adus poliția pe domnul Serghei, în caz că-l arestau. Şi, de fiecare dată când zărea în depărtare vreun grup de trecători, îşi închipuia că-i prizonierul, escortat de un pluton de cazaci.

În vălmăşagul temerilor sale, domnul Cascabel nu se mai gândea nici la soție, nici la copii, nici la el însuşi, aflat în mare încurcătură dacă domnul Serghei ar fi fost arestat. Căci autoritățile puteau afla cu multă uşurință pe ce cale se întorsese domnul Serghei în teritoriile ruseşti şi cine erau binevoitorii care îl ajutaseră. Iar asta ar fi costat scump familia Cascabel!

Pe scurt, umblând aiurea şi pierzând vreme îndelungată pe drumul ce ducea spre Valska, domnul Cascabel nu se afla la circ atunci când veni cineva să-l caute, pe la orele zece dimineața.

Cuişoară era singur în momentul acela, agitându-se în mijlocul unui nor de praf ce plutea pe deasupra arenei. El ieşi din nor şi-l descoperi pe necunoscut, un simplu mujic. Neştiind limba pomenitului mujic, iar pomenitul mujic neştiind limba lui Cuişoară, le fu imposibil să se înțeleagă, în consecință, Cuişoară nu pricepu o boabă când interlocutorul său îi spuse că vrea să vorbească stăpânului, pe care îl căuta la circ înainte de a merge la Belle-Roulotte. Atunci mujicul făcu ce trebuia să facă de la bun început: îi întinse o scrisoare adresată domnului Gascabel.

De data asta, Cuişoară înțelese. O scrisoare purtând celebrul nume Cascabel nu putea fi decât pentru şeful familiei... dacă nu cumva era pentru doamna Cornelia, ori pentru domnul

Jean, ori pentru domnul Sandre, ori pentru domnişoara Napoleone. Aşadar, Cuişoară luă scrisoarea cu un gest am care se înțelegea că se angajează s-o predea patronului său. Apoi se despărți de mujic cu nenumărate semne de salut, fără să afle de unde venea acela şi cine îl trimisese.

După un sfert de oră, în momentul când Cuişoară se pregătea să se întoarcă la Belle-Roulotte, domnul Cascabel apăru la intrarea în arenă, mai nervos şi mai neliniştit ca oricând.

— Patroane! strigă Cuişoară

— Ce-i?

— Am primit o scrisoare.

— O scrisoare?

— Da, una pe care tocmai acum a adus-o...

— Pentru mine?

— Pentru dumneavoastră.

— Şi cine anume a...

— Un mujic.

— Un mujic?!

— Dacă nu cumva n-o fi fost mujic.

Domnul Cascabel luă scrisoarea întinsă de Cuişoară şi, recunoscând scrisul domnului Serghei în adresă, păli atât de mult, încât credinciosul său servitor îl întrebă:

— Patroane, ce-i cu dumneata?

— Nimic.

Nimic? Şi totuşi, omul acela atât de energic fusese cât pe ce să cadă în brațele lui Cuişoară.

Ce spunea domnul Serghei în scrisoare? De ce-i scria domnului Cascabel? Cu siguranță, ca să-l anunțe din ce cauză nu se putuse întoarce la Perm în cursul nopții. Prin urmare, era arestat? Domnul Cascabel deschise scrisoarea, îşi frecă ochiul drept, apoi ochiul stâng, şi o citi dintr-o suflare.

Dar ce strigăt scoase atunci – un strigăt ieşit parcă dintr-un gâtlej pe jumătate strangulat! Crispat, cu ochii dați peste cap, cu fața înțepenită într-o contracție nervoasă, încerca să vorbească şi nu putea scoate nici un cuvânt.

Cuişoară se temu că stăpânul său era gata să moară sufocat şi începu să-i desfacă cravata.

Domnul Cascabel se ridică dintr-o zvâcnitură, iar scaunul său, lovit zdravăn cu piciorul, căzu tocmai peste banchetele din spate ale sălii de circ. Se răsucea, se învârtea, se agita şi, deodată,

îi trase tradiționalul şut lui Cuişoară, care, de data asta, luat pe nepregătite, îl recepționa din plin în tot atât de tradiționalul loc. Oare stăpânul său înnebunise?

— Ei, patroane! exclamă Cuişoară. Nu suntem la paradă!

— Ba da! Suntem chiar la paradă! spuse domnul Cascabel. Niciodată n-am fost mai la paradă ca acum, şi încă la marea paradă, de zile mari!

Lui Cuişoară nu-i rămânea decât să se încline în fața acestui răspuns, ceea ce şi făcu, frecându-şi spatele, căci lovitura de picior fusese într-adevăr de zile mari. Recăpătându-şi stăpânirea de sine, domnul Cascabel îi spuse pe un ton misterios:

— Cuişoară, eşti băiat discret?

— Sigur că da, patroane! N-am trădat niciodată secretele care mi-au fost încredințate, dacă nu cumva...

— Psst! Destul! Vezi scrisoarea asta?

— Scrisoarea mujicului?

— Exact. Dacă spui cuiva că am primit-o...

— Bun!

— Lui Jean, lui Sandre, lui Napoléone...

— Bine!

— Dar mai ales Corneliei, nevastă-mea, jur că te împăiez...

— De viu?

— De viu, ca să simți, nerodule!

Astfel amenințat, Cuişoară începu să tremure din toate încheieturile. Apoi, luîndu-l pe după umeri, domnul Cascabel îi şopti la ureche pe tonul cuiva care se umflă în pene nemăsurat:

— Cornelia e geloasă! Şi vezi tu, Cuişoară, sunt eu bărbat frumos, ori nu sunt? O femeie încântătoare, o prințesă, rusoaică... Înțelegi? Ea îmi scrie... O întâlnire!... Iată ceva ce ție n-o să ți se întâmple niciodată, cu nasul ăsta al tău!

— Niciodată, răspunse Cuişoară, dacă nu cumva...

Însă n-a mai aflat nimeni, nicicând, ce sens putea avea corectura aceea în mintea lui Cuişoară.

XIV

DEZNODĂMÂNT MULT APLAUDAT DE SPECTATORI

Piesa cu un titlu pe cât de nou, pe atât de ispititor, Bandiții din Pădurea Neagră, era o operă remarcabilă. Scrisă după vechile canoane ale artei dramatice, respecta unitatea de timp, de loc şi de acțiune. Introducerea descria precis personajele, intriga lega puternic acțiunea, deznodământul o ducea cu pricepere la bun sfârşit şi, deşi îl puteai prevedea, asta nu însemna că i-ar fi lipsit acelaşi considerabil efect. Avea până şi "scena surpriză" cerută de cei mai dârji critici moderni, şi încă bine făcută... De altfel, nu era cazul să-i ceri lui César Cascabel o piesă la modă, unde toate amănuntele vieții particulare sunt transpuse în teatru – una din piesele acelea în care, dacă nu triumfă crima, înseamnă că nici virtuțea nu-i în suficientă măsură răsplătită. Nu! în ultimul act al Bandiților din Pădurea Neagră, inocența era apreciată, conform formulei, iar răutatea era pedepsită în chipul cel mai convenabil. Jandarmii îşi făceau apariția exact atunci când totul părea pierdut, iar când îl înhățau de guler pe trădător, sala izbucnea în aplauze.

— Fără îndoială că această piesă ar fi fost scrisă într-un stil simplu, clar, personal, corect din punct de vedere gramatical, fără neologisme pretențioase, fără expresii de epocă, fără cuvintele de un realism dur ale noii şcoli dramatice – dacă ar fi fost scrisă vreodată. Dar nu era. Prin urmare, pantomima putea fi jucată pe toate scenele şi la toate bâlciurile din cele două lumi. Iată imensul avantaj al pieselor mimate, ca să nu mai vorbim de greşelile gramaticale şi de alte lucruri uşor de evitat în acest gen de literatură. Am spus mai înainte: lui César Cascabel n-ar trebui să-i ceri etc. etc. Pentru că, într-adevăr, domnul Cascabel era autorul acelei capodopere de câlci. Capodoperă este cuvântul potrivit, căci atât pe vechiul, cât şi pe noul continent, piesa fusese atât de jucată, încât se afla la a trei mii o sută şaptezeci şi şaptea reprezentație. Numai Ursul şi santinela de la circul Franconi – cel mai mare succes cunoscut în analele artei dramatice – depăşise pomenita cifră. Neîndoielnic, însă, valoarea literară a acelei opere olimpice este inferioară celei prezentate de Bandiții din Pădurea Neagră.

La urma urmei, piesa fusese făcută ca să scoată în evidență talentele speciale ale trupei Cascabel, talente atât de reale şi atât de variate, încât niciodată vreun director de trupă sedentară ori ambulantă nu mai prezentase publicului lin asemenea grup de

artişti. Maeştrii dramei contemporane au formulat pe bună dreptate principiul: “La teatru, întotdeauna trebuie să-i faci pe spectatori fie să rîda, fie să plângă, altfel cască” . Ei bine, dacă arta dramatică se reduce la atâta, atunci Bandiții din Pădurea Neagră merită de o sută de ori calificativul de capodoperă. Se rîde cu lacrimi şi se plânge – tot cu lacrimi. Nu există o scenă sau măcar o frântură de scenă în care spectatorul cel mai indiferent să simtă nevoia să caşte. Şi chiar de-l apucă vreun căscat, din pricina digestiei defectuoase, căscatul i s-ar termina într-un hohot de plâns sau de rîs.

Ca orice piesă bine gândită, şi aceasta era clară, sprintenă, condusă cu simplitate. Faptele ei se înlănțuiau logic. Mai că-ți venea să spui: “Asta nici nu putea să nu se întâmple!”

Vă dați seama, din această prezentare, că majoritatea criticilor ar fi de dorit s-o ia drept model.

Era povestea foarte dramatică a doi îndrăgostiți care se iubeau nespus. Pentru a uşura povestirea, e cazul să ştiți că Napoléone juca rolul fetei, iar Sandre pe cel al băiatului. Din nefericire, Sandre e sărac, iar mama Napoléonei, trufaşa Cornelia, nici nu vrea să audă de căsătorie.

Un lucru cu totul şi cu totul nou: această iubire e deranjată de prezența unui mare nătărău, Cuişoară, pe cât de avut la chimir, pe atât de sărac cu spiritul, care s-a înamorat de Napoléone şi vrea s-o ia de soție. Iar mama, căreia îi plac teribil banii – şi poate că aici străluceşte geniul inventiv al autorului – ține cu tot dinadinsul să i-o dea pe fată. Ar 11, într-adevăr, greu să născoceşti o acțiune mai bună şi s-o faci mai interesantă. Se înțelege că nătângul de Cuişoară nu deschide gura fără să spună o prostie. E cât se poate de caraghios, stângaci, cu un nas lung pe care obişnuieşte să şi-l vâre peste tot. Iar când apare cu cadourile de nuntă – maimuța John Bull care se strâmbă cât poate de tare şi Jako, papagalul, singurul artist vorbitor din întreaga piesă – te prăpădeşti pur şi simplu de rîs.

Însă rîsetele se potolesc curând în fața durerii profunde a celor doi tineri, care nu se pot vedea decât în secret, adică “pe furate” .

Şi iată că soseşte ziua căsătoriei impuse de Cornelia fiicei sale. Napoléone îmbracă veşmintele cele mai frumoase, însă o face plângând, mereu disperată. E cu adevărat îngrozitor să vezi cum găinuşa aceea plină de farmec e promisă unui clapon – oribil!

Scena se joacă în piața bisericii. Clopotul bate, porțile se deschid, perechea urmează să intre înăuntru. Sandre stă în genunchi pe trepte. Vor trebui să treacă peste trupul lui!

Nimic nu poate fi mai sfâşietor.

Deodată – şi în tot repertoriul dramatic al Comediei Franceze, ori al Teatrului Ambigu, nu credem să fi existat o asemenea lovitură de teatru – deodată apare un tânăr militar, făcând să tremure pânza fundalului. Este Jean, fratele nefericitei logodnice. Se întoarce din război, unde şi-a învins inamicii – inamici ce pot fi mereu alții, în funcție de țara unde se joacă piesa: englezi în America, francezi în Germania etc.

Curajosul şi simpaticul Jean a sosit tocmai la timp. Va şti să-şi impună voința. A aflat că Sandre o iubeşte pe Napoléone şi Napoléone îl iubeşte pe Sandre. Aşa că, după ce-l împinge zdravăn pe Cuişoară, îl provoacă la duel, iar neghiobul e cuprins într-atâta de frică, încât se grăbeşte să renunțe la căsătorie.

Vedeți cât de bogată este acțiunea dramei şi cum se înlănțuie situațiile... Şi asta încă nu-i totul.

Într-adevăr, pe când e căutată Cornelia, cu care Cuişoară vrea să vorbească, se produce un incident. Cornelia a dispărut! Toți umblă după ea, încolo şi încoace: nu-i nicăieri!

Pe neaşteptate, se aud țipete din pădurea învecinată. Sandre recunoaşte vocea doamnei Cascabel şi, fără să-i pese de pericol, aleargă în ajutorul viitoarei sale mame. Evident, impunătoarea doamnă a fost înhățată de banda lui Fracassar, poate de însuşi Fracassar, faimosul şef al tâlharilor din Pădurea Neagră.

Chiar aşa s-a şi întâmplat. Iar în timp ce Jean stă pe lângă soră-sa ca s-o apere la nevoie, Cuişoară trage clopotul şi strigă după ajutor. Se aude o împuşcătură... Publicul priveşte cu răsuflarea tăiată, ar fi greu să-ți închipui o emoție mai mare la teatru. Atunci intră în scenă domnul Cascabel, în costumul calabrez al cumplitului Fracassar, însoțit de complici şi ducând-o pe Cornelia, care se zbate să scape. Dar viteazul june-prim se întoarce în fruntea unei brigăzi de jandarmi înarmați până-n dinți. Soacra este eliberată, bandiții arestați, iar Sandre, înamoratul, se căsătoreşte cu Napoléone, logodnica sa.

Trebuie să adăugăm că, din lipsă de personal, nici bandiții şi nici jandarmii nu apar vreodată în scenă. Cuişoară are însărcinarea de a imita în culise răcnetele lor şi izbuteşte să

producă impresia necesară. Cât despre domnul Cascabel, el e silit să-şi pună singur cătuşele. Dar, n-o vom putea repeta îndeajuns, datorită unei figuraţii excelente, efectul acestui deznodământ rămâne extraordinar.

Aşa arăta piesa făcută de vigurosul creier al lui César Cascabel, urmând a fi prezentată

la circul din Perm. Şi, fără îndoială, avea să recolteze succesul obişnuit, dacă interpreţii erau la înălţimea operei.

De obicei erau: domnul Cascabel foarte sălbatic, Cornelia foarte marcată de originea şi de averea ei, Jean foarte cavaler, Sandre foarte simpatic, Napoléone foarte emoţionantă. Aşa cum am mai spus, rolurile îi stimulau pe artişti, însă trebuie să recunoaştem că familia nu era tocmai veselă în ziua aceea. Era chiar foarte tristă şi, odată intrată în scenă, risca să-i lipsească verva. Jocurile de fizionomie ar fi fost nesigure, gesturile n-ar fi dobândit precizia dorită. Poate că lacrimile aveau să fie adevărate, fiindcă tuturor le venea să plângă, însă în privinţa rîsului lucrurile stăteau cu totul altfel. Când se aşezară la masa de prânz, văzând locul domnului Serghei gol, ca o prevestire a apropiatei despărţiri, tristeţea spori şi mai mult. Nimănui nu-i era foame, nimănui nu-i era sete. Era dezolant!

Ei bine, nu acelaşi lucru se întâmpla şi cu directorul trupei. El avea să mănânce cât patru. Iar după ce sfârşi, nu se dădu în lături să-şi exprime nemulţumirea:

— Prin urmare, aşa! N-aveţi de gând să terminaţi odată? Văd aici doar feţe lungi de-un cot. Începând cu tine, Cornelia, şi până la tine, Napoléone! Numai Cuişoară e cât de cât prezentabil. Pe toţi dracii! Asta nu-mi convine deloc, copii. Vreau să fiţi veseli, să jucaţi cu bucurie, să daţi tot ce puteţi, să bubuie scena, că de nu, vă zgâlţâi balamalele!

Când domnul Cascabel folosea expresia aceea care îi aparţinea întru totul, nimeni nu cuteza să se mai expună furiei lui. Tot ce puteai face era să te supui, şi te supuneai. De altfel, în spiritul său atât de inventiv se născuse o idee excelentă, cum îi veneau mereu în împrejurări dificile.

Se hotărâse să-şi completeze piesa, sau, mai bine zis, să-i întărească punerea în scenă – se va vedea imediat în ce fel.

Am spus că până acum, din lipsă de figuranţi, bandiţii şi jandarmii nu apăruseră niciodată în faţa publicului. Cu toate că el reuşea şi de unul singur să-i reprezinte pe tâlhari, domnul

Cascabel se gândi, pe bună dreptate, că piesa ar avea un efect mai mare dacă figurația din deznodământ ar fi completă.

În consecință, îi venise ideea de a angaja câțiva inşi pentru reprezentația aceea. Şi, in fond, nu-i avea la îndemână pe Ortik şi pe Kircev? De ce ar fi refuzat oare acei marinari curajoşi perspectiva de a juca rolul unor bandiți?

Aşa că, ridicându-se de la masă, domnul Cascabel îi explică lui Ortik situația, iar la sfârşit spuse:

— Nu v-ar conveni să intrați amândoi în piesă ca figuranți? Mi-ați fi de mare folos, prieteni!

— Cu multă plăcere, răspunse Ortik. Abia aşteptăm, şi eu şi Kircev. Cum aveau tot interesul să rămână în cele mai bune relații cu familia Cascabel, se înțelege că se grăbiseră să accepte propunerea.

— Minunat, prieteni, minunat! aprecie domnul Cascabel. De fapt, n-o să aveți altceva de făcut decât să intrați împreună cu mine în scenă, tocmai în final. Faceți întocmai ca mine, aceleaşi rotiri de ochi, aceleaşi gesturi, aceleaşi răcnete furioase. O să vedeți că totul merge de la sine, şi vă garantez un succes nemaipomenit. Apoi, după o clipă de gândire, adăugă:

— Mă gândesc însă că, numai cu voi, n-am decât doi tâlhari. Nu-i destul! Nu. Fracassar e şeful unei întregi bande; aşadar, dacă aş mai găsi vreo cinci-şase inşi dispuşi la asta, efectul ar fi-măreț. Mi-ați putea căuta prin oraş câțiva oameni de bine, fără lucru, cărora nu le-ar cădea rău o sticlă de vodcă şi o jumătate de rublă?

După ce-i aruncase o privire scurtă lui Kircev, Ortik răspunse:

— Se face, domnule Cascabel. Ieri, la circiumă, tocmai ne-am cunoscut cu vreo şase oameni serioşi...

— Adu-i aici, Ortik, adu-i aici în seara asta şi mi-ai salvat deznodământul.

— În regulă, domnule Cascabel.

— Perfect, prieteni. Ce reprezentație! Ce atracție pentru public!

Iar după plecarea celor doi marinari, pe domnul Cascabel îl cuprinse o asemenea criză de rîs, că i se rupse cureaua cu care era încins. Cornelia se temu să nu facă sincopă.

— César, nu-i bine să rîzi aşa după masă! îi spuse ea.

— Eu, să rîd, draga mea? Dar nu-mi vine să rîd deloc! Rîd

fără să-mi dau seama. De fapt, sunt foarte supărat. Gândeşte-te că-i ora unu şi scumpul nostru domn Serghei încă nu s-a întors! Şi n-o să fie la spectacol, să debuteze ca scamator în trupă. Ce ghinion!

Apoi, în timp ce Cornelia se întorcea la costumele ei, el ieşi, mulţumindu-se să spună

că avea de făcut neapărat câteva drumuri.

Reprezentaţia trebuia să înceapă la orele patru, ca să se folosească lumina zilei, căci iluminatul lăsa de dorit la circul din Perm. Oare micuţa Napoléone nu era, în fond, destul de proaspătă şi mama ei destul de bine "păstrată" încât să înfrunte lumina naturală?

Cu greu se poate imagina ce efect produsese în oraş afişul lui César Cascabel, ca să nu mai.vorbim de toba lui Cuişoară, bătută pe străzi, timp de o oră, cât se putea de tare. Ar fi deşteptat cu ea toate Rusiile deodată!

Se înţelege că, la ora stabilită, în jurul circului era mare afluenţă de spectatori: guvernatorul din Perm cu familia, funcţionari, ofiţeri din garnizoană, câţiva mari negustori din partea locului şi o mulţime de mici traficanţi veniţi la târg; în sfirşit, multă lume obişnuită.

La intrare se plasaseră instrumentiştii trupei, Sandre, Napoléone, Cuişoară, înarmaţi cu trompeta, trombonul şi toba mică, iar Cornelia, într-un maieu de culoarea pielii şi fustă roz, făcea să bubuie toba cea mare. Era un vacarm asurzitor, numai bun să încânte urechile mujicilor.

Urmară strigătele lui César Cascabel, într-o rusească acceptabilă şi inteligibilă:

— Intraţi! Intraţi, doamnelor şi domnilor! Patruzeci de copeici locul, fără alegere! Intraţi!

După ce domnii şi doamnele îşi ocupară locurile pe băncile circului, orchestra dispăru, pentru ca fiecare să-şi ia în primire rolul rezervat în programul reprezentaţiei. Prima parte merse strună. Mica Napoléone pe sârmă, Sandre cu contorsiunile sale de clovn acrobat, cânii savanţi, maimuţa John Bull şi papagalul Jako în scenele lor hazlii, domnul şi doamna Cascabel cu exerciţii de forţă şi îndemmare, cu toţii obţinură un adevărat succes. De viile aplauze, pe deplin meritate de aceşti artişti de primă mărime avu parte şi Jean. Poate că, fiind cu gândul aiurea, mâna lui va fi trecut prin momente de ezitare, poate că talentul de echilibrist i-a

fost o clipă umbrit? Dar numai un ochi expert şi-ar fi dat seama de asta, iar publicul nu observă deloc că sărmanul băiat nu era în apele lui. Cât despre piramida umană, prezentată înainte de pauză, fu bisată în unanimitate. În plus, domnul Cascabel fu plin de vervă şi uimitor de spiritual pe când îşi prezenta artiştii, cerând pentru ei aplauze bine meritate. Niciodată acest om superior nu arătase mai limpede decât acum cât de mult se poate stăpâni o fire energică, cum era a lui. Onoarea familiei Cascabel era salvată. Urmaşii moscoviților aveau să-i rostească numele întotdeauna cu admirație şi respect.

Dar, dacă publicul urmărise cu interes această parte a programului, cu câtă nerăbdare o aştepta pe a doua! În pauză nu se vorbea decât despre asta pe coridoare. După zece minute, în care spectatorii ieşiseră să ia puțin aer, mulțimea intră din nou şi nici un loc nu rămase neocupat.

Ortik şi Kircev se întorseseră de o oră, aducând cu ei şase figuranți. Aşa cum ați ghicit, erau chiar vechii lor complici întâlniți în defileul munților Ural. Domnul Cascabel îşi examina cu atenție noua figurație.

— Ce mai capete! exclamă el. Ce mai fețe! Ce piepturi! Poate că au un aer cam prea cinstit pentru nişte roluri de tâlhari... În fine, cu nişte peruci zbârlite şi bărbi fioroase, scot eu ceva!

Şi, cum domnul Cascabel nu apărea decât spre sfârşitul piesei, avu răgaz să-şi pregătească recruții, să-i îmbrace, să le pună peruci, într-un cuvânt, să facă din ei nişte bandiți prezentabili.

Apoi, Cuişoară bătu în gong de trei ori.

În momentul acela, într-o sală de teatru mai bine amenajată, cortina s-ar fi ridicat pe ultimele acorduri ale orchestrei. Ea nu se ridică însă deloc, fiindcă arenele de circ n-au cortină, nici măcar atunci când servesc drept scenă.

Dar să nu vă închipuiți că nu exista decor, sau măcar ceva ce semăna a decor. La stânga, un dulap pe care se zugrăvise o cruce sugera biserica, ori mai bine zis capela, cu clopotul instalat în culise; în centru era piața publică a satului, reprezentată în chip firesc de arenă; în dreapta, câțiva arbuşti ornamentali în ghivece, aşezați cu pricepere, dădeau destul de bine impresia Pădurii Negre.

Piesa începu într-o linişte desăvârşită. Ce drăguță era Napoléone cu fustița ei în dungi, uşor decolorată, cu boneta pusă

ca o floare pe părul blond şi, mai ales, cu un aer atât de candid şi de tandru! Sandre, amorezul, în costum portocaliu strâns pe corp şi uzat pe la cusături, îi făcea curte prin gesturi atât de pasionate, încât nici măcar într-un dialog replicile n-ar fi fost mai uşor de înțeles. Şi să fi văzut intrarea lui Cuişoară cu peruca lui caraghioasă, de un galben țipător, cu nişte picioare lungi pe care şi le arunca în toate părțile, cu mutra tâmpă şi înfumurată, cu ochelarii pe nas, cu maimuța strâmbându-se la el şi papagalul ale cărui flecăreli erau atât de spirituale! Nil se putea imagina ceva mai reuşit decât plăsmuirea aceea de bâlci.

Intervine Cornelia, o femeie ce se anunță cumplită în calitate de soacră. Refuză să-i dea lui Sandre mâna Napoléonei, şi totuşi, simți că sub gătelile ei de mare doamnă din evul mediu bate o inimă.

Succes deplin la intrarea lui Jean. costumat ca un carabinier italian. E destul de trist, destul de abătut, sărmanul băiat! Pare că se gândeşte la cu totul altceva decât la rolul său. I-ar plăcea mai mult să joace rolul lui Sandre, iar Kayette să fie logodnica lui şi s-o conducă la biserică. Ah, câte ceasuri pierdute, când mai aveau atât de puțin timp de petrecut împreună!

Tensiunea dramatică era însă atât de puternică, uicât îl cuprinse pe actor. Era imposibil să nu-ți expui tot talentul într-un asemenea rol. Închipuiți-vă: un frate care se întoarce din război, îmbrăcat ca un carabinier, apărându-şi sora de o mamă trufaşă şi poruncitoare şi de pretențiile ridicole ale unui nătâng.

Superbă scenă de provocare între Jean şi Cuişoară! Prostănacul tremură de frică într-atâta încât i se aude clănțănitul dinților, privirea i se tulbură, iar nasul i se alungeşte peste măsură. Pare vârful unei săbii care, după ce i-a străpuns capul, îi iese prin mijlocul feței.

Izbucnesc strigăte în culise, bine întreținute de data asta. Împins de curaj şi, poate, cu gândul de a se lăsa ucis, căci viața i-a ajuns o povară, Sandre se avântă în adâncul pădurii de copaci ornamentali. Se aude zgomot de luptă aprigă în culise, apoi o împuşcătură. O clipă mai târziu, iată că intră în scenă Fracassar, şeful tâlharilor. E înspăimântător în tricoul său roz, aproape alb, şi cu barba neagră, aproape roşcată. Banda de ticăloşi îl însoțeşte, gesticulând. Printre bandiți se află Ortik şi Kircev, de nerecunoscut sub perucile şi hainele lor zdrențuite, înspăimântătqrul şef o târăşte pe Cornelia, a cărei onoare e

ameninţată. Sandre se repede s-o apere şi se pare că deznodământul obişnuit al piesei se va da peste cap, căci în ziua aceea situaţia nu mai era cea cunoscută. Într-adevăr, când domnul Cascabel reprezenta singur toată ceata bandiţilor din Pădurea Neagră, Jean, Sandre, mama lor, sora şi Cuişoară aveau frumoasa sarcină de a-l ţine la respect până la sosirea jandarmilor, a căror prezenţă era anunţată departe, în culise. De data asta, însă, căpetenia Fracassar e însoţit de opt răufăcători în carne şi oase, vizibili, palpabili, şi pe care nu-i deloc uşor să-i învingi. Prin urmare, te puteai întreba cum o să se sfârşească treaba aceea fără ca firescul să fie întrucâtva şifonat. Deodată, un pluton de cazaci dă năvală în arenă. Iată o intrare dintre cele mai neaşteptate...

De fapt, domnul Cascabel nu uitase nimic din ceea ce putea da acelei reprezentaţii o strălucire extraordinară, asigurându-i o figuraţie completă. Jandarmi sau cazaci, era totuna! într-o clipă, Ortik, Kircev şi cei şase camarazi ai lor sunt trântiţi la pământ şi legaţi, cu atât mai uşor cu cât rolurile jucate de ei îi obligă să se lase prinşi. Şi tot atunci se aud nişte strigăte:

— Ah, nu şi pe mine, viteji cazaci, vă rog! Pe ăştia n-aveţi decât! Eu sunt aici doar ca să mă distrez!

Cine credeţi că vorbeşte astfel? Fracassar, sau mai degrabă domnul Cascabel, ridicat, cu mânile libere, în timp ce figuranţii, cu cătuşele puse, sunt de-acum în mâna poliţiei. Asta fusese uriaşa idee a lui César Cascabel! După ce-i rugase pe Ortik şi pe Kircev să joace rolul bandiţilor, se pusese în legătură cu autorităţile din Perm, prevenindu-le că urmau să dea “o lovitură faimoasă” . Ceea ce explică faptul că un pluton de cazaci sosise exact la finalul piesei.

O, şi cât de bine reuşise faimoasa lovitură! Ortik şi ceilalţi fuseseră luaţi cu totul prin surprindere de agenţii autorităţilor.

Dar Ortik îşi revenise şi, arătând spre domnul Cascabel, îi spuse şefului cazacilor:

— Îl denunţ pe omul ăsta! L-a ajutat pe un condamnat politic să se întoarcă în Rusia! Ah, saltimbanc blestemat, m-ai vândut tu, te vând şi eu!

— Vinde-mă, amice! răspunse liniştit domnul Cascabel, trăgând cu ochiul.

— L-a adus în Rusia pe contele Narkin. condamnat şi evadat din închisoarea de la Iakutsk!

— Perfect, Ortik!

Cornelia, copiii şi Kayette, care tocmai se adunau în pripă, rămaseră într-o deplină consternare.

În momentul acela, unul dintre spectatori se ridică. Era contele Narkin.

— Uite-l! spuse Ortik.

— Da, sunt contele Narkin, răspunse domnul Serghei.

— Însă contele Narkin amnistiat! exclamă domnul Cascabel, izbucnind într-un sublim hohot de rîs.

Ce efect asupra publicului! Toată acea realitate amestecată cu născocirile piesei era în stare să tulbure până şi spiritele cele mai greu de clintit. Şi nici nu e chiar sigur că o parte a spectatorilor nu va fi crezut că Bandiții din Pădurea Neagră avusese dintotdeauna acel deznodământ! O scurtă explicație va fi de ajuns.

De când contele Narkin fusese cules de familia Cascabel, la frontiera Alaskăi, trecuseră treisprezece luni, răstimp în care el nu primise nici o veste din Rusia. Nu i-ar fi putut sosi nici la indienii de pe Yukon şi nici la locuitorii insulelor Leahov. În consecință, nu ştia că, printr-un ucaz dat de țarul Alexandru al II-lea în urmă cu şase luni, erau amnistiați condamnații politici aflați în situația contelui Narkin. Tatăl său, prințul, îi scrisese în America, anunțându-l că se putea întoarce în Rusia, unde îl aştepta cu nerăbdare. Fiind deja plecat, contelui nu-i mai ajunsese scrisoarea şi, în lipsa destinatarului, ea venise din nou, returnată, la conacul Valska. Se va înțelege cât de neliniştit era prințul Narkin, neprimind nici o ştire despre fiul său. Îl crezu pierdut... mort în exil. Se îmbolnăvi şi era în mare pericol atunci când sosi domnul Serghei la conac. Dar câtă bucurie fu în sufletul prințului Narkin, care nu mai spera să-l revadă vreodată... Contele Narkin era liber! Navea de ce să se mai teamă de poliție. Şi, nevrând să-şi.lase tatăl în starea în care se afla, nevrând să plece de lângă el la câteva ore după ce-l revăzuse, îi trimisese domnului Cascabel acea scrisoare unde îi explica totul, între altele, Ii mai spunea că avea să vină săl caute la circul din Perm, la sfârşitul reprezentației. Atunci îi venise domnului Cascabel minunata idee pe care o ştiți. Luase îndată măsuri pentru ca deznodământul piesei să însemne şi predarea bandei lui Ortik. După ce publicul fu pus la curent cu întâmplările, urmă un adevărat delir. Din toate părțile izbucniră urale, pe când cazacii îi scoteau afară pe

Ortik şi pe complicii săi; aceştia, care atâta vreme jucaseră de-adevăratelea rolul de tâlhari, urmau să-şi ispăşească ticăloşiile – tot de-adevăratelea.

Domnul Serghei alia numaideclt tot ce se petrecuse, cum descoperise Kayette uneltirea îndreptată contra lui şi contra familiei Cascabel, cum îşi riscase tânăra, indiancă viaţa, strecurându-se după cei doi mateloţi ruşi în noaptea de 6 iulie, cum îi povestise totul domnului Cascabel şi cum, în sfârşit, acesta nu voise să spună nimic nici contelui Narkin, nici propriei sale soţii.

— Să ai un secret faţă de mine, César! îi zise doamna Cascabel pe un ton de reproş.

— Primul şi ultimul, draga mea!

Cornelia îşi iertase deja soţul şi, nemaigândindu-se la asta, exclamă:

— Ah, domnule Serghei, dă-mi voie să te îmbrăţişez! Apoi, fâstâcită, se corectă:

— Scuzaţi-mă, domnule conte.

— Nu... domnul Serghei pentru voi, prieteni, doar domnul Serghei! Şi la fel pentru tine, fata mea! adăugă, întinzând braţele spre Kayette.

XV

EPILOG

Iată sfirşită sfârşită cu totul călătoria domnului Cascabel! Belle-Roulotte nu mai are de trecut decât Rusia europeană şi Germania pentru a intra în Franţa, şi nordul Franţei pentru a ajunge pe pământ normand, îi mai rămâne destul de mult, fără îndoială. Dar, în comparaţie cu cele două mii opt sute de leghe străbătute, restul era o plimbare, simplă plimbare – “o cursă de birjă” , spunea domnul Cascabel.

Da, călătoria era încheiată, şi se terminase mai bine decât îndrăzniseră să spere, după atâtea peripeţii. N-a existat nicicând

vreun deznodământ mai fericit, nici măcar în admirabila piesă Bandiții din Pădurea Neagră, jucată spre imensa satisfacție a publicului şi a actorilor, exceptându-i pe Ortik şi Kircev. Într-adevăr, ei fură spânzurați câteva săptămâni mai târziu, în vreme ce complicii le erau trimişi în fundul Siberiei pentru tot restul vieții lor.

Problema despărțirii apăru atunci cu toate tristele ei urmări. Cum avea să se rezolve oare? Ei bine, cât se poate de simplu. În chiar aceeaşi seară, când toată trupa se adunase în Belle-Roulotte, contele Narkin zise:

— Prieteni, ştiu ce vă datorez şi aş fi un nerecunoscător dacă aş uita vreodată. Ce pot face pentru voi? Mi se strânge inima la gândul că ne despărțim. Ia să vedem! Nu v-ar conveni să rămâneți în Rusia, să vă stabiliți aici, să trăiți pe domeniul tatălui meu?

Domnul Cascabel, care nu se aştepta la o asemenea propunere, răspunse după ce se gândi puțin:

— Domnule conte Narkin...

— Spune-mi "domnule Serghei" , zise contele Narkin. Nu altfel. O să-mi facă plăcere.

— Ei bine, domnule Serghei, eu şi familia mea suntem foarte emoționați. Propunerea pe care ne-o faci dovedeşte că ții la noi. Îți mulțumim din inimă! Dar acolo, ştii, e patria...

— Vă înțeleg! răspunse contele Narkin. Da, vă înțeleg. Şi, din moment ce vreți să vă întoarceți în Franța, în Normandia voastră, aş fi fericit să ştiu că vă instalați la voi acasă... Într-o casă la țară, cu o fermă şi un pic de pământ în jur! Acolo vă puteți odihni după o călătorie atât de lungă.

— Să nu-ți închipui că suntem obosiți, domnule Serghei! exclamă domnul Cascabel.

— Haide, prietene, spune-mi cinstit: ții atât de mult la meseria dumitale?

— Da, căci din ea trăim.

— Nu vreți să mă înțelegeți şi mă supărați! reluă contele Narkin. Îmi refuzați plăcerea de a face ceva pentru voi?

— Să nu ne uiți, domnule Serghei, răspunse Cornelia. Asta-i tot ce îți cerem, fiindcă noi n-o să vă uităm niciodată, nici pe dumneata, nici pe Kayette.

— Mamă! strigă tânăra fată.

— Nu-ți pot fi mamă, copila mea dragă!

— De ce nu, doamnă Cascabel? întrebă domnul Serghei.

— Cum anume?

— Îngăduindu-i să se căsătorească cu fiul dumitale.

Ce efect produseră cuvintele contelui Narkin, unul mai mare, în mod precis, decât toate efectele obținute de domnul Cascabel în strălucita sa carieră!

Jean era nebun de fericire, săruta mâinile domnului Serghei, care o strângea pe Kayette la pieptul său. Da, avea să fie soția lui Jean, rămânând totodată şi fiica adoptivă a contelui. Iar domnul Serghei o să-l țină pe lângă el, căci voia să şi-l apropie. Ar fi cutezat vreodată domnul şi doamna Cascabel să viseze un viitor mai strălucit pentru fiul lor? Dar de la contele Narkin nu voiau să accepte altceva decât prietenia lui. Aveau o meserie bună şi puteau să şi-o facă mai departe.

Atunci tânărul Sandre înainta cu o privire şireată şi spuse, puțin emoționat:

— La ce bun, tată? Suntem avuți şi n-o să mai fie nevoie să muncim ca să avem cu ce trăi.

Şi puştiul scoase din buzunar pepita culeasă de el în pădurile din Caribu.

— Unde ai găsit-o? strigă domnul Cascabel, luînd în mână prețioasa piatră. Sandre povesti întâmplarea.

— Şi nu ne-ai spus nimic? se miră Cornelia. Ai putut păstra secretul?

— Da, mamă, cu toate că nu mi-a fost uşor. Am vrut să vă fac o surpriză şi să nu vă spun că suntem bogați decât după ce ajungem în Franța.

— Ah, ce copil minunat! zise domnul Cascabel. Ei bine, domnule Serghei, iată o avere care pică la țanc. Priveşte! E chiar pepită. E aur curat, trebuie doarsă-l schimbăm... Contele Narkin luase piatra şi o cerceta cu atenție, privindu-i micile puncte sclipitoare şi cântărind-o în palmă, ca să-i aprecieze valoarea.

Da, spuse, e din aur şi are cel puțin zece livre.

— Cât valorează? se interesă domnul Cascabel.

— Douăzeci de mii de ruble.

— Douăzeci de mii de ruble!

Însă cu o condiție... cu condiția s-o schimbați... şi chiar acum! Uite cum fac!

Şi domnul Serghei, elev demn al lui César Cascabel, făcu o scamatorie atât de reuşită, încât înlocui faimoasa pepită cu un

portmoneu ajuns subit în mânile băiatului.

— Asta zic şi eu şmecherie! exclamă domnul Cascabel. Când îți spuneam eu că dumneata ai aptitudini surprinzătoare...

— Ce-i în portmoneu? întrebă Cornelia.

— Prețul pepitei. Nimic mai mult, nimic mai puțin! răspunse domnul Serghei. Într-adevăr, se afla acolo un cec de douăzeci de mii de ruble, emis asupra băncii din Paris a fraților Rothschild.

Cât valora pepita? Era o bucată de aur sau o simplă piatră cărată de tânărul Sandre cu atâta sârguință din vestitul Eldorado columbian? Lucrul acesta n-a putut fi lămurit niciodată. Oricum ar fi fost, domnul Cascabel fu silit să-l creadă pe contele Narkin pe cuvânt şi să se bizuie pe amiciția domnului Serghei, pe care o prețuia mai mult decât întregul tezaur imperial al majestății sale țarul.

Familia Cascabel rămase timp de o lună în Rusia. Nu se mai gândea nimeni nici la târgul din Perm, nici la cel din Nijni. Puteau oare să lipsească tatăl, mama, fratele şi sora de la nunta lui Jean cu Kayette, celebrată cu mare pompă la conacul Valska? Nu, şi niciodată nişte tineri soți n-au fost înconjurați de atâția oameni fericiți.

— Ei, César, cine-ar fi putut crede? spuse Cornelia în clipa când ieşeau din capela conacului.

— Eu! răspunse fără ocolişuri domnul Cascabel.

După alte opt zile, domnul şi doamna Cascabel, Sandre, Napoléone şi Cuişoară, care nu trebuie uitat, căci cu adevărat face parte din familie, îşi luară rămas bun de la contele Narkin. O porniră spre Franța, însă pe drumul de fier, cu Belle-Roulotte urmându-i şi ea în mare viteză dacă doriți.

Întoarcerea domnului Cascabel în Normandia sa fu un adevărat eveniment. El şi Cornelia deveniră mari proprietari nu departe de Pontorson, cu nişte frumoase dote în perspectivă pentru Sandre şi Napoléone. Contele Narkin, Jean, ajuns secretarul său, şi Kayette, cea mai fericită soție din câte există, veneau în fiecare an să-i vadă în “castelul lor” , fiind primiți acolo cu o bucurie dezlănțuită. Cuvântul e cât se poate de potrivit, fiindcă în ziua aceea cei din familia Cascabel îşi pierdeau pur şi simplu capul. Aceasta este povestea exactă a călătoriei ce poate trece, între Călătoriile extraordinare, drept una dintre cele mai surprinzătoare. Fireşte, totul s-a sfârşit cu bine. Şi cum ar fi

putut fi altfel, când e vorba de o familie demnă de atâta cinste ca familia Cascabel!

SFÂRŞIT